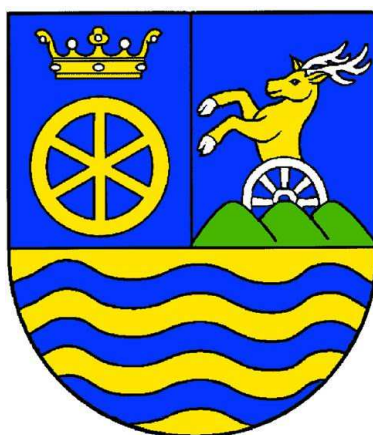

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území Trnavského samosprávneho kraja

Občianske združenie na podporu slobodnej spoločnosti

December 2008

Spracovateľ :

Občianske združenie na podporu slobodnej spoločnosti

Slnečná 20

917 01 Trnava

Vedúci projektu

PhDr. Milan Gacík

Objednávateľ :

Trnavský samosprávny kraj bol zastúpený vo veciach vykonávania konzultácií a poskytovania informácií zhotoviteľovi v zmysle zmluvy o dielo :

Ing. Mária Karpátyová

Ing. Renata Rudererová

Obsah

Úvod	5
Poslanie a význam infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít v kontexte realizácie kultúrnej politiky kraja, regiónu, miest a obcí	8
Cieľ dokumentu	11
Vízia	13
Poslanie	14
Základné informácie o TTSK	16
Všeobecné údaje	16
Základné fakty a čísla o kultúre v kraji	27
Regulačný rámec pre oblasť kultúry v TTSK	45
Národný regulačný rámec	45
Regionálny a miestny regulačný rámec	49
Medzinárodný regulačný rámec	54
Finančný rámec pre oblasť kultúry v TTSK	56
Príspevky pre kultúrne zariadenia kraja	59
Dotačný systém a rezerva predsedu	64
Cudzie zdroje pre kultúrne zariadenia TTSK	68
Financovanie miestnej kultúry na území TTSK	71
Programové rozpočtovanie v kultúre	75
Personálny rámec pre oblasť kultúry v TTSK	78
Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK	78
Múzeá	79
Galérie	80
Knížnice	81
Divadlo	83
Osvetové strediská	84
Hvezdáreň a planetárium	85
Situácia v miestnej kultúre	87
Technická základňa kultúry v TTSK	90
Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK	90
Situácia v miestnej kultúre	93
Realizácia kultúry v TTSK	95
Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK	95
Múzeá	97
Galérie	104
Knížnice	108
Divadlo	112
Osvetové strediská	113
Hvezdáreň a planetárium	116
Situácia v miestnej kultúre	117
K možnostiam spolupráce pri realizácii kultúry	124

K možnostiam zapojenia niektorých subjektov do procesu tvorby, prezentácie a rozvoja kultúry a kultúrnych hodnôt na území kraja a k možnostiam spolupráce s nimi	128
Marketing a propagácia kultúry v kraji	131
SWOT analýza.....	136
Múzeá	136
Knížnice	141
Divadlo.....	144
Osvetové strediská.....	147
Hvezdáreň a planetárium.....	149
Miestna kultúra	151
Vízia	155
Poslanie	155
Zámery, ciele a aktivity	156
Múzeá a galérie	159
Knížnice	163
Osvetové strediská.....	167
Divadlo.....	170
Miestna kultúra	173
Záver alebo zhrnutie pre verejnosť	180
Zhrnutie výsledkov prieskumu	184
Prílohy	188
Príloha 1: Prehľad základných regionálnych ukazovateľov	189
Príloha 2: Postavenie samosprávneho kraja voči kultúrnym zariadeniam.....	190
Príloha 3: Prehľad nehnuteľného majetku TTSK v správe kultúrnych zariadení.....	194
Príloha 4: Základná terminológia	202
Príloha 5: Audit web stránok miest a vybraných kultúrnych zariadení v rámci TTSK.....	203
Príloha 6: Potenciál operačných programov pre sanovanie potrieb kultúry	207
Príloha 7: Stručné kultúrne profily miest v Trnavskom samosprávnom kraji	212
Príloha 8: Zámery a potreby kultúrnych zariadení v pôsobnosti TTSK na obnovu, rekonštrukciu a realizáciu stavieb	229
Príloha 9: Prehľad objemu finančných zdrojov pre obstaranie hnut. majetku pre potreby kultúrnych zariadení v pôsobnosti TTSK.....	232
Príloha 10: Nosné kultúrne podujatia TTSK (2007-2008)	234
Príloha 11: Prehľad vybraných kultúrnych podujatí a subjektov realizujúcich kultúru v kraji	237
Register	261
Zdroje.....	261
Zoznam tabuliek	263
Zoznam obrázkov.....	264

Úvod

Slovo **kultúra** patrí k najfrekvencovanejším v slovníku každej civilizovanej spoločnosti. Jeho obsah je odrazom širokospektrálneho poľa systémov, oblastí, metód či nástrojov reflektujúcich okrem iného aj **stav a stupeň vyspelosti**, v ktorom sa daná spoločnosť či niektorá z jej súčastí nachádza. V každom prípade **odráža predovšetkým duchovnú, sociálnu a ekonomickú vyspelosť** tých, ktorí tú „svoju“ kultúru **ako systém hodnôt** v konkrétnom časopriestore vytvárajú, rozvíjajú, udržujú a prezentujú, ale možno zároveň aj obmedzujú, okliešťujú ba i ničia.

Kultúra vždy patrila medzi sféry spoločnosti, ktorých sa politika dotýkala najvýraznejšie. Často bola prítomná v argumentácii zdôvodňujúcej tie – ktoré politické zámery koncentrované a tlmočené na podporu vyšších princípov rozvoja spoločnosti, v záujme presadiť myšlienky ďalšieho pokroku či aspoň čiastočného postupu. Z iného uhla pohľadu však treba pripomenúť, že pozícia kultúry a ekonomické, finančné a materiálne sanovanie jej potrieb už také významné postavenie v rámci priorít spoločnosti - z poznania historických skúseností – nemala.

Ako slovo, ale predovšetkým ako konkrétny obsah a forma, sa kultúra v spojení s politikou postupne stali neodmysliteľnou súčasťou stratégie rozvoja krajín najmä civilizovaného sveta. Slovné spojenie **kultúrna politika** sa stalo synonymom relatívne samostatného rezortu, ale rovnako tak aj systému hodnôt, bez ktorých, objektívne vzaté, nie je možné normálne existovať a budovať k životu nevyhnutné piliere života jedinca a spoločnosti.

Zvlášť počtom svojich príslušníkov **malé, či menšie národy, medzi ktoré patrí aj Slovensko, majú v tomto ohľade špecifické miesto a nespochybniteľný význam pre kultúru sveta.** Práve najmä smerom ku kultúram menších národov bolo v posledných päťdesiatich rokoch prijaté na rôznej úrovni rôznych medzinárodných či národných orgánov, organizácií a spoločností prijatých viacero deklaratívnych, menej i viac záväzných

dokumentov. Snád' najpregnantnejšie to vyjadril **Dohovor o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov** prijatý v Paríži 20. októbra 2005 na 33. zasadnutí Generálnej konferencie Organizácie Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO).

Medzi **ciele a hlavné zásady** tohto dohovoru patrí aj:

- chrániť a podporovať rozmanitosť kultúrnych prejavov;
- opätovne potvrdiť zvrchované právo štátov zachovať, prijať a implementovať také politiky a opatrenia, ktoré považujú za vhodné na ochranu a podporu rozmanitosti kultúrnych prejavov na svojom území;
- podporovať rešpektovanie rozmanitosti kultúrnych prejavov a uvedomenie si ich hodnoty na miestnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni;
- uznať osobitný charakter kultúrnych aktivít, tovarov a služieb ako nositeľov identít, hodnôt a významov;

Kultúrna rozmanitosť znamená mnohorakosť podôb, v ktorých kultúry skupín a spoločností nájdu svoj prejav. Tento prejav sa odovzdáva v skupinách a v spoločnostiach a medzi nimi. Kultúrna rozmanitosť sa však neprejavuje len v rozličných podobách, ktorých prostredníctvom sa kultúrne dedičstvo ľudstva vyjadruje, obohacuje a odovzdáva vďaka rozmanitosti kultúrnych prejavov, ale **aj prostredníctvom rozličných spôsobov umeleckej tvorby, produkcie, šírenia, distribúcie a užívania kultúrnych prejavov** bez ohľadu na použité prostriedky a technológie.

V roku 2007 prijala Európska komisia významný dokument pod názvom **Európska stratégia pre kultúru v globalizujúcom sa svete**, ktorý sa stal podnetom pre nový pohľad na úlohu kultúry v Európe. V oboch spomínaných dokumentoch sú viaceré posolstvá a odporúčania na tvorbu, udržiavanie, zachovávanie a prezentáciu kultúry a kultúrnych hodnôt na **všetkých relevantných vertikálnych a horizontálnych úrovniach každej spoločnosti**. Tú slovenskú nevynímajúc, práve naopak.

Predmetný strategický dokument viažuci sa k rozvoju infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území Trnavského samosprávneho kraja má ambíciu v čo najväčšej možnej miere **zhodnocovať, prijímať a aplikovať súčasné a budúce trendy** objektívne posúvajúce úroveň kultúry a kultúrnosti v živote kraja a jeho obyvateľov. Mal by sa stať živou platformou rešpektujúcou a reflektujúcou **európsky, slovenský, krajský, regionálny a miestny kultúrny rozmer** so všetkou jeho mnohorakosťou.

K prijatiu a naplneniu tejto ambície a strategickej vízie je však potrebné **vytvoriť systém inštitucionálnych, personálnych, ekonomických, finančných a materiálnych predpokladov a podmienok**. Bez nich aj tie najlepšie mienené plány, programy, iniciatívy, opatrenia a aktivity by pôsobili len ako veľké chcenie v nereálnom svete. Tento dokument si nenárokuje na absolútnu analýzu a všeliečiacu stratégiu pre rozvoj kultúry v Trnavskom samosprávnom kraji. Mal by sa stať však vhodným a efektívnym nástrojom na jej ďalší posun ku kvalite.

Poslanie a význam infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít v kontexte realizácie kultúrnej politiky kraja, regiónu, miest a obcí

Realizácia kultúrnej politiky na celoštátnej, krajskej, regionálnej, mestskej a obecnej úrovni **nie je objektívne možná bez jej inštitucionálneho, personálneho, ekonomického, finančného a materiálneho zabezpečenia**. Na každej z týchto úrovní to má svoje špecifiká a rozdielnosti odrážajúce poslanie, tradíciu, stupeň dôležitosti v kontexte uznávaných hodnôt, ale aj možný skrytý alebo otvorený, väčší či menší politický záujem.

Aktérmi miestnej a regionálnej kultúry sú všetky **subjekty a jednotlivci participujúci na rozvoji kultúry v danom území**. Inštitucionálnu bázu verejného sektora v oblasti kultúry, popri úradoch verejnej správy, reprezentujú najmä **knižnice, osvetové strediská a osvetové zariadenia vrátane hvezdární a planetárií, múzeá a galérie, divadlá**. Inštitucionálnu bázu súkromného sektora tvoria rôzne **ziskové a neziskové organizácie vrátane cirkví a náboženských spoločností**. Inštitucionálnu bázu dopĺňajú rôzne **neformálne subjekty a entity a neinštitucionálna báza**. Tú tvoria najmä aktívni jednotlivci podieľajúci sa na rozvoji kultúry. V širšom ponímaní sa na nej podieľa celá verejnosť.

Popri zabezpečovaní rozvoja kultúry subjektmi verejného sektora na území kraja, regiónu, miest a obcí majú nenahraditeľnú úlohu pri rozvoji kultúry a ochrane kultúrnych hodnôt aj **konkrétne osobnosti, jednotlivci a skupiny obyvateľov obce, mesta, regiónu a kraja**, ktoré sa najviac spájajú s rozvojom kultúry na ich území. Sú to najmä starostovia a primátori, pracovníci mestských a obecných úradov a úradu samosprávneho kraja, obecných, mestských, regionálnych a národných kultúrnych inštitúcií na území obce, mesta, regiónu a kraja, kronikári, učitelia, kňazi, duchovní a misijní pracovníci, rôzni dobrovoľníci a občania ochotní pomôcť bezplatne, a osobitne miestne **osobnosti a lídri v oblasti kultúry**. Patria k nim aj **pracovníci rôznych neziskových organizácií a občianskych združení** na území obce, mesta, regiónu a kraja a experti na niektorú z oblastí kultúry. Významnú úlohu v tomto čoraz

viac zohrávajú **študenti a pedagógovia stredných a vysokých škôl**, ktorých tvorivý potenciál a celkové zázemie nie je doteraz v dostatočnej miere a rozsahu v prospech rozvoja kultúry využité.

Decentralizácia kultúry v rokoch 1990 až 2002 vytvorila jasný **system prerozdelenia zodpovedností a kompetencií**, čo prispelo k celkovej inštitucionálnej stabilizácii sektoru kultúry. Napriek tomu existuje ešte mnoho prekážok a obmedzení, ktoré neumožňujú kultúrnym inštitúciám, sídlam alebo regiónom naplno využiť a rozvinúť svoj rozvojový potenciál. Kultúra je fenomén, ktorý zahŕňa **aspekty udržateľného a územného rozvoja, kvality života, kultúrnej identity, historickej a spoločenskej kontinuity**. Kultúra a kultúrne dedičstvo každej obce, mesta, regiónu a kraja má spoluvytvárať pocit domova, bezpečia, ale i zvyšovať atraktivitu ich územia, tak pre jeho obyvateľov, firmy, ako aj pre návštevníkov územia či prípadných investorov. **Podpora kultúrnych aktivít a kultúrneho života a dôkladné poznanie kultúrnych zdrojov územia sa tak stáva konkurenčnou výhodou, silnou stránkou a znakom rozvoja obcí, miest, regiónov a kraja.**

Kultúra dnes stojí pred množstvom najkomplexnejších úloh. Jednotlivé jej časti nie je možné vnímať ako izolované subsystémy. **Úroveň zabezpečenia kultúry a prístupu k nej je značne variabilná od finančných podmienok, ľudských zdrojov po inštitucionálne podmienky jednotlivých sídiel a regiónov.** Doteraz využívané nástroje už dosiahli limity svojho napredovania, a preto je potrebný ďalší **komplexnejší rozvoj týchto nástrojov**, čo bude možné dosiahnuť ich postupnou inováciou.

Impulzy a inšpiráciu na rozvoj kultúry na obecnej, mestskej, regionálnej a krajskej úrovni možno nachádzať napríklad aj v oblasti informatizácie (procesy digitalizácie kultúrneho dedičstva, časového a priestorového spracovania poznatkov o území), v urbánnej dimenzii kultúry, pri zlepšovaní manažmentu lokalít kultúrneho dedičstva a kultúrnych centier, pri zlepšovaní obnovy kultúrnej infraštruktúry, pri premene existujúcich kultúrnych inštitúcií na komplexné kultúrne a komunitné inštitúcie.

Vládou Slovenskej republiky prijatý **Návrh koncepcie rozvoja miestnej a regionálnej kultúry** ponúka vo vzťahu k budúcemu strednodobému, ale najmä dlhodobému časovému horizontu prijatie strategických opatrení na úrovni krajských, mestských a obecných samosprávnych orgánov a organizácií tak, aby sa v dostatočnom predstihu a vo vhodnom a efektívnom obsahu a forme zapracovali a postupne vytvárali **systemy podpory rozvoja kultúry na rôznych úrovniach na území kraja, regiónu, miest a obcí.**

Cieľ dokumentu

Strategické plánovanie môžeme považovať za jeden z významných nástrojov, ktoré umožňujú definovať a plánovať úlohy samosprávy prostredníctvom merateľných výstupov a výsledkov. Jeho význam znásobuje aj fakt, že od roku 2009 sa v celom spektre verejnej správy na Slovensku zavádza programové rozpočtovanie, ktoré umožňuje explicitne prepájať zámery a ciele obsiahnuté v strategických plánoch samosprávy s disponibilnými zdrojmi rozpočtu a potenciálnymi cudzími zdrojmi, ktoré v podmienkach Slovenskej republiky reprezentujú najmä prostriedky Európskej únie alokované cez jednotlivé operačné programy.

Pre vypracovanie strategického plánu neexistuje univerzálny návod, ani predpísaný počet strán, ale bez ohľadu na prístup, ktorý zvolíme pri jeho tvorbe, by mal obsahovať „odpovede“ na 4 základné otázky: *Kde sa samospráva nachádza (v oblasti kultúry) v súčasnosti?* (analýza súčasného stavu a určenie vízie a poslania); *Kam sa chce samospráva dostať (v oblasti kultúry) v budúcnosti?* (naformulovanie zámerov a cieľov, ktoré prispievajú k dosiahnutiu zámerov); *Akým spôsobom sa tam samospráva dostane?* (spôsoby, metódy, stratégie, de facto činnosti a aktivity, ktoré samospráva na to vyvinie a bude ich financovať z rozpočtu); *Ako skontroluje samospráva svoj pokrok?* (merateľné ukazovatele plnenia cieľov).

Úlohou dokumentu ***Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území TTSK*** je v tomto zmysle teda najmä:

- stanoviť víziu rozvoja kultúry v kraji a poslanie Trnavského samosprávneho kraja v tomto smere;
- stanoviť zámery, ktoré chce TTSK dosiahnuť v dlhodobom rámci;
- stanoviť merateľné ciele, ktoré prispievajú k naplneniu zámerov, vízie a poslania;
- definovať aktivity pre dosiahnutie cieľov;

Realizácia **Stratégie** v praxi by mala, v kontexte naplnenia zámerov, cieľov a konkrétnych aktivít priniesť aj:

- zefektívnenie práce a zvýšenie úspešnosti celkového pôsobenia kultúrnych organizácií a všetkých tvorcov a nositeľov kultúry a kultúrnych hodnôt na území kraja,
- viaczdrojové financovanie a celkové zabezpečenie aktivít, vďaka ktorým je napĺňaný proces tvorby, ochrany, zveľaďovania a prezentácie kultúry a kultúrnych hodnôt,
- zvýšenie dostupnosti produktov a služieb z oblasti kultúry pre obyvateľov a návštevníkov kraja, vrátane ich umiestnenia a ponuky v prepojení najmä na oblasť cestovného ruchu a turizmu,
- zvýšenie záujmu občianskej verejnosti o oblasť kultúry a kultúrnych hodnôt, jej širšom a kvalitnejšom zastúpení nielen v spoločenskom, ale aj hospodárskom systéme života kraja.

Vízia

Vízia v kontexte strategického plánovania prezentuje predstavu o ideálnom, či želanom stave.

Kultúra a kultúrne hodnoty sa stanú trvalou súčasťou života obyvateľov Trnavského samosprávneho kraja a Trnavský samosprávny kraj sa stane synonymom pre kultúru a kultúrne hodnoty vo všetkých ich podobách.

Poslanie

Poslanie vyjadruje v tom najširšom chápaní zmysel pôsobenia Trnavského samosprávneho kraja v oblasti kultúry, ergo poslanie v kontexte strategického plánovania odpovedá na tri základné otázky: Čo Trnavský samosprávny kraj v oblasti kultúry robí? Prečo to robí? a Pre koho to robí?

Poslaním Trnavského samosprávneho kraja je vytvárať čo najlepšie podmienky pre tvorbu a prezentáciu kultúry a kultúrnych hodnôt na miestnej a regionálnej úrovni pre súčasné generácie a v maximálnej miere zabezpečovať ochranu kultúrneho dedičstva pre generácie budúce.

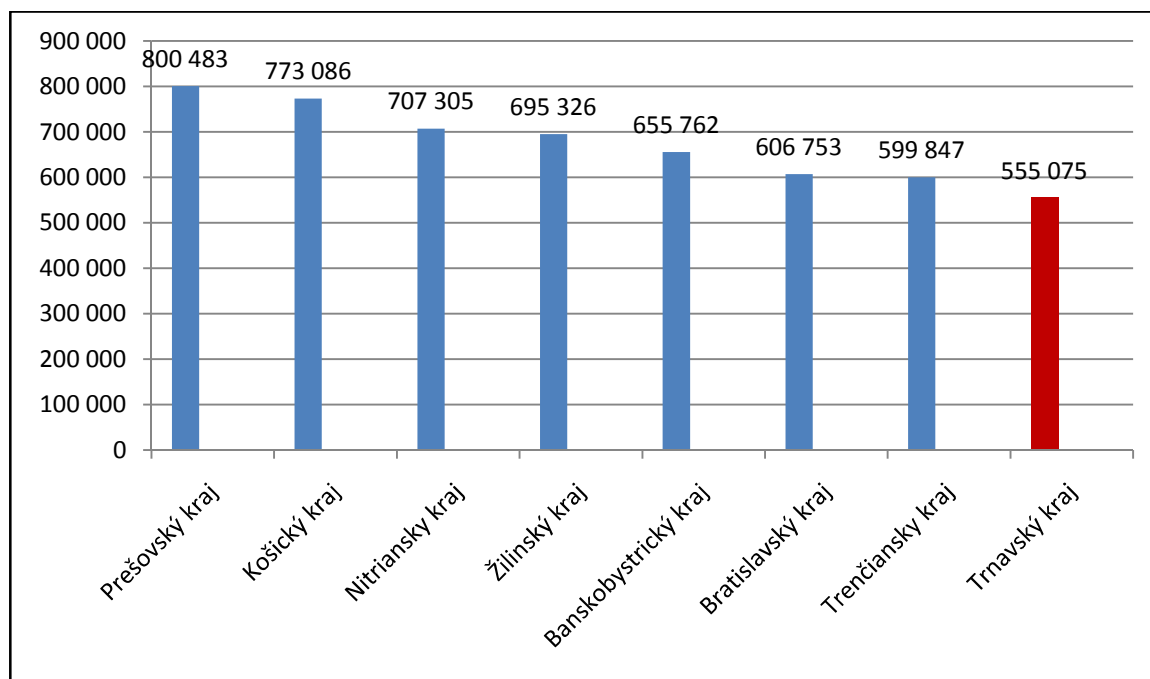
Analytická časť

Základné informácie o TTSK

Všeobecné údaje

Trnavský samosprávny kraj¹ je z hľadiska **počtu obyvateľov** (555 075 obyvateľov v roku 2007) **najmenším krajom** a jeho zastúpenie na celkovom obyvateľstve v Slovenskej republike predstavuje približne 10%. Kraj tvorí 251 obcí, pričom podstatnú časť tvoria obce s počtom obyvateľov od 500 do 1 999. V rámci kraja je len 5 obcí s menej ako 200 obyvateľmi. Obyvatelia kraja sú koncentrovaní v 16 obciach so štatútom mesta², v ktorých žije viac ako 49% obyvateľov, najviac v okrese Skalica (67 %) a najmenej v okrese Dunajská Streda (39 %).

Graf 1: Porovnanie počtu obyvateľov podľa krajov v rámci Slovenskej republiky

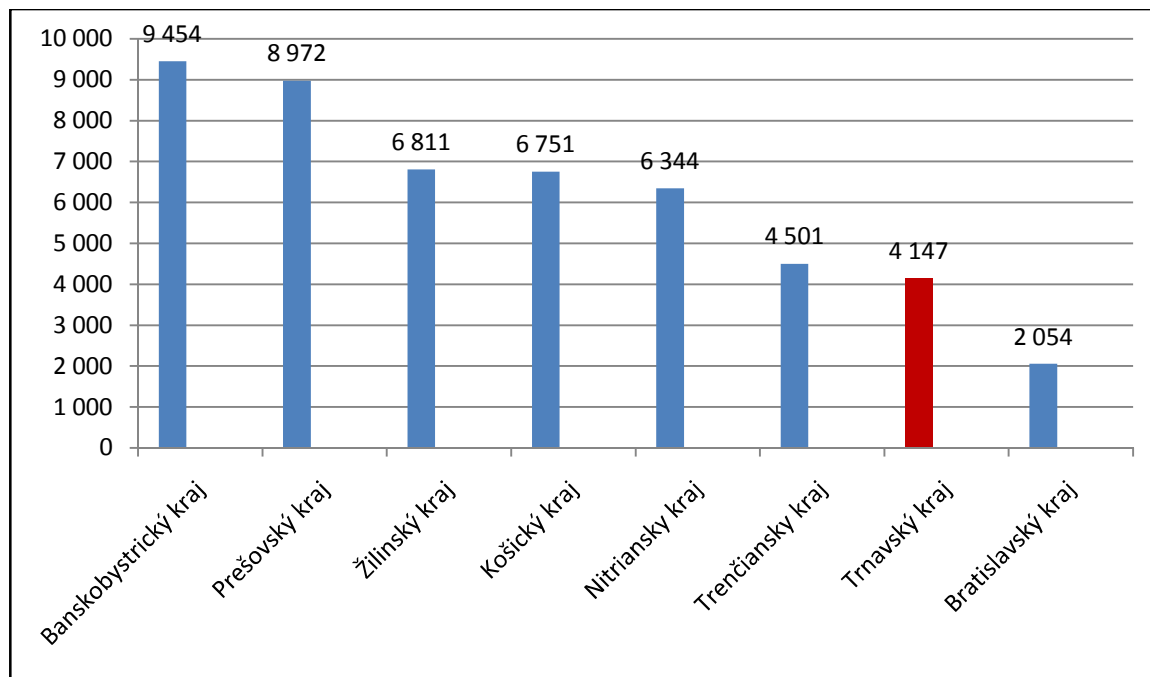
Zdroj: Štatistická ročenka regiónov Slovenska, ŠÚ SR, rok 2007

¹ Tabuľkový prehľad základných regionálnych ukazovateľov sa nachádza v Prílohe č. 1.

² Okres Dunajská Streda: Dunajská Streda, Šamorín, Veľký Meder, Okres Galanta: Galanta, Sered', Sládkovičovo, Okres Hlohovec: Hlohovec, Leopoldov, Okres Piešťany: Piešťany, Vrbové, Okres Senica: Senica, Šaštín-Stráže, Okres Skalica: Gbely, Holíč, Skalica, Okres Trnava: Trnava.

Z hľadiska **rozlohy** (4 147 km²) je Trnavský samosprávny kraj **druhý najmenší** (po Bratislavskom kraji) a zaberá 8,5 % z rozlohy Slovenskej republiky. Najväčším okresom je Dunajská Streda (25,9 % rozlohy kraja), najmenším je okres Hlohovec (6,4 % rozlohy kraja).

Graf 2: Porovnanie rozlohy krajov v rámci Slovenskej republiky (v km²)

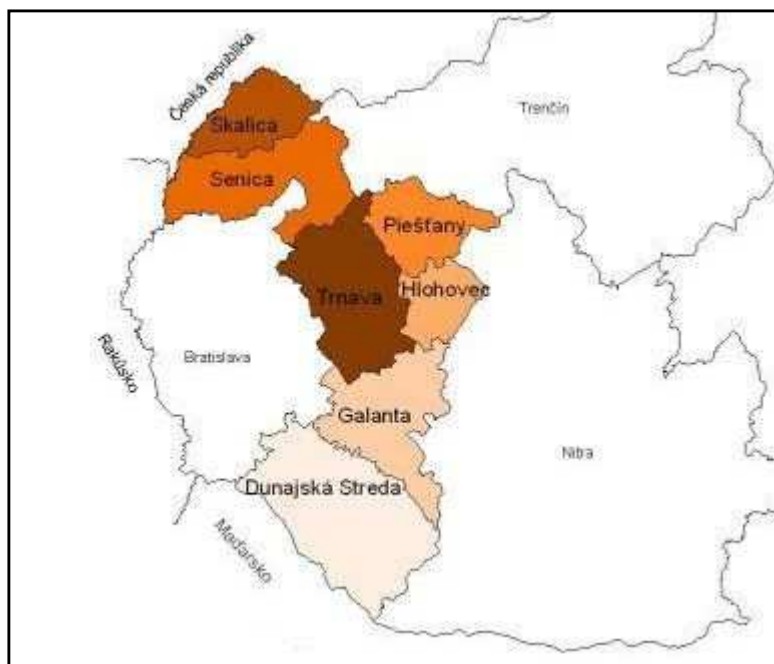

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov Slovenska, ŠÚ SR, rok 2007

Trnavský samosprávny kraj je situovaný v **juhozápadnej časti Slovenska**. Tvorí ho tri prirodzené regióny: na severozápade Záhorie, v centrálnej časti Trnavský región a v južnej časti oblasť Žitného ostrova. Susedí s **tromi štátmi**³ – na severe vytvára spoločnú hranicu s Českou republikou, na severozápade s Rakúskom a na juhu s Maďarskom, čo determinuje potenciál pre cezhraničnú spoluprácu so susediacimi regiónmi (štátmi). V rámci vnútorného územno-správneho usporiadania Slovenskej republiky hraničí Trnavský samosprávny kraj na západe s Bratislavským krajom, na východe s Nitrianskym a na severe s Trenčianskym krajom.

³ Cestné hraničné prechody: Moravský Svätý Ján – Hohenau, Kúty – Břeclav, Brodské – Lanžhot, Holíč – Hodonín, Skalica – Súdomeřice, Medveďov – Vámošszabadi. Železničné prechody: Kúty – Lanžhot, Skalica – Súdomeřice, Holíč – Hodonín.

Obrázok 1: Situácia Trnavského samosprávneho kraja

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2008

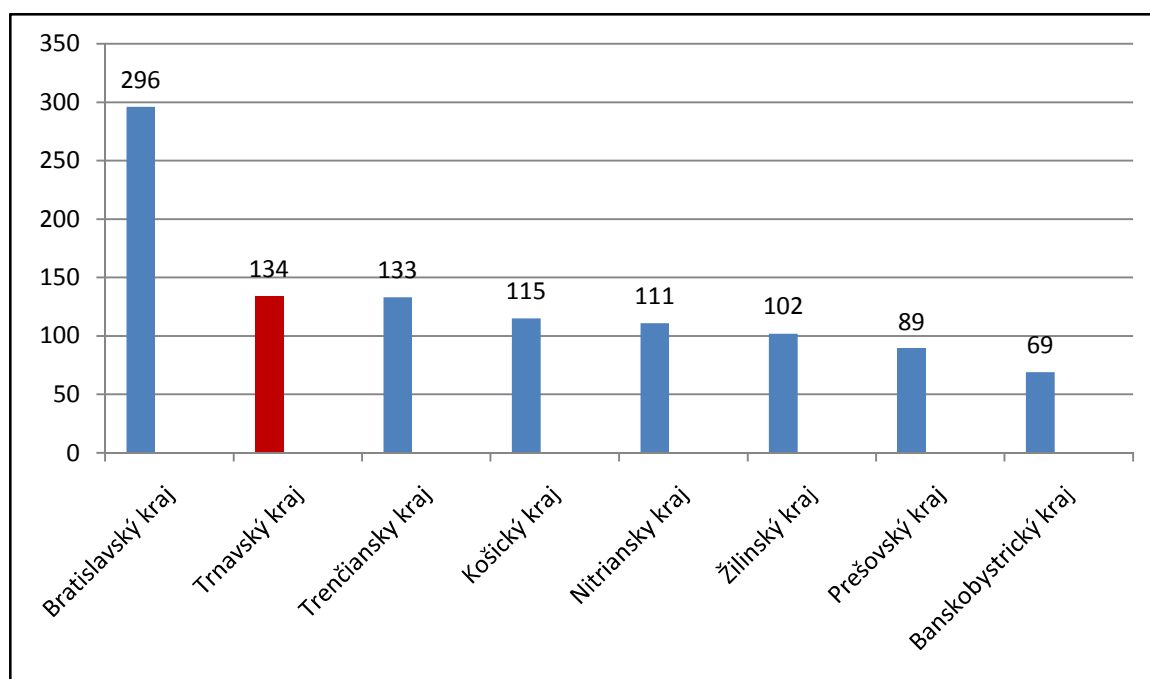
Trnavský samosprávny kraj⁴ tvorí **7 okresov**: Dunajská Streda, Galanta, Hlohovec, Piešťany, Senica, Skalica a Trnava, pričom mesto Trnava je súčasne sídlom Úradu Trnavského samosprávneho kraja. **Dunajská Streda** je rozlohou (1 075 km²) a počtom obcí (67) najväčším okresom v rámci Trnavského samosprávneho kraja. Mesto Dunajská Streda sústreďuje majoritu obyvateľov okresu (23 467) a patrí aj k najstarším obciam v okrese. **Galanta** je z hľadiska počtu obyvateľov tretím najväčším okresom v rámci Trnavského kraja. **Hlohovec** je počtom obyvateľov najmenším okresom v rámci Trnavského kraja (45 298), no súčasne druhým najhustejšie osídleným (170 obyvateľov na km²), nasledujúc okres Trnava. Mesto Hlohovec je najstarším mestom v rámci okresu a súčasne mestom s najvyšším počtom obyvateľov (22 801) a najväčšou výmerou (6 412,5 ha). **Piešťany** predstavujú rozlohou a počtom obyvateľov približne polovicu okresu Trnava. „Naj“ okresu reprezentuje kúpeľné mesto Piešťany, ktoré je najväčšie výmerou (4 420,1 ha), počtom obyvateľov (29 660), hustotou osídlenia (671 obyvateľov na km²) a súčasne patrí k najstarším obciam v okrese. **Senica** je okres s najnižšou hustotou osídlenia v Trnavskom samosprávnom kraji (89 obyvateľov na km²). Mesto Senica patrí k najstarším obciam v okrese, súčasne drží prvenstvo z hľadiska výmery (5 031,6 ha) a počtu obyvateľov (20 782). **Skalica** je okres

⁴ Podľa územno-správneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky.

s najmenším počtom obcí (21) v rámci Trnavského samosprávneho kraja. **Trnava** je najľudnatejším a najhustejšie osídleným okresom v Trnavskom samosprávnom kraji. Mesto Trnava je najväčšou (66 466 obyvateľov) a najrozsiahlejšou (7 153,8 ha) obcou okresu.

Napriek svojej veľkosti (rozlohe) je Trnavský samosprávny kraj **druhým** (nasleduje za Bratislavským krajom) **najhustejšie osídleným** regiónom (134 obyvateľov na km²). Najviac obyvateľov v priemere na 1 km² žije v okrese Trnava (172 obyvateľov na km²), najnižšia koncentrácia obyvateľstva je naopak v okrese Senica (89 obyvateľov na km²).

Graf 3: Hustota obyvateľstva podľa krajov Slovenska (obyvateľ/km²)

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov Slovenska, ŠÚ SR, rok 2007

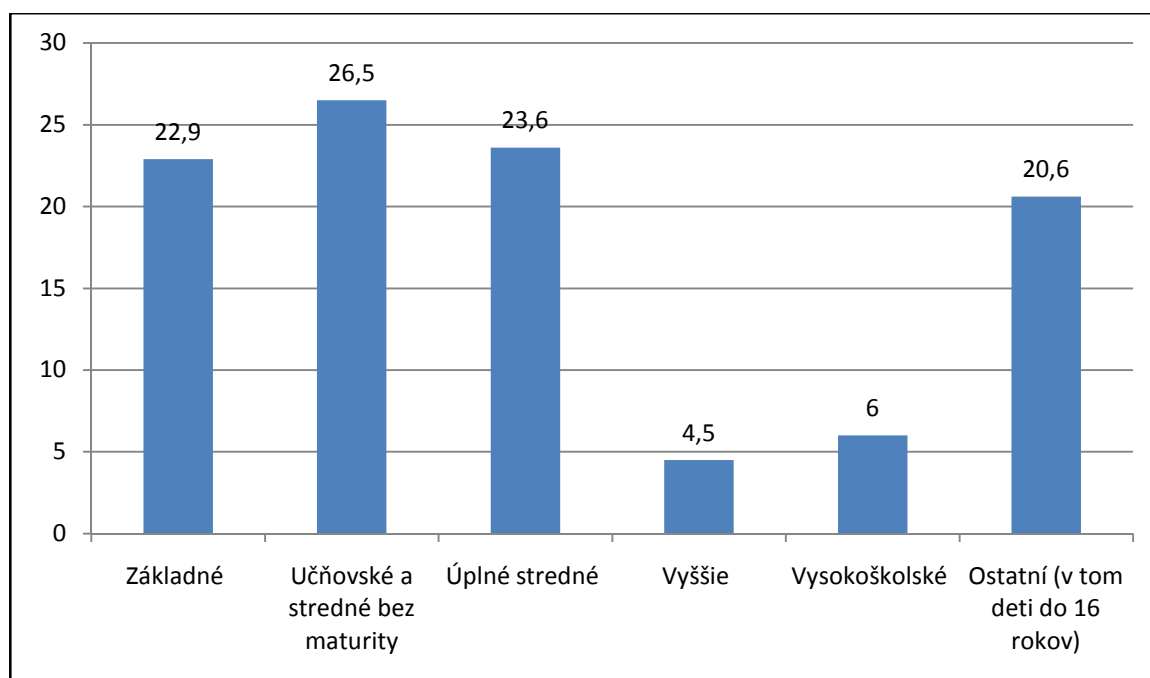
Z povrchových celkov zaberá najväčšiu plochu na juhu kraja Podunajská nížina a na severe Záhorská nížina. Oddelené sú pásmom kryhového pohoria Malé Karpaty s najvyšším vrchom Záruby (768 m n. m.). Územie Trnavského kraja pokrýva rozsiahla **sieť chránených území**: 4 chránené krajinné oblasti (Dunajské Luhy, Biele Karpaty, Malé Karpaty a Záhorie); 8 národných prírodných rezervácií, 1 národná prírodná pamiatka (Driny), ale aj prírodné rezervácie, chránené areály či prírodné pamiatky. K prírodnému bohatstvu kraja patria aj **termálne a liečivé pramene**, ktoré sa stali predpokladom pre vznik kúpeľov v Smrdákoch a Piešťanoch, ktoré patria k najvyhláďavanejším na Slovensku. Unikátnosť prameňov

reprezentujú aj ich vlastnosti - vo Veľkom Mederi sa nachádza najhorúcejší prameň a v Smrdákoch (Záhorie) zas najsírnatejšie minerálne pramene na Slovensku.

Trnavský kraj patrí **medzi najproduktívnejšie poľnohospodárske kraje** Slovenska. Odvetvová štruktúra priemyslu je zastúpená takmer všetkými odvetvami priemyslu, no jeho rozmiestnenie je teritoriálne nerovnomerné. Severná a stredná časť kraja je priemyselná, južná má priemyselno-poľnohospodársky charakter. V kraji existuje hustá sieť zariadení vnútorného obchodu, pohostinstva a ubytovania, v ktorých podniká viac ako tretina z celkového počtu organizácií zameraných na tvorbu zisku a takmer tretina z počtu živnostníkov v kraji. Reálny či potenciálny dopyt po kultúre môže istým spôsobom určovať aj ekonomická dispozícia obyvateľov kraja – meraná napríklad regionálnym HDP - ktorý bol v porovnaní s inými kraji (pri abstrahovaní od Bratislavského kraja) už v roku 2005 na obyvateľa najvyšší.

Rovnako významný faktor môže predstavovať aj **vzdelanostný** či **spoločensko-demografický profil** obyvateľov kraja. V roku 2006 tvorilo vzdelávaciu infraštruktúru na území Trnavského kraja 305 predškolských zariadení, 246 základných škôl, 21 gymnázií, 24 stredných odborných škôl, 9 združených stredných škôl a 28 stredných odborných učilísk/učilíšť. Keďže školské a predškolské zariadenia patria medzi organizácie, ktoré sú explicitne postihované celoslovenským (a teda aj regionálnym) negatívnym demografickým trendom, ich počet sa medziročne mierne zmenil. V roku 2007 klesol počet materských škôl na 298 (3 súkromné a 2 cirkevné) a počet základných škôl na 242 (1 súkromná a 7 cirkevných), počet združených škôl, učilíšť a gymnázií však zostal nezmenený. V roku 2007 v kraji pôsobilo aj 23 základných umeleckých škôl (z toho jedna súkromná a jedna cirkevná), ktoré síce patria do sektora vzdelávania, ale súčasne predstavujú jeden z nástrojov podpory aktívnej participácie svojich absolventov na kultúrnom dianí v regióne či priamo tvorby kultúry v kraji. Centrom vysokého školstva je krajské mesto Trnava, kde sídli Trnavská univerzita, Univerzita sv. Cyrila a Metoda a Materiálovo-technologická fakulta Slovenskej technickej univerzity. V kraji sa nachádzajú aj ďalšie subjekty terciárneho vzdelávania – Vysoká škola v Sládkovičove, Stredoeurópska vysoká škola v Skalici, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety (študijný odbor sociálna práca) v Piešťanoch.

Graf 4: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov TTSK (v%)

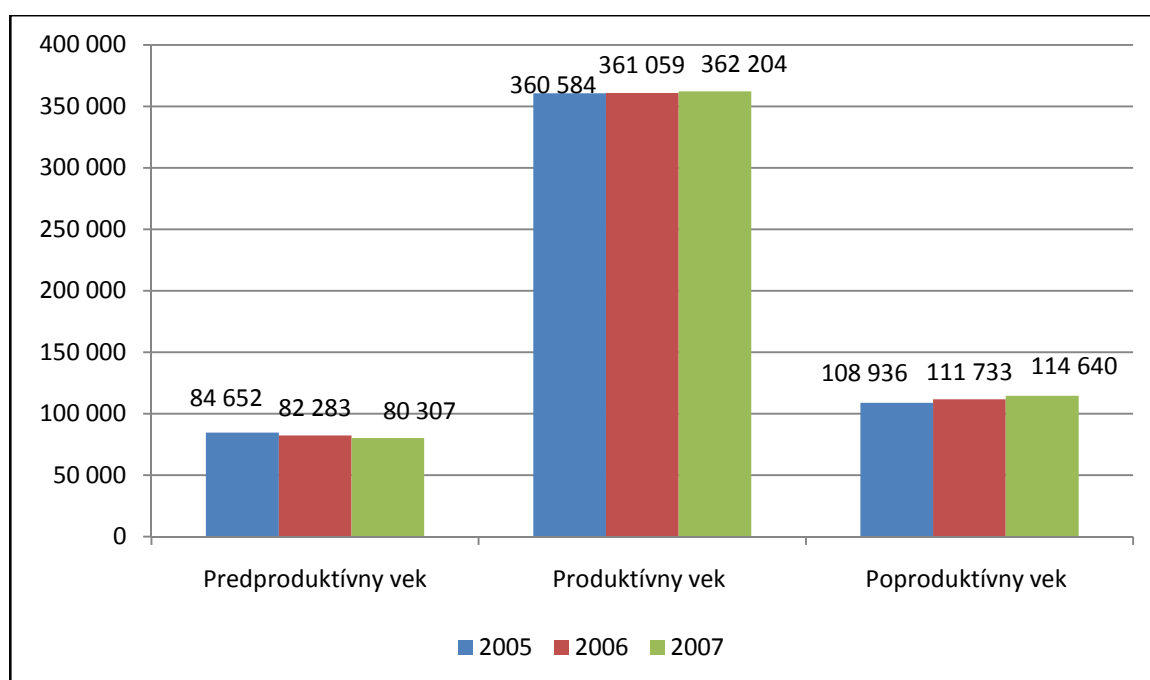
Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001

Najvyšší podiel obyvateľov kraja disponuje učňovským a stredným vzdelaním bez maturity (26,5%), súc nasledovaný druhou najväčšou skupinou – obyvateľmi s úplným stredným vzdelaním (23,6%). Podiel vysokoškolsky vzdelaných⁵ predstavuje len 6% populácie, pričom najvyšší je v okresoch Piešťany (8,7 %) a Trnava (8,1 %), ktoré celkovo vykazujú najvyššiu úroveň vzdelanosti v kraji. Naproti tomu obyvatelia so základným vzdelaním predstavujú viac ako pätinu populácie. Najnižšiu vzdelanostnú úroveň v kraji majú obyvatelia okresov Galanta a Dunajská Streda.

V prirodzenom pohybe obyvateľstva sa dlhodobejšie prejavujú tendencie v znižovaní pôrodnosti, čo sa premieňa v redukcii prirodzeného prírastku a v posledných 5 rokoch aj v prirodzenom úbytku. **Negatívny trend** je evidentný aj vo **vekovom zložení** obyvateľstva, keď sa dlhodobým poklesom počtu narodených postupne znižuje počet a podiel detí a mládeže (0 - 14 ročných) a pribúda, aj keď zatiaľ mierne, osôb starších ako 60 rokov. Napriek zápornému prirodzenému prírastku obyvateľstva počet obyvateľov v Trnavskom kraji v ostatných rokoch **rástol vďaka migrácii** obyvateľov.

⁵ Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov, 2001.

Graf 5: Vekové zloženie obyvateľov kraja v rokoch 2005 až 2007

Zdroj: Štatistický úrad SR, rok 2007

Na území Trnavského kraja – podobne ako na celom území Slovenska⁶ - žije **niekoľko skupín národnostných menšín**⁷ tvoriacich asi 26% populácie (v roku 2006 to bolo viac ako 140 tisíc obyvateľov).

Tabuľka 1: Obyvatelia kraja podľa národnosti v roku 2006

Národnosť	Slovenská	Maďarská	Rómska	ČMS	Rusínska	Ukrajinská	Nemecká	Poľská	Ruská
Počet obyvateľov	410 044	130 489	3 166	5 275	73	276	300	208	156

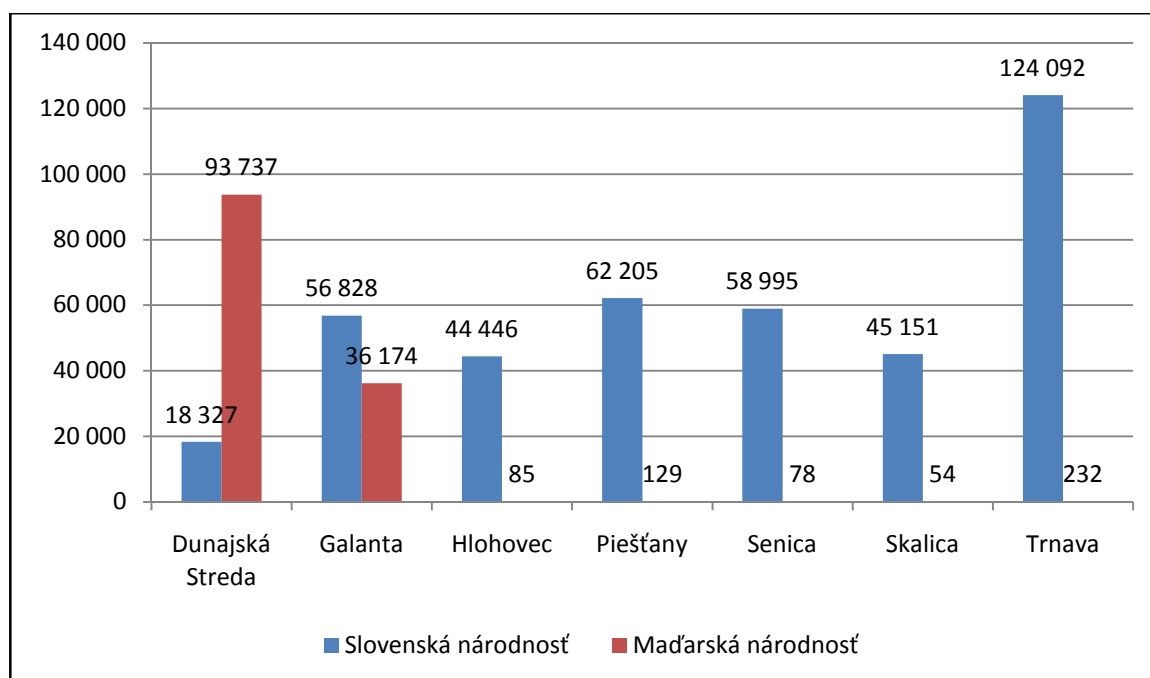
Zdroj: Štatistická ročenka regiónov Slovenska, ŠÚ SR, 2007

Najväčšie zastúpenie má **maďarská menšina**, ktorej príslušníci majú majoritný podiel - takmer 24% populácie kraja, podobne, ako v susednom Nitrianskom kraji (v roku 2006 to bolo asi 27%). V okresoch Galanta (38%) a Dunajská Streda (81%) je toto zastúpenie početne najvyššie.

⁶ V rámci Slovenska to je cca 14,5%.

⁷ Z najpočetnejšej maďarská, rómska, česká, moravská, sliezská, rusínska, ukrajinská, nemecká, poľská, ruská.

Graf 6: Obyvatelia okresov podľa národnosti v roku 2006

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov Slovenska, ŠÚ SR, 2007

Pre Trnavský kraj je z hľadiska religiozity **tradičné rímsko-katolícke vyznanie**, v roku 2001 sa k nemu hlásilo viac ako 78% obyvateľov kraja, z hľadiska okresov bolo najsilnejšie zastúpenie rímskych katolíkov v Hlohovci (83,4%), Trnave (81,4%) a Piešťanoch (80%), čo môže indikovať istú mieru konzervativizmu obyvateľov kraja, aj keď takmer 12% obyvateľov sa nehlásilo k žiadnemu náboženstvu.

Tabuľka 2: Obyvatelia kraja podľa vyznania (v%)

Vyznanie	Obyvatelia
Rímskokatolícka cirkev	78,25
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	4,40
Židovské náboženské obce	0,04
Iné spolu	3,14
Bez vyznania	11,68
Nezistené	2,48

Zdroj: Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001

Historické špecifiká Trnavského kraja

Nie je jednoduché definovať najvýznamnejšie historické míľniky, keďže prvé písomné zmienky o obciach nachádzajúcich na území kraja, sa datujú už do začiatku 11. storočia prostredníctvom prvého písomného záznamu o **Šintave** (okres Galanta) z roku 1042, ktorým sa obec zaradila medzi najstaršie známe lokality na Slovensku spomínané v stredovekých kronikách a listinách. Písaná história okresného mesta Galanta pochádza až z 13. storočia (1237- 40).

Stredovek určite nebol začiatkom existencie života v tomto regióne, čo dokazuje aj nález⁸ najstaršieho umeleckého výtvarného prejavu na území Slovenska v Moravonoch nad Váhom - sochy Moravianskej Venuše, ktorej vek sa odhaduje na približne 23 tisíc rokov. Život v období Veľkomoravskej ríše približuje nález (a v súčasnosti stála expozícia) opevneného sídla veľmoža z 9. storočia pri **Piešťanoch** (Ducové). Prvá písomná zmienka o Piešťanoch pochádza z roku 1113. Mesto je preslávené najmä svojimi kúpeľmi, ktorých výstavba začala okolo roku 1820.

Zrejme nie najstarším, ale určite prvým slovenským mestom, ktoré získalo kráľovské výsady, je **Trnava** (v roku 1238). V roku 1543 sa do Trnavy presídlilo ostrihomské arcibiskupstvo a kapitula, čím sa Trnava stala kultúrnym a náboženským centrom vtedajšieho Uhorska. V roku 1635 založil v Trnave kardinál Peter Pázmaň Trnavskú univerzitu, ktorá bola v čase svojho vzniku jedinou Uhorskou univerzitou. Cez Trnavu viedla aj prvá konská železnica v Uhorsku, ktorá bola odovzdaná do užívania v roku 1846.

K stredovekým kráľovským mestám patrila aj **Skalica**, ktorá získala výsady slobodného kráľovského mesta v roku 1372. Prvé písomné zmienky o meste sú dochované z roku 1217 avšak jeho osídlenie sa datuje už do čias mladšej doby kamennej.

⁸ V roku 1942 v Moravonoch nad Váhom, okres Piešťany.

Mesto **Senica** patrí podľa dochovaných dokumentov k najstarším obciam v okrese (prvá zmienka je z roku 1217). Oblasť však bola osídlená už pred 250 tis. rokov. Územie mesta a jeho okolie je rovnako významne poznačené životom a udalosťami spojenými s rímskymi výpravami, existenciou Veľkej Moravy i stredovekej histórie.

Podobne aj mesto **Hlohovec** je jednou z najstarších obcí v rámci okresu, prvá písomná zmienka je však o storočie mladšia (z roku 1113) a pochádza zo Zoborskej listiny, kde sa spomína stredoveký hrad s príľahlou osadou. Mesto bolo v celej svojej minulosti dôležitým strediskom obchodu a administratívnym centrom regiónu. Najvýznamnejšou historickou pamiatkou mesta je zámok, pôvodne stredoveký hrad, v ktorom sa nachádza kaplnka s barokovým oltárom. V areáli zámku sa nachádza i budova unikátneho empírového divadla z roku 1802 - najstaršia zachovaná budova divadla na Slovensku.

Centrom južnej časti Trnavského kraja je **Dunajská Streda**, ktorá vznikla na mieste starodávnej usadlosti a prvé stopy osídlenia siahajú až do doby bronzovej. Mesto patrí k najstarším obciam v okrese (prvá písomná zmienka je z roku 1254). Jeho názov je odvodený od privilégia, podľa ktorého sa na území dnešného mesta mohli každú stredu usporadúvať trhy.

Súčasnému územnému usporiadaniu Trnavského kraja a **vzniku** Trnavského samosprávneho kraja v rokoch 2001/2002 predchádzalo v histórii Slovenska niekoľko zásadných zmien⁹. Niekoľko storočí patrilo územie dnešného Trnavského kraja a jeho okresov (z hľadiska územno-správneho usporiadania) pod niektorý z vtedajších útvarov (župa, stolica) Bratislavy a Nitry.

Na začiatku 20. storočia v súvislosti s prijatím zákona č. 126 o zriadení župných a okresných úradov (rok 1920) boli súčasné okresy Trnavského kraja zaradené pod Bratislavskú župu. Toto usporiadanie zaniklo v roku 1928 a bolo nahradené krajinským zriadením.

⁹ Od 11. storočia do roku 1918 prebehlo na území Slovenska 5 hlavných reforiem verejnej správy, v rokoch 1923 - 1990 rovnako 5 reforiem a po roku 1990 ďalšie 3 reformy.

V roku 1939 boli okresy súčasného Trnavského kraja opäť rozdelené - pod Bratislavskú, Nitriansku a Trenčiansku župu a v roku 1949 prerozdelené pod Bratislavský a Nitriansky kraj.

V roku 1960 boli na Slovensku ustanovené len 3 kraje (Západoslovenský¹⁰, Stredoslovenský a Východoslovenský) a v rámci nich 33 okresov.

V roku 1996 vznikli na Slovensku správne celky¹¹, tvorené 8 krajmi a 79 okresmi, medzi nimi aj Trnavský kraj v súčasnej podobe so 7 okresmi a rozhodlo sa o vymedzení vyšších územných celkov na výkon územnej samosprávy.

Vyššie územné celky – samosprávne kraje – v dnešnej podobe sa však vytvorili až na základe zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajocho) a ich pôsobnosti boli významne rozšírené zákonom č. 416/2001 o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky.

¹⁰ V rámci kraja existovali okresy: Bratislava - mesto, Bratislava - vidiek, Dunajská Streda, Galanta, Komárno, Levice, Nitra, Nové Zámky, Senica, Topoľčany, Trenčín, Trnava.

¹¹ Podľa zákona NR SR č. 221/1996 o územnom a správnom usporiadaní.

Základné fakty a čísla o kultúre v kraji

V Trnavskom kraji na nachádza relatívne rozsiahla sieť verejných kultúrnych inštitúcií, ktoré tvoria základnú bázu pre realizáciu kultúry na miestnej a regionálnej úrovni.

Infraštruktúru pre realizáciu kultúry na **regionálnej úrovni** vytvárajú **kultúrne zariadenia Trnavského samosprávneho kraja**, ktoré prešli do jeho zriaďovateľskej pôsobnosti v súvislosti s posilňovaním kompetencií na úrovni územnej samosprávy (rok 2001/2002), ergo decentralizačným procesom, ktorého výsledkom bol v konečnom dôsledku aj vznik Trnavského samosprávneho kraja. Túto platformu dnes reprezentuje spolu **18 inštitúcií**, medzi ktoré patria **múzeá, galérie, knižnice, osvetové strediská, hvezdáreň a planetárium** (ako špeciálny typ osvetového zariadenia) a jedno **divadlo** (de facto jediná stála scéna v kraji).

Pre porovnanie – Bratislavský samosprávny kraj je zriaďovateľom 7 kultúrnych zariadení¹², Nitriansky samosprávny kraj 21¹³ a Trenčiansky samosprávny kraj 12 organizácií¹⁴.

¹² 1. Bratislavské bábkové divadlo, 2. Divadlo Astorka, 3. Divadlo Aréna, 4. Divadlo Ludus, 5. Malokarpatská knižnica Pezinok, 6. Malokarpatské múzeum Pezinok a 7. Malokarpatské osvetové stredisko Modra.

¹³ 1. Nitrianska galéria, 2. Ponitrianske múzeum v Nitre, 3. Krajské osvetové stredisko v Nitre, 4. Staré divadlo v Nitre, 5. Divadlo Andreja Bagara v Nitre, 6. Krajská knižnica Karola Kmeťku v Nitre, 7. Múzeum Jána Thaina v Nových Zámkoch, 8. Galéria umenia v Nových zámkoch, 9. Regionálne osvetové stredisko v Nových Zámkoch, 10. Knižnica Antona Bernoláka v Nových Zámkoch, 11. Tribečské múzeum v Topoľčanoch, 12. Tribečská knižnica v Topoľčanoch, 13. Tribečské osvetové stredisko v Topoľčanoch, 14. Podunajské múzeum v Komárne, 15. Knižnica Józsefa Szinyeiho v Komárne, 16. Jókaiho divadlo v Komárne, 17. Regionálne osvetové stredisko v Komárne, 18. Tekovské múzeum v Leviciach, 19. Tekovská hvezdáreň v Leviciach, 20. Tekovská knižnica v Leviciach, 21. Regionálne osvetové stredisko v Leviciach.

¹⁴ 1. Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne, 2. Hvezdáreň v Partizánskom, 3. Hornonitrianska knižnica Prievidza, 4. Považská knižnica v Považskej Bystrici, 5. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, 6. Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, 7. Trenčianske múzeum Trenčín, 8. Vlastivedné múzeum Považská Bystrica, 9. Centrum tradičnej kultúry v Myjave, 10. Považské osvetové stredisko Považská Bystrica, 11. Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi, 12. Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne.

Tabuľka 3: Prehľad počtu kultúrnych zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti vybraných samosprávnych krajov

Subjekt/kraj	Trnavský SK	Bratislavský SK	Nitriansky SK	Trenčiansky SK
Divadlo	1	4	3	-
Knižnica	4	1	5	3
Múzeum	6	1	5	3
Galéria	2	-	2	1
Osvetové stredisko	4	1	5	4
Hvezdáreň a planetárium	1	-	1	1
Spolu	18	7	21	12

Zdroj: Samosprávne kraje, rok 2008

Sieť regionálnych organizácií dopĺňajú na **miestnej úrovni knižnice, kiná, amfiteátre, kultúrne domy/osvetové zariadenia, pamätné izby/domy**, ale aj **mestské/obecné/privátne múzeá** či **galérie**. Predpokladom pre realizáciu a rozvoj kultúry v kraji sú aj desiatky neverejných **združení/spolkov/osôb** pôsobiacich v kultúrno-osvetovej činnosti a samozrejme aj **privátne kultúrne zariadenia**.

Napriek tomu, že Trnavský kraj nevedie rebríčky v nominálnom počte kultúrnych zariadení, môžeme povedať, že rozsah a intenzita činnosti kultúrnych inštitúcií a osôb venujúcich sa kultúre je významná, čo ilustruje napríklad počet organizovaných kultúrno-osvetových podujatí (jeden z najvyšších v SR), ale aj dostupnosť kultúrnych zariadení či podujatí pre obyvateľov (podiel expozícií v múzeách na obyvateľa alebo podiel kultúrno-osvetových subjektov na obyvateľa).

V Trnavskom kraji sa nachádzalo v roku 2007 podľa údajov Ministerstva kultúry SR **7 múzeí** (zo 103 v Slovenskej republike), čo je najmenej spomedzi krajov. Šesť z nich patrilo a patrí do pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja a jedno do pôsobnosti štátu (prostredníctvom Ministerstva obrany SR).

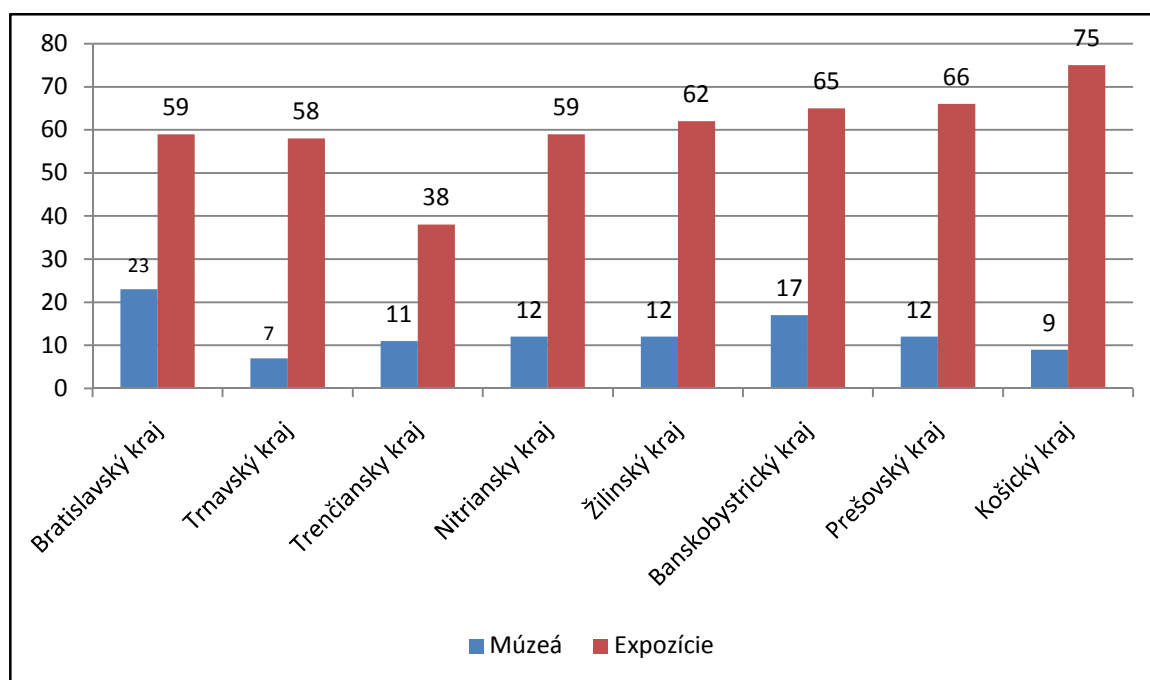
Tabuľka 4: Prehľad múzeí v Trnavskom kraji

p. č.	Názov	Miesto	Zriaďovateľ
1	Žitnoostrovne múzeum	Dunajská Streda	TTSK
2	Vlastivedné múzeum	Galanta	TTSK
3	Záhorské múzeum	Skalica	TTSK
4	Západoslovenské múzeum	Trnava	TTSK
5	Vlastivedné múzeum	Hlohovec	TTSK
6	Balneologické múzeum	Piešťany	TTSK
7	Vojenské múzeum	Piešťany	Ministerstvo obrany SR

Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

Hoci najväčšia sieť múzeí sa nachádza v Bratislavskom kraji (23 múzeí) – pričom napríklad Bratislavský samosprávny kraj je zriaďovateľom len jedného z nich - počtom expozícií múzeá v Trnavskom kraji absolútne nezaostávajú. V roku 2007 realizovali 58 expozícií – oproti 59 v Bratislavskom kraji, a to aj vďaka významnému počtu spravovaných objektov¹⁵.

Graf 7: Počet múzeí a expozícií v SR podľa krajov¹⁶

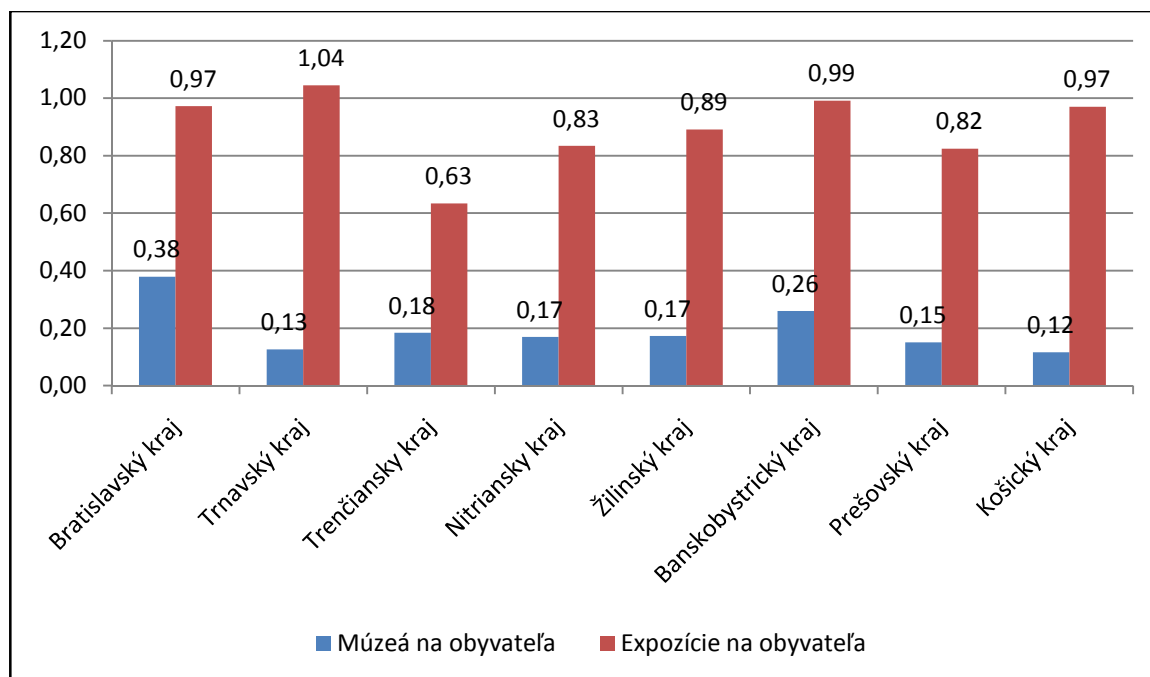
Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

¹⁵ Viď kapitolu Realizácia kultúry v TTSK.

¹⁶ Údaje za Žilinský samosprávny kraj sú z roku 2006.

Napriek najmenšiemu nominálnemu počtu múzeí v Trnavskom kraji, má najmenej múzeí na obyvateľa Košický kraj a pri porovnaní počtu expozícií na obyvateľa dosiahol Trnavský kraj v roku 2007 dokonca najlepšie výsledky v Slovenskej republike.

Graf 8: Počet múzeí a expozícií v SR podľa krajov na 10 000 obyvateľov

Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

Na území Trnavského kraja sa však nachádzajú aj **d ďalšie expozície**, ktoré majú podobu **mestského** či **obecného múzea**, resp. **pamätného domu**, viažuceho sa k historickej osobnosti, ktorá sa v obci narodila alebo pôsobila (Ján Hollý, Juraj Fándly, Ján Palárik, Samuel Jurkovič, Štefan Moyzes, Jozef Ignác Bajza) – Obecné múzeum v Abraháme, Mestské múzeum v Sereďi, Pamätná fara Jána Hollého v Maduniciach, Stála národopisná výstava v Červeníku, Rodný dom Štefana Moyzesa vo Veselom, Obecné múzeum v Sekuliach, Družstevné múzeum Samuela Jurkoviča v Sobotišti, Mestské múzeum v Holíči, Pamätná izba Jána Hollého v Dobrej Vode, Obecné múzeum v Dolnej Krupej, Pamätný dom Juraja Fándlyho v Naháči, Obecné múzeum v Smoleniciach, Pamätná izba rodákom obce v Suchej nad Parnou, Pamätná izba Jozefa Ignáca Bajzu v Dolnom Dubovom, Pamätná izba Jána Palárika v Majcichove. V obci Krakovany sa nachádza dokonca **súkromné etnografické múzeum**.

Na území kraja sú lokalizované aj expozície Slovenského národného múzea - v obci Dolná Krupá je to Hudobné múzeum a Pamätník Ludwiga van Beethovena a v meste Trnava sa nachádza expozícia Múzea židovskej kultúry, umiestnená v budove synagógy, ktorá ako taká patrí pod správu Galérie Jána Koniarka.

O uchovávanie a prezentáciu výtvarného umenia sa v Trnavskom kraji starajú **2 verejné galérie** v gescii samosprávneho kraja – v Trnave (Galéria Jána Koniarka) a Senici (Záhorská galéria).

Tabuľka 5: Prehľad verejných galérií v Trnavskom samosprávnom kraji

p. č.	Názov	Miesto	Zriaďovateľ
1	Galéria Jána Koniarka	Trnava	TTSK
2	Záhorská galéria	Senica	TTSK

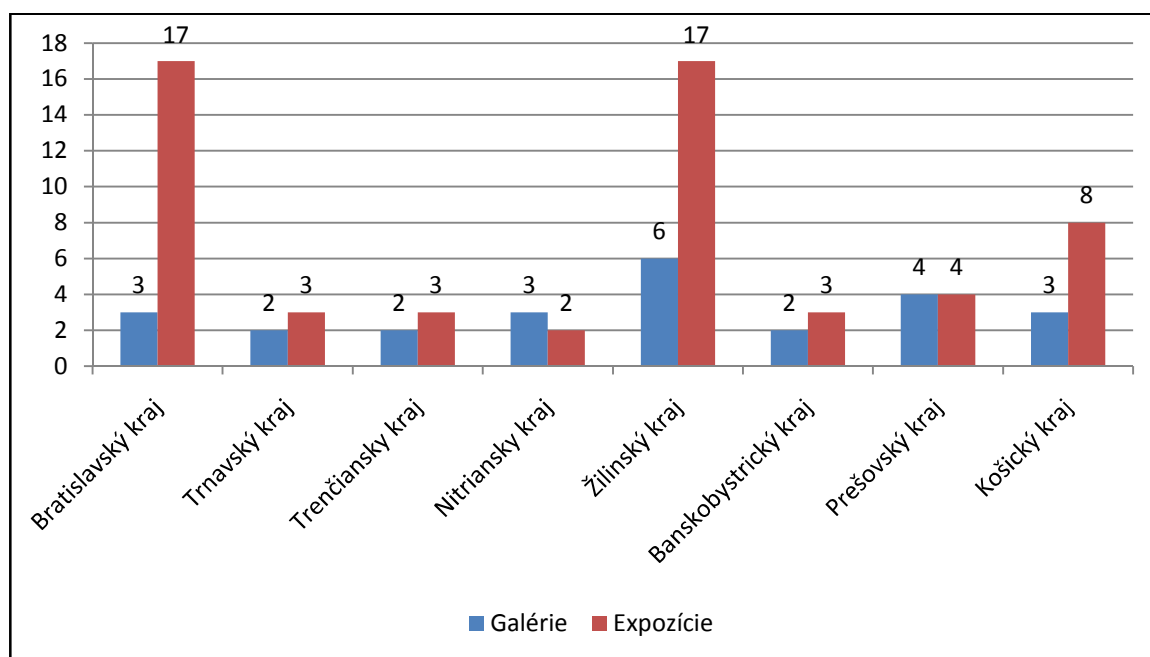
Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2008

Počtom galérií dominuje Slovensku Žilinský kraj. V roku 2007 sa v ňom nachádzalo až 6 galérií, čo je skôr výnimka vzhľadom na počet verejných galérií v ostatných krajoch (2-4 galérie) - 2 galérie (tak ako v Trnavskom kraji) sa nachádzajú Trenčianskom či Banskobystrickom kraji, 3 galérie v Bratislavskom, Nitrianskom a Košickom kraji a 4 v Prešovskom kraji.

Podobne, ako v prípade múzeí, sa v Trnavskom kraji sa nachádzajú aj **d'alsie galérie** – **súkromné**, ale aj **zriadené miestnou samosprávou**, ktoré sú zamerané na prezentáciu výtvarného umenia, napr. Mestská galéria v Holíči, umiestnená v priestoroch miestneho zámku, či Galéria Ota Kroupu, nachádzajúca sa v priestoroch Mestského múzea v Holíči, Galéria Júliusa Koreszku¹⁷, výstavné priestory „Pod holým nebom“ alebo Galéria u františkánov v Skalici, súkromná And Gallery v Trnave, At home Gallery v Šamoríne, Galéria Art-MA v Dunajskej Strede, či Galéria Fontána (v kultúrno-spoločenskom centre) v Piešťanoch.

¹⁷ Ako súčasť Záhorského múzea v Skalici.

Graf 9: Počet galérií a expozícií v SR podľa krajov, 2007¹⁸

Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

Súčasťou kultúrnych fondov kraja je aj knižničný fond, obsahujúci spolu viac ako 2 milióny kníh, periodík, dokumentov a informačných prameňov, ktorý v roku 2006 spravovalo **253 knižníc**, vrátane pobočiek (graf 10), z toho 4 v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja. Tieto knižnice zastávajú pozíciu verejných regionálnych knižníc, no napriek tomu slúžia de facto aj ako mestské knižnice v Trnave, Dunajskej Strede, Galante a Senici.

Tabuľka 6: Prehľad knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

p. č.	Názov	Miesto	Zriaďovateľ
1	Knižnica Juraja Fándlyho	Trnava	TTSK
2	Žitnoostrovná knižnica	Dunajská Streda	TTSK
3	Galantská knižnica	Galanta	TTSK
4	Záhorská knižnica	Senica	TTSK

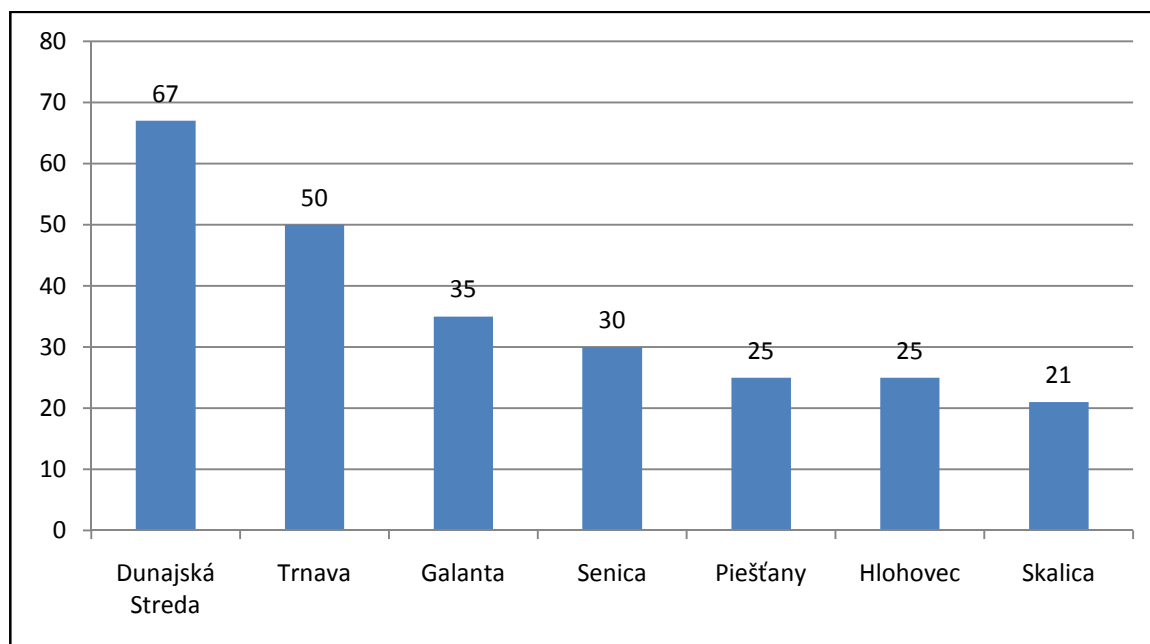
Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2008

Knižnice patria medzi kultúrne zariadenia s najväčšou penetráciou v rámci miestnej a regionálnej samosprávy, aj keď ich počet i dopyt po ich službách v ostatných rokoch mierne

¹⁸ Údaje za Trenčiansky kraj sú z roku 2006.

klesá. Podľa údajov Štatistického úradu v roku 2006 neexistovali knižnice iba v 9 obciach v Trnavskom kraji (2 v okrese Senica, 2 v okrese Piešťany, 3 v okrese Galanta a 2 v okrese Dunajská Streda). Ich počet a rozmiestnenie v rámci kraja je teda determinovaný najmä počtom obcí v jednotlivých okresoch, aj keď samozrejme ich počet nie je identický s počtom obcí (túto lineárnosť naruša najmä existencia knižníc v pôsobnosti TTSK a existujúce pobočky knižníc).

Graf 10: Počet knižníc v Trnavskom samosprávnom kraji podľa okresov

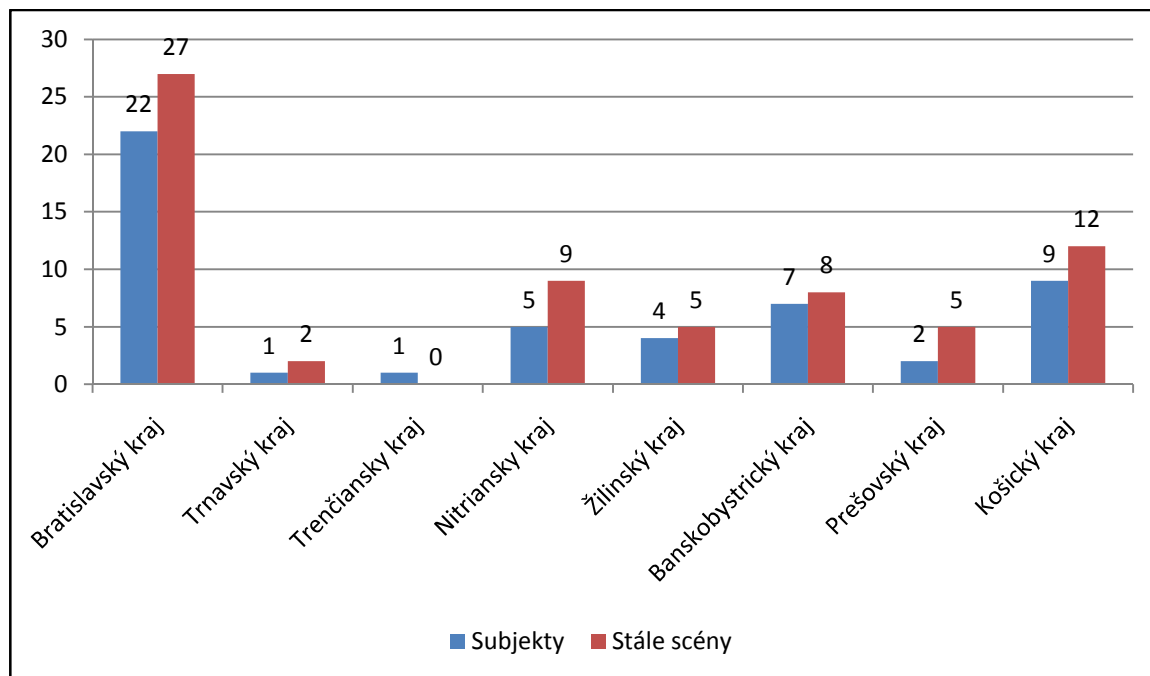
Zdroj: Vybrané údaje o obciach Trnavského kraja za rok 2006, Štatistický úrad SR

Tradičie divadelníctva reprezentuje v Trnavskom samosprávnom kraji **divadlo** Jána Palárika v Trnave - prvé kamenné divadlo na Slovensku (rok 1831), ktoré je súčasne jediným činným divadlom v kraji (so stálou scénou). V súvislosti s históriou divadelníctva však nie je možné nespomenúť aj Empírové divadlo v Hlohovci (bez stálej scény), ktoré je najstaršou divadelnou budovou (rok 1802) na Slovensku zachovanou do súčasnosti.

Trnavský a Trenčiansky kraj patria k regiónom s najmenším počtom divadiel. Dominantné postavenie z hľadiska počtu divadiel má Bratislavský kraj (22), čo predstavuje takmer polovicu všetkých divadiel na Slovensku (spolu 51). Absenciu ďalších divadiel v kraji

nahrádza blízkosť Bratislavského a Nitrianskeho kraja, v ktorých sa nachádza spolu viac ako polovica divadiel na Slovensku.

Graf 11: Počet divadiel a stálych scén v SR podľa krajov

Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

Regionálnu kultúrnu infraštruktúru v kraji dotvárajú **4 regionálne osvetové strediská** v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja – v Dunajskej Strede, Galante, Senici a Trnave - ktorých základným poslaním je zvyšovať všeobecnú kultúrnu a vzdelanostnú úroveň v regióne.

Tabuľka 7: Prehľad regionálnych osvetových stredísk v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

p. č.	Názov	Miesto	Zriaďovateľ
1	Žitnoostrovské osvetové stredisko	Dunajská Streda	TTSK
2	Galantské osvetové stredisko	Galanta	TTSK
3	Záhorské osvetové stredisko	Senica	TTSK
4	Trnavské osvetové stredisko	Trnava	TTSK

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2008

Okrem toho však v regióne v roku 2007 pôsobilo aj 247 mestských a obecných osvetových zariadení, 129 iných právnických osôb, patriacich do kategórie kultúrno-osvetových zariadení a ďalších 100 subjektov realizujúcich kultúrno-osvetovú činnosť.

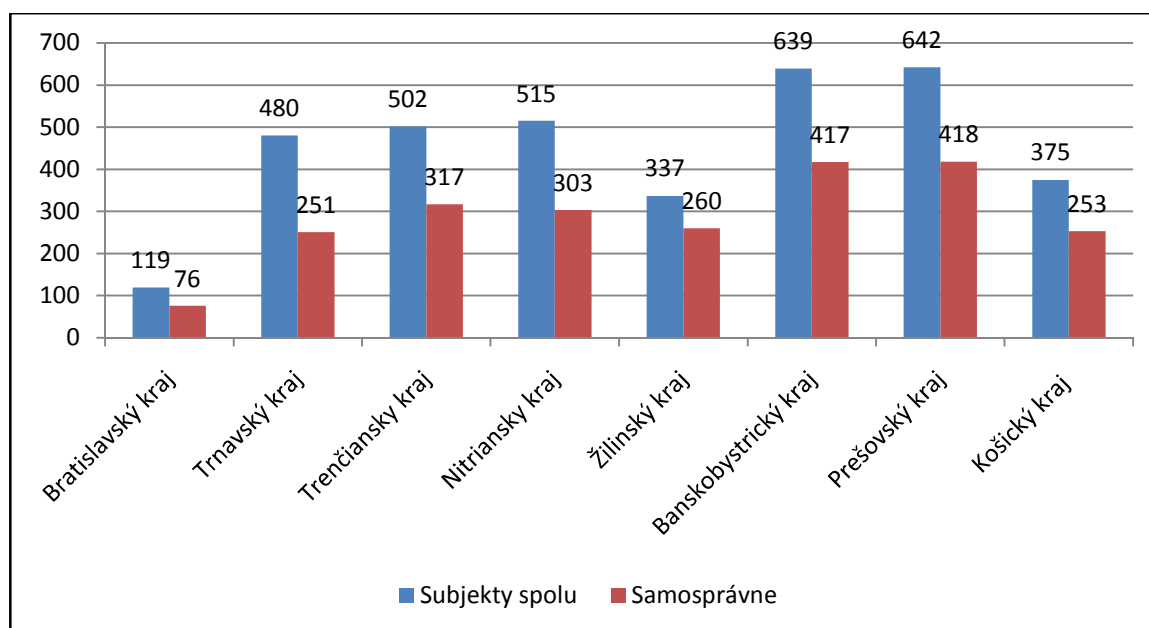
Tabuľka 8: Osvetové zariadenia v TTSK

Subjekt	Počet
Regionálne osvetové strediská	4
Obecné osvetové zariadenia	247
Osvetové zariadenia Matice Slovenskej	4
Osvetové zariadenia mimovládnych neziskových organizácií	66
Osvetové zariadenia cirkví a náboženských spoločností	30
Osvetové zariadenia iné	22
Osvetové zariadenia zriadené fyzickou osobou	7
Ostatné subjekty kultúrno-osvetovej činnosti	100
Spolu	480

Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

Z porovnania v rámci Slovenska vyplýva, že Trnavský kraj napriek svojej veľkosti/počtu obyvateľov vôbec nepatrí medzi kraje s najmenším počtom kultúrno-osvetových zariadení/subjektov venujúcich sa kultúrno-osvetovej činnosti a v prepočte na obyvateľa má Trnavský kraj po Banskobystrickom kraji takýchto subjektov najviac.

Graf 12: Kultúrno-osvetové zariadenia a subjekty kultúrno-osvetovej činnosti v SR podľa krajov

Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

V kraji sa nachádza aj unikátna špecializovaná osvetová inštitúcia - **hvezdáreň** a **planetárium** so sídlom v Hlohovci - ktorá je zameraná na popularizáciu a vzdelávanie mládeže a verejnosti v oblasti astronómie a príbuzných prírodných vied. Toto zariadenie patrí medzi 6 planetárií a 16 hvezdární, ktoré sa podľa zdrojov Slovenskej ústrednej hvezdárne v Hurbanove nachádzajú na Slovensku.

Tabuľka 9: Prehľad hvezdární a planetárií na Slovensku

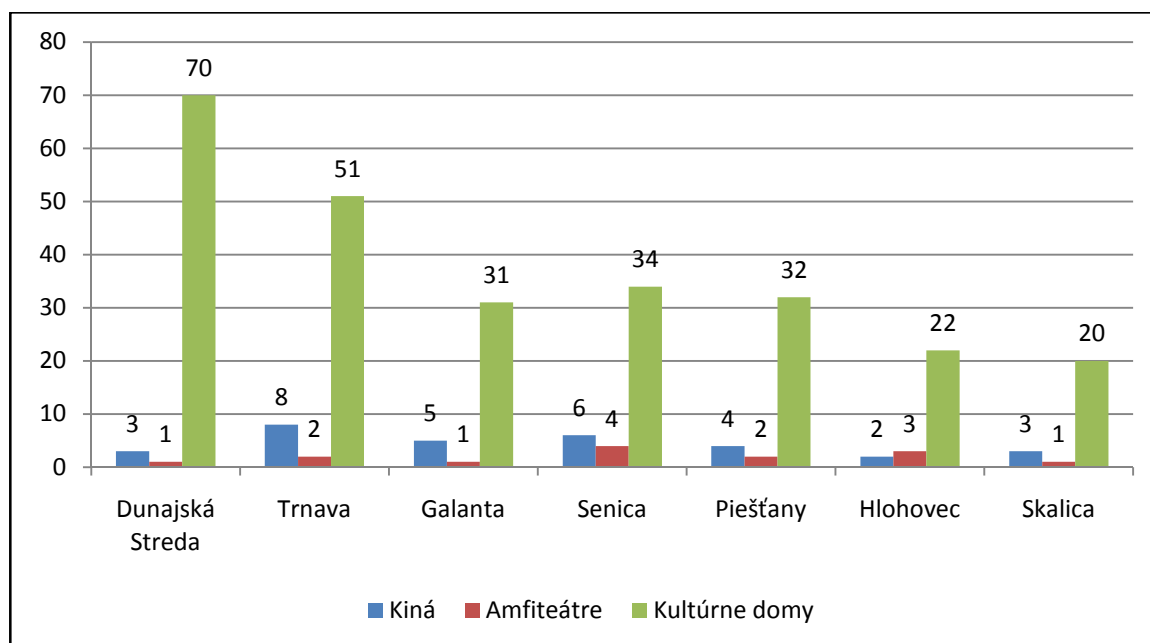
Mesto	Hvezdáreň	Planetárium	Mesto	Hvezdáreň	Planetárium
Banská Bystrica	x		Prešov	x	x
Hlohovec	x	x	Rimavská Sobota	x	
Humenné	x		Rožňava	x	
Kysucké Nové Mesto	x		Svidník	x	
Levice	x		Trebišov	x	
Medzev	x		Žiar nad Hronom	x	x
Michalovce	x		Žilina	x	
Partizánske	x		Hurbanovo	x	x
			Košice ¹⁹		x

Zdroj: Slovenská ústredná hvezdáreň Hurbanovo, rok 2008

¹⁹ Planetárium zriadené pri Technickom múzeu a Centre voľného času v Košiciach.

Za súčasť miestnej kultúrnej infraštruktúry môžeme považovať **kiná**, **amfiteátre** a **kultúrne domy**. V roku 2006 bolo v Trnavskom kraji spolu 31 stálych kín, 14 amfiteátrov a 260 kultúrnych domov. Kultúrne domy predstavujú druhý typ (okrem knižníc) kultúrnych inštitúcií s najväčšou hustotou v kraji a ich počet významne súvisí s počtom obcí v kraji. Z 251 obcí v kraji len 26 vykazovalo v roku 2006 podľa štatistických údajov absenciu kultúrneho domu (10 v okrese Dunajská Streda, 5 v okrese Galanta, 1 v okrese Trnava, 4 v okrese Hlohovec, 3 v okrese Piešťany, 2 v okrese Skalica a 1 v okrese Senica). Počet stálych kín a amfiteátrov je – oproti kultúrnym domom - rádovo nižší, pričom tieto kultúrne zariadenia sa koncentrujú najmä v mestách.

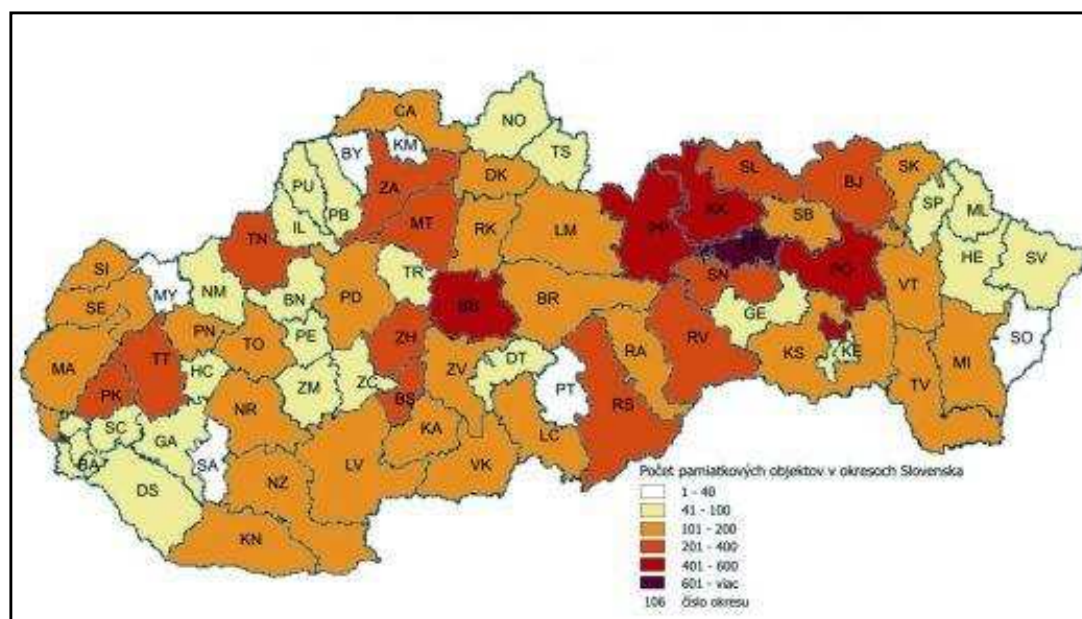
Graf 13: Počet kín, amfiteátrov a kultúrnych domov v Trnavskom samosprávnom kraji podľa okresov, 2006

Zdroj: Vybrané údaje o obciach Trnavského kraja za rok 2006, Štatistický úrad SR

Trnavský kraj patrí medzi regióny s relatívne malým výskytom **kultúrnych pamiatok** – nehnuteľných či hniteľných. Dominantný výskyt pamiatkových objektov je evidovaný v Prešovskom kraji (3 446 nehnuteľných pamiatkových objektov) a v rámci neho najmä v okrese Levoča (784 nehnuteľných pamiatkových objektov).

Obrázok 2: Prehľad počtu pamiatkových objektov podľa okresov SR

Zdroj: Pamiatkový úrad SR, rok 2008

Z viac ako 13 tisíc nehnuteľných pamiatkových objektov a 9,5 tisíc nehnuteľných kultúrnych pamiatok sa v **Trnavskom kraji** v roku 2006 nachádzalo 886 nehnuteľných pamiatkových objektov (približne 7%) a 592 nehnuteľných kultúrnych pamiatok (asi 6%).

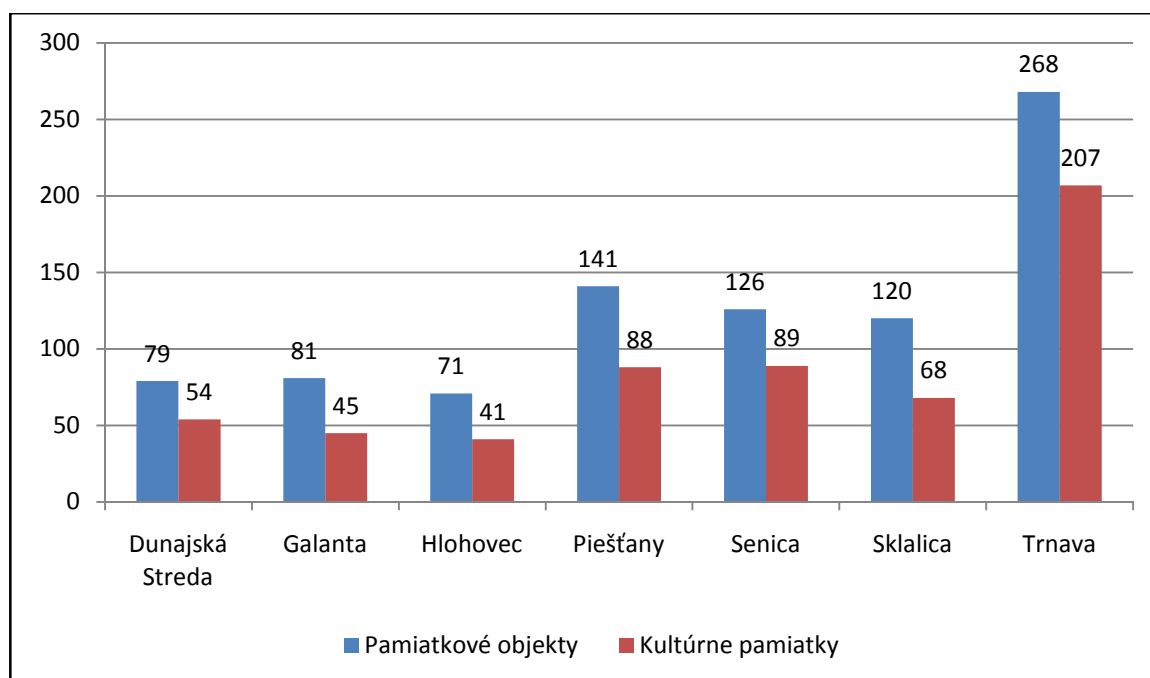
Tabuľka 10: Prehľad pamiatkových objektov a nehnuteľných kultúrnych pamiatok v SR podľa krajov

	BASK	TTSK	TNSK	NRSK	ZASK	BBSK	POSK	KESK
Pamiatkové objekty	1 511	886	862	893	1 356	2 383	3 446	1 785
Kultúrne pamiatky	1 049	592	558	534	917	1 784	2 661	1 406

Zdroj: Pamiatkový úrad SR, rok 2006

Existujúce nehnuteľné pamiatkové objekty sú koncentrované najmä v okrese Trnava. Vlastné mesto Trnava získalo v roku 1987 **status mestskej pamiatkovej rezervácie** a univerzitné budovy nachádzajúce sa na jeho území boli už v roku 1970 vyhlásené za národné kultúrne pamiatky. Najmenej nehnuteľných pamiatkových objektov, tvoriacich kultúrne pamiatky, je v okresoch Galanta, Dunajská Streda a Hlohovec.

Graf 14: Nehnuteľné pamiatky a pamiatkové objekty v Trnavskom samosprávnom kraji

Zdroj: Pamiatkový úrad SR, rok 2006

Obdobný stav platí aj pre hnutel'né pamiatky. Z viac ako 30 tisíc hnutel'ných pamiatkových predmetov a 14,4 tisíc hnutel'ných pamiatok registrovaných v Slovenskej republike, bolo v Trnavskom kraji roku 2006 evidovaných len 2 065 hnutel'ných pamiatkových predmetov (necelých 7%) a 830 hnutel'ných kultúrnych pamiatok (menej ako 6%).

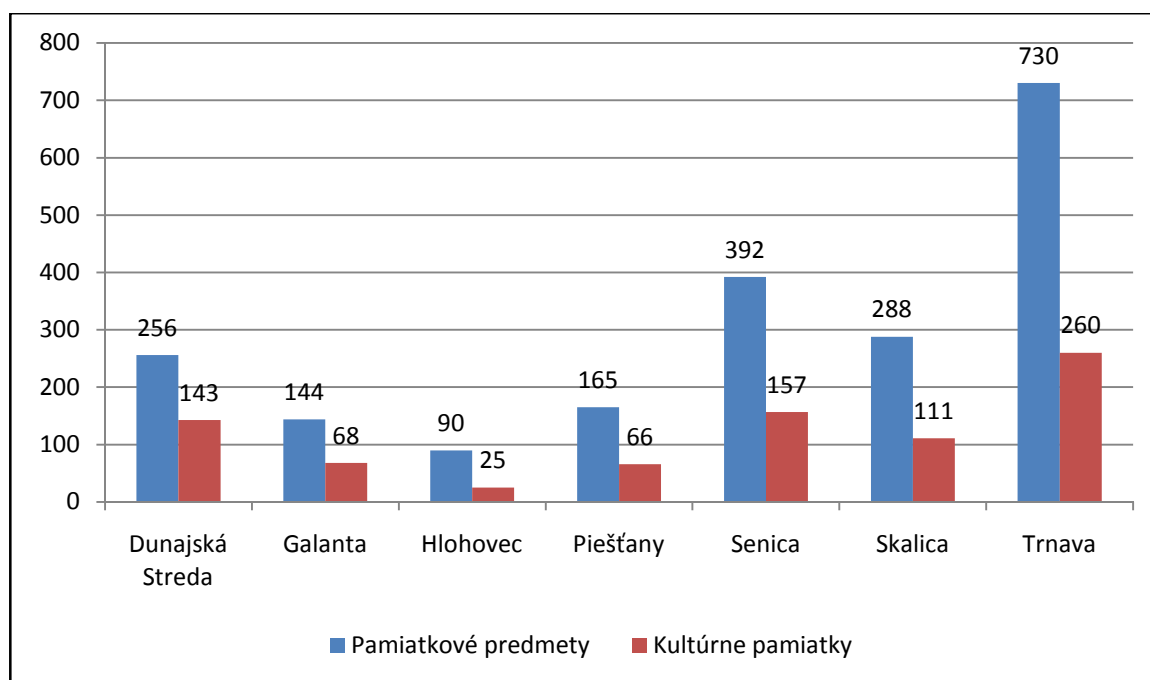
Tabuľka 11: Prehľad pamiatkových predmetov a hnutel'ných kultúrnych pamiatok v SR podľa krajov

	BASK	TTSK	TNSK	NRSK	ZASK	BBSK	POSK	KESK
Pamiatkové predmety	1 402	2 065	2 770	2 661	3 367	5 614	8 012	4 339
Kultúrne pamiatky	549	830	1 182	1 324	1 459	2 753	3 651	2 644

Zdroj: Pamiatkový úrad SR, rok 2006

Najviac pamiatkových predmetov a hnutel'ných pamiatok sa nachádza v okrese Trnava, najmenej – rovnako, ako v prípade nehnuteľných pamiatok - v okrese Hlohovec.

Graf 15: Hnuteľné pamiatky a pamiatkové predmety v Trnavskom samosprávnom kraji

Zdroj: Pamiatkový úrad SR, rok 2006

Výskyt národných kultúrnych pamiatok však nie je obmedzený len na Trnavu, nachádzajú sa aj v Holíči a Skalici (Záhorie), Smoleniciach či v Moravianoch nad Váhom, odkiaľ pochádza už spomínaná Moravianska Venuša. Trnavský kraj disponuje aj **kultúrnym bohatstvom ľudovej architektúry** - obec Plavecký Peter sa stala v roku 1990 jednou z desiatich pamiatkových rezervácií ľudovej architektúry na Slovensku. Na území Trnavského kraja sa nachádza aj značný počet chránených technických pamiatok, medzi ktoré patria napríklad vodné mlyny (Dunajský Klátov, Hoste, Jelka Tomášikovo, Krakovany, Hradište pod Vrátnom, Sobotište, Lopašov, Koľolná, Holíč), mosty (Leopoldov, Piešťany, Holíč), či pivovar v Seredi alebo cukrovar v Trnave a pod.

Históriu územia a jeho sídelný význam podčiarkujú aj zachované **zámky, kaštiele a hrady** - v Trnavskom kraji sa nachádza napríklad 6 zo 109 hradov Slovenska (niektoré sú už len archeologické lokality), ktoré sú chránené ako kultúrne pamiatky (hrady Šintava, Korlátka, Branč, Ostrý Kameň, Dobrá voda a Smolenický zámok). Viaceré nehnuteľné pamiatky patria ku skutočným skvostom nášho kultúrneho dedičstva. Niektoré z nich spadajú do vlastníctva a riadiacej štruktúry centrálnych inštitúcií. K najvýznamnejším a najnavštevovanejším patrí Kaštieľ v Dolnej Krupej, ktorý prezentuje originálne pamiatky a faximile prameňov

dokumentujúcich život a dielo svetoznámeho hudobného skladateľa Ludwiga van Beethovena. Nemenej známym je spomínaný Smolenický zámok, ktorý slúži predovšetkým ako Kongresové centrum Slovenskej akadémie vied a je skutočne reprezentačným miestom pre stretnutia vedcov z celého sveta.

Tabuľka 12: Zoznam hradov v Trnavskom samosprávnom kraji chránených ako kultúrne pamiatky

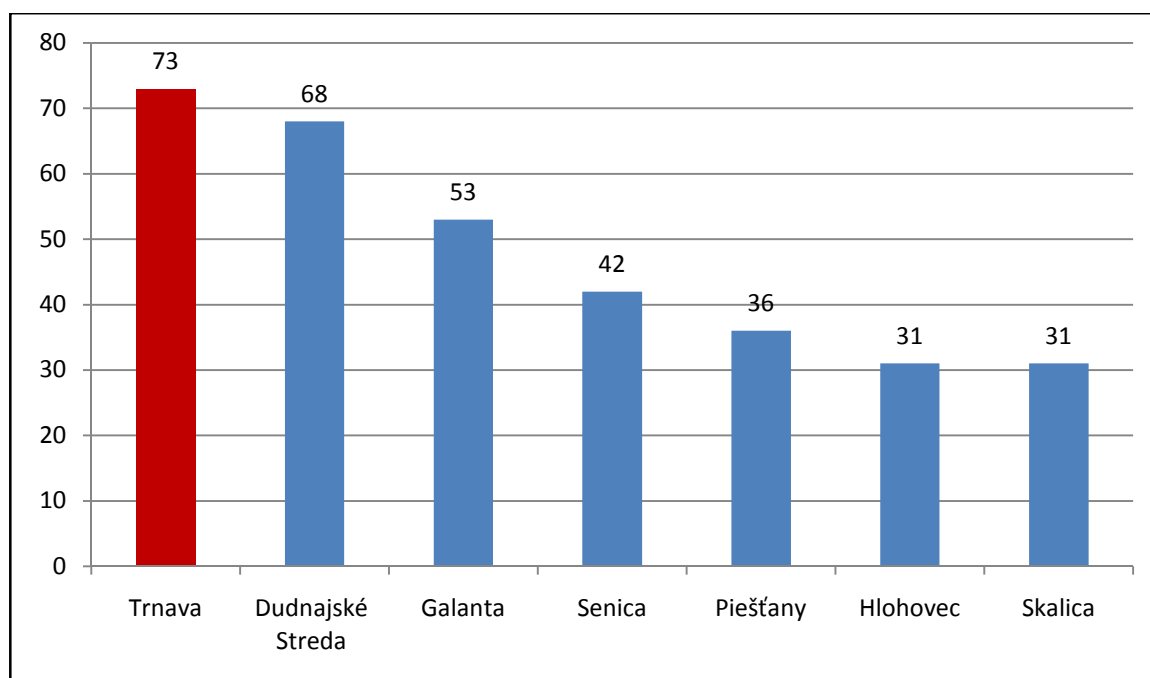
Obec	Názov pamiatky	Štandardizovaný názov
Sereď	Kaštieľ a park	Hrad Šintava
Cerová – Lieskové	Hrad	Hrad Koriátka
Podbranč	Hrad	Hrad Branč
Buková	Hrad	Hrad Ostrý Kameň
Dobrá Voda	Hrad	Hrad Dobrá voda
Smolenice	Hrad s areálom	Smolenický zámok

Zdroj: Pamiatkový úrad SR, rok 2008

Za významnú súčasť kultúrneho dedičstva môžeme považovať aj **sakrálnu architektúru**. V Trnavskom kraji sa v roku 2006 nachádzalo 334 kostolov rôznych cirkví (s prevahou rímskokatolíckej a evanjelickej cirkvi). Ich počet teda prekračuje počet obcí (251), čo však neznamena, že ich rozmiestnenie je rovnomerné.

Medzi najznámejšie zrejme patria Chrám svätého Jána Krstiteľa v Trnave, ktorý je prvou rano-barokovou sakrálnou stavbou na Slovensku a Bazilika sv. Panny Márie Sedembolestnej v Šaštíne, ktorá sa stala národným pútnickým miestom. V tejto súvislosti je užitočné spomenúť, že takmer všetky hnutelné pamiatky na Slovensku (98%) – a teda aj v Trnavskom kraji - majú sakrálny charakter.

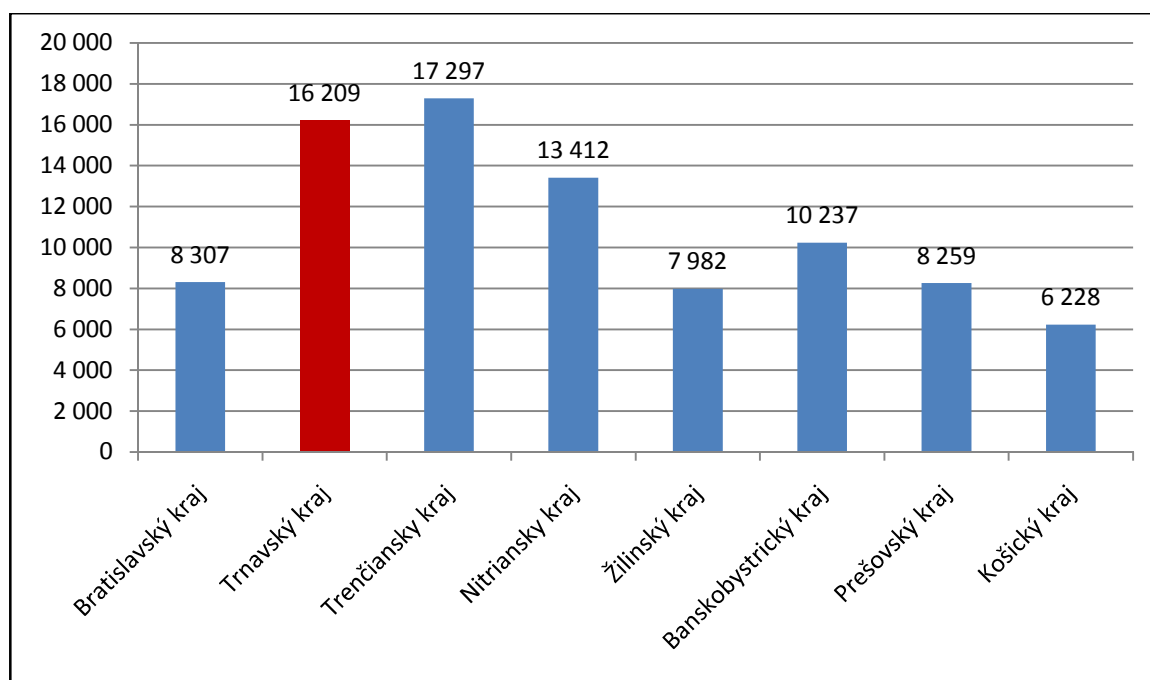
Graf 16: Počet kostolov v Trnavskom kraji podľa okresov

Zdroj: Vybrané údaje o obciach Trnavského kraja za rok 2006, Štatistický úrad SR, rok 2006

Čo sa týka vlastnej realizácie **kultúrnych**, spoločenských, výchovno-vzdelávacích, súťažných či festivalových **aktivít**, Trnavský kraj patrí medzi najaktívnejšie regióny Slovenska, v roku 2007 sa ich tu uskutočnilo spolu viac ako 16 tisíc, pričom tento počet zahŕňa len činnosť kultúrno-osvetových zariadení. Viac kultúrnych podujatí sa v sledovanom období uskutočnilo (nominálne) len v Trenčianskom kraji (viac ako 17 tisíc), no vzhľadom na počet obyvateľov kraja sa realizovalo **najviac podujatí práve v Trnavskom kraji** (29 na 1000 obyvateľov).

Graf 17: Kultúrno-osvetová činnosť v SR podľa krajov

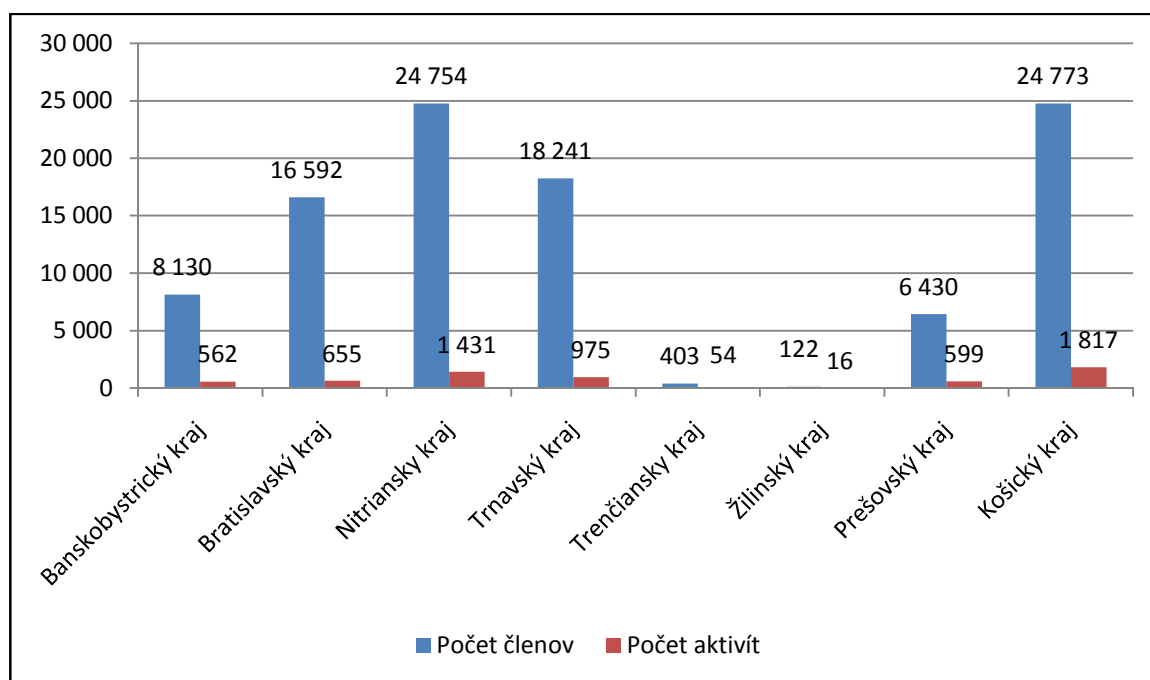
Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

Dominantnú úlohu pri organizovaní podujatí zohrávali samotné obce – takmer 80% všetkých podujatí bolo organizovaných miestnou samosprávou, podiel aktivít osvetových zariadení kraja bol približne 5% a pre úplnosť podiel podujatí zrealizovaných neverejným sektorom bol približne 15%.

Podľa údajov Ministerstva kultúry SR bolo v roku 2007 v Trnavskom samosprávnom kraji združených v subjektoch realizujúcich **kultúru národnostných menšín** 18 241 registrovaných členov, z čoho až 99% tvorili obyvatelia maďarskej národnosti (18 093). Táto prevaha sa logicky odzrkadlila aj v počte usporiadaných podujatí v tom istom roku – z 975 všetkých až 928 tvorili podujatia organizované maďarskou menšinou. V tomto momente je namieste spomenúť Maďarský spoločenský a kultúrny zväz na Slovensku – Csemadok, ktorý predstavuje významnú kultúrnu a občiansku inštitúciu v spoločenskom živote Maďarov na Slovensku, koordinujúc činnosť takmer 400 základných organizácií, združujúcimi asi 50 tisíc členov.

Menšinová kultúra je významným spôsobom podporovaná nielen prostredníctvom samosprávneho kraja (projektové dotácie z rozpočtu TTSK, činnosť kultúrnych zariadení v pôsobnosti samosprávneho kraja na území okresu Galanta a Dunajská Streda), ale aj Ministerstvom kultúry SR a najmä prostredníctvom zahraničných grantov a sponzorov (podrobnejšie informácie o tejto téme sa nachádzajú v časti Regulačný rámec a Finančný rámec pre oblasť kultúry v TTSK).

Graf 18: Kultúra národnostných menšín v SR podľa krajov

Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

Zaujímavým faktom je, že kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva vykazuje podľa údajov Ministerstva kultúry SR v Trnavskom kraji (ale aj všeobecne) úplne minimálnu výkonnosť. V roku 2007 je evidovaná len 1 uskutočnená aktivita, pričom v kraji podľa dostupných údajov nie sú evidovaní žiadni členovia v rámci subjektu, ktorí by takýto druh kultúry realizoval.

Regulačný rámec pre oblasť kultúry v TTSK

Za ostatné roky prešla kultúra a celý sektor významnými zmenami, ktoré boli poznačené z hľadiska tvorby kultúrnej politiky a reálneho fungovania kultúrnej infraštruktúry najmä zmenami v územno-správnom usporiadaní Slovenska a rozdelení kompetencií medzi centrálnu vládu a územnú samosprávu. Tento proces bol iniciovaný prijatím zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zakončený vytvorením vyšších územných celkov (zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov) a transferom časti kultúrnej infraštruktúry do ich pôsobnosti.

Národný regulačný rámec

Ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť „kultúry“ je **Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky**²⁰. Jeho poslanie upravuje zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii vlády SR a organizácii ústrednej štátnej správy Slovenskej republiky, podľa ktorého je Ministerstvo kultúry SR ústredným orgánom pre štátny jazyk, ochranu pamiatkového fondu, kultúrne dedičstvo a knihovníctvo, umenie, autorské právo a práva súvisiace s autorským právom, osvetovú činnosť a ľudovú umeleckú výrobu, podporu kultúry národnostných menšín, prezentáciu slovenskej kultúry v zahraničí, vzťahy s cirkvami a náboženskými spoločnosťami, médiá a audioviziu. Ministerstvo kultúry metodicky riadi aj činnosť slovenských inštitútov v zahraničí v oblasti ich kultúrneho pôsobenia.

Vlastný legislatívny rámec pre postavenie a pôsobenie verejnej správy (štátnej správy a územnej samosprávy) a kultúrnych organizácií – ako poskytovateľov a tvorcov kultúry na jednej strane a občanov, ako prijímateľov kultúry a kultúrneho dedičstva/bohatstva na strane druhej, reprezentuje niekoľko základných noriem (pozn.: uvedené v časti Regionálny a miestny regulačný rámec²¹).

²⁰ www.culture.gov.sk

²¹ Vzhľadom na charakter dokumentu v texte nie sú obsiahnuté všetky normy v gescii Ministerstva kultúry SR.

Z hľadiska celoštátneho či národného významu možno však na tomto mieste spomenúť najmä:

1. **Ústavu Slovenskej republiky**, ktorá okrem iného zaručuje prístup ku kultúrnemu bohatstvu, slobodu bádania a umenia, práva na výsledky duševnej tvorivej činnosti, menšinám a etnickým skupinám právo na rozvoj vlastnej kultúry a zakladanie kultúrnych inštitúcií, ale aj ukladá povinnosť chrániť a zveľad'ovať kultúrne dedičstvo; a
2. **Deklaráciu Národnej rady SR o ochrane kultúrneho dedičstva** z roku 2001, ktorou najvyšší zákonodarný orgán štátu vyjadril podporu ochrane kultúrneho dedičstva.

Národný rámec pre tvorbu a realizáciu kultúrnej politiky reprezentuje v súčasnom období najmä aktuálne **Programové vyhlásenie vlády SR**²², ktoré deklaruje, že rozvoj kultúry je nevyhnutným predpokladom pre zvyšovanie kvality života občanov SR. V tejto súvislosti vláda garantuje najmä:

- postupné zvyšovanie zdrojov pre realizáciu kultúry (napríklad aj zákonom o financovaní kultúry²³) a podporu viac zdrojového financovania kultúry;
- využitie zdrojov fondov EÚ pre obnovu a rekonštrukciu kultúrnych pamiatok a objektov, ktoré slúžia/budú slúžiť pre kultúrne účely;
- obnovu a reštaurovanie národných kultúrnych pamiatok a ich využívanie pre rozvoj cestovného ruchu (predovšetkým v lokalitách svetového dedičstva, hradných múzeách s vysokou návštevnosťou a mestských pamiatkových rezerváciách) prostredníctvom účelovej pomoci a zdrojov z EÚ fondov;
- vytvorenie a schválenie stratégie rozvoja slovenského knihovníctva, múzeí a galérií;
- spoluprácu so samosprávou (a jej organizáciami) pri presadzovaní cieľov kultúrnej politiky a metodickú/konzultačnú pomoc;
- podporu kultúry národnostných menšín, etnických skupín a znevýhodnených skupín obyvateľstva a súčasne aj rozvoj slovenskej kultúry na jazykovo zmiešaných územiach;

²² Programové vyhlásenie vlády SR (na roky 2006-2010) bolo schválené 31. júla 2006 uznesením č. 660 vládou SR a následne 4. augusta 2006 aj Národnou radou Slovenskej republiky.

²³ Zákon má stanoviť hlavné smery, druhy a zdroje financovania kultúrnych aktivít, ako aj mechanizmus rozdeľovania, kontroly a monitorovania účelnosti vynakladania verejných zdrojov.

- rozvoj pôvodnej literárnej, divadelnej, filmovej, televíznej, rozhlasovej, hudobnej a výtvarnej tvorby prostredníctvom podpory vzniku nových umeleckých diel a ich prezentácie (na prestížnych festivaloch a prehliadkach/na pôde slovenských inštitútov v zahraničí);
- podporu kultúrnych (a iných) aktivít cirkví a náboženských spoločností.

Druhý základný pilier pre tvorbu kultúrnej politiky na úrovni centrálnej vlády predstavujú koncepčné/strategické dokumenty, tvoriace víziu Ministerstva kultúry pre jednotlivé oblasti kultúry a ich rozvoj. Medzi zásadné relevantné dokumenty vychádzajúce z aktuálneho Programového vyhlásenia vlády SR – aj z hľadiska štruktúry zariadení v Trnavskom kraji (múzeá, galérie, knižnice) - môžeme zaradiť:

1. **Stratégiu rozvoja múzeí a galérií v Slovenskej republike do roku 2011²⁴** - ktorá definuje prioritné smerovanie realizácie štátnej kultúrnej politiky v oblasti múzeí a galérií (aj regionálnych a miestnych) do roku 2011, ktoré má byť dosiahnuté plnením cieľov stanovených v 4 kľúčových oblastiach, a to: zlepšenie stavu odbornej správy a ochrany hnutel'ného kultúrneho dedičstva; implementácia nových informačných technológií do základných činností múzeí a galérií; rozvoj ľudských zdrojov a revitalizácia prezentačných činností s dôrazom na výchovno-vzdelávaciu činnosť.
2. **Stratégiu rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008-2013²⁵** - ktorá definuje priority pre realizáciu štátnej kultúrnej politiky v oblasti knižníc do roku 2013 a jej hlavným cieľom je zabezpečiť, aby knižničný systém SR zohrával aktívnu úlohu v poskytovaní informácií a v sprostredkovaní poznatkov, zabezpečiť ochranu a prezentáciu starých a vzácných tlačí, historických knižničných fondov a dokumentov, podporiť rozvoj ľudských zdrojov, celoživotného vzdelávania a skvalitňovanie priestorových podmienok knižníc.

²⁴ Stratégia bola schválená vládou SR 20. 12. 2006 uznesením č. 1078.

²⁵ Stratégia bola schválená vládou SR 7. novembra 2007 uznesením č. 943. Dokument nadväzuje na Stratégiu rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2006, ktorú zoberala vláda SR 11. apríla 2001 na vedomie uznesením č. 310/2001 a na Informáciu o plnení úloh vyplývajúcich zo Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2006, ktorú vláda prerokovala 28. marca 2007.

Osobitný význam takto tvoreného rámca pre kultúrnu politiku predstavuje **Koncepcia rozvoja miestnej a regionálnej kultúry**²⁶, ktorá vznikla ako výsledok spolupráce medzi Národným osvetovým centrom²⁷ (organizácia Ministerstva kultúry SR) a Združením miest a obcí Slovenska²⁸ (zahŕňajúc angažovanie sa samosprávnych krajov). Cieľom koncepcie je okrem iného definovať východiská pre tvorbu dvoch zásadných dokumentov pre rozvoj kultúry na miestnej a regionálnej úrovni - **Stratégie osvetovej činnosti** (december 2008) a **Stratégie rozvoja miestnej a regionálnej kultúry** (december 2009), na ktorých vypracovaní sa majú podieľať aj samosprávne kraje.

²⁶ Koncepcia bola schválená vládou SR 12. 03. 2008 uznesením č. 160.

²⁷ www.nocka.sk

²⁸ www.zmos.sk

Regionálny a miestny regulačný rámec

Postavenie a úlohy Trnavského samosprávneho kraja (a samosprávnych krajov všeobecne) v oblasti kultúry boli kreované len pred niekoľkými rokmi v súvislosti s vlnou decentralizácie a posilňovania kompetencií územnej samosprávy a de facto vlastným vznikom regionálnej samosprávy.

V tejto súvislosti za **základy regulačný rámec** pre pôsobenie **Trnavského samosprávneho kraja** (aj v oblasti kultúry) môžeme považovať:

1. Zákon NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch);
2. Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky;
3. Zákon č. 524/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy;
4. Zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Tabuľka 13: Prehľad poslanca základných noriem vzťahujúcich sa k samosprávnemu kraju

Zákon	Predmet úpravy
Zákon NR SR č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov	Definuje vznik, postavenie a úlohy samosprávneho kraja.
Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností	Ustanovuje prechod pôsobností z ministerstiev, z krajských úradov a z okresných úradov na obce a na vyššie územné celky v oblasti divadelnej činnosti, múzeí a galérií, osvetovej činnosti, knižníc.
Zákon č. 524/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy	Upravuje o. i. rozpočtový proces a rozpočtové hospodárenie samosprávnych krajov a ich organizácií, ktorými sú aj kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja, ako príspevkové organizácie
Zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja	Ustanovuje podmienky podpory regionálneho rozvoja a pôsobnosť orgánov štátnej správy, obcí a vyšších územných celkov, pričom medzi regionálny rozvoj patrí aj rozvoj kultúry, kultúrnych činností a služieb vrátane rozvoja umeleckých činností, starostlivosti o kultúrne dedičstvo a o obnovu a revitalizáciu pamiatkového fondu)

Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti SR, rok 2008

Špecifický legislatívny rámec pre aktivity Trnavského samosprávneho kraja - viažuci sa na rozvoj kultúry a ochranu kultúrneho dedičstva (aj v súvislosti s existenciou kultúrnych zariadení v pôsobnosti kraja) - tvoria najmä tieto normy²⁹:

1. Zákon NR SR č. 115/1998 o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty v znení neskorších predpisov;
2. Zákon NR SR č. 384/1997 o divadelnej činnosti v znení neskorších predpisov;
3. Zákon NR SR č. 61/2000 o osvetovej činnosti v znení neskorších predpisov;
4. Zákon NR SR č. 183/2000 o knižniciach, o doplnení zákona SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov;
5. Zákon NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu.

Tabuľka 14: Prehľad poslanca základných noriem vzťahujúcich sa k pôsobeniu samosprávneho kraja v oblasti kultúry

Zákon	Predmet úpravy
Zákon NR SR č. 115/1998 o múzeách a galériách	Upravuje právne vzťahy, ktorými sa zabezpečuje zachovanie predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty, ako súčastí kultúrneho dedičstva, utváranie podmienok na ich ochranu, využívanie a sprístupňovanie tak, aby prispievali k šíreniu poznatkov, vedeckému bádaniu a poznávaniu histórie, kultúry a prírody Slovenska.
Zákon NR SR č. 384/1997 o divadelnej činnosti	Upravuje zriaďovanie, zakladanie, zlučovanie, zrušovanie, postavenie a činnosť štátnych profesionálnych divadiel, profesionálnych divadiel v pôsobnosti orgánov územnej samosprávy, iných profesionálnych divadiel a neprofesionálnych divadiel, pôsobnosť orgánov štátnej správy, obcí a samosprávnych krajov, upravuje vzťahy divadelných umelcov a ostatných zamestnancov divadla.
Zákon NR SR č. 61/2000 o osvetovej činnosti	Upravuje právne vzťahy, ktorými sa zabezpečuje osvetová činnosť, postavenie osvetových zariadení, práva a povinnosti zriaďovateľov alebo zakladateľov osvetových zariadení, ako aj pôsobnosť orgánov štátnej správy na úseku osvetovej činnosti.
Zákon NR SR č. 183/2000 o knižniciach	Upravuje postavenie a úlohy knižníc, ich zriaďovanie, poskytovanie knižnično-informačných služieb verejnosti, ochranu, využívanie a sprístupňovanie historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu. Zákon sa vzťahuje na: a) knižnice, ktoré poskytujú knižnično-informačné služby verejnosti, b) vlastníkov alebo správcov historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu.

²⁹ V prílohe č. 2 sa nachádza prehľad pôsobností Trnavského samosprávneho kraja voči kultúrnym zariadeniam v jeho pôsobnosti.

Zákon	Predmet úpravy
Zákon NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu	Upravuje podmienky ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná. Upravuje organizáciu a pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ako aj práva a povinnosti vlastníkov a iných právnických osôb a fyzických osôb a ukládanie pokút za protiprávne konanie na úseku ochrany pamiatkového fondu, ktorý je významnou súčasťou kultúrneho dedičstva a ktorého zachovanie je verejným záujmom.

Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti SR, rok 2008

Základné kompetencie samosprávneho kraja v oblasti kultúry v kontexte uvedených noriem môžeme zhrnúť nasledovne:

- zabezpečovanie tvorby a plnenia programu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja územia samosprávneho kraja;
- zriaďovanie regionálnych knižníc, regionálnych osvetových stredísk vrátane zriaďovania hvezdární a planetárií, múzeí, galérií a divadiel;
- vytváranie podmienok na tvorbu, prezentáciu a rozvoj kultúrnych hodnôt a kultúrnych aktivít na území kraja,
- podpora ochrany pamiatkového fondu a kultúrneho dedičstva na území kraja.

Reálny výkon kompetencií v oblasti kultúry z pozície **Úradu samosprávneho kraja** realizuje 5 ľudí (vrátane riaditeľa odboru a administratívneho zamestnanca) v rámci **odboru kultúry**, ktorých pozície v organizačnej štruktúre korešpondujú: i) s typmi jednotlivých kultúrnych zariadení v pôsobnosti vyššieho územného celku (referent pre múzeá, knižnice a divadlá; referent pre galérie, osvetové zariadenia, hvezdárne a planetária); ii) realizáciou kultúrnych podujatí pod záštitou samosprávneho kraja (tzv. župné podujatia) a iii) dotačným systémom pre podporu kultúry a kultúrnych podujatí v kraji (obe posledne uvedené zastrešuje referent pre grantový systém TTSK a župné podujatia).

Súčasne – z pozície či pohľadu regionálneho rozvoja a **regionálnej pôsobnosti** samosprávneho kraja - sa v oblasti kultúry (a nielen) angažuje aj **odbor stratégie**

a programovania, ktorého úlohy a poslanie majú horizontálny charakter naprieč kompetenciami samosprávneho kraja.

Ak hovoríme o regulačnom rámci, či kompetenciách samosprávneho kraja (regionálnu vláda/regionálna samospráva), je potrebné spomenúť aj regulácie či **kompetencie miest a obcí**, ktoré v rámci neho vytvárajú miestnu samosprávu (miestna vláda) a príslušnú lokálnu kultúrnu politiku. Základným zákonom pre činnosť miestnej samosprávy je Zákon 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, ktorý určuje o. i. rámec činnosti miest a obcí v oblasti kultúry. Základné kompetencie, upravené týmto zákonom spočívajú v:

- zriaďovaní obecných a školských knižníc, osvetových stredísk a osvetových zariadení, múzeí, galérií a divadiel;
- tvorbe podmienok na kultúru a osvetovú činnosť (v rámci osvetovej činnosti záujmovú umeleckú, kultúrno-výchovnú a kultúrno-spoločenskú činnosť, vzdelávanie a voľno časové aktivity),
- obstarávaní a schvaľovaní: územno-plánovacej dokumentácie sídelných útvarov a zón; koncepcie rozvoja jednotlivých oblastí rozvoja života obce, najmä vo forme programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce,
- zabezpečovaní výstavby, údržby a správy verejných priestranstiev, kultúrnych zariadení a kultúrnych pamiatok vo vlastníctve obce,
- tvorbe podmienok na ochranu pamiatkového fondu a pamiatkových území na území obce,
- zabezpečovaní vedenia obecnej kroniky,

Jednotlivé zložky verejnej správy – napriek jasne stanoveným kompetenciám (aj prekrývajúcim sa) - **nie sú izolované** a existuje medzi nimi istá forma **interakcie**. Z pozície vyššieho územného celku (a jeho kultúrnych inštitúcií) voči miestnej samospráve (vrátane jej zariadení) môžeme hovoriť o:

- spolupráci pri koordinácii podujatí organizovaných na území kraja, regiónu alebo okresu, ako napríklad súťaže, prehliadky a festivaly;
- odbornej spolupráci a pomoci pri zakladaní, vzniku a rozvoji činnosti miestnych kultúrnych inštitúcií a osvetových stredísk a iných osvetových zariadení;
- spolupráci pri zabezpečovaní vzdelávania pracovníkov miestnej územnej samosprávy v oblasti kultúry alebo miestnych kultúrnych inštitúcií;

- spolupráci pri vyhľadávaní finančných zdrojov na podporu projektov a aktivít v oblasti kultúry;
- spolupráci v oblasti podpory miestnych kultúrnych projektov formou poskytnutia dotácií z grantového systému samosprávneho kraja v oblasti kultúry.

Kooperáciu medzi samosprávnym krajom (a jeho kultúrnymi inštitúciami) a ústrednou štátnou správou (vrátane centrálnych kultúrnych agentúr) môžeme opísať ako:

- metodickú spoluprácu vo vzťahu k odborným činnostiam definovaným zákonom (najmä múzeá, galérie, knižnice, divadlá, osvetové strediská a osvetové zariadenia);
- spoluprácu pri tvorbe koncepčných materiálov (napríklad pre oblasť informatizácie, osvetových stredísk, múzeí, galérií, knižníc, divadiel, hvezdárni či planetárií a pod.), ale aj metodík a rôznych manuálov (napríklad pre rôzne tematické krúžky, skupiny moderného tanca alebo folklórne súbory, ochotnícke divadlá, bádateľskú činnosť na miestnej a regionálnej úrovni a pod.);
- územnú spoluprácu s pracoviskami národných kultúrnych inštitúcií na území kraja;
- odbornú spoluprácu pri príprave a realizácii rôznych kultúrnych projektov;
- vzájomnú výmenu a spoluprácu expertov a pracovníkov inštitúcií;
- spoluprácu pri zabezpečovaní celoživotného vzdelávania vlastných pracovníkov;
- vzájomné podieľanie sa na nákladoch pri príprave spoločných kultúrnych projektov;
- spoluprácu v oblasti digitalizácie kultúrneho dedičstva a informatizácie kultúry.

Medzinárodný regulačný rámec

Kultúru a kultúrnu politiku na Slovensku neurčujú len národné, regionálne či lokálne normy, ale istým spôsobom ju ovplyvňujú aj medzinárodné záväzky. K základným medzinárodným dohovorom upravujúcim rozvoj kultúry a ochranu jednotlivých súčastí kultúrneho dedičstva v Slovenskej republike patria:

- Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva;
- Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy;
- Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva;
- Dohovor na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva;
- Dohovor o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov.

Špecificky na úrovni kraja môžeme za istý rámec považovať aj existujúce vzťahy medzi Trnavským samosprávnym krajom s **partnerskými kraji** či **regiónmi**, formalizované v podobe vzájomnej spolupráce či partnerstiev, a to:

- Spolupráca medzi Trnavským samosprávnym krajom a Juhomoravským krajom (Česká republika);
- Partnerstvo a vzájomná spolupráca medzi Provinciou Pordenone (Talianska republika) a Trnavským samosprávnym krajom;
- Spolupráca medzi Autonómnou Pokrajinou Vojvodina (Srbská republika) a Trnavským samosprávnym krajom;
- Partnerstvo a vzájomná spolupráca medzi Trnavským samosprávnym krajom a Župnou samosprávou Győr-Moson-Sopron (Maďarská republika);
- Partnerstvo medzi Trnavským samosprávnym krajom a Akimátom Východo-kazachstanskej oblasti (Republika Kazachstan);
- Spolupráca medzi Trnavským samosprávnym krajom a Zadarskou županijou (Chorvátsko)
- Partnerstvo medzi Trnavským samosprávnym krajom a Župnou samosprávou Pešť (Maďarská republika);
- Partnerstvo medzi Trnavským samosprávnym krajom a Vojvodstvom Kujawsko-Pomorskie (Poľsko)

Z hľadiska zdrojov (a ich pôvodu) určených pre revitalizáciu a modernizáciu kultúrnej infraštruktúry, ochranu kultúrneho dedičstva a podporu kultúrnych aktivít, môžeme do medzinárodného rámca ovplyvňujúceho kultúru na Slovensku zaradiť aj tieto základné dokumenty:

- Národný strategický referenčný rámec pre roky 2007-2013 (ako východiskový dokument pre programovacie obdobie 2007-2013³⁰);
- Program rozvoja vidieka SR 2007-2013;
- Operačný program Informatizácia spoločnosti; a
- Regionálny operačný program.

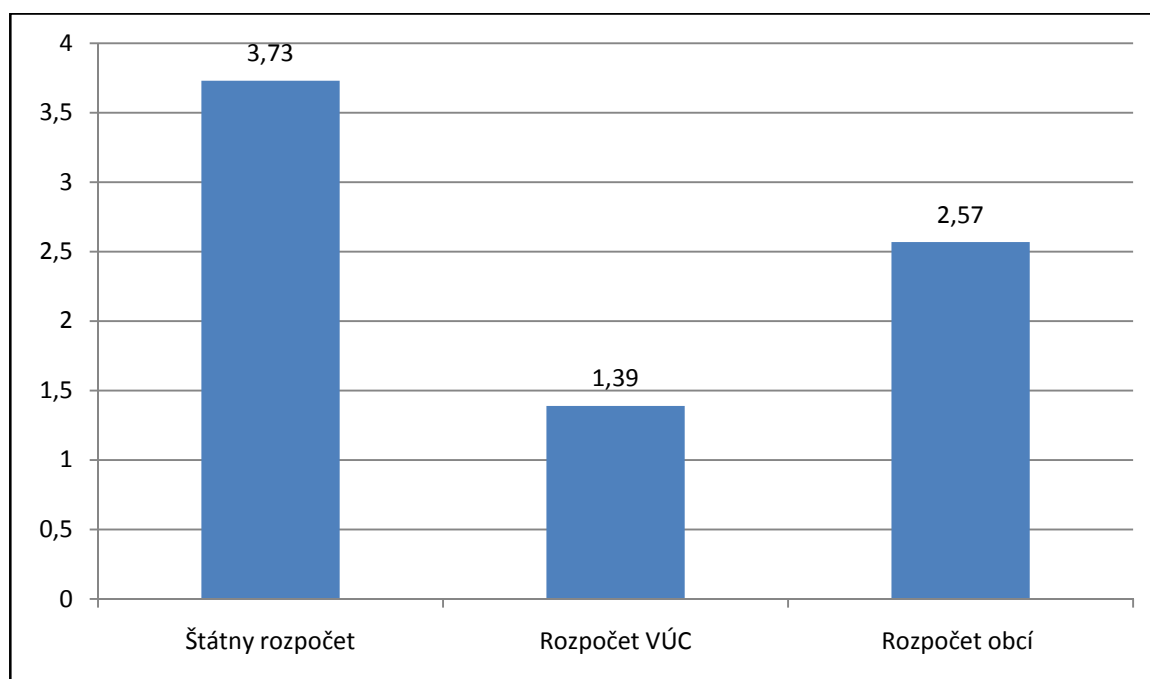
Predovšetkým Operačný program Informatizácia spoločnosti a Regionálny operačný program predstavujú v tomto zmysle základné nástroje vlády SR pre implementáciu opatrení v oblasti budovania infraštruktúry a rozvoja elektronizácie a digitalizácie procesov so zameraním aj na kultúrne zariadenia (pamäťové a fondové inštitúcie) či nehnuteľné pamiatky, financované z fondov Európskej únie. V prílohe č. 6 sa nachádza prehľad relevantných opatrení oboch operačných programov spolu s indikatívnymi finančnými zdrojmi ich krytia.

³⁰ Schválený Európskou komisiou 17. 08. 2007.

Finančný rámec pre oblasť kultúry v TTSK

Výsledkom fiškálnej decentralizácie z roku 2005 bolo aj zavŕšenie diferenciacie financovania kultúry v Slovenskej republike v rámci verejnej správy (v nadväznosti na kompetenčné úrovne) medzi štátnu správu, regionálnu a miestnu samosprávu, čím sa vyššie územné celky a obce stali rovnocennými partnermi ústrednej štátnej správy z hľadiska možností podpory pri tvorbe a rozvoji kultúry. Už v roku 2006 bol napríklad pomer medzi výdavkami štátneho rozpočtu a výdavkami rozpočtu samosprávy totožný (dokonca prevažovalo financovanie zo zdrojov územnej samosprávy).

Graf 19: Výdavky na kultúru z verejných zdrojov (v mld. SKK) v roku 2006

Zdroj: Konceptia rozvoja miestnej a regionálnej kultúry, ZMOS a NOC, 2008

Podiel výdavkov na kultúru z rozpočtov vyšších územných celkov sa po roku 2002 stabilizoval generálne na **úrovni cca 5 %**. Pre porovnanie, v roku 2008 vynakladá Trnavský samosprávny kraj na financovanie kultúrnych zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti asi 4,5% bežných výdavkov, Bratislavský samosprávny kraj 3,2%, Trenčiansky samosprávny kraj 3,5% a Nitriansky samosprávny kraj 6,2%.

Tabuľka 15: Porovnanie bežných výdavkov na kultúrne zariadenia vybraných krajov (v tis. SKK)

	BASK	NRSK	TNSK	TTSK
Počet zariadení	7	21	12	18
Bežné výdavky spolu	2 689 438	3 605 424	2 829 845	2 796 665
Kultúra	84 802	224 782 ³¹	98 715	126 162
Podiel	3,2%	6,2%	3,5%	4,5%
Na obyvateľa (v SKK)	140	318	165	227

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Nitriansky samosprávny kraj, Trenčiansky samosprávny kraj, Bratislavský samosprávny kraj, rok 2008

Centrálne financovanie pre kultúru zabezpečuje Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, ktoré okrem financovania verejných inštitúcií a aktivít v rámci svojej pôsobnosti administruje aj **grantový systém**, zameraný na podporu **miestnej a regionálnej kultúry, kultúry národnostných menšín, či kultúry znevýhodnených skupín obyvateľov**, atď.

Významné cudzie zdroje pre rozvoj kultúry – manažované primárne **centrálnou vládou** - predstavujú najmä **štrukturálne fondy Európskej únie**³², ktoré sú alokované prostredníctvom spomínaného Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013, Regionálneho operačného programu a Operačného programu Informatizácia spoločnosti, ale aj finančná **podpora vyplývajúca z členstva Slovenska v Európskom hospodárskom priestore** (ktorá mohla byť čerpaná prevažne v predchádzajúcich rokoch – Nórsky finančný mechanizmus, Finančný mechanizmus EHP), alebo napríklad aj podpora, ktorú reprezentuje **Medzinárodný Višegrádsky Fond**, založený krajinami V4.

Nástroje, ktorými **Trnavský samosprávny kraj** zabezpečuje v súčasnosti financovanie kultúry na svojom území, môžeme teoreticky rozdeliť na 4 základné skupiny:

- a) príspevky z rozpočtu samosprávneho kraja, ktoré sú určené pre príspevkové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja;

³¹ Táto suma nezahŕňa objem 5 mil. SKK na odbornú činnosť kultúrnych zariadení.

³² V rokoch 2004-2006 predstavovali zdroje pre kultúru cca 850 mil. SKK, pre roky 2007-2013 je finančný plán čerpania na úrovni približne 12 mld. SKK.

- b) vlastný dotačný systém, ktorý je realizovaný na základe individuálnych výziev podľa existujúceho VZN o poskytovaní dotácií z rozpočtu Trnavského samosprávneho kraja (VZN č. 7/2006 v zmysle dodatku č. 1 schváleného uznesením č. 174/2007/11 s účinnosťou od 16. 05. 2007);
- c) rezerva predsedu samosprávneho kraja v súlade s uvedeným VZN o poskytovaní dotácií z rozpočtu Trnavského samosprávneho kraja;
- d) cudzie zdroje, ktoré predstavujú najmä nenávratné finančné príspevky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a v minimálnej miere aj prostriedky EÚ. Medzi cudzie zdroje môžeme teoreticky počítať i podporu zo strany miest či iných subjektov pre kultúrne zariadenia (príspevky, znížené dane, nájomné a pod.).

Za **majoritný** nástroj sa dá jednoznačne považovať (z hľadiska objemu) **systém príspevkov** určených pre činnosť kultúrnych zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja. Ostatné uvedené nástroje predstavujú v súčasnosti iba malú časť zdrojov určených pre kultúrnu infraštruktúru (na kultúrne zariadenia v pôsobnosti TTSK sa dotačný systém nevzťahuje) a kultúrne aktivity.

Nasledujúca časť je zameraná na prezentáciu situácie v oblasti financovania kultúrnych zariadení kraja (príspevky, granty MK SR) a zmapovanie nástrojov vyššieho územného celku pre podporu kultúry na svojom území (dotačný systém, rezerva predsedu kraja). Prináša však aj stručné informácie o financovaní kultúry na úrovni miestnej samosprávy (vrátane financovania menšinovej kultúry a kultúry znevýhodnených obyvateľov a vzťahu miestnej samosprávy voči zariadeniam kraja). Posledná časť kapitoly je venovaná novému systému rozpočtovania výdavkov na úrovni územnej samosprávy (programové rozpočtovanie) a výhodám, ktoré môže znamenať pre financovanie kultúry.

Príspevky pre kultúrne zariadenia kraja

Osemnásť kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja sú príspevkové organizácie, čo podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy znamená, že menej ako 50 % výrobných nákladov týchto organizácií je pokrytých tržbami a sú na rozpočet vyššieho územného celku zapojené príspevkom, ergo **väčšina ich príjmov je tvorená príspevkom** (bežným a/alebo kapitálovým) z rozpočtu Trnavského samosprávneho kraja.

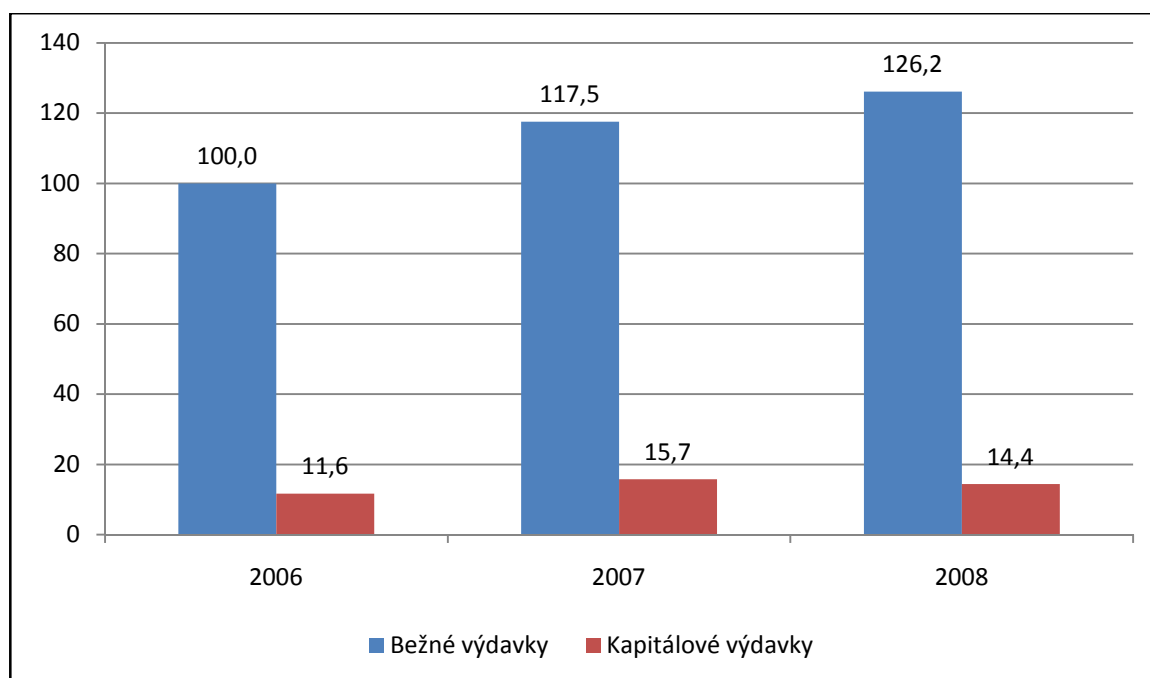
Od roku 2002 bežné výdavky³³ určené pre kultúrne organizácie kraja pravidelne rástli, pričom v 2008 je rozpočet bežných výdavkov pre kultúru stanovený na úrovni 126, 162 mil. SKK (vrátane rezervy 2 mil. SKK). Tento objem predstavuje už spomínaných **4,5 %** z rozpočtu bežných výdavkov Trnavského samosprávneho kraja v danom roku. Rozpočet kapitálových výdavkov³⁴ určených pre kultúrne zariadenia bol pre rok 2008 stanovený na úrovni 14,4 mil. SKK (vrátane rezervy 4,2 mil. SKK) - čo je asi **1%** z kapitálových výdavkov v danom roku.

Celkové výdavky na kultúrne zariadenia (v prenesenom význame na kultúru) dosahujú v roku 2008 objem 140,652 mil. SKK. Teoreticky v prepočte **na obyvateľa** Trnavský samosprávny kraj tak v roku 2008 prostredníctvom svojich zariadení financuje kultúru v objeme **253 SKK**. Tento predpoklad platí za podmienky, že existujúce kultúrne inštitúcie poskytujú svoje služby naozaj všetkým obyvateľom kraja (a teda abstrahujeme od lokalizácie zariadení, kde je väčší predpoklad návštevnosti domácimi obyvateľmi) a neuvažujeme nad využitím zariadení turistami.

³³ Bežné výdavky zahŕňajú platby za mzdy, platy, poistné, tovary a služby, napr. cestovné náhrady, energie, materiál, dopravné, údržbu a opravy, nájomné. Patrí sem nákup materiálu a súvisiacich miezd pri obstarávaní nehmotného majetku do 50 tis. Sk a majetku obstarávaného z bežných výdavkov vo vlastnej réžii. Patria sem i bežné transfery právnickým osobám a jednotlivcom (dávkyl, dotácií, príspevky, členské.

³⁴ Kapitálové výdavky zahrňujú výdavky na obstaranie hmotného a nehmotného majetku, vrátane výdavkov súvisiacich s obstaraním tohto majetku v zmysle zákona č.595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

Graf 20: Vývoj výdavkov TTSK na činnosť kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja, 2006-2008 (v mil. SKK)

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2006-2008

Z hľadiska bežných výdavkov je pre rozpočet Trnavského samosprávneho kraja najnáročnejšie financovanie Divadla Jána Palárika v Trnave. Bežné výdavky na chod divadla napríklad v roku 2008 dosahujú 17% podiel na celkových bežných výdavkoch za všetky kultúrne organizácie (nominálne 21,6 mil. SKK).

Tabuľka 16: Bežné výdavky samosprávneho kraja na kultúrne zariadenia v jeho pôsobnosti, 2006-2008 (v mil. SKK)

Zariadenie	2006	2007	2008	Zariadenie	2006	2007	2008
Divadlo JP	17,9	21,0	21,6	Záhorská knižnica	6,3	7,2	7,6
Hvezdáreň a planetárium	2,5	2,9	3,7	Záhorská galéria	3,7	4,5	5,1
Trnavské OS	3,3	4,4	5,0	Galéria JK	5,2	7,1	6,0
Galantské OS	2,0	2,3	2,9	Vlastivedné múzeum GA	4,1	5,5	4,7
Žitnoostrovne OS	3,0	3,3	3,8	Vlastivedné múzeum HC	4,5	5,0	5,8
Záhorské OS	2,9	3,4	4,3	Žitnoostrovne múzeum	3,8	5,2	4,8
Knižnica JF	11,2	12,4	13,4	Balneologické múzeum	4,3	5,0	5,1
Galantská knižnica	4,9	5,3	5,9	Záhorské múzeum	4,4	4,8	5,2
Žitnoostrovná knižnica	5,7	6,6	7,1	Západoslovenské múzeum	10,3	11,8	12,2

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Záverečné účty 2006-2007, Rozpočet TTSK 2008-2010

Prvú trojicu finančne najnáročnejších zariadení uzatvára Knížnica Juraja Fándlyho v Trnave (10,6% podiel na bežnom transfere) a Západoslovenské múzeum v Trnave (9,7% podiel na bežnom transfere). Najmenší podiel na čerpaní bežných výdavkov v roku 2008 má Galantské osvetové stredisko (2,3%).

Najväčší podiel na nákladoch kultúrnych zariadení predstavujú mzdy a súvisiace platby do fondov (podobne ako aj v iných organizáciách samosprávnych krajov), napr. v roku 2007 len vlastné mzdy tvorili približne 44% celkových nákladov, vrátane poistného to bolo takmer 60%.

Vývoj kapitálových výdavkov bol v ostatných troch rokoch nepravidelný. Najväčší objem bol v tomto období rozpočtovaný v roku 2006 pre Západoslovenské múzeum (cca 10 mil. SKK), v roku 2007 na Záhorské osvetové stredisko (6,5 mil. SKK) a v roku 2008 na Vlastivedné múzeum v Galante (2,5 mil. SKK).

Tabuľka 17: Kapitálové výdavky samosprávneho kraja na kultúrne zariadenia v jeho pôsobnosti, 2006-2008 (v mil. SKK)

Zariadenie	2006	2007	2008	Zariadenie	2006	2007	2008
Divadlo JP	-	0,8	3,8	Záhorská knižnica	0,3	0,3	-
Hvezdáreň a planetárium	-	0,6	0,3	Záhorská galéria	0,1	0,5	1,4
Trnavské OS	-	-	-	Galéria JK	0,2	0,6	0,5
Galantské OS	-	0,3	-	Vlastivedné múzeum GA	-	0,7	2,5
Žitnoostrovne OS	-	0,5	-	Vlastivedné múzeum HC	-	0,3	0,7
Záhorské OS	0,4	6,5	0,3	Žitnoostrovne múzeum	-	1,5	0,4
Knížnica JF	-	-	-	Balneologické múzeum	-	0,5	0,1
Galantská knižnica	0,0	0,2	0,2	Záhorské múzeum	-	2,0	-
Žitnoostrovná knižnica	0,5	-	-	Západoslovenské múzeum	10,1	0,4	0,1

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Záverečné účty 2006-2007, Rozpočet TTSK 2008-2010

Už spomínaný zákonný limit tvorby príjmov (tržieb) príspevkovými organizáciami (ako právnej formy) v niektorých prípadoch predstavuje zásadné obmedzenie vlastnej činnosti takýchto organizácií a generovania vlastných zdrojov, ktoré znamená zmenu ich právnej

formy. Nie je to však prípad kultúrnych zariadení Trnavského samosprávneho kraja. Vlastné príjmy kultúrnych organizácií v pôsobnosti kraja v priemere dosahovali v roku 2007 cca 11% tržieb, čo znamená, že podiel príspevku Trnavského samosprávneho kraja (vrátane zdrojov z Ministerstva kultúry SR) presiahol v tomto období 89%. Výnimku predstavovalo Vlastivedné múzeum v Hlohovci, ktorého podiel vlastných príjmov bol takmer vyrovnaný príspevku z rozpočtu kraja.

Tabuľka 18: Hospodárenie kultúrnych organizácií v roku 2007 (v tis. SKK)

Kultúrne zariadenie	Výnosy	Príspevok na BV	Podiel príspevku (%)	Podiel vlastných príjmov (%)
Divadlo JP	25 178	21 250	84,40	15,60
Hvezdáreň a planetárium	3 426	2 934	85,64	14,36
Trnavské osvetové stredisko	5 118	4 669	91,23	8,77
Galantské OS	2 724	2 381	87,41	12,59
Žitnoostrovne OS	3 851	3 463	89,92	10,08
Záhorské OS	3 932	3 560	90,54	9,46
Knižnica JF	13 724	12 462	90,80	9,20
Galantská knižnica	5 803	5 406	93,16	6,84
Žitnoostrovná knižnica	6 940	6 600	95,10	4,90
Záhorská knižnica	7 633	7 180	94,07	5,93
Záhorská galéria	5 088	4 962	97,52	2,48
Galéria JK	7 568	7 347	97,08	2,92
Vlastivedné múzeum GA	6 251	5 608	89,71	10,29
Vlastivedné múzeum HC	9 845	4 964	50,42	49,58
Žitnoostrovne múzeum	5 299	5 214	98,40	1,60
Balneologické múzeum	6 119	5 143	84,05	15,95
Záhorské múzeum	5 550	4 944	89,08	10,92
Západoslovenské múzeum	12 741	12 088	94,87	5,13
Spolu	136 790	120 175	89,08	10,92

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Záverečný účet TTSK 2007

Najnižšie vlastné príjmy celkom (výnosy bez príspevku TTSK) v roku 2007 vykazovalo Žitnoostrovne múzeum (1,6%), nasledované Záhorskou galériou (2,48%) a Galériou Jána Koniarka (2,92%). V absolútnych hodnotách to znamená, že napríklad Žitnoostrovne múzeum dosiahlo v roku 2007 ročné príjmy na úrovni 85 tisíc SKK, Záhorská galéria na úrovni 126 tis. SKK a Galéria Jána Koniarka na úrovni 221 tis. SKK. Za rok 2007 i v časovom rade

(2003-2007) sa individuálne výsledky hospodárenia kultúrnych organizácií samozrejme líšia. Najväčší nárast v tomto období zaznamenalo Vlastivedné múzeum v Hlohovci (zo 7,9% v roku 2003 na takmer 50% v roku 2007).

Tabuľka 19: Prehľad podielu vlastných príjmov kultúrnych organizácií TTSK na výnosoch v rokoch 2003-2007 (v %)

Zariadenie	2003	2004	2005	2006	2007
Divadlo JP	16,65	16,88	17,46	18,00	15,60
Hvezdáreň a planetárium	13,69	15,43	13,79	17,00	14,36
Trnavské osvetové stredisko	16,35	14,79	16,19	7,00	8,77
Galantské osvetové stredisko	18,81	11,78	4,88	6,00	12,59
Žitnoostrovne osvetové stredisko	9,94	10,00	15,69	13,00	10,08
Záhorské osvetové stredisko	13,84	13,63	11,89	10,00	9,46
Knižnica JF	11,27	11,57	11,61	13,00	9,20
Galantská knižnica	5,99	6,33	8,28	7,00	6,84
Žitnoostrovná knižnica	5,39	5,13	4,85	4,00	4,90
Záhorská knižnica	6,75	11,59	12,10	10,00	5,93
Záhorská galéria	3,71	5,44	2,57	2,00	2,48
Galéria JK	40,05	25,52	9,12	12,00	2,92
Vlastivedné múzeum GA	7,05	5,52	11,35	12,00	10,29
Vlastivedné múzeum HC	7,90	5,28	13,77	30,00	49,58
Žitnoostrovne múzeum	1,05	2,26	1,40	6,00	1,60
Balneologické múzeum	24,22	15,71	13,96	16,00	15,95
Záhorské múzeum	11,05	5,87	4,82	4,00	10,92
Západoslovenské múzeum	15,41	7,58	8,00	7,00	5,13
spolu	12,73	10,57	10,10	10,78	10,92

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Záverečné účty TTSK 2003-2007

Všeobecne sa dá konštatovať, že **vlastné príjmy** kultúrnych zariadení v pôsobnosti samosprávneho kraja sú už niekoľko rokov stabilizované/oscilujú kumulatívne na hranici 11%. Vzhľadom na objem vlastných príjmov (a ich podiel na krytí nákladov) sa dá povedať, že kultúrne organizácie sú pri plnení svojho poslania „odkázané“ v maximálnej miere na financovanie z prostriedkov zriaďovateľa.

Dotačný systém a rezerva predsedu

V roku 2006 bol v Trnavskom samosprávnom kraji zavedený dotačný systém pre podporu kultúry, ktorý je regulovaný **Všeobecne záväzným nariadením Trnavského samosprávneho kraja č. 7/2006 o poskytovaní dotácií z rozpočtu Trnavského samosprávneho kraja**³⁵ (v zmysle dodatku č. 1 z roku 2007³⁶). Podľa uvedenej normy môžu právnické osoby a fyzické osoby so sídlom/trvalým pobytom na území TTSK (okrem právnických osôb zriadených/založených TTSK³⁷) žiadať na základe **zverejňovaných výziev**³⁸ o podporu v oblasti kultúry pre:

- a) **tvorbu, rozvoj, ochranu, obnovu a prezentáciu duchovných a kultúrnych hodnôt** (v rámci podpory všeobecne prospešných služieb);
- b) **rozvoj a ochranu duchovných a kultúrnych hodnôt** (v rámci všeobecne prospešných alebo verejnoprospešných účelov);

Výška prideloovaných dotácií nie je explicitne upravená všeobecne záväzným nariadením (ale až vlastnou výzvou), no objem žiadanej sumy ovplyvňuje proces pridelenia dotácie:

- a) do 20 000 SKK rozhoduje o pridelení dotácie **odborná komisia**³⁹;
- b) nad 20 000 SKK rozhoduje o pridelení dotácie **zastupiteľstvo TTSK**.

Mieru využívania grantového systému (a teda aj **dopyt** po tomto spôsobe podpory) ilustruje nielen každoročne narastajúci počet žiadostí, ale aj objem žiadaných prostriedkov. V priebehu existencie grantového programu stúpol počet žiadostí o pridelenie podpory z 92 v roku 2006 na 364 v roku 2008 a objem požadovaných zdrojov z cca 5,5 mil. SKK v roku 2006 na viac ako 18 mil. SKK v roku 2008, pričom rok predtým to bolo dokonca viac ako 19 mil. SKK.

³⁵ Jeho účelom je upraviť podmienky poskytovania dotácií z rozpočtu TTSK na podporu všeobecne prospešných služieb, všeobecne prospešných alebo verejnoprospešných účelov, na podporu podnikania a zamestnanosti.

³⁶ Dodatok bol schválený uznesením č. 174/2007/11 s účinnosťou od 16. mája 2007.

³⁷ Dotačný systém sa nevzťahuje na kultúrne zariadenia v pôsobnosti samosprávneho kraja.

³⁸ Výzvy na predkladanie žiadostí o poskytovanie dotácií v jednotlivých oblastiach schvaľuje Zastupiteľstvo TTSK na základe schváleného rozpočtu na príslušný rok a zverejňuje Úrad TTSK.

³⁹ Komisia školstva, telesnej kultúry a kultúry.

Tabuľka 20: Základné údaje o dotáciách TTSK pre oblasť kultúry v rokoch 2006-2008

Rok	Žiadosti		Finančné zdroje (SKK)				
	Doručené	Schválené	Disponibilné	Požadované	Pridelené		
					komisiou	zastupiteľstvom	spolu
2006	92	74	1 800 000	5 456 881	566 000	1 234 000	1 800 000
2007	311	217	2 700 000	19 270 203	346 000	2 354 000	2 700 000
2008	364	164	2 700 000	18 366 685	566 400	2 133 600	2 700 000
Spolu	767	455	7 200 000	43 093 769	1 478 400	5 721 600	7 200 000

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Informatívne správy o predkladaných projektoch 2006-2008

Kým v roku 2006 sa pomer medzi pridelenými a požadovanými zdrojmi pohyboval na úrovni približne 33%, v roku 2008 klesol na 14%, ergo dynamika rastu požiadaviek vo veľkej miere predbehla ponuku Trnavského kraja vo fakultatívnom financovaní individuálnych kultúrnych projektov. Rovnako počas 3 rokov klesol i pomer medzi prijatými a schválenými projektmi, resp. úspešnosť žiadateľov – z 80% v roku 2006 na 45% v roku 2008, čo priamo súvisí s celkovým nárastom počtu projektov a v rámci toho navyše projektov, v ktorých požadovaná suma na dotáciu presahuje 20 000 SKK (na úkor projektov s požiadavkou na podporu do výšky 20 000 SKK). Inými slovami, kým počet žiadostí o podporu do 20 000 SKK vzrástol medzi rokmi 2006-2008 dvojnásobne, dopyt po podpore nad 20 000 SKK vzrástol v rovnakom období šesťnásobne.

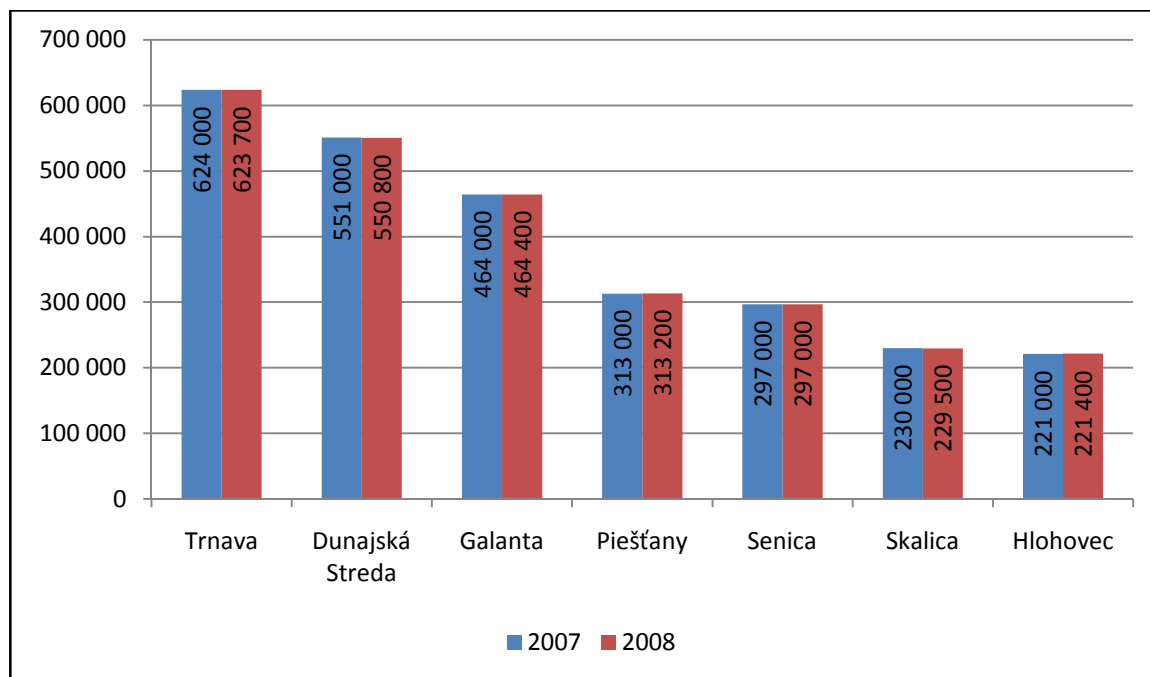
Tabuľka 21: Prehľad úspešnosti projektov predložených v rámci grantového systému na TTSK, 2006-2008

Rok	Projekty do 20 000 SKK		Úspešnosť	Projekty nad 20 000 SKK		Úspešnosť
	Doručené	Schválené		Doručené	Schválené	
2006	56	47	84%	36	27	75%
2007	72	49	68%	239	168	70%
2008	132	54	41%	232	110	47%
Spolu	260	150	58%	507	305	60%

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Informatívne správy o predkladaných projektoch 2006-2008

Celkový objem poskytnutých dotácií **podľa okresov** bol v rokoch 2007 i 2008 takmer identický, pričom kopíroval veľkostné postavenie jednotlivých okresov (podľa počtu obyvateľov, ergo – okres s najväčším počtom obyvateľov je Trnava, okres s najmenším počtom obyvateľov je Hlohovec).

Graf 21: Objem a rozloženie dotácií podľa okresov, 2007-2008 (v SKK)

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Informatívne správy o predkladaných projektoch 2007-2008

Menila sa len výška individuálnych dotácií podľa kategórií (projekty do a nad 20 000 SKK) a počet podporených/schválených projektov. Počas 3 rokov činnosti grantového programu z hľadiska pôvodu/štruktúry žiadateľov, najmenšiu skupinu žiadateľov predstavovali vzdelávacie inštitúcie (všetkých stupňov, verejné i súkromné) – asi 5% všetkých žiadostí, projekty obcí a miest (dokonca vrátane niektorých okresných miest) – tvorili 30% žiadostí a asi 65% žiadateľov tvorili fyzické osoby, rôzne združenia (svetské i cirkevné), ale aj organizácie miest a obcí (knížnice, kultúrne centrá a pod.).

Tabuľka 22: Počet podporených projektov podľa okresov, 2007-2008 (v SKK)

Okres	2007				2008			
	Do 20 tis.		Nad 20 tis.		Do 20 tis.		Nad 20 tis.	
	Schválená suma	Počet projektov	Schválená suma	Počet projektov	Schválená suma	Počet projektov	Schválená suma	Počet projektov
TT	41 000	5	583 000	32	95 000	8	528 700	22
PN	10 000	1	303 000	15	35 000	3	278 200	12
HC	25 000	4	196 000	14	51 000	9	170 400	14
DS	80 000	10	471 000	44	130 000	13	420 800	33
GA	138 000	23	326 000	26	197 400	14	267 000	8
SE	32 000	3	265 000	21	48 000	6	249 000	10
SI	20 000	3	210 000	16	10 000	1	219 500	11
Spolu	346 000	49	2 354 000	168	566 400	54	2 133 600	110

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Informatívne správy o predkladaných projektoch 2007-2008

Všeobecne záväzné nariadenie Trnavského samosprávneho kraja č. 7/2006 o poskytovaní dotácií z rozpočtu Trnavského samosprávneho kraja umožňuje subvencovať právnické osoby a fyzické osoby so sídlom/trvalým pobytom na území TTSK (okrem právnických osôb zriadených/založených TTSK) aj **prostredníctvom individuálnych dotácií**, o ktorých rozhoduje predseda samosprávneho kraja.

Objem disponibilných zdrojov pre tento spôsob podpory je podľa VZN stanovený ako 10% z celkového objemu finančných prostriedkov určených na financovanie projektov prostredníctvom výziev v danom roku. Keďže v rokoch 2007 a 2008 bola rozpočtovaná výška dotácií zhodne 3 mil. SKK/rok - objem zdrojov prerozdelený týmto modelom predstavoval v uvedených rokoch 300 000 SKK. V roku 2007 bolo týmto spôsobom napríklad podporených 16 rôznych projektov.

Cudzie zdroje pre kultúrne zariadenia TTSK

Činnosť 18 kultúrnych organizácií kraja môže byť (a aj v ostatných rokoch je) fakultatívne dofinancovaná prostredníctvom **grantových zdrojov Ministerstva kultúry SR**. Čerpanie finančných prostriedkov (bežných aj kapitálových) podľa jednotlivých kultúrnych zariadení v rokoch 2005-2007 prezentuje tabuľka.

Tabuľka 23: Čerpanie dotácií z Ministerstva kultúry SR, 2005-2007 (v SKK)

Zariadenie	2005		2006		2007	
	BV	KV	BV	KV	BV	KV
Divadlo JP	70 500	0	741 850	0	220 000	0
Hvezdáreň a planetárium	0	0	0	0	0	0
Trnavské OS	191 000	0	265 000	0	230 000	0
Galantské OS	115 000	0	85 000	0	60 000	0
Žitnoostrovne OS	160 000	0	180 000	0	170 000	0
Záhorské OS	135 000	0	110 000	0	180 000	0
Knižnica JF	203 000	0	179 800	0	0	0
Galantská knižnica	100 000	0	85 850	139 300	50 000	0
Žitnoostrovná knižnica	100 000	0	60 000	0	0	0
Záhorská knižnica	162 000	0	121 350	0	0	0
Záhorská galéria	140 000	0	285 000	0	465 000	278 000
Galéria JK	453 275	100 000	1 176 300	115 000	200 000	512 000
Vlastivedné múzeum GA	126 000	0	404 150	50 050	136 000	92 000
Vlastivedné múzeum HC	0	0	2 650	0	0	0
Žitnoostrovne múzeum	0	0	600 000	0	58 000	0
Balneologické múzeum	115 000	68 000	148 830	0	166 000	224 000
Záhorské múzeum	345 000	60 000	446 000	0	130 000	0
Západoslovenské múzeum	0	130 000	389 600	50 000	330 000	80 000
spolu	2 415 775	358 000	5 281 380	354 350	2 395 000	1 186 000

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, Záverečné účty TTSK 2005-2007

Zdroje Ministerstva kultúry SR predstavujú nie nezanedbateľnú pomoc pre kultúrne zariadenia, ale v porovnaní s výškou príspevku, ktorým sú naviazané na rozpočet samosprávneho kraja, môžeme globálne hovoriť o podiele necelých 3% (napr. v roku 2007).

Pomerne významnou možnosťou (najmä z hľadiska aktuálnosti a potenciálnej terminácie v roku 2013/2015) pre dofinancovanie potrieb kultúrnych zariadení, či kultúry, ako takej, sú aj **zdroje Európskej únie**. Finančné prostriedky, ktoré budú uvoľňované prostredníctvom realizácie troch operačných programov - Regionálny operačný program, Operačný program Informatizácia spoločnosti a Program rozvoja vidieka SR 2007-2013. Súčasne však treba povedať, že na získanie týchto zdrojov nie je právny nárok a úspešnosť ich získavania je v maximálnej miere ovplyvnená pomerom ponuky a dopytu, pričom dopyt v tomto prípade značne prekračuje disponibilné možnosti, ergo nie je možné stavať viac, či menej záväzné plány na financovanie potrieb kultúry v kraji výlučne z týchto zdrojov. Na druhej strane jedinou šancou pre získanie tohto druhu podpory, je aktívne predkladanie projektov, ktoré **doposiaľ nebolo extra využívané**.

Aj v tejto súvislosti boli Trnavským samosprávnym krajom v roku 2007 zriadené a sú podporované tzv. **Regionálne rozvojové agentúry** (spolu 7 agentúr), ktoré sídlia v Šamoríne, Senici, Skalici, Dunajskej Strede, Galante, Hlohovci a Piešťanoch, ktorých poslaním je o. i. aj poskytovanie odbornej pomoci pri získavaní národných či EÚ zdrojov v rámci príslušného regiónu, teda aj pre organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK. Úspešnosť agentúr sa vzhľadom na krátkosť ich existencie nedá objektívne zmerať, no už teraz sa dá posúdiť ich čiastočný handicap v podobe:

- a) oddelenia ich činnosti od činnosti expozitúr TTSK (spojenie by mohlo byť účinným nástrojom pri rozvoji regiónu) – pričom však v niektorých prípadoch takáto spolupráca na neformálnej báze úspešne funguje;
- b) personálneho obsadenia - 2 ľudia – ktorých významným spôsobom zamestnáva byrokratická agenda na úkor reálneho výkonu poslania agentúry.
- c) nie explicitného systému financovania, keď niektoré aktivity sú pre subjekty v regióne realizované bezodplatne (čo je asi aj pôvodný úmysel), pričom nie sú kompenzované zo strany zakladateľa.
- d) existujúcej konkurencii siete agentúr Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR a samozrejme komerčných agentúr/firiem, riešiacich problematiku získavania projektových zdrojov.

Úspešným modelom pre posilnenie šancí na získavanie cudzích zdrojov (nielen z fondov EÚ) – aj v súvislosti s pôsobením RRA - môže byť vytvorenie pozície kvalifikovaného projektového manažéra na odbore kultúry, ktorý by zastupoval Úrad TTSK/odbor kultúry pri realizácii projektovej podpory pre kultúrne organizácie TTSK (alebo aj pre iné subjekty v kultúre), resp. by bol súčasťou neformálnych pracovných tímov, spolutvorených aj zástupcami RRA a jednotlivých kultúrnych organizácií TTSK (prípadne aj iných subjektov v kultúre).

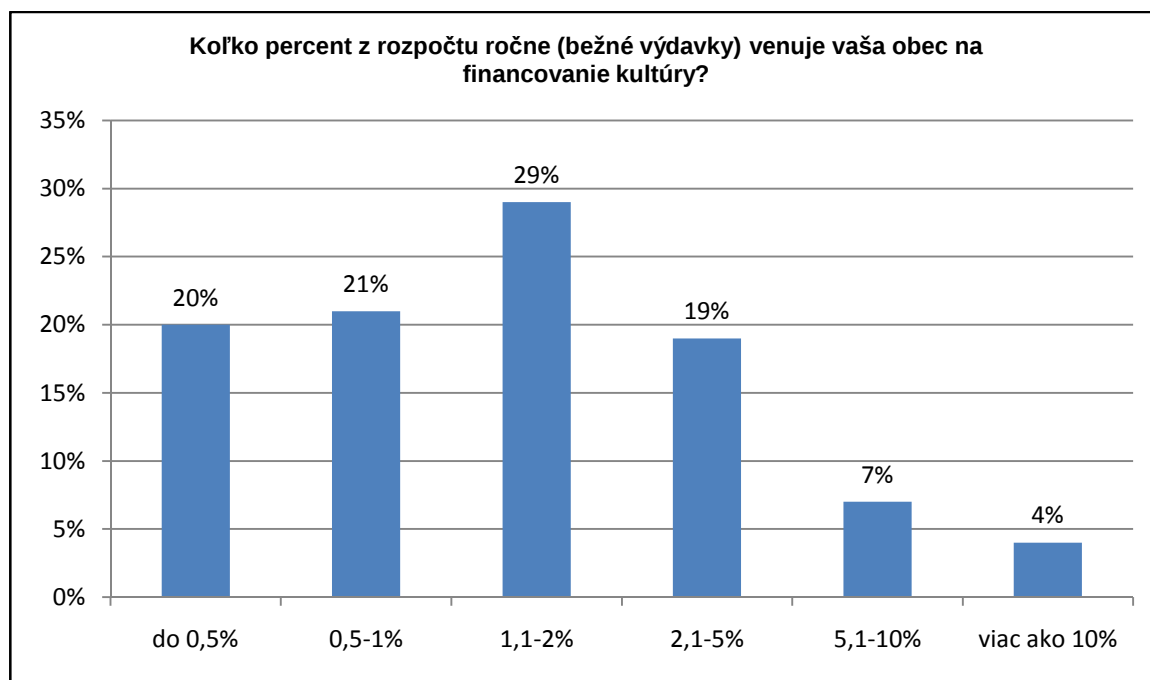
Za istú formu **financovania** či **podpory** kultúrnych zariadení v pôsobnosti kraja z cudzích zdrojov **na miestnej úrovni** môžeme považovať aj: i) individuálne dotácie miest, v ktorých tieto inštitúcie sídlia, ii) transfery, ktoré sa realizujú pre zariadenia v súvislosti s realizáciou spoločných podujatí, iii) možnosť uchádzať sa o grantové zdroje miest, ale napríklad aj daňové bonusy (v prípade dane nehnuteľnosti), ktoré môžu mestá poskytovať. Takáto forma pomoci sa javí ako logická z dvoch základných dôvodov: i) kultúrne zariadenia vytvárajú/dotvárajú kultúrnu infraštruktúru mesta a ii) v prípade knižníc slúžia tieto dokonca ako mestské zariadenia. V tomto prípade **neexistuje spoločný prístup miest** a jednotlivé nástroje podpory sú uplatňované na individuálnej báze (rovnako ako intenzita a kvalita spolupráce generálne), pričom napríklad **opačným extrémom** je odplata za prenájom priestorov pre Žitnoostrovnu knižnicu v Dunajskej Strede vo výške cca 400 tis. SKK ročne – ktorá, ako bolo spomenuté – vo veľkej miere plní úlohu mestskej knižnice. Z hľadiska náročnosti financovania prevádzky niektorých kultúrnych zariadení (napr. múzeí) existuje priestor/potreba pre užšiu spoluprácu s mestami, v ktorých sídlia, resp. majú svoje expozičné a výstavné priestory. Nájdenie spôsobu dohody o určitej miere participácie na ich fungovaní a zvlášť pri niektorých finančných, prevádzkových či daňových náležitostiach by sa malo stať súčasťou rokovania predstaviteľov krajských a miestnych samospráv. Špecifickým je aj otvorenie diskusie vo vzťahu k podnikateľským subjektom v meste či v regióne o spolupráci a podpore. Potenciálnym zdrojom príjmov kultúrnych zariadení v pôsobnosti samosprávneho kraja môžu byť **sponzorské príspevky**, ktoré sú limitované platným legislatívnym rámcom a aj korporátnou politikou zahraničných investorov. Na druhej strane potenciál pre získavanie takéhoto druhu podpory má svoje rezervy napríklad v cielenej spolupráci zariadení so súkromnými podnikateľmi (napr. v oblasti cestovného ruchu, ale aj všeobecne), tvorbe zbierok na konkrétne účely, vyjednávaní so sponzormi z centrálnej pozície úradu a pod.

Financovanie miestnej kultúry na území TTSK

Zaujímavým doplnkom tejto časti analýzy je aj stručný pohľad na financovanie miestnej kultúry samotnými mestami a obcami v Trnavskom samosprávnom kraji.

Podľa realizovaného prieskumu v rámci tvorby dokumentu⁴⁰ vynakladajú **obce** v kraji na financovanie kultúry rozpočtové zdroje (bežné výdavky) v intervale 0,5% až 10% a viac. Najväčší podiel obcí (29%), zúčastnených v prieskume, alokuje zdroje v objeme 1,1 - 2% bežných výdavkov.

Graf 22: Bežné výdavky obcí na kultúru

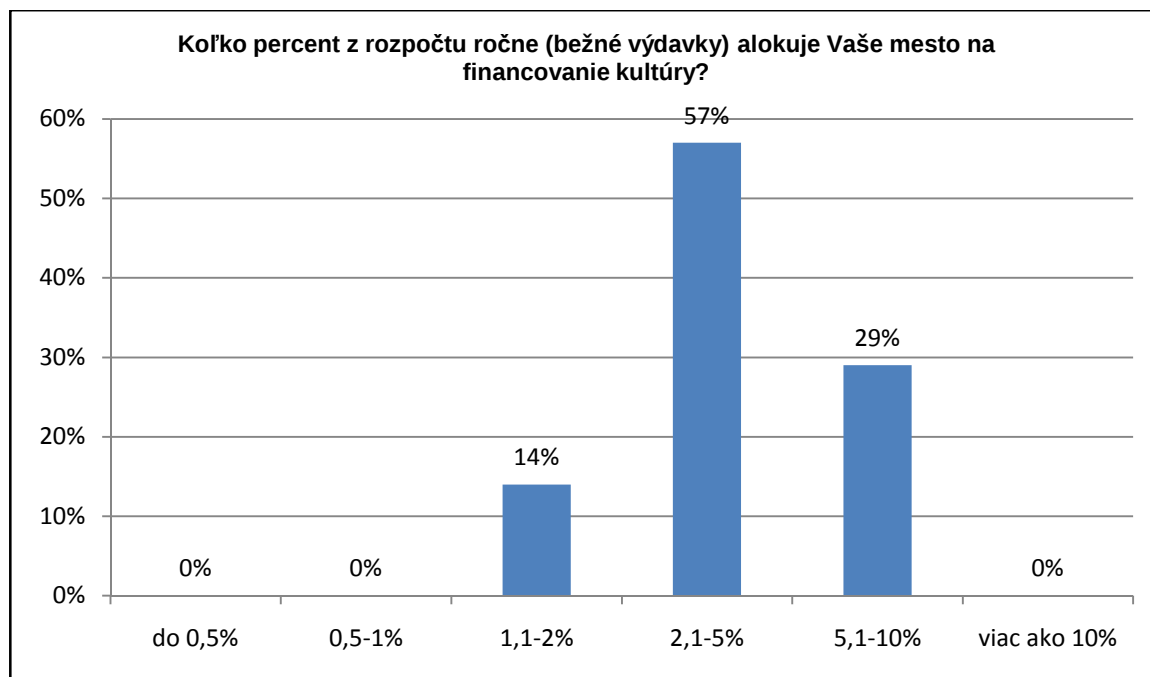

Zdroj: Prieskum, rok 2008

V prípade **miest** je miera financovania mierne odlišná. Z vybranej vzorky v rámci prieskumu vyplýva, že majorita miest (57%) vynakladá na kultúru sumu na úrovni 2,1 – 5% bežných výdavkov, čo je objem spadajúci do priemeru Slovenska (5%).

⁴⁰ Kapitola Zhrnutie výsledkov prieskumu.

Graf 23: Bežné výdavky miest na kultúru

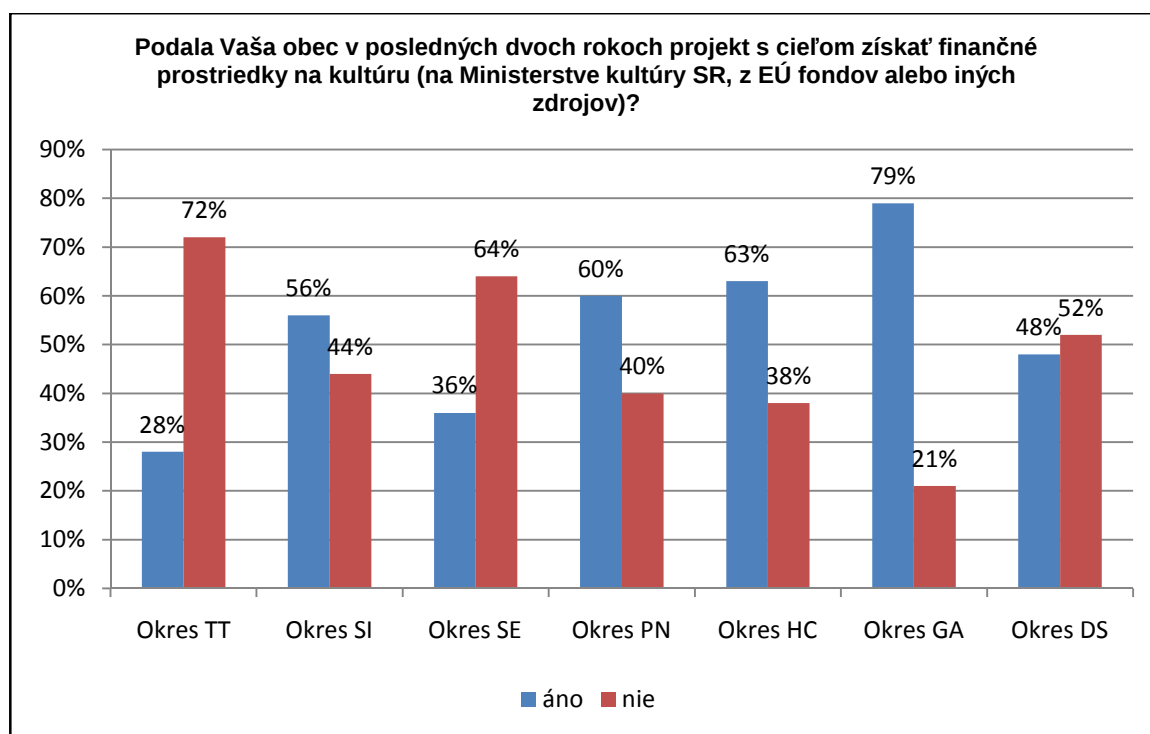
Zdroj: Prieskum, rok 2008

Súčasne však miestna samospráva takmer jednohlasne deklaruje (cca 80% obcí a cca 70% miest), že disponibilné zdroje na podporu realizácie kultúry v ich vlastných rozpočtoch predstavujú významný problém. V tejto súvislosti preto miestna samospráva využíva na dofinancovanie potrieb aj zdroje Ministerstva kultúry SR, či iných zdrojov, napr. fondov Európskej únie.

Z prieskumu vyplýva, že 50% obcí v Trnavskom samosprávnom kraji podalo v uplynulých dvoch rokoch projekt s cieľom získať takúto pomoc, pričom najaktívnejšie boli obce v okrese Galanta (79%), Hlohovec (63%), Piešťany (60%) a Skalica (56%).

Naopak negatívnu bilanciu zaznamenali obce v okresoch Trnava (72%), Senica (64%) a Dunajská Streda (52%).

Graf 24: Aktivita obcí pri získavaní cudzích zdrojov pre financovanie kultúry

Zdroj: Prieskum, rok 2008

Podobná situácia je v oblasti získavania cudzích zdrojov aj v mestách. Podľa výsledkov prieskumu sa v ostatných dvoch rokoch 57% miest pokúšalo získať grantové zdroje Ministerstva kultúry SR a 43% miest aj zdroje zo štrukturálnych fondov, resp. obdobných zdrojov.

Tak, ako v prípade samosprávneho kraja, aj na miestnej úrovni je kultúra (kultúrne podujatia) podporovaná aj prostredníctvom **grantových schém**, ktoré sú vytvárané miestnou samosprávou (najmä mestami). Z prieskumu vyplýva, že objem finančných prostriedkov, ktoré mestá vynakladajú, sa pohybuje v intervale **od niekoľko stotisíc po niekoľko miliónov SKK** ročne (v jednom prípade dokonca 6 mil. SKK, čo je suma prekračujúca doterajší rozpočet TTSK na grantovú podporu kultúry).

Už niekoľkokrát spomínané grantové zdroje Ministerstva kultúry SR sa nesústreďujú len na podporu verejných kultúrnych zariadení na miestnej či regionálnej úrovni, ale aj na:

a) financovanie kultúry **národnostných menšín** a b) financovanie kultúry **znevýhodnených skupín obyvateľstva**.

Podľa údajov Ministerstva kultúry SR bol objem finančných prostriedkov vynaložených v minulom roku na financovanie menšinovej kultúry v Trnavskom kraji v celkovom objeme 26,1 mil. SKK, z čoho takmer 24 mil. SKK bolo určených na podporu aktivít maďarskej menšiny (92%). Ďalšími príjemcami boli rómska a česká menšina a príslušníci iných nešpecifikovaných menšín. Z hľadiska zdrojov boli kultúrne aktivity menšín financované zo zdrojov štátneho rozpočtu (Ministerstva kultúry SR), zo zdrojov samosprávy (regionálnej i miestnej) a zo zdrojov sponzorov a prostredníctvom grantov pochádzajúcich zo Slovenska i zahraničia, pričom najväčší podiel výdavkov pochádzal práve zo štátneho rozpočtu – 44%. Zdroje samosprávy tvorili spolu 22% a až 34% prostriedkov pochádzalo z rôznych domácich a zahraničných grantov a darov.

Tabuľka 24: Výška príspevku na financovanie menšinovej kultúry v TTSK (v tis. Sk), 2007

Národnostná menšina	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávy		sponzori / granty		Spolu
	MK SR	regionálna	miestna	domáce	zahraničné	
maďarská	10 900	614	3 544	1 820	7 110	23 988
rómska	200	20	40	0	0	260
česká	164	0	0	0	10	174
iná	140	0	1 559	0	0	1 699
Spolu	11 404	634	5 143	1 820	7 120	26 121
Podiel zdrojov	44%	2%	20%	7%	27%	100%

Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, rok 2007

Financovanie kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva je z hľadiska objemu absolútne odlišné. V roku 2007 bolo alokovaných zo zdrojov štátneho rozpočtu len 100 tis. SKK prostredníctvom Ministerstva kultúry SR, čo v princípe súvisí so štatistikou činnosti v tejto oblasti (1 aktivita evidovaná v roku 2007).

Programové rozpočtovanie v kultúre

Výzvou pre regionálnu samosprávu je zmena pohľadu na vynakladanie verejných financií v podobe implementácie programového rozpočtovania⁴¹. Reálne to znamená, že od roku 2009 budú samosprávne kraje (a aj obce/mestá) plánovať a prezentovať svoje výdavky aj vo forme programových rozpočtov, ktoré zdôrazňujú súvislosť medzi finančnými zdrojmi na jednej strane a výstupmi a výsledkami činnosti samosprávy na strane druhej. Inými slovami, rozpočty vyšších územných celkov budú od roku 2009 zostavované na základe zámerov a merateľných cieľov, ktoré chce samospráva dosiahnuť v krátkodobom a strednodobom horizonte, pričom sa bude akcentovať monitorovanie a hodnotenie plnenia stanovených cieľov, ako integrálna súčasť tohto modelu. Programové rozpočty budú (mali by byť) navyše naviazané na strategické plány⁴² tak, aby existoval jasný súvis a kontinuita v dosahovaní plánov samosprávnych krajov v jednotlivých kompetenčných oblastiach.

Čo táto zmena v riadení verejných financií znamená pre realizáciu kultúry a činnosť regionálnych kultúrnych zariadení? Najmä to, že:

- Kultúrne zariadenia budú môcť explicitným spôsobom deklarovať potrebu finančných zdrojov na svoju činnosť, ktorá bude podložená cieľmi a merateľnými ukazovateľmi; do roku 2009 prevládal v samospráve všeobecne tradičný spôsob rozpočtovania výdavkov na historickom princípe výdavkov minulých rokov a dôraz sa kládol na financovanie vstupov.
- Kultúrne zariadenia budú môcť využívať pri rozpočtovaní výdavkov nielen záväzky vyplývajúce z plánov samosprávneho kraja, ale budú môcť do programových rozpočtov premietiť aj vlastné strednodobé plány vo forme dramaturgických plánov, plánov výstav, plánov expozícií a pod., resp. opierať svoje rozpočtové požiadavky o existujúce koncepcie s jasným smerovaním.
- Samospráva kraj, ako zriaďovateľ týchto organizácií, bude rozhodovať o financovaní kultúrnych zariadení na základe konkrétnych merateľných cieľov.
- Výstupy a výsledky činnosti kultúrnych zariadení budú monitorované a hodnotené prostredníctvom monitorovacích správ a v záverečnom účte samosprávneho kraja;

⁴¹ Od roku 2009 bude programové rozpočtovanie uplatňované na všetkých úrovniach verejnej správy. Do roku 2009 mali túto povinnosť iba orgány štátnej správy.

⁴² Respektíve obdobné dokumenty.

môžu tak slúžiť na prijímanie rôznych opatrení (operatívnych či systémových) vo vzťahu k skvalitňovaniu činnosti kultúrnych organizácií.

- Činnosť a výkonnosť kultúrnych zariadení kraja bude môcť byť porovnávaná s inými kultúrnymi zariadeniami, čím sa vytvoria základy pre benchmarking.
- Údaje o činnosti a cieľoch kultúrnych zariadení v rámci miestnej samosprávy sa dostanú do rozpočtov miest a obcí a budú relatívne ľahko dostupné pre pravidelné získavanie informácií o stave kultúry na miestnej úrovni, čo môže slúžiť pre aktualizáciu politiky samosprávneho kraja voči miestnej kultúre a jej tvorcom.

Trnavský samosprávny kraj je v roku 2008 súčasťou projektu Ministerstva financií SR, zameraného na zavádzanie programového rozpočtovania v územnej samospráve⁴³. V rámci projektu bol zostavený pilotný programový rozpočet⁴⁴ samosprávneho kraja pre rok 2008⁴⁵, v ktorom sú všetky výdavky na kultúru alokované v programe Kultúra. Program je rozdelený na podprogramy, ktoré sa vzťahujú na jednotlivé kultúrne zariadenia (divadlo, múzeá, galérie, knižnice a osvetu začlenené do prvkov) a realizované/podporované aktivity v oblasti kultúry (župné podujatia a grantový program).

Ukazovatele výkonnosti stanovené k jednotlivým cieľom majú výstupový charakter a korešpondujú s všeobecne monitorovanými a štatisticky zbieranými ukazovateľmi (počty návštevníkov, počty výstav, počty expozícií, počty reštaurovaných/konzervovaných zbierkových predmetov, počty súťaží, počty registrovaných, počty výpožičiek, počty knižničného fondu a pod.), čo umožní ich jednoduchú komparáciu pri tvorbe a monitorovaní/hodnotení rozpočtu, ale aj pri porovnávaní s inými kultúrnymi zariadeniami rovnakého typu v iných samosprávnych krajoch.

V ďalších rokoch bude užitočné pri tvorbe viacročného rozpočtu (v nadväznosti na existujúce plány samosprávneho kraja a jednotlivých kultúrnych zariadení) uplatňovať aj výsledkové ciele a súvisiace ukazovatele, ktoré prezentujú spoločensko-ekonomickú zmenu, ale aj

⁴³ www.finance.gov.sk/projekt

⁴⁴ Rozpočet, ktorý rozdeľuje výdavky do jednotlivých programov a ich častí, pričom programy obsahujú okrem výdavkov aj zámery, ciele a merateľné ukazovatele.

⁴⁵ Do konca roka 2008 bude zostavený už oficiálny programový rozpočet na rok 2009-2011.

výstupové ciele merajúce kvalitu služieb (napr. podiel návštevníkov spokojných s výstavou, podiel obyvateľov spokojných s ponukou kultúry, či podiel obyvateľov spokojných s dostupnosťou informácií o kultúrnej ponuke a pod.) či ukazovatele výstupu zamerané na jednotkové náklady.

Personálny rámec pre oblasť kultúry v TTSK

Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK

V 18 kultúrnych organizáciách v pôsobnosti kraja pracuje spolu 326,5 zamestnancov. Tento počet sa v čase vo všeobecnosti menil len mierne (pokles i nárast), resp. v niektorých prípadoch nemenil vôbec. V mnohých prípadoch sa dá konštatovať – a to najmä tam, je vyšší priemerný vek zamestnancov – že ľudské zdroje kultúrnych zariadení Trnavského samosprávneho kraja sú stabilizované (napr. v Záhorskej Galérii v Senici viac ako 2 dekády, v Hvezdárni a planetáriu v Hlohovci viac ako dekádu) a zároveň, že zamestnanci týchto inštitúcií vnímajú svoje zamestnanie čiastočne aj ako poslanie. Organizácie s mladším kolektívom (napr. Galéria Jána Koniarka v Trnave) pociťujú istú mieru fluktuácie, ktorá vyplýva primárne z nízkeho mzdového ohodnotenia a z vysokého dopytu na trhu práce, stimulujúceho rast miezd, ktorým verejné kultúrne zariadenia nevedia konkurovať. Toto kritérium je zároveň aj **základným problémom** pri získavaní nových či iných zamestnancov.

Pozitívnu črtou personálneho zázemia pre kultúrne inštitúcie je stále **existujúci potenciál pracovných síl**, ktoré majú záujem angažovať sa profesionálne v kultúre/kultúrnych zariadeniach. Kvôli už spomínanému nižšiemu mzdovému ohodnoteniu však reálne zamestnávanie zlyháva buď okamžite alebo po veľmi krátkom čase. K tomuto stavu prispieva aj platný odmeňovací systém verejnej správy. Táto situácia, aj keď nie kritická v tomto okamihu, môže znamenať isté **ohrozenie** činnosti kultúrnych zariadení do budúcnosti, najmä z pohľadu **súčasného vekového priemeru** v kultúrnych zariadeniach samosprávneho kraja. Zaujímavou charakteristickou črtou je aj **majorita zamestnancov** ženského pohlavia, napríklad v knižniciach tvoria ženy viac ako 90% všetkých zamestnancov.

Čo sa týka potreby zvyšovania/znižovania stavu ľudských zdrojov v jednotlivých zariadeniach, táto je individuálna; v niektorých prípadoch sa dá uvažovať o znižovaní počtu zamestnancov, v iných je zas deklarovaná nutnosť ich zvýšenia.

Múzeá

V 6 múzeách v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja pracuje spolu 96 zamestnancov, z toho je 63,5 % žien a 36,5 % mužov. Priemerná mzda v roku 2007 predstavovala 15 822 SKK.

Tabuľka 25: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov múzeí v pôsobnosti TTSK

Múzeá	VŠ 2. stupeň		VŠ 1. stupeň		SŠ s maturitou		SŠ bez maturity		Základné		Spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu	19	20		1	7	31	9	3		6	35	61
Vedúci organizácie	3	2			1						4	2
Ostatní vedúci v organizácii	2	2				3					2	5
Odborní zamestnanci	14	15		1	4	14	3				21	30
Administratívni zamestnanci		1				9						10
Technicko-prevádzkoví zamestnanci					2	5	6	3		6	8	14

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Z celkového počtu 96 zamestnancov má **vysokoškolské vzdelanie 40,6 %**, stredoškolské vzdelanie s maturitou má 39,6 %, stredoškolské bez maturity 12,5 % zamestnancov a ostatní majú základné vzdelanie – 6,3 %. Takáto kvalifikačná štruktúra je na dobrej úrovni a dáva predpoklad solídnej odbornej úrovne činnosti. **64,5 % z celkového počtu tvoria odborní zamestnanci, vrátane riaditeľov a vedúcich úsekov**, čo je z hľadiska odborného fundamentu múzeí tiež veľmi dobrý ukazovateľ.

Z hľadiska vekovej štruktúry **prevládajú so 40,6 % zamestnanci vo veku 51 – 60 rokov**, za nimi je kategória 41 – 50 ročných s 25 %, nasledujú 26 – 40 roční, ktorých je z celkového počtu 19,8 % a 4,1 % tvoria zamestnanci do 25 rokov. Vzhľadom na zachovanie a ďalšie budovanie odborného a vekového statusu by bolo vhodné vytvárať podmienky na personálne **posilnenie vekových kategórií od 26 do 50 rokov**.

Tabuľka 26: Veková štruktúra zamestnancov múzeí v pôsobnosti TTSK

Múzeá	do 25 rokov		26 - 40 rokov		41 - 50 rokov		51 - 60 rokov		nad 60 rokov		spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu	2	2	6	13	6	18	15	24	6	4	35	61
Vedúci organizácie			1		1	2	1		1		4	2
Ostatní vedúci v organizácii				1		2	2	2			2	5
Odborní zamestnanci	2	1	5	9	5	6	8	13	1	1	21	30
Administratívni zamestnanci		1		1		4		3		1		10
Technicko-prevádzkoví zamestnanci				2		4	4	6	4	2	8	14

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Galérie

V 2 galériách v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja pracuje spolu 22,5 zamestnancov, z toho je 60 % žien a 40 % mužov. Priemerná mzda v roku 2007 predstavovala 16 993 SKK.

Tabuľka 27: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov galérií v pôsobnosti TTSK

Galérie	VŠ 2. stupeň		VŠ 1. stupeň		SŠ s maturitou		SŠ bez maturity		Základné		Spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu	6	2			1	7	2	3,5		1	9	13,5
Vedúci organizácie	2										2	-
Ostatní vedúci v organizácii											-	-
Odborní zamestnanci	3	2			1	4	1				5	6
Administratívni zamestnanci						2					-	2
Technicko-prevádzkoví zamestnanci	1					1	1	3,5		1	2	4,5

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Z celkového počtu 22,5 zamestnancov má **vysokoškolské vzdelanie 35,5 %**, stredoškolské vzdelanie s maturitou má 35,5 %, stredoškolské bez maturity 24,4 % zamestnancov.

Kvalifikačnú štruktúru je v jednotlivých ukazovateľoch v oboch organizáciách podobná. **Odborní zamestnanci tvoria polovicu zamestnancov.**

Tabuľka 28: Veková štruktúra zamestnancov galérií v pôsobnosti TTSK

Galérie	do 25 rokov		26 - 40 rokov		41 - 50 rokov		51 - 60 rokov		nad 60 rokov		spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu			3	1	1	5	4	6,5	1	1	9	13,5
Vedúci organizácie					1		1				2	
Ostatní vedúci v organizácii												
Odborní zamestnanci			3			2	2	4			5	6
Administratívni zamestnanci				1				1				2
Technicko-prevádzkoví zamestnanci						3	1	1,5	1	1	2	5,5

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Z hľadiska vekovej štruktúry je, podobne ako u múzeí, **dominantnou kategóriou zamestnancov vo veku 51 – 60 rokov**, ktorí tvoria z celkového počtu zamestnancov 46,6 % za nimi je kategória 41 – 50 ročných s 22,2 %, nasledujú 26 – 40 roční, ktorých je z celkového počtu 17,8 % a 8,8 % tvoria zamestnanci nad 60 rokov. V organizáciách nepracuje zamestnanec z kategórie do 25 rokov.

Knižnice

V 4 knižniciach v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja pracuje spolu 94 zamestnancov, z toho je 92,5 % žien a 7,5 % mužov. Priemerná mzda v roku 2007 predstavovala 16 198 SKK.

Tabuľka 29: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov knižníc v pôsobnosti TTSK

Knižnice	VŠ 2. stupeň		VŠ 1. stupeň		SŠ s maturitou		SŠ bez maturity		Základné		Spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu	3	6		4	2	70	2	2		5	7	87
Vedúci organizácie	1	3									1	3
Ostatní vedúci v organizácii		1				8						9
Odborní zamestnanci	2	2		4	1	59					3	65
Administratívni zamestnanci						2						2
Technicko-prevádzkoví zamestnanci					1	1	2	2		5	3	8

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Vysokoškolské vzdelanie má 13,8 % zamestnancov, stredoškolské vzdelanie s maturitou má 76,6 %, stredoškolské bez maturity 4,2 % zamestnancov a základné vzdelanie 5,4 % zamestnancov. Percentuálne je počet vysokoškolákov k celkovému počtu zamestnancov v jednotlivých knižniciach porovnateľný, rovnako tak u stredoškolákov. Je však **objektívne nižší oproti iným typom kultúrnych organizácií** a špecificky **aj vo vzťahu k samotnej odbornej činnosti v knižniciach**.

Tabuľka 30: Veková štruktúra zamestnancov knižníc v pôsobnosti TTSK

Knižnice	do 25 rokov		26 - 40 rokov		41 - 50 rokov		51 - 60 rokov		nad 60 rokov		spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu		1		10	2	36	3	37	2	3	7	87
Vedúci organizácie						1		2	1		1	3
Ostatní vedúci v organizácii						2		7				9
Odborní zamestnanci		1		10	1	29	1	24	1	1	3	65
Administratívni zamestnanci						2						2
Technicko-prevádzkoví zamestnanci					1	2	2	4		2	3	8

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Z hľadiska vekovej štruktúry je na tom relatívne najlepšie Knižnica J. Fándlyho v Trnave, kde **veková kategória zamestnancov 41 – 50 ročných tvorí 51,3 %** z celkového počtu jej zamestnancov a kategória 51 – 60 ročných 30,8 %. Pritom ako **jediná zamestnáva mladého človeka s vekom do 25 rokov**. Naopak **veľmi nepriaznivá situácia je v Žitnoostrovej**

knižnici v Dunajskej Strede, kde z celkového počtu 18 zamestnancov je až 16, teda 88,9% vo veku 51 – 60 rokov, pritom táto knižnica nemá ani jedného zamestnanca vo vekovej kategórii do 25 rokov ani 26 – 40 rokov. **Záhorská knižnica a Galantská knižnica majú relatívne rovnomerné zastúpenie** v jednotlivých vekových kategóriách, okrem najmladšej do 25 rokov.

Divadlo

V Divadle Jána Palárika v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja pracuje spolu 69 zamestnancov, z toho je cca 44 % žien a 56 % mužov. Priemerná mzda v roku 2007 predstavovala 13 244 SKK.

Tabuľka 31: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov divadla v pôsobnosti TTSK

Divadlo	VŠ 2. stupeň		VŠ 1. stupeň		SŠ s maturitou		SŠ bez maturity		Základné		Spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu	15	8			12	14	11	8	1		39	30
Vedúci organizácie					1						1	
Ostatní vedúci v organizácii	3				2	2					5	2
Odborní zamestnanci	12	7			3	3	6	4			21	14
Administratívni zamestnanci					1	7					1	7
Technicko-prevádzkoví zamestnanci		1			5	2	5	4	1		11	7

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Divadlo je špecifická kultúrna inštitúcia. Jej **nosnými personálnymi prvkami sú tvoriví umelci – herci, dramaturg, scénograf, režisér**. Napriek tomu, že rozhodujúcim princípom je umelecká kvalita či remeselné majstrovstvo a nie napr. vek, počet hercov ako „odborných pracovníkov“ spolu s vedúcim jednotlivých úsekov je najvyšší v kategórii zrelosti, teda nad 40 rokov. Divadlo Jána Palárika si vždy dokázalo držať umelecký súbor tak, aby bola **zabezpečená kontinuita a vyváženosť skúsenosti a mladosti**. Takouto cestou by sa mal sektor ľudských zdrojov v divadle uberať aj naďalej.

Tabuľka 32: Veková štruktúra zamestnancov divadla v pôsobnosti TTSK

Divadlo	do 25 rokov		26 - 40 rokov		41 - 50 rokov		51 - 60 rokov		nad 60 rokov		spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu	3	1	10	5	6	6	15	15	5	3	39	30
Vedúci organizácie							1				1	
Ostatní vedúci v organizácii					1	1	2		2	1	5	2
Odborní zamestnanci	2	1	6	5	4		9	8			21	14
Administratívni zamestnanci	1					4		3			1	7
Technicko-prevádzkoví zamestnanci			4		1	1	3	4	3	2	11	7

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Osvetové strediská

V 4 osvetových strediskách v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja pracuje spolu 36 ľudí. Priemerná mzda v roku 2007 predstavovala 17 821 SKK⁴⁶.

Tabuľka 33: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov osvetových stredísk v pôsobnosti TTSK

Osvety	VŠ 2. stupeň		VŠ 1. stupeň		SŠ s maturitou		SŠ bez maturity		Základné		Spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu	3	6	1	2	3	17		2	1	1	8	28
Vedúci organizácie		4										4
Ostatní vedúci v organizácii	1										1	
Odborní zamestnanci	2	2	1	1	1	14					4	17
Administratívni zamestnanci				1		3				1		5
Technicko-prevádzkoví zamestnanci					2			2	1		3	2

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Osvetové strediská sa kvalifikačnou štruktúrou nachádzajú v krajskom priemere. Možno hovoriť **o určitej vyváženosti**, keď najvyšší počet zamestnancov má stredoškolské vzdelanie s maturitou – 55,5 %, **vysokoškolské vzdelanie má 33,3 %** zamestnancov.

⁴⁶ Priemer s hvezdárňou a planetáriom, ako špecializovaným osvetovým zariadením.

Tabuľka 34: Veková štruktúra zamestnancov osvetových stredísk v pôsobnosti TTSK

Osvety	do 25 rokov		26 - 40 rokov		41 - 50 rokov		51 - 60 rokov		nad 60 rokov		spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu		1	5	2	1	13	1	11	1	1	8	28
Vedúci organizácie						2		1		1		4
Ostatní vedúci v organizácii			1								1	
Odborní zamestnanci		1	3	2	1	8		6			4	17
Administratívni zamestnanci						2		3				5
Technicko-prevádzkoví zamestnanci			1			1	1	1	1		3	2

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Rovnako vyvážené je to aj vo vekovej štruktúre. Najviac zamestnancov prináleží do vekovej kategórie **41 – 50 ročných, je to 38,9 %**, o niečo menej – 33,3 % je vo veku 51 – 60 rokov a takmer pätina – 19,4 % patrí do kategórie 26 – 40 ročných, necelých 10 % je spolu najmladšia a najstaršia veková kategória.

Hvezdáreň a planetárium

V hvezdárni a planetáriu v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja pracuje spolu 9 ľudí. Priemerná mzda v roku 2007 predstavovala 17 821 SKK.

Tabuľka 35: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov hvezdárne a planetária v pôsobnosti TTSK

Hvezdáreň a planetárium	VŠ 2. stupeň		VŠ 1. stupeň		SŠ s maturitou		SŠ bez maturitou		Základné		Spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu	4	2			1	1		1			5	4
Vedúci organizácie	1										1	
Ostatní vedúci v organizácii												
Odborní zamestnanci	3	1			1	1					4	2
Administratívni zamestnanci		1										1
Technicko-prevádzkoví zamestnanci								1				1

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Hvezdáreň a planetárium v Hlohovci má **najvyššiu mieru vysokoškolských zamestnancov** zo všetkých organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja – a to **66,6 %**. Je to svojou činnosťou aj ľudskými zdrojmi stabilizovaná inštitúcia. **55,5 % zamestnancov vo vekovej kategórii 26 – 41 rokov a 41 – 50 rokov** vytvára priaznivý priestor pre ďalšie prirodzené omladzovanie pracovného tímu.

Tabuľka 36: Veková štruktúra zamestnancov hvezdárne a planetária v pôsobnosti TTSK

Hvezdáreň a planetárium	do 25 rokov		26 - 40 rokov		41 - 50 rokov		51 - 60 rokov		nad 60 rokov		spolu	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Zamestnanci spolu			1		1	3	2	1	1		5	4
Vedúci organizácie							1				1	
Ostatní vedúci v organizácii												
Odborní zamestnanci			1		1	2	1		1		4	2
Administratívni zamestnanci						1						1
Technicko-prevádzkoví zamestnanci								1				1

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, kultúrne organizácie, rok 2008

Situácia v miestnej kultúre

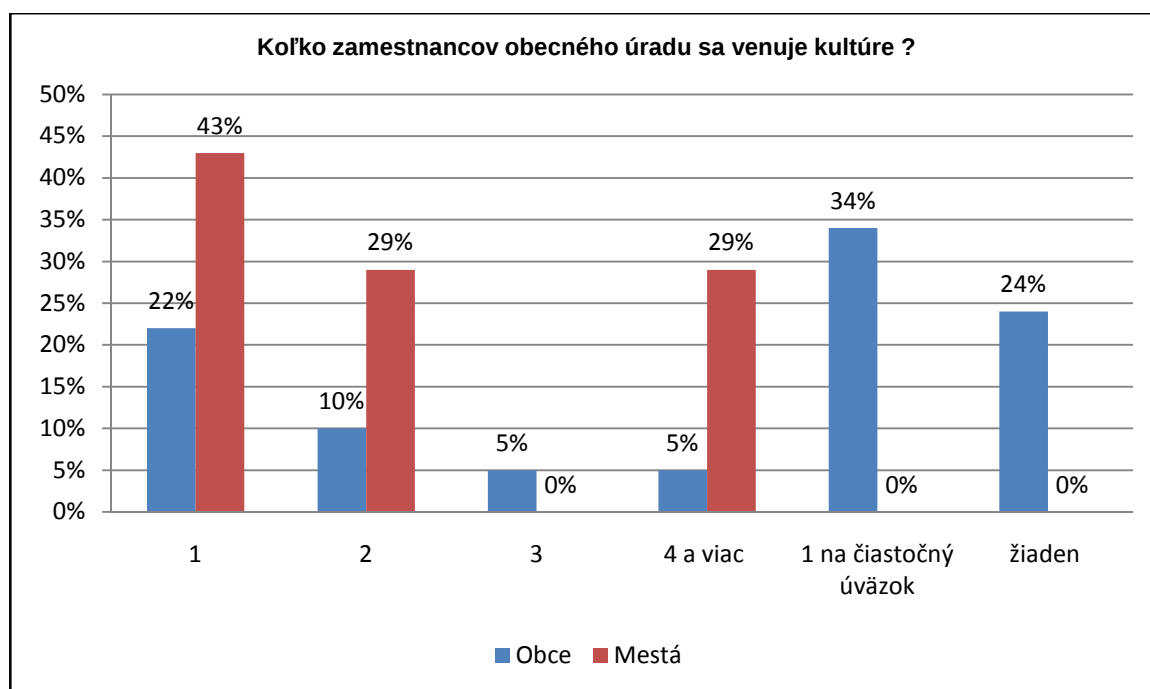
Personálny potenciál na úrovni miestnej samosprávy – **v obciach** – sa dá charakterizovať veľmi jednoducho - nie vo všetkých obciach existuje aspoň jeden zamestnanec miestnej samosprávy, ktorý by sa venoval kultúre na plný či čiastočný úväzok. Podľa realizovaného prieskumu vo viac ako polovici skúmaných obcí zastrešuje z pozície obecného úradu miestnu kultúru menej ako 1 človek.

Tento deficit pociťujú najviac – z pohľadu samosprávneho kraja - zrejme osvetové strediská, ktorých činnosť je úzko previazaná s činnosťou miestnych osvetových zariadení. Jedným z dôsledkov je aj absencia takej banálnej veci, akou je formálna databáza nielen zamestnancov obecných a mestských úradov pracujúcich v kultúre, ale aj dobrovoľníkov, organizácií či združení zainteresovaných v kultúre na miestnej úrovni, čo sa odráža aj v miere spolupráce týchto zložiek kultúrnej infraštruktúry navzájom (napr. 59% obcí reportuje žiadnu spoluprácu s Úradom či organizáciami TTSK).

Aktuálny stav pramení z iných, prirodzene aktuálnych priorít obcí – najmä v oblasti infraštruktúrnych projektov - a samozrejme z už spomínanej nie ideálnej situácie z hľadiska objemu disponibilných zdrojov v rozpočtoch obcí na sanovanie všetkých potrieb kultúry (teda aj v oblasti personálnej), čo je však rovnako prirodzené (vždy prevažuje dopyt nad ponukou verejných financií).

Na druhej strane personálny stav v miestnej kultúre teoreticky môže reflektovať aj vlastný záujem/nezáujem obyvateľov – ako prijímateľov kultúry. Obyvatelia síce deklarujú (cca 60%), že kultúrne zariadenia a kultúrne podujatia majú vplyv na kvalitu života v ich obci/meste, súčasne však takmer 50% obcí a viac ako 40% miest identifikovalo nezáujem občanov o kultúru, ako jeden z problémov.

Graf 25: Personálny potenciál pre oblasť kultúry v obciach a mestách TTSK

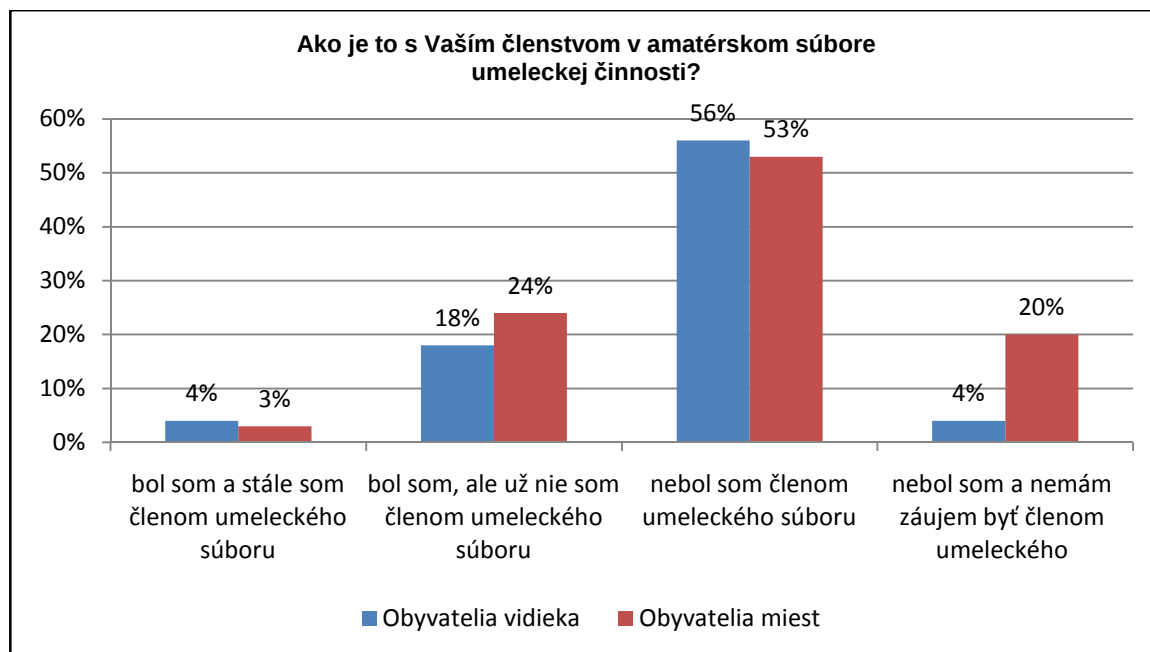
Zdroj: Prieskum, rok 2008

Pozitívnejšie (z pohľadu kvantity) sa javí situácia v oblasti ľudských zdrojov alokovaných v kultúre v **mestách/na mestských úradoch**. Navyše mestá generálne disponujú aj vlastnými kultúrnymi organizáciami, ktoré de facto realizujú výkon kompetencií miest v oblasti kultúry (organizácia podujatí a pod.).

Čo sa týka **kultúrnych organizácií** nezriadených samosprávou, ktoré pôsobia na území kraja, takmer 50% z nich vníma ako jeden z hlavných problémov svojej činnosti nedostatok ľudských zdrojov, ktoré by boli ochotné zapájať sa do ich aktivít, a to aj napriek existujúcej solídnej členskej základni.

Tento stav potvrdzujú aj zistenia z druhej strany – od obyvateľov - ohľadom ich záujmu zapájať sa do činnosti amatérskych súborov, keď len 4% obyvateľov vidieka boli a stále sú členmi takéhoto zoskupenia a necelých 20% obyvateľov niekedy v takomto združení fungovalo. V mestách je situácia veľmi podobná – 3% obyvateľov boli a stále sú členmi umeleckého súboru a 24% obyvateľov niekedy pôsobilo v amatérskom súbore.

Graf 26: Záujem obyvateľov vidieka a miest o členstvo v amatérskom súbore umeleckej činnosti

Zdroj: Prieskum, rok 2008

Získané výsledky korelujú so všeobecným fenoménom záujmu, resp. nezájmu o činnosť v niektorom z umeleckých neprofesionálnych žánrov, ako voľnočasovej aktivite, ktorý sa začal prejavovať koncom 80-tych rokov minulého storočia a v posledných 10-tich rokoch prudko akceleroval smerom k zvyšujúcemu sa nezájmu. Výrazne poklesol počet súborov i jednotlivcov venujúcich sa aktivitám v divadelnom, folklórnom, speváckom či hudobnom žánri. Dôkazom môže byť aj pohľad samosprávy, keď viac ako 60% obcí a 40% miest vníma existujúci počet záujmovo umeleckých združení a spolkov v obci/meste, ako problém asociovaný s kultúrou.

Technická základňa kultúry v TTSK

Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK

Väčšina kultúrnych inštitúcií Trnavského samosprávneho kraja funguje vo vlastných priestoroch (priestoroch Trnavského samosprávneho kraja, ktoré majú v správe). Niektoré z nich si dokonca prenajímajú pre svoju činnosť ďalšie nehnuteľnosti (napr. regionálne knižnice v rámci ich poslania mestských knižníc).

Vlastnými priestormi nedisponuje len Balneologické múzeum v Piešťanoch, Vlastivedné múzeum v Hlohovci, Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede a Galantské osvetové stredisko v Galante.

Prenájom priestorov kultúrnych zariadení v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja – ktoré nedisponujú nehnuteľnosťami - sa pohybuje v dvoch základných extrémoch – i) s minimálnym, resp. symbolickým nájomom (osvetové zariadenie v Galante, ktoré je podnájme v priestoroch Domu Matice slovenskej v Galante, pričom cena prenájmu je 1 SKK/ročne); ii) na druhej strane s významným nájomom (už spomínaná knižnica v Dunajskej Strede, ktorá platí za m² prenajatej plochy 446,10 SKK, čo predstavuje nájom spolu 400 000 SKK/rok bez nákladov na služby - kúrenie, spotreba vody a pod.). Prehľad nehnuteľného majetku v správe kultúrnych zariadení Trnavského samosprávneho kraja sa nachádza v prílohe č. 2.

Všeobecne sa dá konštatovať, že kultúrne zariadenia samosprávneho kraja nerealizujú svoju činnosť v krízových podmienkach, ale určite nie v ideálnych. Jedným zo **základných problémov** z hľadiska udržateľnosti, resp. zvyšovania kvality služieb a činnosti ako takej, je relatívne veľký počet zariadení a s tým súvisiace priestorové nároky na tvorbu, uchovávanie a prezentáciu kultúry a kultúrneho dedičstva.

Existujúce požiadavky na rekonštrukcie, debarierizáciu, dostavbu či výmenu (v prípade knižníc) potrebných nehnuteľností znamenajú enormný tlak na verejné financie v rozpočte samosprávneho kraja (ak si odmyslíme potenciálne/teoretické zdroje EÚ). Ak by aj boli k dispozícii finančné prostriedky na realizáciu kapitálových výdavkov (národné či EÚ), treba súčasne uvažovať nad budúcimi, vyvolanými výdavkami. Istou cestou pre optimalizáciu zdrojov a uspokojenie čo najväčšieho množstva potrieb, môže byť využívanie spoločných priestorov viacerými inštitúciami, čo zároveň môže podporiť atraktivitu takto formovaných kultúrnych stánkov pre obyvateľov či návštevníkov. Tento model napríklad funguje na miestnej úrovni v meste Holíč.

Stručné zhodnotenie špecifík jednotlivých druhov kultúrnych zariadení z pohľadu potrieb v oblasti **nehnuteľného majetku** prináša nasledujúci text. Prehľad zámerov a potrieb kultúrnych zariadení na obnovu, rekonštrukciu a realizáciu stavieb sa nachádza v prílohe č. 8.

Jednou zo silných stránok pôsobenia **múzeí** v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja je skutočnosť, že sa priestorovo nachádzajú prevažne v pamiatkovo chránených objektoch. Táto skutočnosť umocňuje dojem autenticity prostredia a v ňom nainštalovaných zbierkových predmetov. Túto pozitívnu skutočnosť však narušuje jej negatívna podoba v nedostatočnom finančnom pokrytí opráv, údržby a celkovej prevádzky, ktorá si – vzhľadom na vek a stavebno-technický stav budov a priestorov – vyžaduje podstatne vyššie finančné prostriedky. Budovy, ktoré majú múzeá v správe sú po stavebno-technickej stránke v relatívne dobrom stave. Žiadna z budov či pozemkov nepodlieha reštitučným nárokom a nie sú zaťažované dlhovým, exekučným či konkurzným postavením. Vo vzťahu k užívateľským funkčným potrebám si však vyžadujú potrebné zmeny a investičné vstupy, pretože:

- prevádzkovanie historických budov, ktoré je finančne značne náročné, najmä vo vzťahu k energetickej náročnosti;
- všeobecne nie je zabezpečená bezbariérovosť vstupov do objektov (výnimku tvoria napríklad niektoré priestory Západoslovenského múzea);
- v budovách múzeí sú nedostatočné a nevyhovujúce priestory pre depozitné účely, vrátane klimatizácie;
- Vlastivedné múzeum v Galante trpí nedostatkom vhodných priestorov (výstavných);

- časť múzeí (Balneologické múzeum v Piešťanoch a Vlastivedné múzeum v Hlohovci) nemá vlastné priestory, čo limituje dlhodobejšie investície do budov, kde sídla;
- s výnimkou Západoslovenského múzea v Trnave a Záhorského múzea v Skalici vo všetkých múzeách chýbajú verejne prístupné knižnice, študovne a archívy.

Obe **galérie** v pôsobnosti kraja – na rozdiel od múzeí – spravujú objekty, ktoré sú vo vlastníctve Trnavského samosprávneho kraja. I v ich prípade existuje však potenciálna potreba rekonštrukcie/dostavby niektorých interiérov, či parku v prípade Záhorskej galérie.

Ani jedna z **knižníc** v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja nemá účelovú budovu, t.j. priestor knižníc nespĺňa požadované štandardy, navyše Žitnoostrovská knižnica je umiestnená v nájomných priestoroch. Pozitívnym momentom je postupná a cielená rekonštrukcia objektov knižníc v Galante a Senici. Náročnosť rekonštrukcie budovy Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave si vyžaduje zdroje EÚ. Na margo účelnosti budov knižníc môžeme dodať, že aktuálne dispozičné riešenie napr. knižnice v Trnave, zvyšuje nároky na počet ľudských zdrojov.

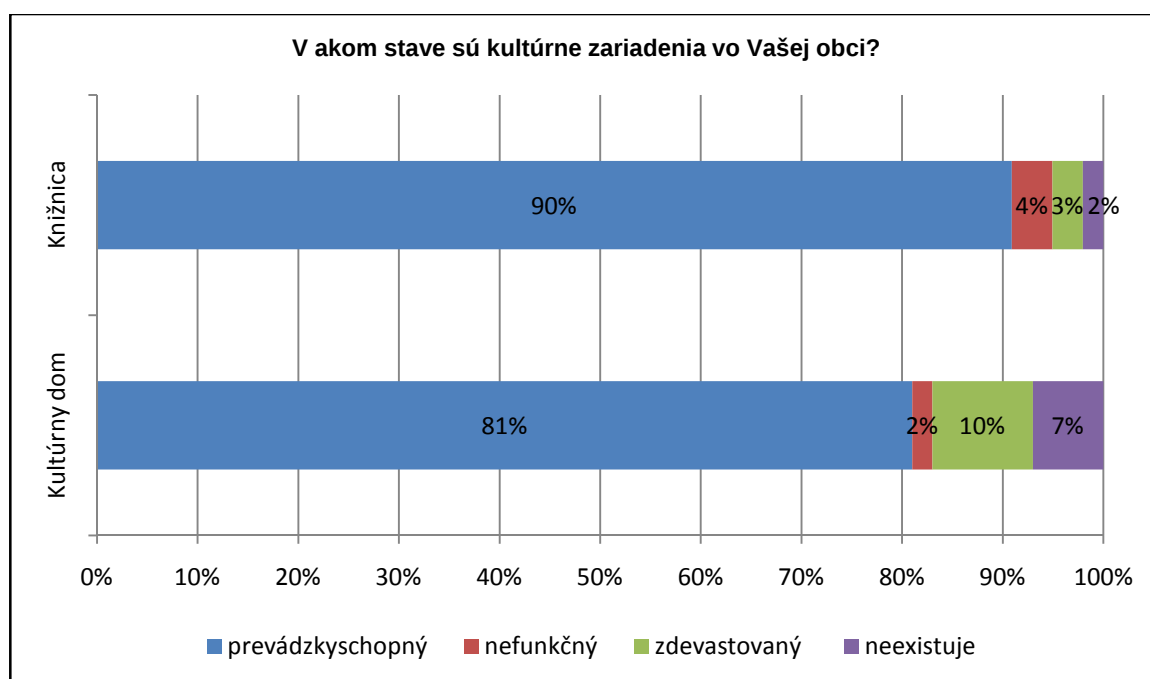
Dopyt po rekonštrukcii avizujú aj **d ďalšie kultúrne zariadenia** v pôsobnosti samosprávneho kraja – divadlo, jednotlivé osvetové strediská či hvezdáreň s planetáriom. Navyše Trnavské osvetové stredisko avizuje potrebu nových priestorov s možnosťou výstavnej miestnosti, príp. zasadacej miestnosti na semináre a doškoloňovanie záujemcov o uchovávanie a šírenie ľudových tradícií a zvyklostí.

Podobná situácia – ako v prípade stavu a potrieb nehnuteľného majetku – platí aj pre **materiálne a technické zabezpečenie** kultúrnych zariadení v pôsobnosti samosprávneho kraja, ergo činnosť organizácií nie je ohrozená či významne limitovaná, ale aj tu existujú isté rezervy. Prehľad objemu finančných prostriedkov pre obstaranie jednotlivých druhov hnutel'ného majetku pre potreby kultúrnych zariadení kraja (dopravné prostriedky, zvuková technika, svetelná technika, počítače, kancelárska technika, digitálna technika, protipožiarna signalizačná technika, bezpečnostná signalizačná technika, klimatizačná technika, špeciálna technika) sa nachádza v prílohe č. 9.

Situácia v miestnej kultúre

V **obciach** predstavujú prirodzené a historické centrum kultúry **kultúrne domy** a **knižnice**, čoho dôkazom je ich obrovská penetrácia v rámci miestnej územnej samosprávy. Podľa prieskumu zrealizovaného medzi obcami Trnavského samosprávneho kraja v 81% prípadoch sú kultúrne domy stále prevádzkyschopné. Len 12% obcí vykazuje podľa prieskumu nefunkčnosť/devastáciu svojho kultúrneho domu.

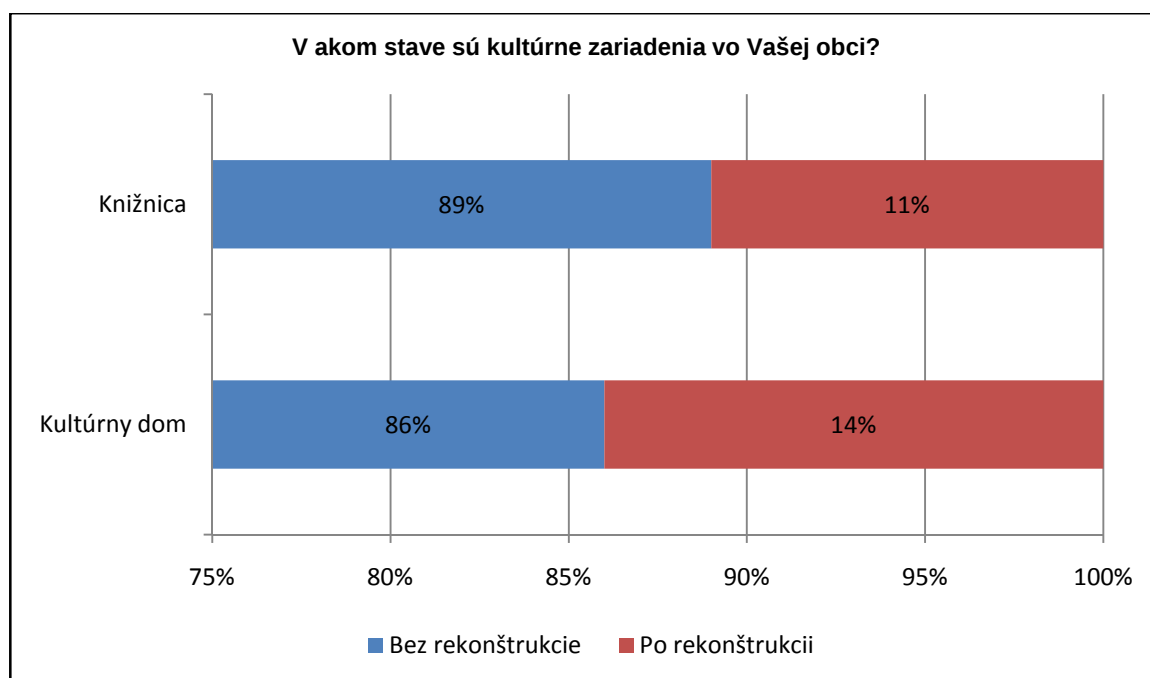
Graf 27: Stav kultúrnych domov a knižníc v obciach TTSK

Zdroj: Prieskum, rok 2008

Miestne/obecné knižnice dosahujú z hľadiska funkčnosti ešte lepšie parametre – až 90% obcí vykazuje ich funkčnosť a len 7% avizuje ich devastáciu/nefunkčnosť. Navyše až 11% obcí v prípade knižníc a 14% v prípade kultúrnych domov podľa ich vlastných slov tieto kultúrne zariadenia rekonštruovalo.

Graf 28: Rekonštrukcia kultúrnych zariadení v obciach TTSK

Zdroj: Prieskum, rok 2008

Súčasťou kultúrnej infraštruktúry **obcí** sú aj ďalšie kultúrne zariadenia - múzeá, galérie, pamätné domy. Ich technický stav je podľa prieskumu uspokojivý. Len 2 obce zo 14, ktoré napríklad disponujú na svojom území pamätnou izbou reportujú jej nefunkčnosť, naopak 3 zo 14 pamätnú izbu rekonštruovali. Všetky **mestá**, ktoré sa zúčastnili realizovaného šetrenia vykazujú plnú funkčnosť svojich kultúrnych domov a mestských knižníc a rovnako tak i mestských múzeí. Veľmi zaujímavým faktom je vnímanie hnutel'ných a nehnuteľných **pamiatok** na území miestnej samosprávy – **ako problému** asociovaného s kultúrou. Kým 43% miest vníma chátrajúce nehnuteľné/hnuteľné pamiatky ako problém, v prípade obcí považuje chátrajúce pamiatky za problém len 30% z nich (hnuteľné len 22%). Jedným z aktuálnych problémov v obciach – na rozdiel od miest - je však **technické zabezpečenia knižníc** - nedostatočné počítačové vybavenie knižníc považuje za problém až 58% obcí a dokonca až 61% obcí avizuje neexistujúce internetové pripojenie v obecnej knižnici.

Z hľadiska materiáľno-technického (vrátane priestorového) vybavenia avizujú značné problémy aj **kultúrne organizácie pôsobiace** v Trnavskom samosprávnom kraji. Viac ako 50% z oslovených organizácií považuje za problém **chýbajúce priestory** pre svoju činnosť a takmer 70% považuje za problém spojený s činnosťou **nedostatočné materiáľne vybavenie**.

Realizácia kultúry v TTSK

Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK

Trnavský samosprávny kraj realizuje kultúrnu ponuku dvoma základnými spôsobmi:

- a) prostredníctvom činnosti **18 kultúrnych organizácií**, ktoré sú príspevkovými organizáciami so samostatnou právnou subjektivitou a ktorých je zriaďovateľom;
- b) **župnými/nosnými kultúrnymi podujatiami**, pričom pozitívnou filozofiou je organizovať a realizovať tieto prostredníctvom uvedených kultúrnych inštitúcií. V prílohe č. 10 sa nachádza prehľad nosných podujatí realizovaných v rokoch 2007 a 2008.

Tabuľka 37: Prehľad kultúrnych zariadení v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

p. č.	Druh organizácie	Názov	Sídlo
1	Divadlá	Divadlo Jána Palárika	Trnava
2	Knižnice	Knižnica Juraja Fándlyho	Trnava
3		Žitnoostrovská knižnica	Dunajská Streda
4		Galantská knižnica	Galanta
5		Záhorská knižnica	Senica
6	Múzeá	Žitnoostrovné múzeum	Dunajská Streda
7		Vlastivedné múzeum	Galanta
8		Záhorské múzeum	Skalica
9		Západoslovenské múzeum	Trnava
10		Vlastivedné múzeum	Hlohovec
11		Balneologické múzeum	Piešťany
12	Galérie	Záhorská galéria	Senica
13		Galéria Jána Koniarka	Trnava
14	Osvetové strediská	Žitnoostrovné osvetové stredisko	Dunajská Streda
15		Galantské osvetové stredisko	Galanta
16		Záhorské osvetové stredisko	Senica
17		Trnavské osvetové stredisko	Trnava
18	Hvezdáreň a planetárium	Hvezdáreň a planetárium	Hlohovec

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2008

Z hľadiska **geografickej lokácie** v rámci kraja sa:

- a) **najviac** kultúrnych zariadení nachádza v **Trnave** - **5 zariadení** (Divadlo Jána Palárika, Knihnica Juraja Fándlyho, Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniarka, Trnavské osvetové stredisko),
- b) naopak **najmenej** v **Skalici** - **1 zariadenie** (Záhorské múzeum) a v **Piešťanoch** - **1 zariadenie** (Balneologické múzeum).

V **Dunajskej Strede** sa nachádzajú **3 zariadenia** (Žitnoostrovná knižnica, Žitnoostrovné múzeum, Žitnoostrovné osvetové stredisko), v **Senici** **3 zariadenia** (Záhorská knižnica, Záhorská galéria, Záhorské osvetové stredisko), v **Galante** **3 zariadenia** (Galantská knižnica, Vlastivedné múzeum, Galantské osvetové stredisko) a v **Hlohovci** **2 zariadenia** (Vlastivedné múzeum, Hvezdáreň a planetárium).

Následujúca časť prezentuje **základné údaje** o **poslaní, pôsobnosti, činnostiach** a **výkonoch** jednotlivých kultúrnych zariadení v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja.

Múzeá

Poslaním a základnou úlohou múzeí v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja je predovšetkým na základe prieskumu a vedeckého výskumu zhromažďovať, vedeckými metódami zhodnocovať a odborne spravovať zbierkové predmety. Tie potom im primeranou formou sprístupňovať verejnosti a využívať vo verejnom záujme.

Územná pôsobnosť a činnosť

Západoslovenské múzeum v Trnave

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje komplexnú múzejnú dokumentáciu v Trnavskom samosprávnom kraji;
- plní úlohy nadregionálneho charakteru, je poverené metodicko–koordinačnou a kontrolnou činnosťou pre múzeá a vlastníkov predmetov múzejnej hodnoty na území kraja;

Špecializácia:

- osobnosť Antona Bernoláka – celoslovenská pôsobnosť;
- osobnosť M. Schneidera Trnavského – celoslovenská pôsobnosť;
- dejiny kampanológie – celoslovenská pôsobnosť;
- bezstavovce v odbore paleontológie – celoslovenská pôsobnosť;
- dejiny knižnej kultúry – krajská pôsobnosť;
- vznik a história festivalu Dobrofest – krajská pôsobnosť;

Záhorské múzeum v Skalici

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje komplexnú múzejnú dokumentáciu pre okresy Skalica a Senica;

Špecializácia:

- etnické a kultúrne vzťahy Záhoria so susednými regiónmi na historickom území Záhoria;
- história naftárstva na území Záhoria;
- dejiny kníhtlače v regióne Skalica a Senica;

Žitnoostrovne múzeum v Dunajskej Strede

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje komplexnú múzejnú dokumentáciu pre okres Dunajská Streda;

Špecializácia:

- vývoj prírody a prírodných pomerov na území Žitného ostrova;
- dejiny poľnohospodárstva na juhozápadnom Slovensku;

Vlastivedné múzeum v Galante

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje komplexnú múzejnú dokumentáciu pre okres Galanta;

Špecializácia:

- mlynárstvo na Malom Dunaji a dolnom toku Váhu;

Balneologické múzeum v Piešťanoch

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje komplexnú múzejnú dokumentáciu pre okres Piešťany;

Špecializácia:

- dejiny kúpeľov a kúpeľníctva na území Slovenskej republiky;

Vlastivedné múzeum v Hlohovci

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje komplexnú múzejnú dokumentáciu pre okres Hlohovec;

Špecializácia:

- pôsobenie rehole františkánov na Slovensku;
- dejiny farmaceutického priemyslu v Hlohovci;
- entomofauna na juhozápadnom Slovensku;

Tabuľka 38: Akvizičná činnosť múzeí v Trnavskom samosprávnom kraji

Múzeá	Zbierkové predmety						Akvizičná činnosť					
	Počet ks			Skatalogizované			Prírastky			Finančné prírastky		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Západoslovenské	154 618	156 478	157 888	150 705	143 097	153 030	1 773	1 487	1 410	39 600	62 820	116 810
Záhorské	48 877	79 534	50 737	41 149	41 149	41 307	440	657	1 203	12 900	59 050	71 543
Žitnoostrovne	9 607	9 639	11 422	9 607	9 639	9 639	63	32	1 783	-	-	-
Balneologické	47 963	48 386	53 091	47 963	48 386	48 386	3 164	423	4 705	99 444	76 030	96 810
Vlastivedné HC	118 948	119 556	122 603	116 504	117 122	119 320	704	1 362	2 401	13 070	11 910	17 244
Vlastivedné GA	18 131	18 756	19 849	16 219	16 553	17 092	65	625	1 093	235	5 000	102 172
spolu	398 144	402 349	415 590	382 147	375 946	388 774	6 209	4 586	12 595	165 249	214 810	404 579

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007

Tabuľka 39: Elektronické spracovanie zbierok v múzeách

Múzeá	Celkový počet zbierkových predmetov	Prírastok v elektronickom spracovaní za rok 2007	Celkový počet elektronicky spracovaných zbierkových predmetov
Žitnoostrovne	9 639	0	1 939
Vlastivedné v Hlohovci	122 603	0	0
Vlastivedné v Galante	19 849	558	558
Balneologické v Piešťanoch	53 091	271	9 500
Záhorské v Skalici	0	0	0
Západoslovenské v Trnave	157 888	44 177	44 177

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2007

Tabuľka 40: Ochranná činnosť múzeí Trnavského samosprávneho kraja - reštaurovanie, konzervovanie a preparovanie

Múzeá	Počet zbierkových predmetov v ks						Finančné prostriedky					
	Vlastnými prostriedkami			Dodávateľsky			Vlastné			Dodávateľsky		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Západoslovenské	278	160	620	3	1	13	0	0	3 050	21 200	19 000	159 136
Záhorské	159	95	120	34	5	3	4 800	3 582	2 300	202 500	89 850	67 500
Žitnoostrovne	0	1	0	0	0	3	0	27 170	4 250	0	0	58 000
Balneologické	0	0	68	67	86	53	0	0	5 000	76 300	90 000	69 888
Vlastivedné HC	0	0	1 197	1	9	0	0	0	6 545	10 000	26 880	0
Vlastivedné GA	237	192	194	5 754	4	0	7	8 620	18 935	183 278	49 604	0
spolu	674	448	2 199	5 859	105	72	4 807	39 372	40 080	493 278	275 334	354 524

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007

Múzeá v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja spravujú najvýznamnejšiu časť hnutelných pamiatok kultúrneho dedičstva na jeho území a disponujú tak odborníkmi vysoko hodnoteným zbierkovým fondom, ktorý je postupne doplňaný. Žiaľ, finančné prostriedky, ktoré môžu vedenia jednotlivých múzeí vyčleniť na nové akvizície – nákup ďalších hodnotných vecí, nepokrývajú automaticky túto možnosť a potrebu zároveň v dostatočnom rozsahu. Reálnym problémom zostáva aj pomerne náročný akvizičný systém a platné postupy, ktoré obmedzujú promptnú reakciu múzeí na ponuku vlastníkov (ktorí napr. požadujú mnohokrát platbu v hotovosti), čo spôsobuje preferovanie súkromných obchodníkov a/alebo zberateľov. Tak, ako aj v prípade iných múzeí na Slovensku, sa mnohé cenné doklady nášho dedičstva nedostanú do múzeí, ale do súkromných zbierok, vrátane tých v zahraničí.

Predovšetkým nedostatok finančných prostriedkov, ale aj odborníkov ochotných pracovať za nie vysoké finančné ohodnotenie sa podpísal pod skutočnosť, že absentuje elektronická databáza dokumentácie o zbierkových predmetoch, pretrvávajú nedostatky v technickom zabezpečení pre elektronické spracovanie zbierok, ich dokumentáciu a prezentáciu. To isté platí aj v oblasti ochrany zbierkových predmetov, teda predovšetkým ich konzervovania a reštaurovania. Tieto činnosti sú v prevažnej miere zabezpečované externou formou. Situácia so zbierkovými predmetmi je kritická a vyžiada si v dohľadnej dobe realizáciu nutných opatrení. V opačnom prípade nebudú môcť múzeá vo svojej činnosti v požadovanom rozsahu a kvalite plniť jednu zo základných funkčných povinností a originálnych kompetencií vyplývajúcich im zo zákona NR SR č. 115/1998 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty v znení neskorších predpisov.

Expozičnú a výstavnú činnosť múzeí v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK možno aj v kontexte ostatných múzeí v rámci Slovenskej republiky hodnotiť na veľmi dobrej úrovni.

Tabuľka 41: Expozície a výstavy v múzeách v pôsobnosti TTSK

Múzeum	Počet expozícií	Počet výstav
Západoslovenské múzeum v Trnave	13	25
Záhorské múzeum v Skalici	6	16
Žitnoostrovne múzeum v D. Strede	15	10
Balneologické múzeum v Piešťanoch	5	10
Vlastivedné múzeum v Hlohovci	8	20
Vlastivedné múzeum v Galante	10	27

Zdroj: Vyhodnotenie činnosti múzeí, rok 2007

Múzeá naplňajú úlohy vyplývajúce z ich pôsobenia v jednotlivých regiónoch, vrátane každému múzeu určenej špecializácie v odbornej činnosti. Počet a rozsah výstav odráža obdobnú situáciu aká je aj u ostatných múzeí na Slovensku.

Samostatnou kapitolou tejto oblasti činností múzeí je však jej ekonomické a finančné zhodnocovanie, t. j. výber vstupného od návštevníkov expozícií a výstav.

Tabuľka 42: Návštevnosť expozícií a výstav v Západoslovenskom múzeu v Trnave

p. č.	Expozície a výstavy	Počet návštevníkov	Tržby (SKK)
1.	spolu ⁴⁷	43 027	108 305

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2007

Tabuľka 43: Návštevnosť expozícií a výstav v Záhorskom múzeu v Skalici

p. č.	Expozície a výstavy	Počet návštevníkov	Tržby (SKK)
1.	Výstavy (16)	9 648	0
17.	Expozície ⁴⁸	35 974	15 755
spolu		45 622	15 755

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2007

⁴⁷ Nie je možné vyčíslť individuálne, pretože návštevníci sa evidujú súhrnne.

⁴⁸ V múzeu sa vyberá vstupné len súhrnne za expozície a vstup na výstavy je voľný.

Tabuľka 44: Návštevnosť expozícií a výstav v Žitnoostrovnom múzeu v Dunajskej Strede

p. č.	Expozície a výstavy	Počet návštevníkov	Tržby (SKK)
1.	Výstavy (10)	5 117	11 050
11.	Expozície ⁴⁹	1 613	20 070
spolu		6 730	31 120

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2007

Tabuľka 45: Návštevnosť expozícií a výstav v Balneologickom múzeu v Piešťanoch

p. č.	Expozície a výstavy	Počet návštevníkov	Tržby (SKK)
1.	spolu ⁵⁰	21 340	108 754

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2007

Tabuľka 46: Návštevnosť expozícií a výstav vo Vlastivednom múzeu v Hlohovci

p. č.	Expozície a výstavy	Počet návštevníkov	Tržby (SKK)
1.	Výstavy (20)	35 568	0
21.	Expozície ⁵¹	23 745	101 660
spolu		59 313	101 660

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2007

Tabuľka 47: Návštevnosť expozícií a výstav vo Vlastivednom múzeu v Galante

p. č.	Expozície a výstavy	Počet návštevníkov	Tržby (SKK)
1.	spolu ⁵²	40 979	23 020

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2007

V porovnaní s ostatnými múzeami v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávnych krajov sú príjmy zo vstupného v priemere na jedného návštevníka najnižšie. Daný stav naznačuje minimálne dva možné výstupy pre budúce obdobie:

- zvýšiť výšku vstupného v múzeách a zaviesť lepší kontrolný a monitorovací systém vo vzťahu k platiacim a neplatiacim návštevníkom
- rozhodnúť o bezplatnom vstupe do expozícií a na výstavy múzeí.

⁴⁹ Návštevník môže na 1 vstupenku navštíviť všetky výstavy a expozície.

⁵⁰ Nie je možné vyčíslieť individuálne, pretože návštevníci sa evidujú súhrnne.

⁵¹ Nie je možné vyčíslieť jednotlivé tržby, pretože návštevníci sa evidujú súhrnne a návštevník môže na 1 vstupenku navštíviť všetky výstavy a expozície.

⁵² Niektoré výstavy sa realizujú mimo priestorov múzea, kde nie je evidovaná návštevnosť. Tržby za vstupné v týchto prípadoch pripadajú organizácii, ktorá poskytuje priestor.

Tabuľka 48: Ostatné činnosti múzeí v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

Múzeá	Počet vedecko-výskumných úloh			Edičná činnosť			Publikačná činnosť		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Západoslovenské	5	1	13	4	3	3	7	7	19
Záhorské	9	18	22	8	7	6	71	63	41
Žitnoostrovne	4	5	4	0	2	1	9	7	28
Balneologické	9	9	12	4	6	3	57	31	48
Vlastivedné HC	11	12	11	3	4	3	14	25	21
Vlastivedné GA	15	19	32	12	17	6	83	62	67
spolu	52	63	94	31	39	22	241	195	224

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007

Pri analýze odbornej činnosti múzeí v ostatných troch rokoch vo vedecko-výskumnej, publikačnej a edičnej činnosti treba pozitívne hodnotiť najmä témy a počet prijatých vedecko-výskumných úloh pracovníkov múzeí, v čom patrí múzeám v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK jedno z popredných miest v rámci samosprávnych krajov, pričom to platí aj v publikačnej činnosti pracovníkov múzeí, kde sa podstatnou mierou podieľajú na príprave a vydaní monografií miest a obcí v kraji. Deje sa tak najmä vďaka kvalitnému odbornému personálu v múzeách a záujmu vedení múzeí prioritizovať túto zložku činností. A deje sa tak napriek tomu, že odborníkov v múzeách – pre nízku mieru platovej motivácie – nepribúda.

Oblasť edičnej činnosti je poznamenaná na jednej strane nie dostatočným pokrytím finančnými prostriedkami, ale súčasne platí, že napríklad v ostatných dvoch rokoch Zborník múzeí nebol publikovaný kvôli absencii dostatočného počtu odborných príspevkov.

Múzeá majú bohaté skúsenosti a veľmi dobré výsledky zo spolupráce s rôznymi organizáciami v štátnom, samosprávnom, vedeckom, školskom či neziskovom sektore.

Galérie

Poslaním a základnou úlohou galérií v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja je predovšetkým na základe prieskumu a vedeckého výskumu

zhromažďovať, vedeckými metódami zhodnocovať a odborne spravovať zbierkové predmety – umelecké diela všetkých disciplín výtvarného umenia. Tie potom im primeranou formou sprístupňovať verejnosti a využívať vo verejnom záujme.

Územná pôsobnosť a činnosť

Galéria Jána Koniarka v Trnave

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje komplexnú galerijnú dokumentáciu v regióne Trnavského samosprávneho kraja;
- plní úlohy nadregionálneho charakteru, zabezpečuje koordinačnú, metodickú a odbornú-poradenskú činnosťou pre galérie a pre vlastníkov predmetov galerijnej hodnoty na území kraja;

Špecializácia:

- zbierkotvorná činnosť a výskumné úlohy na dokumentáciu a prezentáciu slovenského výtvarného umenia 20. a 21. storočia s osobitým zreteľom na tvorbu umelcov pochádzajúcich z trnavského regiónu a na tých, ktorí v tomto regióne pôsobili;
- výskumné úlohy a dopĺňanie zbierkového fondu orientované na osobnosť a dielo sochára Jána Koniarka;
- organizácia a zabezpečovanie medzinárodnej súťaže plagátovej tvorby Trienále plagátu Trnava;

Záhorská galéria v Senici

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje komplexnú galerijnú dokumentáciu v okresoch Senica a Skalica;

Špecializácia:

- zbierkotvorná činnosť a výskumné úlohy na dokumentáciu a prezentáciu slovenského výtvarného umenia 20. a 21. storočia s osobitým zreteľom na výtvarné umenie výtvarníkov z Čiech a Moravy, ktorých tvorba je viazaná na región Záhoria;

- výskum a prezentácia výtvarného umenia poslucháčov vysokých a stredných umeleckých škôl formou periodického trienále Talenty s celoslovenskou pôsobnosťou;
- výskum a prezentácia súčasného výtvarného umenia prihraničných regiónov Českej republiky a Rakúska;

Tabuľka 49: Akvizičná činnosť galérií v Trnavskom samosprávnom kraji

Galérie	Zbierkové predmety						Akvizičná činnosť					
	Počet ks			Skatalogizované			Prírastky			Finančné prírastky		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Galéria JK	4 347	4 565	4 496	4 346	4 346	4 489	12	227	7	0	0	383 700
Záhorská	3 069	3 077	2 272	2 272	3 077	3 077	10	8	6	0	0	122 250
spolu	7 416	7 642	6 768	6 618	7 423	7 566	22	235	13	0	0	505 950

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007

Tabuľka 50: Elektronické spracovanie zbierok v galériách v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja za rok 2007

Galéria	Celkový počet zbierkových predmetov	Počet prírastkov v roku 2007	Celkový počet spracovaných zb. predmetov
Galéria JK	4 496	7	4 489
Záhorská galéria	2 272	6	2 272

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, rok 2007

Tabuľka 51: Ochranná činnosť galérií Trnavského samosprávneho kraja - reštaurovanie, konzervovanie a preparovanie

Galérie	Počet zbierkových predmetov v ks						Finančné prostriedky (SKK)					
	Vlastnými prostriedkami			Dodávateľsky			Vlastné			Dodávateľsky		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Galéria JK	-	-	-	3	1	8	-	-	48 250	56 600	33 000	-
Záhorská galéria	-	-	2	-	2	-	-	-	4 850	-	91 000	60 000
spolu	-	-	2	3	3	8	-	-	53 100	56 600	124 000	60 000

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007

Galérie svojou činnosťou prispievajú k bohatej a pestrej ponuke kultúrno-umeleckých hodnôt v kraji. Prevádzkujú stále expozície, organizujú výstavy i mimovýstavné aktivity (trienále, tvorivé aktivity detí, koncerty, atď.). Podobne ako u múzeí treba expozičnú a výstavnú činnosť galérií v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja aj v kontexte ostatných galérií v rámci Slovenskej republiky hodnotiť na veľmi dobrej úrovni. Galérie plnia

úlohy vyplývajúce z ich územného pôsobenia a určenej špecializácie v odbornej činnosti. Počet a rozsah výstav odráža obdobnú situáciu aká je aj u ostatných galérií na Slovensku, v prípade Záhorskej galérie počet usporiadaných výstav však celoslovenský priemer značne prekračuje.

Tabuľka 52: Výstavná činnosť galérii TTSK

Galérie	Expozície Počet/nové						Výstavy Počet/nové						Podujatia a iné		
	2005		2006		2007		2005		2006		2007		2005	2006	2007
Galéria JK	2	0	2	0	2	2	23	19	22	19	18	18	55	31	25
Záhorská	1	0	0	0	0	0	32	30	35	33	35	35	66	73	63
spolu	3	0	2	0	2	2	55	49	57	53	53	53	121	104	88

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007

Obdobne ako v prípade múzeí aj pri galériách je nutné konštatovať nízky výber vstupného, ktorý vychádza na jedného návštevníka expozície či výstavy 2,50,- Sk Aj v prípade galérií je potrebné zaujať stanovisko k nepomeru týchto dvoch položiek. Daný stav – obdobne ako v prípade múzeí - naznačuje možné riešenia pre budúce obdobie:

- zvýšiť výšku vstupného v galériách a zaviesť lepší kontrolný a monitorovací systém vo vzťahu k platiacim a neplatiacim návštevníkom
- rozhodnúť o bezplatnom vstupe do expozícií a na výstavy múzeí.

Tabuľka 53: Výstavná činnosť galérii TTSK – návštevnosť a tržby

Galérie	Počet návštevníkov			Tržby zo vstupného		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Galéria JK	7 216	7 875	10 711	26 880	59 810	27 345
Záhorská	10 890	12 890	9 580	23 190	41 000	25 990
spolu	18 106	20 798	20 291	50 070	100 810	53 335

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007

Galérie sa venujú vo svojej činnosti aj plánovaným aktivitám vo vedecko-výskumnej, edičnej a publikačnej oblasti. Realizujú viacero zaujímavých kultúrno-vzdelávacích podujatí

a v snahe prilákať čo najväčší počet návštevníkov z radov záujemcov o výtvarné umenie poskytujú aj informačné a odborné-poradenské služby. Zaujímavým počínom sú nedeľné návštevy rodín s deťmi zdarma.

Knižnice

Poslaním knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja je získavať, spracovávať, ochraňovať a sprístupňovať knižničný fond a poskytovať knižnično-informačné služby. Knižnice majú regionálnu funkčnú pôsobnosť, sprístupňujú regionálnu bibliografiu a koordinujú bibliografickú činnosť v príslušnom regióne svojej pôsobnosti.

Územná pôsobnosť a činnosť

Knižnica Juraja Fándlyho

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje koordinačné, metodické a bibliografické úlohy v okresoch Trnava, Hlohovec a Piešťany pre 94 verejných knižníc;

Špecializácia:

- poskytuje odborné-metodickú pomoc pre regionálne knižnice v Trnavskom samosprávnom kraji, je poverená krajskou funkciou;

Záhorská knižnica v Senici

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje základné knižničné a informačné služby, koordinačné, metodické a bibliografické úlohy v okresoch Skalica a Senica pre 50 verejných knižníc;

Galantská knižnica v Galante

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje základné knižničné a informačné služby, koordinačné, metodické a bibliografické úlohy v okrese Galanta pre 33 verejných knižníc;

Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede

Územná pôsobnosť:

- zabezpečuje základné knižničné a informačné služby, koordinačné, metodické a bibliografické úlohy v okrese Dunajská Streda pre 68 verejných knižníc;

Špecializácia:

- plní funkciu ústrednej knižnice pre kooperáciu spracovania záznamov maďarských periodík vydávaných na Slovensku, ako integrálnu súčasť predmetu slovenskej národnej bibliografie;

Tabuľka 54: Ukazovatele stavu knižničného fondu knižníc v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

Knižnice	Počet knižných jednotiek vo fondoch			Prírastky			Fin. prostriedky na nákup kniž. fondov		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Knižnica JF	243 649	244 552	249 515	3 065	3 373	5 504	808 000	917 000	1 114 879
Záhorská	84 160	85 158	85 062	1 240	1 405	2 106	118 683	306 000	587 000
Galantská	83 042	84 693	85 778	902	1 956	1 451	201 000	422 493	412 820
Žitnoostrovská	103 642	102 119	98 920	1 427	1 940	2 118	276 116	127 815	541 150
spolu	514 493	516 522	519 275	6 634	8 674	11 179	1 403 799	1 773 308	2 655 849

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007, Vyhodnotenia činnosti knižníc, 2005-2007

Knižnice v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja plnia viacero významných funkcií nielen v rámci kultúrneho, ale aj vzdelávacieho, sociálneho a informačno-náučného systému kraja. Napriek prudkému vzostupu rôznych technológií vytvárajúcich pre knižnice silné konkurenčné prostredie, dokázali si tieto inštitúcie udržať pevné a rešpektované postavenie.

Tabuľka 55: Hlavné ukazovatele činnosti knižníc v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

Knižnice	Počet výpožičiek			Registrovaní používatelia			Prehľad návštevnosti		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Knižnica JF	489 141	467 857	463 290	13 134	12 320	12 474	203 459	199 089	197 668
Záhorská	194 428	190 213	190 078	3 757	3 542	3 378	41 309	43 234	45 116
Galantská	159 975	158 654	157 089	3 071	3 030	2 903	46 042	46 485	41 203
Žitnoostrovská	145 220	187 475	138 766	2 385	2 808	2 784	39 930	43 900	40 449
spolu	988 764	1 004 199	949 223	22 347	21 700	21 539	330 740	332 708	324 436

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007, Vyhodnotenia činnosti knižníc, 2005-2007

Knižnice nezaznamenali v záujme verejnosti o svoje služby a produkty v ostatných troch rokoch výraznejšie zmeny. V rámci knižničných fondov pribudlo k ich viac ako polmiliónovému portfóliu v roku 2007 ďalších viac ako 11 tisíc. V sledovanom období rokov 2005-2007 však knižnice registrovali trend úbytku používateľov svojich služieb, počtu návštevníkov i globálneho počtu výpožičiek.

Daný fakt je možné pripísať viacerým vplyvom, vrátane všeobecnému poklesu v demografickom vývoji, ale z iných súvislostí naznačuje aj potrebu výraznejších vstupov do priestorovej, technickej, technologickej a informačno-komunikačnej oblasti. Okrem skutočnosti, že Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave, Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede a Galantská knižnica v Galante majú pre samotnú činnosť nevyhovujúce priestory, analýza stavu a vybavenosti vypovedá aj o tom, že v knižniciach v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja:

- finančné prostriedky na nákup knižničných fondov nie sú dostačujúce;
- nepostačujúcou je úroveň informačnej infraštruktúry a vybavenosti knižníc informačnou a komunikačnou technológiou;
- nedostatočnou je ochrana voľne prístupných knižničných fondov;

Z hľadiska ďalších vnútorných potrieb knižníc sa okrem iného ukazuje aj:

- nízka efektívnosť pri spracovaní prírastkov knižničných fondov a nemožnosť využívania kooperatívnej katalogizácie;
- nedostatočný počet pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním, ktorých nemôžu motivovať nízke platové úrovne a vekový priemer pracovníkov, ktorý sa neustále zvyšuje;

Napriek tomu, že situácia vo financovaní knižníc je priaznivejšia ako pred 2-3 rokmi, stále neumožňuje pozitívnejší a dynamickejší posun ku vyššiemu kvalitatívnemu a kvantitatívnemu rozvoju. Na zváženie je v tejto súvislosti aj využívanie grantového systému Ministerstva kultúry SR (v roku 2007 grant vo výške 50 tisíc SKK získala len Galantská knižnica).

Knižnice majú určité rezervy v spolupráci so zahraničnými subjektmi, kde sú dosť široké možnosti na spoločné projekty obohacujúce činnosť knižníc po viacerých stránkach, vrátane obsahovej, finančnej či materiálno-technickej. Zvlášť rozpočtové obdobie EÚ 2007-2013 ponúka možnosti zlepšenia situácie v knižniciach prakticky vo všetkých oblastiach ich činnosti.

Špecifickú pozíciu majú regionálne knižnice voči okresným mestám, v ktorých sídlia a v ktorých plnia de facto aj úlohu mestských knižníc. Kraj má 7 okresov a tak z toho v 4 sú knižnice plne dotované krajom a v 3 prípadoch (Skalica, Piešťany, Hlohovec) pokrývajú činnosť knižníc samotné mestá. Napriek tomu, že väčšinovými používateľmi knižníc v Trnave, Senici, Galante a Dunajskej Strede sú predovšetkým obyvatelia týchto miest vo všetkých vekových kategóriách, regionálne knižnice platia mestám, v ktorých sídlia nie malé nájomné (Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede 400 tisíc SKK) a daň z nehnuteľností. Na úrovni krajskej a mestských samospráv by bolo vhodné túto tému otvoriť ku konštruktívnej diskusii. Všetkým existujúcim mestským a obecným knižniciam poskytujú regionálne knižnice pomoc v rámci metodicko-inštruktážnych návštev, kontrolujú správnosť evidencie a činnosť knižníc, zaškoľujú nových knihovníkov, informujú o zmenách v oblasti legislatívy, usmerňujú pri revíziách knižničného fondu a pod.

Bohatá je aj bibliografická, dokumentačná a informačná činnosť regionálnych knižníc podľa územnej pôsobnosti a špecializácie. V rámci edičnej činnosti vydáva Knižnica J. Fándlyho v Trnave pre verejné knižnice v kraji časopis Knižničný spravodajca a spolu s Galantskou knižnicou okrem odborných titulov aj literárne časopisy na podporu literárnej tvorby a čítania detí. Knižnice v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja sú pripravené na postupný prechod na nový integrovaný knižničný systém VIRTUA. V roku 2007 podpísal predseda TTSK s riaditeľom Slovenskej národnej knižnice v Martine zmluvu o zavedení jednotného informačného systému pre regionálne knižnice v kraji. Aj táto skutočnosť a celková perspektíva rozvoja by mali knižnice nabádať k výraznejším iniciatívam a aktivitám vo vzťahu k rôznym skupinám potenciálnych používateľov knižníc. V tomto prípade by to mali byť predovšetkým školy všetkých stupňov a získavanie si ich žiakov a študentov, ako budúcich aktívnych používateľov a návštevníkov.

Divadlo

Územná pôsobnosť a činnosť

Divadlo Jána Palárika v Trnave

Územná pôsobnosť:

- divadlo prezentuje svoju umeleckú činnosť v sídle divadla, na území kraja, ale aj v rámci Slovenska a v zahraničí;

Špecializácia:

- zabezpečovať vznik a verejné šírenie inscenácií divadelných hier so zameraním na deti a mládež, ale aj dramatických diel určených širokej diváckej verejnosti;

Tabuľka 56: Činnosť Divadla Jána Palárika v Trnave

Typy predstavenia	Počet predstavení			Počet repríz			Návštevnosť			Tržby (v tis. SKK)		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Vlastné	17	19	23	205	222	216	38 372	42 087	40 090	2 070,8	2 195,4	2 442,9
Cudzie	13	22	19	26	43	24	4 214	7 147	4 712	642,1	914,7	687,7
Zájazdy	0	15	9	0	15	17	0	5 490	6 690	0	278,0	315,0
Spolu	30	56	42	231	280	240	42 586	54 724	44 802	2 712,9	3 388,2	3 445,7

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007

Divadlo Jána Palárika v Trnave patrí medzi stabilné a dobre fungujúce články nielen kultúrnej inštitucionálnej základne v trnavskom samosprávnom kraji, ale aj v rámci profesionálnej divadelnej siete na Slovensku. Podstatu jeho činnosti tvoria vlastné predstavenia na vlastnom divadelnom pódium a zájazdové predstavenia. Priestory divadla v Trnave prenajíma na hostovanie divadelným súborom zo Slovenska i zo zahraničia.

Hlavným úsilím divadla je vystavať kvalitné predstavenia a získať na ich vzhliadnutie čo najširší okruh divákov z rôznych vekových kategórií. V tomto sa divadlo už špeciálne neorientuje len na detského a mládežníckeho diváka, hoci niekdajšia dramaturgická profilácia stále tvorí dôležitú súčasť orientácie na typ divadelného diváka.

Osvetové strediská

Osvetové strediská svojou činnosťou prispievajú k rozvoju osobnosti vytváraním podmienok na zvyšovanie tvorivej záujmovej aktivity ľudí v rôznych oblastiach umenia, k zvyšovaniu vzdelanostnej úrovne a k všeobecnému kultivovaniu osobnosti.

Územná pôsobnosť a činnosť

Trnavské osvetové stredisko

Územná pôsobnosť:

- organizácia vykonáva osvetovú činnosť s pôsobnosťou na území okresov Trnava (45 obcí), Piešťany (27 obcí) a Hlohovec (24 obcí) s počtom cca 240 000 obyvateľov;

Špecializácia:

- organizácia je poverená vykonávaním odbornoporadenskej, metodickej a informačnodokumentačnej činnosti pre osvetové strediská v kraji;

Galantské osvetové stredisko

Územná pôsobnosť:

- organizácia vykonáva osvetovú činnosť s pôsobnosťou na území okresu Galanta (36 obcí) s počtom cca 95 000 obyvateľov, z toho cca 40% maďarskej národnosti;

Záhorské osvetové stredisko

Územná pôsobnosť:

- organizácia vykonáva osvetovú činnosť s pôsobnosťou na území okresov Senica (31 obcí) a Skalica (21 obcí) s počtom cca 108 000 obyvateľov;

Žitnoostrovské osvetové stredisko

Územná pôsobnosť:

- organizácia vykonáva osvetovú činnosť s pôsobnosťou na území okresu Dunajská Streda (67 obcí) s počtom cca 115 000 obyvateľov, z toho cca 80% maďarskej národnosti;

Tabuľka 57: Činnosť osvetových stredísk TTSK

Osvety	2005	2006	2007
Súťaže, prehliadky, festivaly	148	146	141
Výchovno-vzdelávacie podujatia	433	454	558
Kultúrno-spoločenské podujatia	91	52	85
Iné podujatia	175	215	118
Spolu	847	867	902

Zdroj: Ministerstvo kultúry SR, roky 2005-2007

Osvetové strediská v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja sa každoročne zameriavajú na realizáciu kultúrno-spoločenských a osvetových aktivít, na metodickú pomoc obciam, inštitúciám pôsobiacim v oblasti osvetovej činnosti, jednotlivcom a súborom, ktorí sa venujú záujmovo-umeleckej činnosti. Organizujú aktivity a podujatia zamerané na vzdelávanie a zmysluplné trávenie voľného času v miestnych podmienkach. Dôležitou a tradičnou súčasťou práce stredísk je organizovanie festivalov, prehliadok a postupových súťaží.

Venujú sa aj získavaniu informácií a databáz o kultúrno-osvetovej činnosti v rámci Trnavského kraja. V tejto súvislosti je asi potrebné dodať, že táto časť aktivít trpí z pohľadu osvetových stredísk nie dokonalou komunikáciou s miestnou samosprávou, ktorá vyplýva zo skutočnosti, že na mnohých obciach je výkon kompetencií v oblasti kultúry kumulovaný s inou pracovnou náplňou (podľa prieskumu v 34% obcí), resp. kultúre sa nevenuje žiadny zo zamestnancov obecného úradu (24% obcí). Súčasne je potrebné podotknúť, že napríklad údaje o kultúrno-osvetových subjektoch pôsobiacich na úrovni miestnej samosprávy, či ich aktivitách sú cez regionálne osvetu len transferované a nie sú dostatočne archivované. V tejto súvislosti by bolo užitočné implementovať nielen web stránky regionálnych osvetových

stredísk, ale aj celoregionálny portál, ktorý by zhromažďoval aktuálne údaje o realizácii kultúry v kraji, a to nielen z pohľadu a činnosti osvetových stredísk či zariadení⁵³.

Úloha, význam, ale aj samotná existencia osvetových stredísk bola najmä v posledných rokoch viackrát prezentovaná ako pozostatok minulosti, ktorý nemá pevné miesto medzi kultúrnymi inštitúciami. Poukazovalo a poukazuje sa na ich činnosť najmä zo strany neziskových organizácií a občianskych združení, ktoré tvrdia, že by s oveľa menším množstvom finančných príspevkov aké dostávajú osvetové strediská dokázali urobiť oveľa viac.

Na tento tlak odpovedali aj osvetové strediská TTSK viacerými novými prístupmi a aktivitami, hľadaním a nachádzaním nových partnerov i finančnej pomoci. Ich dominantným partnerom sú mestá a najmä obce, ktorým osvetové strediská poskytujú obsah a formy spolupráce, ktorá nemá v súčasnej dobe alternatívu. Tieto organizácie vykonávajú veľa prospešnej práce práve v nekomerčnom prostredí, tradičnom a voľnočasovom. Určitá inovácia pôsobenia osvetových stredísk pôsobiacich aj na území TTSK sa očakáva v súvislosti s prípravou a realizáciou **Koncepcie osvetovej činnosti v Slovenskej republike**, ktorú pripravuje Ministerstvo kultúry SR a Národné osvetové centrum.

⁵³ Pozri aj kapitolu Marketing a propagácia kultúry v kraji.

Hvezdáreň a planetárium

Územná pôsobnosť a činnosť

Hvezdáreň a planetárium v Hlohovci

Územná pôsobnosť:

- organizácia špecializovaného typu osvetového strediska je jedinou svojho zamerania na území kraja;

Špecializácia:

- vykonáva odbornú–poradenskú a výskumnú činnosť v oblasti astronómie a plní vybrané úlohy a programy celoštátneho výskumu so Slovenskou ústrednou hvezdárňou;

Tabuľka 58: Činnosť Hvezdárne a planetária v Hlohovci

Hvezdáreň a planetárium	Počet podujatí	Počet návštevníkov		Náklady na realizáciu (v SKK)			Tržby (v SKK)
		spolu	platiaci	spolu	z toho TTSK	Iné	
2005	530	22 800	16 600	325 500	325 500	-	279 320
2006	554	24 200	17 100	390 400	368 874	21 526	342 285
2007	565	23 500	19 549	475 500	445 500	30 000	369 395

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, roky 2005-2007

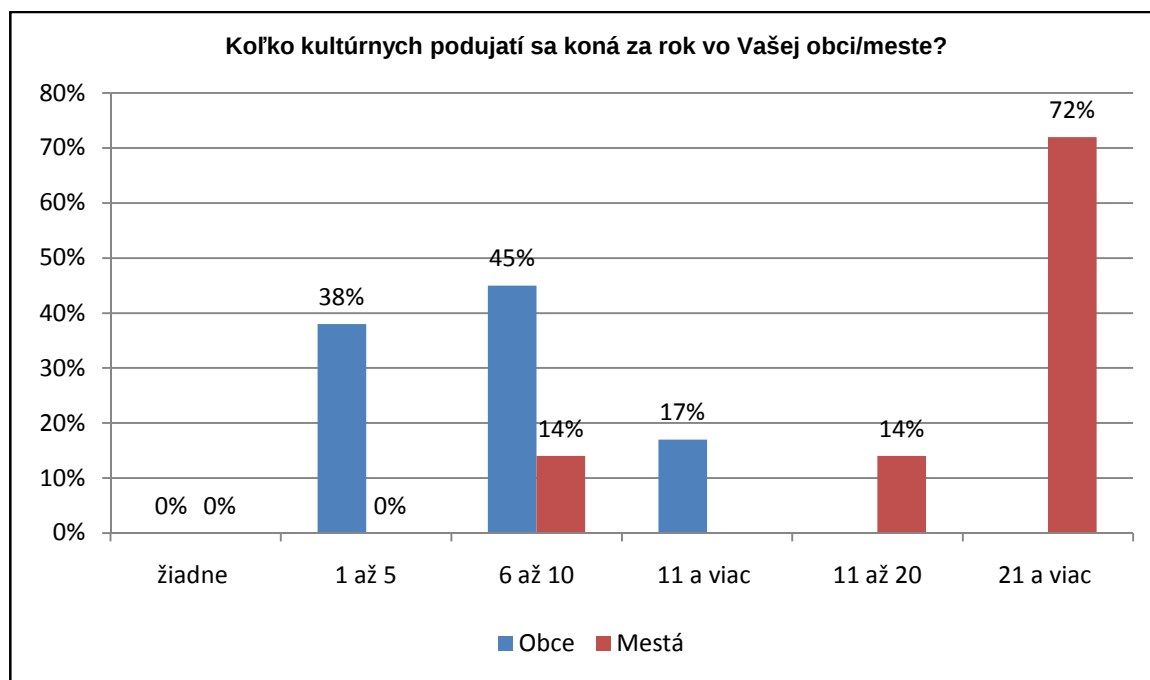
Hvezdáreň a planetárium v Hlohovci je jediná organizácia svojho druhu v rámci Trnavského samosprávneho kraja a svoju činnosť a aktivity realizuje v 4 kľúčových oblastiach. Tou základnou je odbornú-pozorovateľská činnosť so zameraním na slnko, premenné hviezdy a astronomické úkazy. Dôležitou je popularizačná činnosť určená všetkým záujemcom o astronómiu. Pozostáva najmä z diafónových pásiem, krátkych filmov, orientácie na oblohe a diskusii. Výstupmi edičnej činnosti organizácie sú metodické materiály určené pre astronomické krúžky a astronomické kabinety na území kraja. Poradensko-vzdelávacia činnosť je zameraná najmä na astronomické krúžky s prehlbovaním získaných vedomostí a poskytovaním aktuálnych informácií. Organizácia je aktívna aj v uskutočňovaní odborných seminárov a výtvarných súťaží zameraných na astronómiu.

Situácia v miestnej kultúre

V rámci realizovaného prieskumu medzi mestami a obcami v Trnavskom samosprávnom kraji sme skúmali niekoľko základných faktov, najmä: i) koľko kultúrnych podujatí samosprávy do roka organizujú, ii) aký je podiel podujatí na ich území organizovaných vlastnou samosprávou, iii) aké typy kultúrnych podujatí sú samosprávou organizované.

Výsledky šetrení hovoria jasnou rečou. Takmer polovica **obcí** realizuje počas roka 6-10 kultúrnych podujatí a viac ako 70% **miest** realizuje počas roka 21 a viac kultúrnych podujatí.

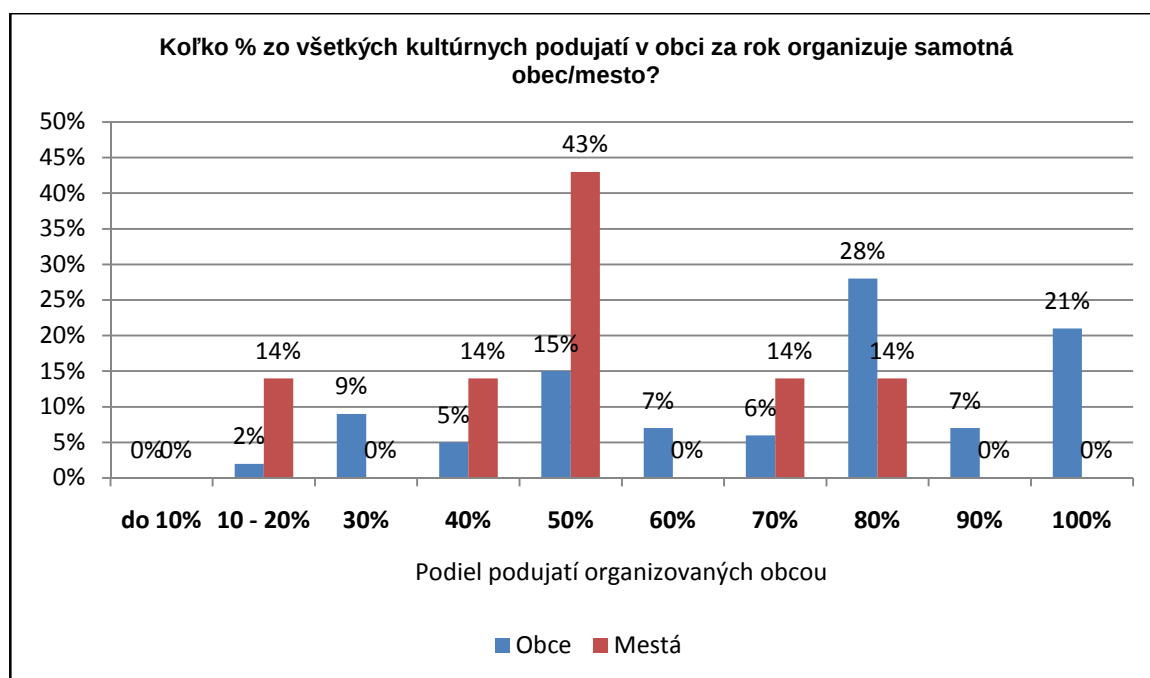
Graf 29: Kvantita kultúrnych podujatí v miestnej samospráve v rámci TTSK

Zdroj: Prieskum, rok 2008

V prípade **obcí** je majorita kultúrnych podujatí organizovaná nimi samotnými – v pätine miest dokonca výlučne, v prípade **miest** vo väčšine prípadov tieto organizujú asi polovicu všetkých kultúrnych podujatí, zvyšok je v réžii predovšetkým neziskových a privátnych organizácií a samozrejme organizácií kraja.

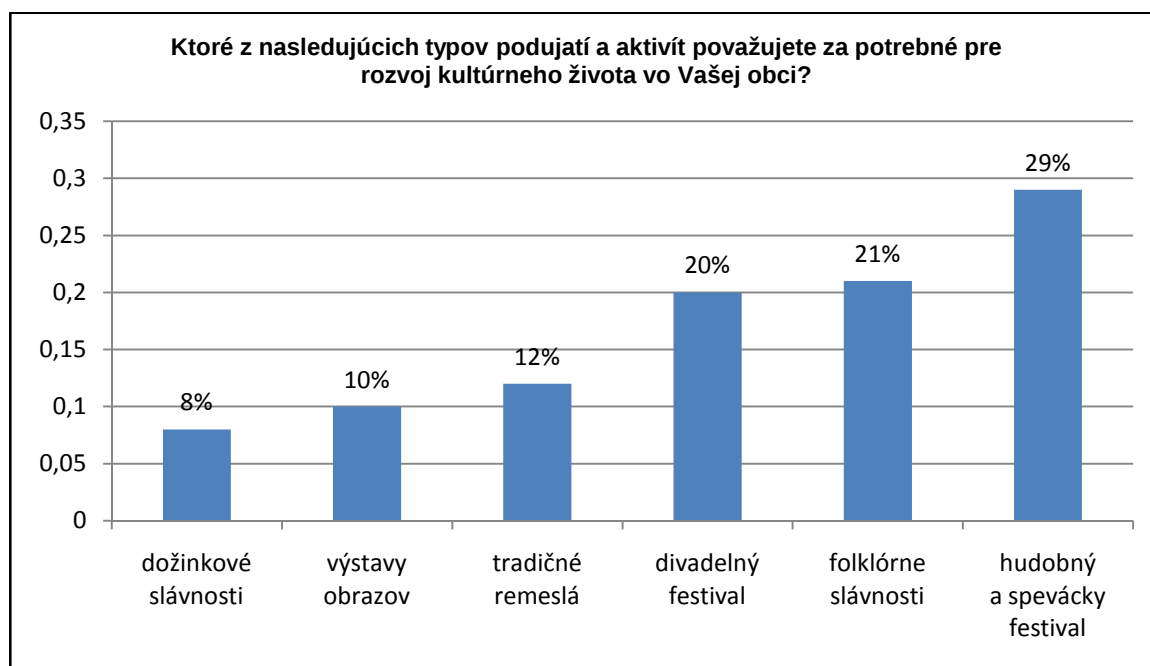
Graf 30: Podiel kultúrnych podujatí organizovaných subjektmi miestnej samosprávy v rámci TTSK

Zdroj: Prieskum, rok 2008

Žánre, resp. druhy podujatí, ktoré sa v rámci **obcí** realizujú, de facto odrážajú požiadavky obyvateľov.

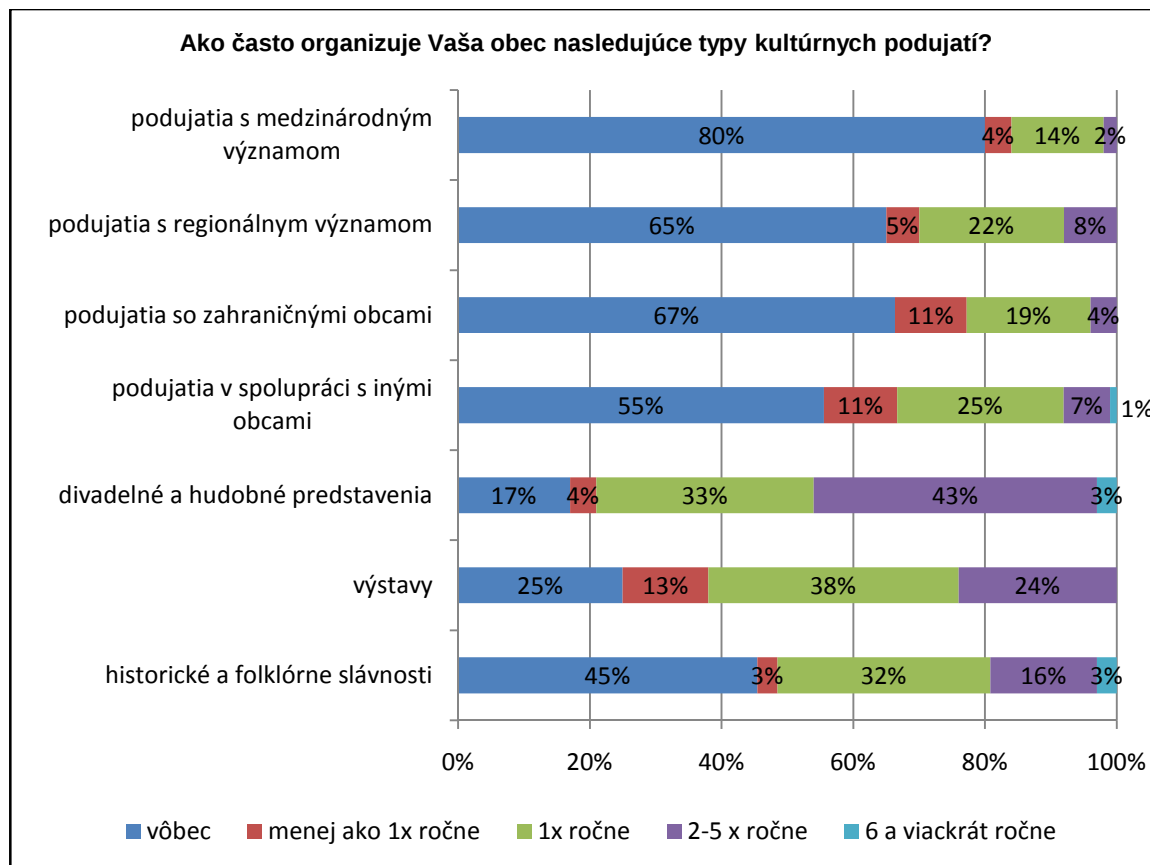
Graf 31: Dopyt po jednotlivých druhoch kultúrnych podujatí v obciach v rámci TTSK

Zdroj: Prieskum, rok 2008

Divadelné a hudobné predstavenia organizuje 33% obcí raz ročne a 43% obcí 2-5 krát ročne; historické a folklórne slávnosti realizuje spolu 51% obcí, pričom tretina z nich aspoň raz za rok. Významnú frekvenciu majú aj výstavy, ktoré realizuje viac ako polovica obcí.

Graf 32: Druhy podujatí organizované obcami v rámci TTSK

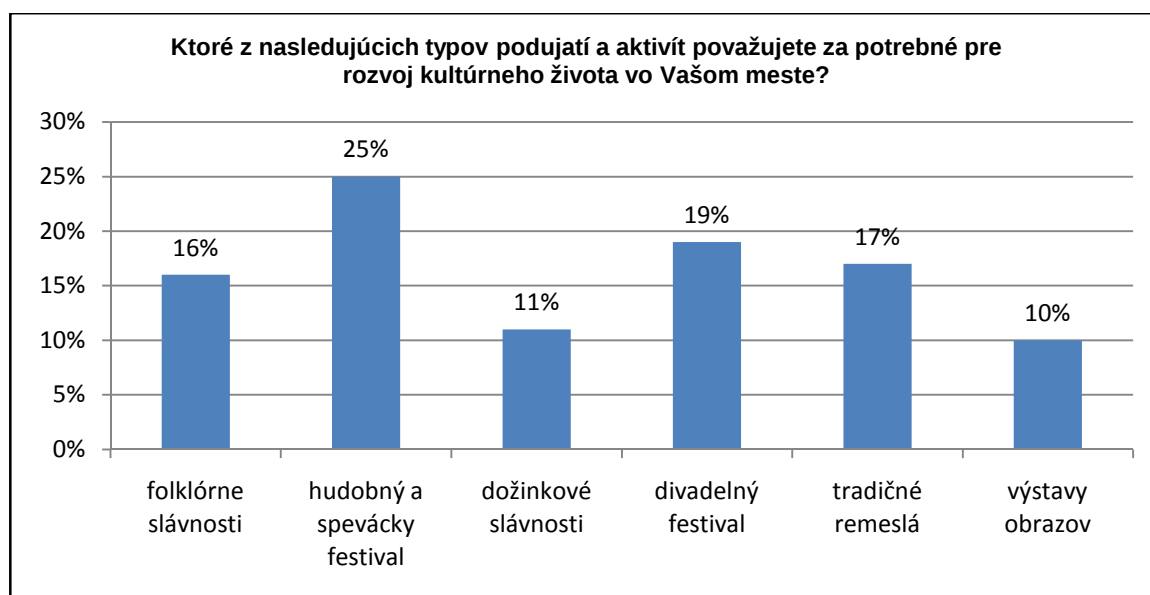

Zdroj: Prieskum, rok 2008

Z hľadiska **významu podujatí**, 35% obcí organizuje počas roka podujatia s regionálnym charakterom a 20% obcí s medzinárodným významom. Takmer polovica podujatí je však spoluorganizovaná v spolupráci s inými samosprávami a asi tretina dokonca so zahraničnými obcami, čo nasvedčuje existencii partnerských a cezhraničných vzťahov medzi obcami.

Podobný dopyt z hľadiska žánrov panuje aj medzi **obyvateľmi miest** – štvrtina z nich považuje za nevyhnutné pre rozvoj kultúry hudobné a spevácke produkcie a takmer pätina divadelné.

Graf 33: Dopyt po jednotlivých druhoch kultúrnych podujatí v mestách v rámci TTSK

Zdroj: Prieskum, rok 2008

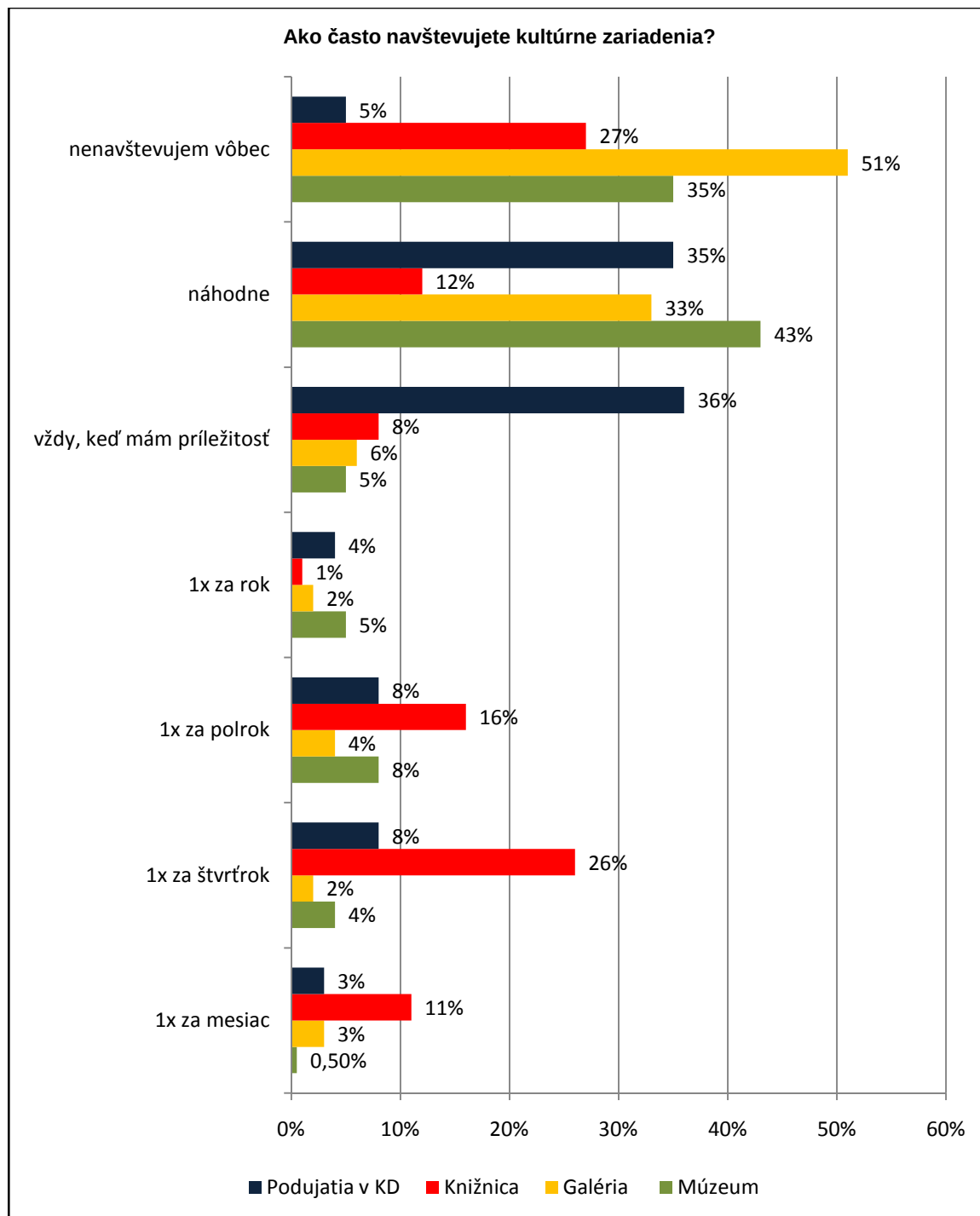
Prehľad najvýznamnejších kultúrnych podujatí, organizovaných v mestách a obciach Trnavského samosprávneho kraja, sa nachádza v prílohe č. 11.

Horšou sa však javí **pozornosť obyvateľov miest o kultúrne zariadenia a ich ponuku**, aj keď 41% z opýtaných paradoxne deklaruje o ne jasný záujem. Z realizovaného prieskumu vyplýva, akoby **múzeá a galérie** boli v sfére nezájmu zo strany značného množstva obyvateľov miest. Odpovede na tento stav môžu spočívať v dostatočnej a včasnej informovanosti, príťažlivej propagácii, v atraktivnosti a prijateľnej podobe prezentácie, aj keď súčasne je pochopiteľné, že návštevnosť týchto typov kultúrnych inštitúcií nie je masovou záležitosťou (väčšina opýtaných avizuje ich návštevy náhodne alebo vôbec).

Vyššiu pozornosť návštevnosti si držia **knižnice** (takmer tretina obyvateľov ich navštevuje štvrťročne), pre niekoho ako forma spoločenského kontaktu, vzdelávania a poznania, ale aj ušetrenia istej sumy finančných prostriedkov za službu, ktorú môže dostať zdarma alebo za oveľa nižší poplatok, vrátane dennej tlače, časopisov a pod.

Ako už bolo spomenuté, vhodné formy a obsah možno tiež nachádzať aj v spolupráci viacerých subjektov, čím je možné dosiahnuť pozitívnu synergiu účinného a efektívneho oslovenia a získania potenciálneho návštevníka.

Graf 34: Návštevnosť kultúrnych zariadení obyvateľmi miest v TTSK

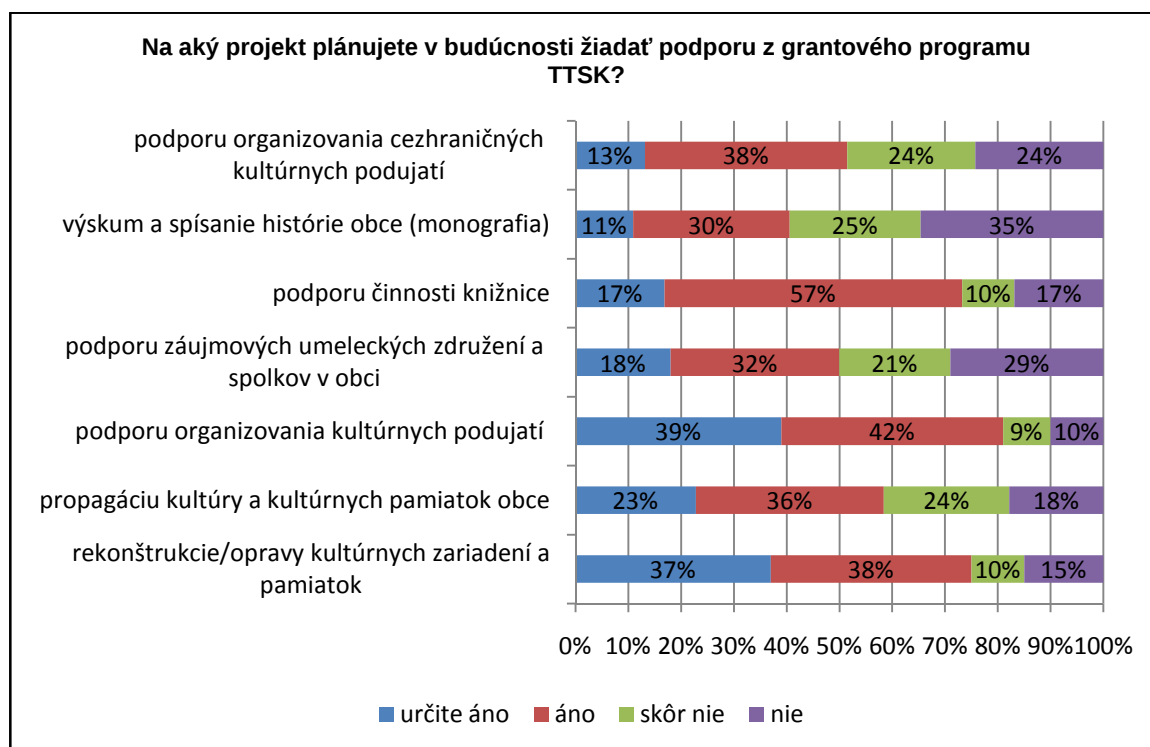
Zdroj: Prieskum, rok 2008

V prípade miest je pozitívnu správou aj **organizovanie menšinovej kultúry** v podobe alternatívnej hudby, progresívneho výtvarného umenia a pod. – 43% miest uviedlo pravidelnú realizáciu týchto druhov podujatí, aj keď na druhej strane len 11% obyvateľov miest považuje existujúcu ponuku za dostatočnú. Rovnako dobrou správou je aj existencia ponuky **kultúry pre handicapovaných**, ktorú podľa prieskumu pravidelne organizuje polovica miest a tretina občas.

Zhrnutie podmienok pre realizáciu kultúry a pohľad na realizáciu kultúry v jednotlivých mestách Trnavského samosprávneho kraja sa nachádza v podobe tzv. **kultúrnych profilov miest** v prílohe č. 7.

Zaujímavým faktom, reflektujúcim **závery obcí** v oblasti kultúry na jednej strane a potenciálnej ponuke grantových zdrojov z pohľadu Úradu Trnavského samosprávneho kraja na strane druhej, je vyjadrenie plánov obcí na získanie grantových zdrojov z rozpočtu Trnavského samosprávneho kraja.

Graf 35: Kultúrne plány obcí v podobe budúcich projektov financovaných cez grantový systém TTSK

Zdroj: Prieskum, rok 2008

V tomto kontexte sa medzi najčastejšie odpovede zaradovali projekty zamerané na **organizáciu kultúrnych podujatí (81%), podporu činnosti knižnice (74%), rekonštrukcie/opravy kultúrnych zariadení a pamiatok (75%).**

K možnostiam spolupráce pri realizácii kultúry

Spolupráca medzi subjektmi, ktoré sa podieľajú na veci verejného záujmu by mala rešpektovať predovšetkým:

- sledovanie spoločného cieľa
- vzájomnú informovanosť
- koordináciu aktivít, ktoré k naplneniu cieľa vedú
- spájanie spoločných aktivít
- efektívnosť
- udržateľnosť výstupov a dopadov
- spoločné monitorovanie a vyhodnocovanie.

Zvlášť, a nielen pre oblasť kultúry, by to malo platiť pre dve rozhodujúce zložky samosprávy - regionálnu a miestnu (mestskú a obecnú). Nie je možné fungovať v podstate v jednom priestore s odlišnými zámermi a cieľmi, s odlišnými metódami a prostriedkami. Možno, ale len vtedy, ak sa takéto postupy ukážu ako nevyhnutné, ale v konečnom dôsledku povedú k žiadanému spoločnému cieľu/zámeru.

Výsledky prieskumu v Trnavskom samosprávnom kraji poukázali na množstvo dôležitých súvislostí, ktoré by si zodpovední na oboch úrovniach samosprávnych orgánov mali uvedomiť a v záujme občana, obyvateľa i návštevníka preniesť do praxe.

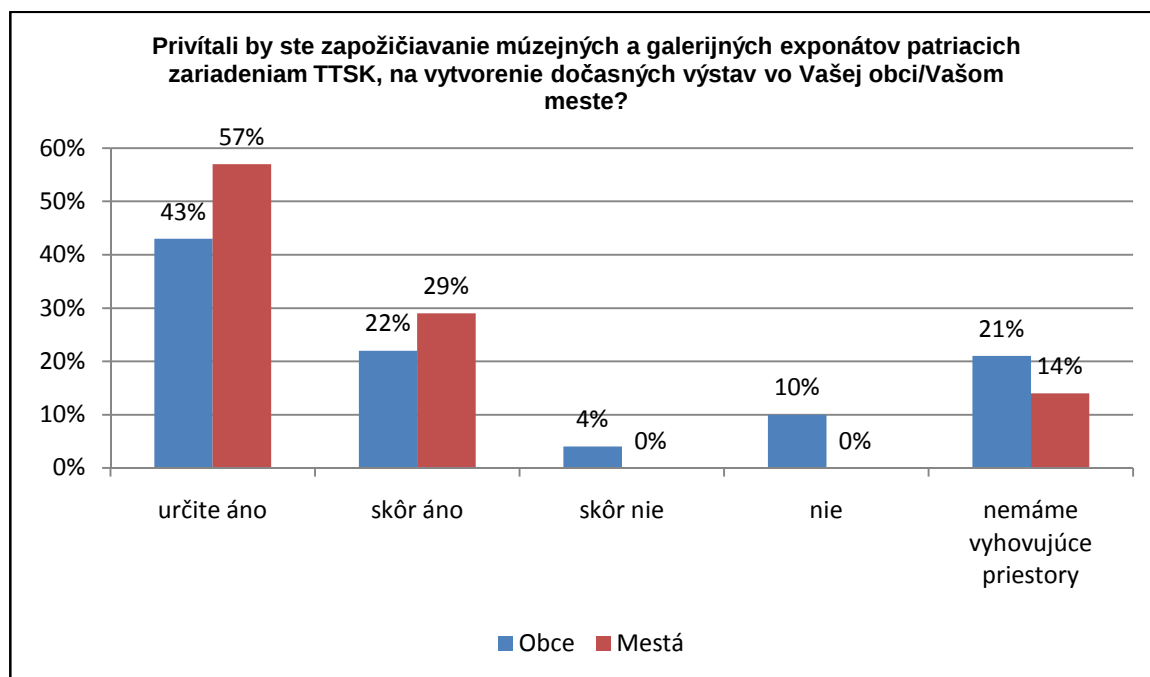
Tými základnými zrejme sú:

- spolupráca medzi obcami a Úradom TTSK/kultúrnymi organizáciami TTSK, ktorú **35% obcí považuje za dobrú**, 3% za výbornú a zlú a 59% obcí zatiaľ žiadnu skúsenosť nemá;
- spolupráca medzi mestami a Úradom TTSK, ktorú **86% miest považuje za dobrú** a 14% miest zatiaľ žiadnu skúsenosť nemá;
- spolupráca medzi mestami a kultúrnymi organizáciami TTSK, ktorú **58% miest považuje za dobrú**, 14% miest za zlú/výbornú/žiadnu;

Takmer 8 ročná prax krajskej samosprávy, jej orgánov, úradu kraja i samotných inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja priniesla viacero prospešných skúseností, hoci často aj negatívneho rázu, ale aj tie by mali byť na oboch stranách tej istej mince prijímané a spracovávané k záujmu poučenia sa z poznatkov a skúseností a zlepšenia podmienok a predpokladov pre budúce obdobie spolupráce.

Interesantným faktom z pohľadu priblíženia kultúrneho dedičstva k obyvateľom miest a obcí je napríklad reakcia územnej samosprávy na potenciálnu možnosť získať niektoré z vybraných exponátov kultúrnych zariadení kraja s cieľom vytvoriť dočasné expozície v mestách a obciach (podľa súčasného regulačného stavu, týkajúceho sa výpožičiek zbierkových predmetov a ich zabezpečenia mimo materských inštitúcií, to však nie je možné).

Graf 36: Záujem miestnej samosprávy o tvorbu dočasných expozícií

Zdroj: Prieskum, rok 2008

Súčasťou kultúrneho prostredia kraja, miest a obcí sú aj iné subjekty, napr. aj tie, ktoré sa spomínajú v tomto dokumente, teda občianske združenia, neziskové organizácie, vzdelávacie, a iné záujmové subjekty realizujúce umelecké či voľnočasové aktivity⁵⁴. Aj tieto sa podieľajú – a často nie malým podielom – na živote kultúrneho prostredia kraja, mesta, obce a sú teda

⁵⁴ Prehľad najvýznamnejších subjektov sa nachádza v prílohe č. 11.

potenciálnymi relevantnými partnermi. Závery ohľadom miery/kvality spolupráce a ich potrieb podľa realizovaného prieskumu môžeme zhrnúť nasledovne:

- **58% organizácií spolupracuje pravidelne** pri svojich aktivitách s **mestom/obcou**, 37% niekedy;
- **26% organizácií spolupracuje pravidelne** pri svojich aktivitách s **kultúrnymi organizáciami** v pôsobnosti TTSK, 47% niekedy;
- **16% organizácií spolupracuje pravidelne** pri svojich aktivitách s **Úradom TTSK**, 47% niekedy;
- **11% organizácií** považuje **spoluprácu s mestom/obcou za veľmi dobrú**, 72% za dobrú;
- **11% organizácií** považuje **spoluprácu s kultúrnymi zariadeniami v pôsobnosti TTSK za veľmi dobrú**, 22% za dobrú;
- **6% organizácií** považuje **spoluprácu s Úradom TTSK za veľmi dobrú**, 17% za dobrú;
- **pravidelná spolupráca medzi neverejnými organizáciami neexistuje**, 63% organizácií ju realizuje niekedy;
- naopak **11% organizácií spolupracuje pravidelne so zahraničnými neverejnými organizáciami** a 37% niekedy;
- **obce/mestá sa podieľajú na činnosti neverejných organizácií najmä finančnou podporou (31%), rovnako ako Úrad TTSK (40%), kultúrne organizácie v pôsobnosti TTSK potom najmä spoločnými aktivitami (32%);**
- **neverejné organizácie by privítali od miest/obcí pomoc najmä v podobe finančných príspevkov (32%), v podobe spoločných aktivít (30%) a vo forme pomoci pri propagácii aktivít (15%);**
- **neverejné organizácie by privítali od Úradu TTSK pomoc najmä v podobe finančných príspevkov (29%), v podobe spoločných aktivít (21%) a vo forme informácií o možnostiach získania prostriedkov (15%) a komplexnej interaktívnej web stránky o kultúre v kraji (15%).**

Obsahom tohto dokumentu nie je spolupracujúcim stranám diktovať postupy, kroky, obsah a formy spolupráce. Ide o naznačenie súvislostí spojených s celým týmto dokumentom, najmä následne s jeho strategickou časťou, ktorá definuje okruhy možnej spolupráce. Jej súčasťou

by sa mali stať aj témy - ktoré sú priamo či nepriamo napr. s činnosťou regionálnych kultúrnych inštitúcií spojené:

- možnosti podpory nákupu knižničných príspevkov aj zo strany miest, v ktorých regionálne knižnice sídlia;
- možnosti zníženia, resp. odpustenia dane z nehnuteľnosti pre regionálne inštitúcie;
- podiel miest a obcí na prioritných aktivitách kraja a naopak;
- využívanie kultúrneho potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu a turizmu;
- atď.

K možnostiam zapojenia niektorých subjektov do procesu tvorby, prezentácie a rozvoja kultúry a kultúrnych hodnôt na území kraja a k možnostiam spolupráce s nimi

Na území Trnavského samosprávneho kraja majú svoje vysunuté pracoviská, budovy, objekty, ale aj podujatia a činnosti viaceré centrálné inštitúcie najmä so sídlom v Bratislave.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky má zo všetkých organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR najširší záber na území kraja. Aj vďaka jeho aktivitám sa podarilo zachrániť množstvo kultúrnych pamiatok a následne pomôcť k ich reštaurovaniu, obnove či rekonštrukcii. Aktívna spolupráca s touto inštitúciou by sa mala stať jedným z pevných bodov naplňovania stratégie rozvoja kultúry v kraji.

Na území kraja má jedno zo svojich pracovísk aj **Slovenská akadémia vied**. V Smolenickom zámku zriadila **Kongresové centrum SAV**, v ktorom sa konajú domáce i medzinárodné vedecké konferencie a sympóziá. Zámok je verejnosti prístupný počas mesiacov júl a august a nemal by chýbať v žiadnej ponuke objektov kultúrneho dedičstva pre návštevníkov územia kraja.

K najvýznamnejším a najnavštevovanejším patrí **Kaštieľ v Dolnej Krupej**, ktorý prezentuje originálne pamiatky a faximile prameňov dokumentujúcich život a dielo svetoznámeho hudobného skladateľa Ludwiga van Beethovena. Kaštieľ má v správe **Slovenské národné múzeum – Hudobné múzeum** so sídlom v Bratislave.

Viaceré aktivity v rámci kraja pomáha koordinovať a spolufinancovať **Národné osvetové centrum**, ktoré je hlavným koordinátorom viacerých úsekov záujmovej umeleckej činnosti neprofesionálnych súborov a jednotlivcov. Do jeho pôsobenia spadá oblasť divadla, folklóru, hudby, tanečných, hudobných a speváckych telies, rôznych žánrov výtvarných prejavov, fotografovania atď. Najmä osvetové strediská majú skúsenosti zo spolupráce s Národným centrom. V druhej polovici roka 2008 sa začala príprava strategických dokumentov **pre sféru**

miestnej a regionálnej kultúry a osvetovej činnosti, ktorej realizácia by mala napomôcť aj činnosti osvetových stredísk v rámci kraja.

Medzi inštitúciami pôsobiacimi na území kraja je aj **Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV)** so sídlom v Bratislave, ktoré sa špecializuje na pôvodné techniky ľudovej umeleckej výroby z prírodných materiálov. Spoločné projekty niektorej z regionálnych inštitúcií kraja s touto renomovanou a aj v zahraničí v oblasti tradičnej umeleckej výroby rešpektovanou inštitúciou by mohli napomôcť krátkodobým alebo aj dlhodobým aktivitám v tomto smere.

Sídlo kraja – mesto **Trnava bola prvým uhorským univerzitným mestom** a jej história, kultúra a vzdelanosť boli písané aj vďaka iniciatívam a aktivitám študujúcej mládeže a jej pedagógov. Bolo by viac ako vhodné a vzájomne prospešné, aby sa **stredné školy a najmä vysoké školy** sídliace na území mesta výraznejšími písmenami ako doteraz vpísali na kultúrnu mapu mesta. Možností na zmysluplné aktivity sú len a len v rukách tých, ktorým sú určené a tých, ktorí ich chcú sprostredkovať a pomôcť v ich realizácii.

Aj dotazníkový prieskum pripravený a uskutočnený ako súčasť prípravy a spracovania predmetného strategického dokumentu ukázal, že zvlášť **mladí ľudia sú do značnej miery ľahostajní k mestu**, v ktorom žijú svoj študentský život. Umožnenie bližšieho poznania mesta, jeho histórie, kultúry, osobností, ale aj problémov a plánov do jeho budúceho rozvoja by ich mnohých určite oslovilo, obohatilo a možno aj prebudilo k záujmu – hoci len na krátky či kratší čas - podieľať sa na jeho živote aktívnejšie ako doteraz. Lídrmi možných iniciatív a aktivít by mohli byť práve **študenti Trnavskej univerzity a Univerzity Cyrila a Metoda**. S podporou vedenia fakúlt a pod usmernením ich pedagógov by mohli priniesť nielen mestu Trnava, ale aj iným mestám a obciam Trnavského samosprávneho kraja nové nápady videné nezaťažným myslením a konaním – „**ako vidím kultúru života všedného dňa**“ v prostredí, v ktorom žijem alebo ho navštevujem.

Nezastupiteľnú úlohu v oblasti kultúry, kultúrneho dedičstva a kultúrnych hodnôt ako súvisiacich a prepojených súčastí duchovného rámca života spoločnosti **vždy zohrávala, zohráva a zohrávať bude cirkev**. Táto jedna z najstarších spoločenských ustanovizní má

v podmienkach Trnavského samosprávneho kraja významné postavenie nielen v tom, že vlastní a spravuje kultúrne pamiatky, hnutel'né či nehnuteľné. Význam a sila cirkvi a jej inštitúcií na území kraja je aj – či predovšetkým – v dlhodobo budovanej tradícii, ktorá má odraz aj v jej značnej duchovnej, kultúrno–historickej, ale aj spoločensko-politickej sile a vplyve. Cirkev patrí medzi rozhodujúcich partnerov aj pre rozvoj procesov v kreovaní a realizácii kultúrnej politiky Trnavského samosprávneho kraja.

Jedným z viacerých plánovaných výstupov Stratégie by nemalo byť len programové zlepšenie inštitucionálnych podmienok v kultúrnych inštitúciách, či podnietenie participujúcich subjektov na vyššej miere prokultúrnej aktivizácie svojej činnosti. Ide aj o to, **aby sa zvyšovanie kvality života obyvateľov kraja stalo systémovou a z viacerých zdrojov a viacerými subjektmi podporovanou dlhodobou a trvale udržateľnou záležitosťou.**

Marketing a propagácia kultúry v kraji

Popri všetkých tradičných marketingových nástrojoch a kanáloch web stránka predstavuje v súčasnosti **najlacnejší** a vzhľadom na **penetráciu**⁵⁵ internetu zrejme aj **jeden z najúčinnějších nástrojov** jednak pre **propagáciu samotnej existencie kultúrnych zariadení** (čo robia, prečo to robia, kto ich financuje, aké sú výsledky ich práce, aké sú ich plány do budúcnosti) a **jednak pre propagáciu kultúrnych aktivít**, ktoré realizujú.

Vzorom **tradičnej propagácie** a **príkladom** využívanie **synergie** je časopis Obzor - štvrťročník o kultúrnom dianí a záujmovej činnosti v okrese Galanta, ktorý začalo v roku 2000 vydávať Galantské osvetové stredisko, prinášajúc informácie o kultúrnom dianí a záujmovej činnosti v okrese Galanta (časopis je pritom považovaný za jedinečný svojho druhu). Toto periodikum má za cieľ informovať o uskutočnených podujatiach a propagovať pripravované kultúrno-osvetové a vzdelávacie aktivity v celom galantskom regióne, čím dáva možnosť všetkým záujemcom spolupodieľať sa a zúčastňovať sa na ich realizácii. Časopis Obzor je distribuovaný do **všetkých kultúrnych a školských zariadení obcí a miest okresu Galanta**. Od roku 2002 sa na jeho vydávaní spolupodieľa aj Galantská knižnica a Vlastivedné múzeum Galanta, čím sa stal spoločným informačným médiom kultúrnych inštitúcií okresu Galanta v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK.

V elektronickej prezentácii vlastných kultúrnych zariadení TTSK však existujú v súčasnosti isté medzery. Z 18 zariadení disponuje vlastnou funkčnou web stránkou len 11 organizácií, Západoslovenské múzeum v súčasnosti pripravuje novú internetovú prezentáciu a niekoľko zariadení (napr. Múzeum v Galante, Záhorská galéria) využívajú na svoju propagáciu služby špecializovaného portálu (www.muzeum.sk).

⁵⁵ Podľa zdrojov IT Asociácie Slovenska je penetrácia internetu v podnikovej sfére na úrovni 98%, internet využíva 51% populácie (s ročným rastom 4%); 46% domácností na Slovensku má pripojenie na internet (s ročným rastom 19%).

Tabuľka 59: Prehľad web stránok kultúrnych zariadení v pôsobnosti TTSK

Číslo	Kultúrne zariadenie	Web stránka	Pozn.
1	Divadlo Jána Palárika v Trnave	www.djp.sk	
2	Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave	www.kniznicatrnava.sk	
3	Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede	www.kniznicads.sk	
4	Galantská knižnica v Galante	www.galantskakniznica.sk	
5	Záhorská knižnica v Senici	www.zahorskakniznica.sk	nefunkčný ⁵⁶
6	Žitnoostrovné múzeum v Dunajskej Strede	www.zom.sk	
7	Vlastivedné múzeum v Galante	-	
8	Záhorské múzeum v Skalici	www.zahorskemuzeum.sk	
9	Západoslovenské múzeum v Trnave	www.zsmuzeum.sk	v príprave
10	Vlastivedné múzeum v Hlohovci	-	
11	Balneologické múzeum v Piešťanoch	www.balneomuzeum.sk	
12	Záhorská galéria v Senici	-	
13	Galéria Jána Koniarka v Trnave	www.gjk.sk	
14	Žitnoostrovné osvetové stredisko v Dunajskej Strede	-	
15	Galantské osvetové stredisko v Galante	www.osvetaga.zupa-tt.sk	
16	Záhorské osvetové stredisko v Senici	http://osveta-senica.sk/	
17	Trnavské osvetové stredisko v Trnave	www.osvetatt.sk	nefunkčný
18	Hvezdáreň a planetárium v Hlohovci	www.portcoeli.sk	

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, prieskum, rok 2008

Rovnaká teória - prečo realizovať kultúrny marketing pomocou internetu - platí aj pre mestá a obce (ich organizácie), nachádzajúce sa v Trnavskom kraji.

Mnohé z web prezentácií **miest** by si zaslúžili komplexnú výmenu či zásahy z hľadiska formy, technológií, či obsahu. V rámci projektu realizovanej evaluácie (úplné výsledky hodnotenia webov miest sa nachádzajú v prílohe č. 5) môžeme identifikovať dva extrémne príklady – mesto Senica ako najlepšie (dosiahlo v rámci realizovaného hodnotenia 22/27 bodov) a mesto Dunajská Streda ako najhoršie (dosiahlo 4/27 bodov).

⁵⁶ Z dôvodu prechodu na nový informačný systém je stránka v súčasnosti nedostupná.

www.senica.sk

Má príjemný a prehľadný dizajn, ktorý umožňuje jasnú navigáciu. Po technologickej stránke je riešený prijateľne, neobsahuje žiadne zásadné nedostatky. Informácie o kultúre spĺňajú všetky stanovené požiadavky. Sú kvalitne spracované, pravidelne aktualizované a umiestnené na hlavnej stránke. Na webe by bolo vhodné urobiť úpravy, ktoré by viedli k zvýšeniu validity kódu, optimalizácie pre vyhľadávače a zvýšeniu interaktivity.

www.dunstreda.eu

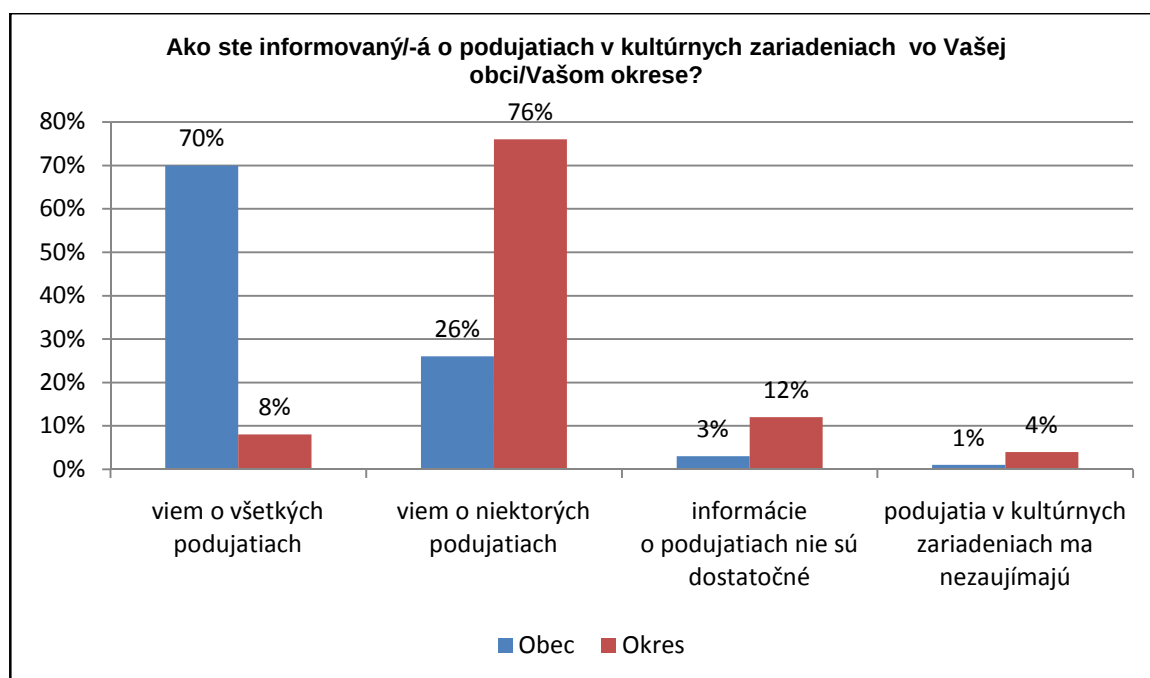
Informácie o kultúrnych podujatiach sa na web stránke absolútne nenachádzajú. Interaktivita a optimalizácia pre vyhľadávače nie sú vôbec riešené. Dizajn vykazuje zásadné nedostatky.

Hodnotenie web stránok obcí môžeme zhrnúť nasledovne. Z 235 obcí kraja (mimo miest) stále nedisponuje vlastnou web stránkou 60 obcí (asi 25%), ergo možnosť propagácie kultúry - kultúrnych inštitúcií či podujatí týmto spôsobom je úplne vylúčená. Existujúce web stránky obcí vykazujú vo väčšine prípadov tie isté spoločné znaky – spĺňajú len minimálne požiadavky z hľadiska dizajnu, technického prevedenia a obsahu. Navyše väčšina z nich nie je takmer vôbec aktualizovaná. Tento handicap v prípade obcí kompenzujú iné spôsoby informovania obyvateľov o ponuke kultúry a aj veľkosť komunity na vidieku, čo dokazujú aj výsledky prieskumu, v ktorom sa až 70% respondentov vyjadrilo, že vie o všetkých podujatiach, ktoré sa v obci dejú a len 3% opýtaných si myslia, že informácie nie sú dostatočné. Absencia web stránky však bráni získať jednoduchým spôsobom informácie o ponuke kultúry/kultúrneho dedičstva v obci komukoľvek inému.

Vzhľadom na rozšírenosť, popularitu a tendenciu rastu internetu je **absencia web stránok, ich nízka úroveň** a fakt, že absentuje **súhrnná databáza údajov o kultúre na „jednom mieste“** významným faktorom, ktorý ovplyvňuje záujem/nezáujem obyvateľov či návštevníkov kraja o kultúrne podujatia či návštevu samotných kultúrnych zariadení.

Ak aj 70% obyvateľov vidieka vie, aká je kultúrna ponuka v obci, len 8% obyvateľov vidieka vie o všetkých podujatiach v okrese a 76% vie len o niektorých.

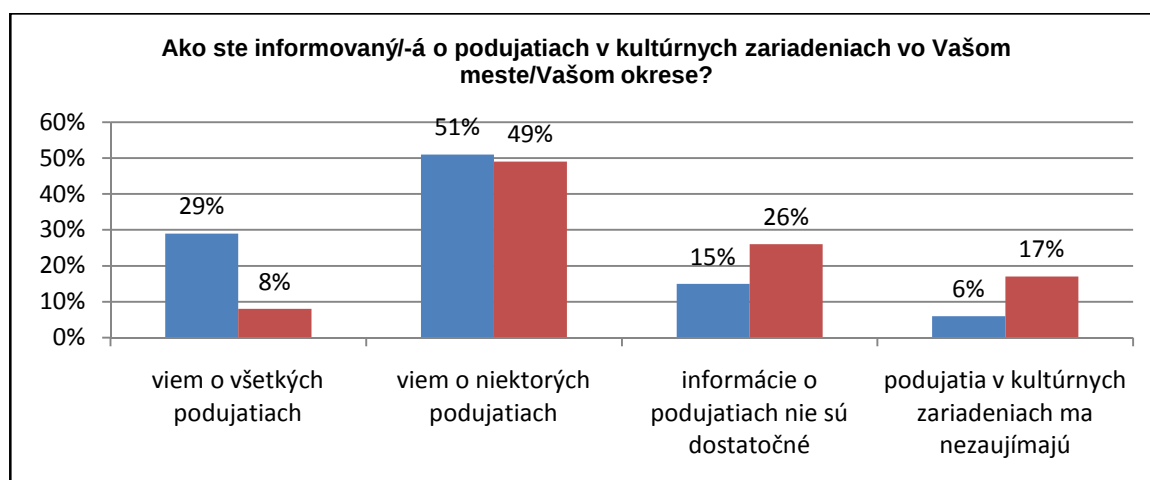
Graf 37: Informovanosť obyvateľov vidieka o kultúrnych podujatiach v obci a v okrese

Zdroj: Prieskum, rok 2008

V **mestách** je situácia mierne odlišná, to však neznamená, že pozitívnejšia, práve naopak. Len 29% opýtaných deklarovalo znalosť o všetkých kultúrnych podujatiach, ktoré sa konajú v ich meste a podobne - ako v prípade obcí - len 8% opýtaných vie o všetkých kultúrnych podujatiach v okrese. Približne polovica opýtaných je informovaná o niektorých podujatiach, ktoré sa konajú v rámci mesta a okresu.

Graf 38: Informovanosť obyvateľov miest o kultúrnych podujatiach v meste a v okrese

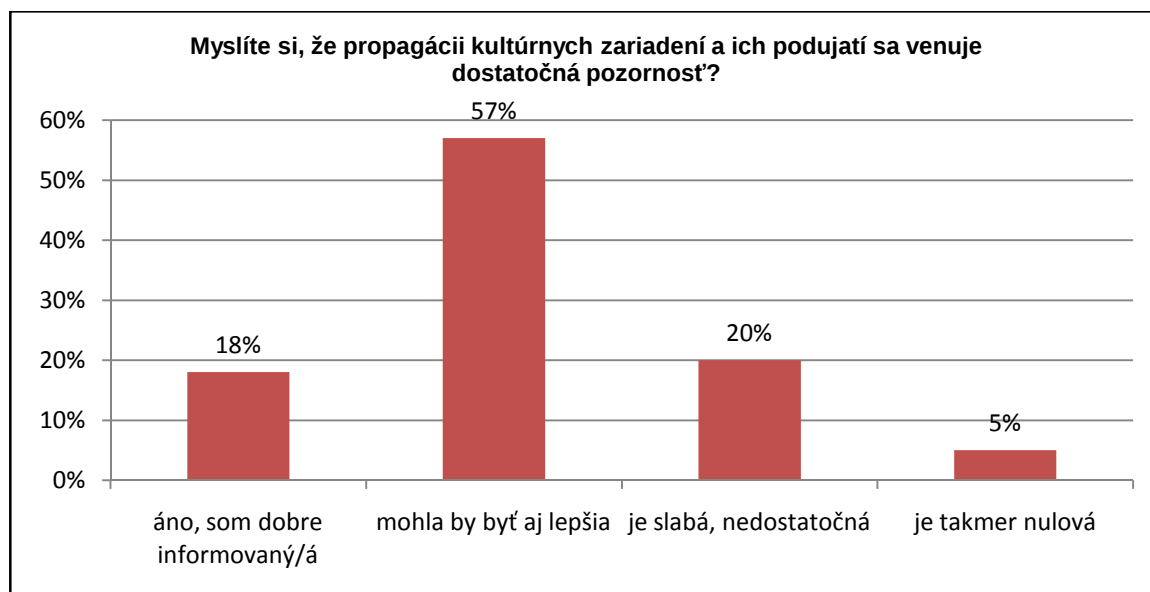
Zdroj: Prieskum, rok 2008

Pri získavaní názorov prijímateľov kultúry v Trnavskom samosprávnom kraji v rámci realizovaných prieskumov bol identifikovaný **ešte jeden zaujímavý fakt** - obyvatelia vidieka neevidujú, ktoré kultúrne inštitúcie sú, či nie sú zriadené Trnavským samosprávnym krajom (z 247 dopytovaných len 3 – 1,2% - vedeli identifikovať kultúrne zariadenia v pôsobnosti kraja). Podobná – aj keď o niečo lepšia – situácia panuje aj medzi obyvateľmi miest - 23 opýtaných zo 192 (12%) vedelo identifikovať jednu či viacero kultúrnych organizácií v pôsobnosti župy.

- Len 1 zo 48 opýtaných v 4 mestách, ktoré sú sídlom regionálnych knižníc, určil knižnicu, ako zariadenie v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja (TTSK).
- Len 4 zo 192 opýtaných určili Divadlo Jána Palárika, ako zariadenie v pôsobnosti TTSK.
- Len 10 zo 192 opýtaných vedeli identifikovať niektoré z múzeí, ako zariadenie v pôsobnosti TTSK.
- Len 4 zo 192 opýtaných vedeli identifikovať niektoré z múzeí, ako zariadenie v pôsobnosti TTSK.
- Len 2 zo 192 opýtaných vedeli identifikovať niektoré z osvetových stredísk, ako zariadenie v pôsobnosti TTSK.
- Len 2 zo 192 opýtaných vedeli identifikovať hvezdáreň a planetárium, ako zariadenie v pôsobnosti TTSK.

Aj na margo týchto zistení môžeme uviesť ešte jeden z názorov obyvateľov, ktorý sa týka **kvality propagácie** kultúrnych zariadení a kultúrnych podujatí - len 18% z opýtaných sa považuje za dobre informovaných.

Graf 39: Kvalita propagácie kultúry z pohľadu obyvateľov miest v TTSK

Zdroj: Prieskum, rok 2008

SWOT analýza

Múzeá

Silné stránky

- dlhodobá silná inštitucionálna a odborná pozícia múzeí v regiónoch;
- kvalitné odborné personálne zabezpečenie;
- zabezpečenie odborného reštaurovania a konzervovania zbierkových predmetov externou formou;
- vyvážená výstavná činnosť miestnych, regionálnych a celoslovenských výstav so špecializáciou jednotlivých múzeí;
- spravovanie najvýznamnejšej časti hnutelných pamiatok kultúrneho dedičstva Trnavského samosprávneho kraja (a nielen);
- autentické prostredie historických, pamiatkových budov zapísaných v Zozname kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky;
- oddychové zóny v okolí inštitúcií s veľkými prezentačnými možnosťami;
- rozsiahla vydateľská tradícia, systematická edičná činnosť a podieľanie sa na vydávaní monografií miest a obcí;
- vybudovaná knižnica so samostatným historickým knižničným fondom a nadštandardnou študovňou v Západoslovenskom múzeu v Trnave;
- vlastné ubytovacie možnosti Západoslovenského múzea v Trnave;
- využívanie múzeí ako spoločenských centier pre reprezentačné podujatia;
- spravovanie atraktívnych lokalít – vodných mlynov a domov ľudového bývania;
- skúsenosti a dobré výsledky s medzinárodnou spoluprácou a aktivitami;
- zapojenie múzeí do ponuky produktov a služieb v cestovnom ruchu;

Slabé stránky

- nedostatočné finančné a materiálno-technické zabezpečenie;
- veľmi nízke príjmy zo vstupného do expozícií a na výstavy;
- absencia elektronickej databázy dokumentácie o zbierkových predmetoch;
- nedostatky v technickom zabezpečení pre elektronické spracovanie zbierok, ich dokumentáciu a prezentáciu;
- nedostatočné a nevyhovujúce priestorové podmienky pre depozity bez možnosti ich rozšírenia;
- nedostatočné personálne zabezpečenie;
- nedostatočný marketing, propagácia a styk s verejnosťou;
- ťažkosti so získavaním odborníkov do inštitúcií súvisiace s nízkym mzdovým ohodnotením;
- nedostatok prostriedkov na konzervovanie a reštaurovanie zbierkových predmetov;
- veľká energetická náročnosť na prevádzkovanie prevažne historických budov;
- veľká finančná náročnosť na opravu a úpravu priestorov;
- nedostatočná bezbariérová prístupnosť priestorov občanom so zrakovým a telesným postihnutím (s existujúcimi výnimkami, ako napr. Západoslovenské múzeum);
- nevyriešené priestorové otázky budov, v ktorých sídli Balneologické múzeum v Piešťanoch, Vlastivedné múzeum v Hlohovci a Vlastivedné múzeum v Galante;
- nevyhovujúce klimatické podmienky vo väčšine depozitárov;
- nedostatok finančných prostriedkov na nákup cennejších zbierkových predmetov a súvisiaca byrokracia spojená s nákupom;
- absencia verejne prístupných knižníc, študovní a archívov vo všetkých inštitúciách okrem Západoslovenského múzea v Trnave a Záhorského múzea v Skalici;
- nedostatočná mediálna podpora v propagácii a prezentácii činnosti doma i v zahraničí;
- systémová nezainteresovanosť miest, kde múzeá pôsobia na ich financovaní a podpore činnosti;

Príležitosti

- doplnenie technických zariadení;
- elektronické spracovanie zbierkových fondov;
- väčšia prezentácia kultúry a kultúrneho dedičstva v zahraničí;
- medzinárodná spolupráca kultúrnych inštitúcií;
- spolupráca s mestami a organizáciami pôsobiacimi na ich území;
- zapojenie sa do turizmu;
- zavedenie a využívanie nových informačných technológií;
- rozšírenie výstavných priestorov;
- kompletne spracovanie zbierkového fondu v programe CEMUZ;
- spolupráca s EBO pri tvorbe špecializovaného pracoviska na ošetrovanie zbierkových predmetov proti škodcom ožarováním;
- rozšírenie a zlepšenie služieb pre verejnosť;
- predkladanie projektov do ŠF EÚ a iných podporných finančných mechanizmov s možnosťou získať finančné prostriedky na obnovu a rekonštrukciu, technické vybavenie a na odborné činnosti (archeologický výskum, geologický výskum a iné);

Ohrozenia

- únik vzácnych súčastí kultúrneho dedičstva a tiež strata komplexnosti a kontinuity budovania zbierok ako dôsledok nedostatočnej akvizičnej činnosti v dôsledku nedostatku financií;
- absencia moderných, centrálnych elektronických databáz komplexnej dokumentácie zbierkových predmetov;
- havarijné a kalamitné situácie ohrozujúce budovy a následne aj zbierkové fondy;
- opakované snahy o zmenu vlastníctva zbierkových predmetov mimo reštitučného zákona;
- ľudský faktor – zlyhanie ohrozujúce zbierkový fond;
- absencia vlastných priestorov (v Balneologickom múzeu v Piešťanoch a Vlastivednom múzeu v Hlohovci) a absencia vlastných výstavných priestorov vo Vlastivednom múzeu v Galante;
- odchod kvalitných odborných pracovníkov;
- chýbajúca legislatíva pre rozvoj sponzorstva;

Galérie

Silné stránky

- dobrá pozícia galérií v regiónoch kde pôsobia;
- vyvážená výstavná činnosť miestnych, regionálnych, celoslovenských výstav a výstav s medzinárodnou účasťou so špecializáciou jednotlivých galérií;
- spravovanie významnej časti hnutelných pamiatok kultúrneho dedičstva Trnavského samosprávneho kraja;
- budovy vo vlastníctve Trnavského samosprávneho kraja v relatívne dobrom technickom stave nepodliehajúce reštitučným zákonom;
- využívanie galérií ako spoločenských centier pre reprezentačné podujatia;
- skúsenosti a dobré výsledky s medzinárodnou spoluprácou a aktivitami;

Slabé stránky

- nedostatočné finančné a materiálno-technické zabezpečenie;
- nízke príjmy zo vstupného;
- absencia elektronickej databázy dokumentácie o zbierkových predmetoch;
- nedostatočné a nevyhovujúce podmienky pre depozity bez možnosti rozšírenia depozitárnych priestorov;
- nedostatky v technickom zabezpečení pre elektronické spracovanie zbierok, ich dokumentácii a prezentácii;
- nedostatočné personálne zabezpečenie;
- nedostatočný marketing, propagácia a styk s verejnosťou;
- ťažkosti so získavaním odborníkov do inštitúcií súvisiace s nízkym mzdovým ohodnotením;
- finančná náročnosť konzervovania a reštaurovania;
- energetická náročnosť na prevádzkovanie budov;
- nedostatočná bezbariérová prístupnosť priestorov občanom so zrakovým a telesným postihnutím;
- nízky záujem vysokoškolákov o kultúrne dianie;
- nevyhovujúce klimatické podmienky v depozitároch;

- nedostatok finančných prostriedkov na nákup cennejších zbierkových predmetov;
- nedostatočná mediálna podpora v propagácii a prezentácii činnosti doma i v zahraničí;
- systémová nezainteresovanosť miest kde galérie pôsobia na ich financovaní;

Príležitosti

- doplnenie technických zariadení v galériách;
- elektronické spracovanie zbierkových fondov;
- väčšia prezentácia kultúry a kultúrneho dedičstva v zahraničí;
- medzinárodná spolupráca kultúrnych inštitúcií;
- spolupráca s mestami a organizáciami pôsobiacimi na ich území;
- zapojenie sa do turizmu;
- zavedenie a využívanie nových informačných technológií;
- rozšírenie výstavných priestorov;
- kompletne spracovanie galerijného zbierkového fondu v programe CEDVU;
- rozšírenie a zlepšenie služieb pre verejnosť;
- predkladanie projektov do štrukturálnych fondov EÚ a iných podporných finančných mechanizmov s možnosťou získať finančné prostriedky na obnovu a rekonštrukciu, technické vybavenie a na odborné činnosti;

Ohrozenia

- únik vzácných súčastí kultúrneho dedičstva a tiež strata komplexnosti a kontinuity budovania zbierok ako dôsledok nedostatočnej akvizičnej činnosti v dôsledku nedostatku financií;
- absencia moderných, centrálnych elektronických databáz komplexnej dokumentácie zbierkových predmetov;
- odchod kvalitných odborných pracovníkov;
- chýbajúca legislatíva pre rozvoj sponzorstva;

Knižnice

Silné stránky

- poskytovanie základných a špeciálnych knižnično-informačných služieb a prístupu k vonkajším informačným zdrojom obyvateľom v sídle svojho pôsobenia;
- prístup k informáciám a kultúre bez obmedzení;
- aktívne využívanie informačných technológií pri poskytovaní knižnično-informačných služieb a v ostatných činnostiach;
- adresné služby skupinám so špecifickými potrebami, ako sú deti a mládež, nevidiaci a slabozrakí, inak zdravotne a mentálne hendikepovaní a sociálne znevýhodnení občania;
- dobrá komunikácia s verejnosťou;
- spolupráca s mestskou samosprávou, školami, kultúrnymi a vzdelávacími organizáciami, so spolkami a občianskymi združeniami;
- organizovanie vzdelávacích a kultúrno-spoločenských podujatí;
- poskytovanie metodickej pomoci a poradenských služieb obecným knižniciam;
- flexibilita zamestnancov;

Slabé stránky

- nedostatočné, resp. nevyhovujúce priestorové zabezpečenie činnosti knižníc - neúčelové budovy; neexistencia vlastnej budovy Žitnoostrovnej knižnice v Dunajskej Strede;
- absencia bezbariérového prístupu v knižniciach (Knižnica J. Fándlyho a Galantská knižnica);
- nedostatočný objem finančných prostriedkov na nákup knižničných fondov a iných informačných zdrojov;
- nedostatočná úroveň informačnej infraštruktúry a vybavenosti knižníc informačnou a komunikačnou technológiou;
- nedostatočná ochrana knižničných fondov vo voľnom prístupe;

- nízka efektivita pri spracovaní prírastkov knižničných fondov, nemožnosť využívania kooperatívnej katalogizácie;
- nedostatočná jazyková vybavenosť pracovníkov, vysoký priemerný vek pracovníkov, menší počet pracovníkov s VŠ vzdelaním;
- nízky záujem mužov o prácu v knižniciach;
- malá účasť na zahraničných projektoch;
- nezainteresovanosť okresných miest, kde knižnice pôsobia na ich financovaní a podpore činnosti;

Príležitosti

- jedinečné postavenie knižníc v systéme kultúrnej a informačnej politiky;
- posilňovanie hodnoty vedomostí v hierarchii spoločnosti;
- rast záujmu občanov o formálne i neformálne vzdelávanie;
- zvyšovanie potreby informačnej gramotnosti všetkých skupín obyvateľstva;
- narastanie záujmu občanov o voľnočasové aktivity;
- moderné technológie umožňujú automatizovať všetky procesy v knižnici a zároveň skvalitňovať a rozširovať služby;
- kvalitná informačná a komunikačná infraštruktúra, ktorá umožňuje spoluprácu knižníc navzájom, ale tiež spoluprácu s ďalšími pamäťovými inštitúciami;
- možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ;
- legislatívna podpora informatizácie spoločnosti;
- geografická poloha Trnavského samosprávneho kraja dáva dobré predpoklady pre cezhraničnú spoluprácu;
- množstvo vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií, občianskych združení, klubov a pod., ochotných spolupracovať s knižnicami;

Ohrozenia

- pokles záujmu o čítanie a využívanie knižnično-informačných služieb knižníc, najmä u niektorých skupín obyvateľov;
- neustály rast cien dokumentov a rozširovanie ponuky nových médií;
- zaostávanie plátov knihovníkov za priemerným platom v hospodárstve SR, práca v knižnici nie je atraktívna najmä pre absolventov vysokých škôl;
- chýbajúca legislatíva pre rozvoj sponzorstva;
- uplatnenie nových informačných a komunikačných technológií spojené so zvýšenými finančnými nákladmi na výmenu a údržbu hardvéru a softvéru;
- rast tlaku na zvyšovanie vlastných príjmov knižníc, čo môže narušiť princíp rovnosti v prístupe k informačným zdrojom prostredníctvom knižníc;

Divadlo

Silné stránky

- najstaršia zachovaná budova tohto typu na území Slovenska (1831), s tým súvisí i bohatá divadelná tradícia v Trnave;
- existencia Divadla pre deti a mládež už od roku 1974;
- bohatý repertoár inscenácií pre dospelých aj inscenácií pre deti a mládež, mnohé inscenované predlohy vznikajú priamo v divadle, ako pôvodné scenáre, dramatizácie prozaických textov alebo podstatné úpravy hier;
- kvalitné obsadenie interných tvorivých umeleckých pozícií;
- vysoký počet mladých ľudí s inovatívnym prístupom;
- kvalitní interpreti;
- projekty rozvíjajúce tvorivosť, vlastnú aktivitu detí;
- ponuka repertoáru veľkého žánrového rozpätia;
- schopnosť organizovať významné medzinárodné i tuzemské podujatia, festivaly;
- prijateľná výška vstupného pre diváka a vysoká návštevnosť podujatí;
- vyhovujúce priestorové podmienky a stav rekonštruovanej budovy (2003), disponuje dvoma hracími priestormi – veľkou sálou pre 249 divákov a suterénym divadelným štúdiom pre 50 – 70 divákov podľa potreby a momentálneho usporiadania;
- prístup do obidvoch hľadísk je bezbariérový a priestory divadla sú klimatizované;
- získavanie finančných prostriedkov z vlastných zdrojov;
- regionálny a nadregionálny charakter divadla;

Slabé stránky

- nevyhovujúci stav exteriéru budovy divadla, ktorý vyžaduje rekonštrukciu zateplením a rekonštrukciu fasády;
- nedostačujúce materiálovo-technické vybavenie nezodpovedajúce podmienkam súčasnosti;
- nevyhovujúci technický stav nákladného automobilu, divadlo na svoju zájazdovú činnosť potrebuje niekoľko vozidiel, vrátane vozidla na dopravu scénických dekorácií;
- nízke jazykové schopnosti zamestnancov marketingu;
- nedostatok financií na tvorbu nových inscenácií a zahraničnú prezentáciu;
- malý počet vzájomných hostovaní medzi divadlami;
- nezainteresovanosť mesta Trnava na financovaní a podpore činnosti divadla;

Príležitosti

- možnosť zapojenia sa do štrukturálnych fondov EÚ na získanie finančných prostriedkov na rekonštrukciu budovy divadla;
- možnosť angažovať mladých absolventov odborných vysokých škôl (napr. z Trnavy) v oblasti marketingu;
- prezentovať divadelné predstavenia zájazdovou činnosťou;
- zvýšiť záujem o divadelné predstavenia vo vzdialených regiónoch;
- zapojiť sa do medzinárodných projektov - získavanie finančných prostriedkov na tvorbu kvalitných projektov a zvyšovanie renomé divadla;
- obohatiť repertoár divadla o pôvodné texty domácich i zahraničných autorov, nielen súčasných, ale i klasikov;
- finančne zabezpečiť projekty na scénické čítanie hier modernej slovenskej drámy od konca 18. storočia po 30. roky 19. storočia;

Ohrozenia

- zvyšovanie cien energií, materiálu, služieb bez možnosti tieto náklady úplne premietnuť do ceny produktu;
- pôsobenie komerčných médií a ponuka komerčne úspešných produkcií iných subjektov;
- producenti a odborníci so špeciálnym vzdelaním nemajú záujem pôsobiť v regionálnom divadle z dôvodu nízkeho mzdového ohodnotenia;
- krátkodobé pracovné pomery umelcov ohrozujú stabilitu repertoáru, divadelní diváci si nevybudujú väzby na herecké osobnosti;

Osvetové strediská

Silné stránky

- dlhoročná tradícia osvetových stredísk v regióne;
- dlhodobá spolupráca s obcami, orgánmi štátnej správy a tretím sektorom;
- schopnosť tvorby projektov a úspešnosť pri získavaní finančných prostriedkov z rôznych grantov;
- odbornosť zamestnancov, ich manažérske schopnosti a skúsenosti, komunikatívnosť, pružnosť a flexibilita;
- metodická a organizačná činnosť napomáha ku skvalitňovaniu činnosti rôznych súborov, krúžkov a jednotlivcov záujmovo-umeleckej činnosti všetkých vekových kategórií;

Slabé stránky

- nedostatok priestorov, alebo nevyhovujúci stavebno-technický stav veľkokapacitných priestorov určených na organizáciu festivalov, súťaží a kultúrnych podujatí;
- nedostatočná jazyková vybavenosť pracovníkov, vysoký priemerný vek pracovníkov;
- nedostatok pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním;
- nedostatočné vzdelávanie zamestnancov, najmä v nových informačných technológiách;
- nedostatočné mzdové ohodnotenie odborných zamestnancov, najmä vzhľadom na rozsah práce mimo hlavný pracovný čas a počas dní pracovného pokoja;
- nízky záujem mužov o prácu v osvetových zariadeniach;
- zastarané materiálo-technické vybavenie, nezodpovedajúce podmienkam súčasnosti;
- nedostatočná informačná báza o kultúrnej ponuke na miestnej úrovni a konkurenčný boj s neverejnými organizáciami;
- nedostatočná medzirezortná spolupráca na úrovni ústrednej štátnej správy prejavujúca sa v limitoch pôsobenia regionálnych osvetových stredísk;

Príležitosti

- rekonštrukciou vlastných objektov sa naskytnú nové možnosti pre kultúrne a osvetové aktivity pre všetkých občanov;
- možnosť získavania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ;
- potreba zvýšenia kvality organizovaných kultúrno-výchovných podujatí a postupových súťaží spôsobuje tlak na zvýšenie odbornej spôsobilosti zamestnancov;
- partnerstvo pri organizovaní aktivít regionálneho a nadregionálneho charakteru;
- poskytovanie komplexnejších kultúrnych služieb a kultúrno-vzdelávacích aktivít;
- rozvoj kultúrnej infraštruktúry v regiónoch v záujme medzinárodných dohovorov EÚ;
- databáza informácií z oblasti kultúry, osvetu, tradičného ľudového umenia a prepojenosť s ostatnými osvetovými a kultúrnymi organizáciami v kraji;
- záujem verejnosti o zmysluplné využitie voľného času, najmä detí a mládeže;
- možnosť partnerskej realizácie nových kultúrnych produktov (neziskové organizácie, orgány štátnej a verejnej správy, rôzne kultúrne subjekty);
- plnenie strategických úloh pri napĺňaní Koncepcie starostlivosti o tradičnú ľudovú kultúru v oblasti identifikácie a inventarizácie, dokumentácie tradičnej ľudovej kultúry v regiónoch;

Ohrozenia

- úbytok vhodných priestorov v obciach a mestách na napĺňanie kultúrno-výchovných potrieb obyvateľstva;
- zvyšujúce sa náklady na prenájom priestorov na organizáciu postupových súťaží, prehliadok a festivalov;
- odchod kvalifikovaných zamestnancov do iných rezortov spôsobený nízkym mzdovým ohodnotením a vysoká miera práce nadčas v dňoch pracovného pokoja;
- nedostatočná prepojenosť na celoslovenské metodické centrum Národného osvetového centra a jeho snaha prenášať zodpovednosť za ľudovú a tradičnú kultúru na tretí sektor a obecné úrady;
- snaha o komercializáciu kultúry;
- slabá medzirezortná spolupráca v rámci ústrednej štátnej správy/verejnej správy;

Hvezdáreň a planetárium

Silné stránky

- pevné miesto organizácie v regióne i v rámci kraja;
- dlhodobá spolupráca s mestom, obcami, školami, vedeckými a výskumnými organizáciami;

Slabé stránky

- nedostatok priestorov a nevyhovujúci stavebno-technický stav veľkokapacitných priestorov určených na organizovanie podujatí;
- zastaraný technický stav budovy vyžadujúci rekonštrukciu;
- nedostatočné mzdové ohodnotenie odborných zamestnancov, najmä vzhľadom na rozsah práce mimo hlavný pracovný čas a počas dní pracovného pokoja;
- zastarané materiálno-technické vybavenie, nezodpovedajúce podmienkam súčasnosti;

Príležitosti

- rekonštrukciou vlastných objektov sa naskytú nové možnosti pre kultúrne a osvetové aktivity pre všetkých občanov;
- možnosť získavania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ;
- zvyšovanie úrovne vzdelávania mládeže a dospelých v oblasti prírodných vied, najmä astronómie;
- partnerstvo pri organizovaní aktivít regionálneho a nadregionálneho charakteru;
- poskytovanie komplexnejších kultúrnych služieb a kultúrno-vzdelávacích aktivít;
- záujem verejnosti o zmysluplné využitie voľného času, najmä detí a mládeže;
- možnosť partnerskej realizácie nových kultúrnych produktov (neziskové organizácie, orgány štátnej a verejnej správy, rôzne kultúrne subjekty);
- rozsiahlejšie zapojenie sa do celoslovenských a medzinárodných výskumov vesmírnych telies;

Ohrozenia

- odchod kvalifikovaných zamestnancov do iných rezortov spôsobený nízkym mzdovým ohodnotením a vysoká miera práce nadčas v dňoch pracovného pokoja;
- nezáujem o poznávanie astronómie a jej súčastí;

Miestna kultúra

Silné stránky

- miestna kultúra v kraji je pevnou a neodmysliteľnou súčasťou života obcí, miest a regiónov;
- silný potenciál nehnuteľných a hnutel'ných kultúrnych pamiatok na území kraja;
- záujem samosprávnych orgánov obcí, miest a kraja o zachovanie a rozvoj subsystémov miestnej kultúry;
- existujúci záujem obyvateľov a návštevníkov obcí a miest o podujatia a aktivity miestnej kultúry;
- početná a kvalitná inštitucionálna základňa kultúrno-osvetových zariadení;
- kvalitné profesionálne personálne obsadenie zariadení;
- zvyšujúci sa podiel kultúrno-osvetových podujatí a aktivít na spoločenskom živote obcí a miest;
- aktivita občianskych združení, spolkov a neziskových organizácií v miestnej kultúre a ich ochota angažovať sa a realizovať kultúru i v budúcnosti;
- existujúca spolupráca medzi subjektmi kultúry;
- vznik a rozvíjanie nových tradícií;
- podpora prosociálnym aktivitám, rozvoju estetického cítenia, environmentálnych aktivít a aktivít zdravotnej výchovy;
- vysoká úroveň súborov a jednotlivcov pôsobiach v záujmovej umeleckej činnosti;
- činnosť a aktivity detských a mládežníckych súborov a jednotlivcov;
- ožiovovanie tradičných remesiel a techník;
- multikultúrnosť prostredia územia kraja;
- aktivizácia subjektov pôsobiach v oblasti kultúry národnostných menšín;
- aktivizácia subjektov pôsobiach v rámci cirkví a Matice slovenskej;
- existujúci grantový systém podpory kultúry na území kraja;
- existujúci potenciál pre cezhraničnú spoluprácu;

Slabé stránky

- absencia jasnej vízie, stratégie, zámerov a cieľov miestnej a regionálnej kultúrnej politiky;
- konfrontácia potrieb vo financovaní miestnej kultúry s potrebami iných oblastí rozvoja obcí a miest v neprospech miestnej kultúry;
- nedostatočné množstvo finančných prostriedkov schvaľovaných v rozpočtoch obcí a miest;
- znižovanie ekonomickej stability a zhoršovanie finančnej situácie kultúrno–osvetových zariadení v obciach a mestách kraja;
- nedostatočné množstvo finančných prostriedkov schvaľovaných v rozpočte kraja pre grantový systém kraja určených pre subjekty a aktivity v miestnej kultúre;
- málo možností pre vznik a rozvíjanie komornejších klubových prokultúrnych aktivít;
- znižovanie počtu odborných pracovníkov v kultúrno–osvetových zariadeniach;
- nízke mzdové ohodnotenie zamestnancov zariadeniach miestnej kultúry;
- pokles počtu i aktivít a súborov záujmovej umeleckej činnosti;
- pokles iniciatív, podujatí a aktivít vo vzdelávacej oblasti;
- nejednoznačná metodika v definovaní, zbere a spracovaní štatistických údajov v miestnej kultúre;
- nefungujúci systém viaczdrojového financovania kultúry;
- nedostatočné priestorové a materiálne vybavenie subjektov z neverejného sektora pôsobiacich na území kraja;
- nízka miera napojenia kultúrnych inštitúcií, miest a obcí na systém aktívneho cestovného ruchu;

Príležitosti

- miestna kultúra prechádza značnými zmenami, ktoré môžu byť príležitosťou na jej rozvoj;
- stanovenie a napĺňanie cieľov a zámerov miestnej a regionálnej kultúrnej politiky v kraji;
- funkčný systém a objektivizácia kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov výkonnej, odbornej, personálnej, ekonomickej a materiálno – technickej základne a podpory kultúrno–osvetových zariadení v kraji;

- skvalitnenie systému viaczdrojového financovania podujatí a aktivít v miestnej kultúre;
- zvýšenie finančnej dotácie do grantového systému TTSK pre podporu miestnej kultúry;
- tvorba, zachovanie a rozvíjanie nových produktov a služieb subjektov miestnej kultúry;
- ďalšia aktivizácia občianskeho prokultúrneho prostredia a prehlbovanie občianskeho aktívneho záujmu o dianie v kultúre obcí a miest;
- tvorba a pestovanie vyváženého multikultúrneho prostredia v obciach a mestách kraja;
- spájanie a prepájanie zámerov, iniciatív, podujatí a aktivít z oblasti kultúry, športu, výchovy,... s očakávaným synergickým efektom (príklad kalokagatie);
- pestrosť, kvalita, proporčnosť a vyrovnanosť kultúrnej ponuky pre deti a mládež;
- kultúrno-osvetové aktivizovanie obyvateľstva z radov nezamestnaných so snahou udržiavať ich zapájanie sa do spoločenského života a hľadaním spôsobov alternatívnej sebareflexie na preklenutie neproduktívneho obdobia nezamestnanosti;

Ohrozenia

- miestna kultúra a s ňou súvisiaca kultúrno-osvetová činnosť prechádza značnými zmenami, ktoré môžu ohroziť jej zachovanie a rozvoj;
- znižovanie miery profesionalizácie kultúrno-osvetových zariadení;
- znižovanie výkonov v oblasti miestnej kultúry, poskytovanie aktivít, produktov a služieb menšieho počtu a nižšej kvality;
- postupné odborné, personálne a ekonomické upadávanie až nefunkčnosť subjektov - zariadení kultúrno-osvetovej činnosti v miestnej kultúre;
- nezáujem obyvateľstva – adresátov a prijímateľov miestnej kultúry;
- znižovanie rozmanitosti a kvality multikultúrneho prostredia obcí a miest;
- znižovanie prahu tolerancie a záujmu o pestovanie kultúrnych medzil'udských vzťahov;

Strategická časť

Vízia

Kultúra a kultúrne hodnoty sa stanú trvalou súčasťou života obyvateľov Trnavského samosprávneho kraja a Trnavský samosprávny kraj sa stane synonymom pre kultúru a kultúrne hodnoty vo všetkých ich podobách.

Poslanie

Poslaním Trnavského samosprávneho kraja je vytvárať čo najlepšie podmienky pre tvorbu a prezentáciu kultúry a kultúrnych hodnôt na miestnej a regionálnej úrovni pre súčasné generácie a v maximálnej miere zabezpečovať ochranu kultúrneho dedičstva pre generácie budúce.

Zámery, ciele a aktivity

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území Trnavského samosprávneho kraja je dokumentom, ktorý má prezentovať istý pohľad na stav a súvislosti kultúry a jej subsystémov v kraji, ale aj dokumentom, ktorý načrtne víziu, poslanie, zámery, ciele a aktivity smerujúce k naplneniu procesu tvorby, ochrany, uchovávanía, prezentácie a sprístupňovania kultúrnych hodnôt na území a v podmienkach Trnavského samosprávneho kraja.

Dokument má cez svoju realizáciu predovšetkým napomôcť a prispieť ku skvalitneniu života obyvateľov, ako aj návštevníkov kraja. Má im pomáhať vytvárať i prijímať kultúrne hodnoty, obohacovať ich vlastný život o rozmer ďalšieho poznania, pozitívne ovplyvňovať spôsob ich myslenia, normy správania, hodnotový systém osobného i pracovného života.

Primárnou úlohou naplnenia tohto cieľa je vytvoriť a neustále vytvárať podmienky a predpoklady na rozvoj oblastí a subsystémov kultúry, na ktoré je systém tvorby, ochrany, uchovania, prezentácie a sprístupnenia bezprostredne a často nezastupiteľne naviazaný. Každá zo súčastí procesu má svoje osobité postavenie a význam. Najefektívnejším sa v tomto javí ich vzájomná spolupráca, informovanosť, primeraná koordinácia, výmena poznatkov a skúseností, záujem a chcenie vidieť systém rozvoja kultúrnych hodnôt komplexne s prirodzeným zachovaním autonómie a identity obsahového, personálneho, organizačného a finančného podielu na tvorbe a rozvíjaní systému.

Súčasťou vízie rozvoja kultúry v dlhodobom časopriestore Trnavského samosprávneho kraja, jeho regiónov, miest a obcí by mala byť aj zmena v chápaní a nazeraní na oblasť kultúry a kultúrnych hodnôt, nie ako na uzavretú či elitársku, ale otvorenú a svojím spôsobom pre každého obyvateľa i spoločnosť nevyhnutnú súčasť ich života. Úzko s tým súvisí aj potreba a úloha zvýšiť a zefektívniť prístup a dostupnosť jednotlivých subsystémov kultúrnych hodnôt čo najširšej verejnosti s vhodným a primeraným spôsobom ponuky všetkých - v oblasti kultúry - vytváraných produktov a služieb. V tomto je nevyhnutnou a zároveň

prírodnou súčasťou tvorby a ponuky spájanie a prepájanie kultúrnych hodnôt s inými oblasťami a subsystémami spoločnosti. Spolupráca kultúrnych inštitúcií a zariadení so školami na všetkých stupňoch a zameraní, subjektmi pôsobiacimi v oblasti kultúry národnostných menšín, cirkevnej proveniencie, občianskymi združeniami, spolkami, neziskovými organizáciami, a pod. vytvára dostatočný rozmer na výraznejší vstup kultúrnych hodnôt do života obcí, miest a regiónov na území kraja.

Proces tvorby, ochrany, uchovávanía, prezentácie a sprístupňovania kultúrnych hodnôt na území a v podmienkach Trnavského samosprávneho kraja by mal byť definovaný ako verejný záujem, potvrdený a realizovaný všetkými relevantnými subjektmi na území kraja a v rámci príslušnej kompetencie, zodpovednosti a záujmu aj zo strany subjektov územne sídliačich a pôsobiacich mimo kraj. Verejným záujmom v oblasti kultúry by malo byť zabezpečenie prístupu občanov ku kultúre, a to najmä prostredníctvom:

- podpory kultúrnych aktivít a kultúrnych projektov organizácií a jednotlivcov;
- podpory iniciatív a angažovanosti občanov v oblasti kultúry;
- účinnej ochrany hmotného a nehmotného kultúrneho a prírodného dedičstva, jeho sprístupňovania a využívania;
- využitia kultúrnej infraštruktúry územia a zabezpečenia jej dostupnosti na území;
- efektívnej a tvorivej činnosti kultúrnych inštitúcií a podpory slobodnej umeleckej tvorby;

Trnavský samosprávny kraj je zriaďovateľom 18 kultúrnych inštitúcií:

- 6 múzeí (Záhorské múzeum v Skalici, Západoslovenské múzeum v Trnave, Vlastivedné múzeum v Hlohovci, Vlastivedné múzeum v Galante, Žitnoostrovne múzeum v Dunajskej Strede, Balneologické múzeum v Piešťanoch);
- 2 galérií (Záhorská galéria v Senici, Galéria J. Koniarka v Trnave);
- 4 knižníc (Galantská knižnica v Galante, Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede, Záhorská knižnica v Senici, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave);
- Divadla J. Palárika v Trnave;
- 4 osvetových stredísk (Záhorské osvetové stredisko v Senici, Žitnoostrovské osvetové stredisko v Dunajskej Strede, Galantské osvetové stredisko v Galante, Trnavské osvetové stredisko v Trnave);

- Hvezdárne a planetária v Hlohovci;

Je eminentným záujmom Trnavského samosprávneho kraja podporovať záujmy a efektívnu spoluprácu týchto inštitúcií, pretože rozvoj regionálnej kultúry, vzhľadom na svoj prierezový charakter, je prínosom pre viaceré oblasti:

- predstavuje jednu z priamych foriem programov a aktivít sociálnej prevencie, prevencie kriminality a prevencie pred inými negatívnymi spoločenskými javmi;
- má významnú iniciačnú a integrujúcu úlohu v procese komunitného a miestneho rozvoja;
- podporuje rozvoj ľudských zdrojov a skvalitňuje výchovno-vzdelávací proces;
- podporuje rozvoj podnikania a nových služieb v území;

Víziou Trnavského samosprávneho kraja je, že *kultúra a kultúrne hodnoty sa stanú trvalou súčasťou života obyvateľov Trnavského samosprávneho kraja a Trnavský samosprávny kraj sa stane synonymom pre kultúru a kultúrne hodnoty vo všetkých ich podobách.*

V tomto kontexte si Trnavský samosprávny kraj stanovil svoje **poslanie**, ktorým je: *vytvárať čo najlepšie podmienky pre tvorbu a prezentáciu kultúry a kultúrnych hodnôt na miestnej a regionálnej úrovni pre súčasné generácie a v maximálnej miere zabezpečovať ochranu kultúrneho dedičstva pre generácie budúce.*

Múzeá a galérie

Zámer:	Kultúrne dedičstvo zachované pre ďalšie generácie
Strategický cieľ 1:	Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania múzeí a galérií
Strategický cieľ 2:	Zvýšiť dostupnosť kultúrneho dedičstva v elektronickej forme
Strategický cieľ 3:	Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov
Strategický cieľ 4:	Zvýšiť atraktivnosť prezentačných činností s dôrazom na výchovno-vzdelávaciu činnosť

Strategický cieľ 1: Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania múzeí a galérií

Aktivity:

- Vytváranie priestorových podmienok pre realizáciu činnosti múzeí a galérií;
- Vytváranie technických predpokladov pre realizáciu činnosti múzeí a galérií a ochranu zbierkových predmetov;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	rekonštruované/modernizované budovy múzeí/galérií	áno / počet
	obstarané budovy múzeí/galérií	áno / počet
	vybudované exteriérové priestory pre realizáciu výstav v záhradách	áno / počet
	inštalované/modernizované kamerové/požiarné/zabezpečovacie systémy	áno / počet
	rekonštruované/rozšírené/vybudované/modernizované depozitáre	áno / počet
	vybudované/modernizované reštaurátorské/konzervátorské pracoviská	áno / počet
	počet reštaurovaných predmetov	počet
	počet konzervovaných predmetov	počet
Výsledky		
	nárast návštevnosti múzeí a galérií	%
	pokles vyvolaných nákladov na reštaurovanie	%
	nárast odborne ošetrovaných zbierkových predmetov	%
	štandardizované podmienky pre ochranu a správu zbierok	áno

Strategický cieľ 2: Zvýšiť dostupnosť kultúrneho dedičstva v elektronickej forme

Aktivity:

- Vytváranie podmienok na dosiahnutie štandardnej európskej úrovne v oblasti implementácie IKT do odborných a prezentačných činností v múzeách a galériách;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy	
realizovaný projekt CEDVU a CEMUZ	áno
doplnené HW a SW vybavenie múzeí a galérií	áno/počet
funkčné web stránky múzeí a galérií	áno/počet
Výsledky	
podiel digitalizovaných zbierkových predmetov	%
podiel verejne (elektronicky) sprístupnených zbierkových predmetov a súvisiacich informácií	%
nárast návštevnosti múzeí a galérií	%

Strategický cieľ 3: Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov

Aktivity:

- Optimalizovanie personálneho zázemia múzeí a galérií;
- Podporovanie rastu odbornej kvalifikácie zamestnancov múzeí a galérií;
- Podporovanie mobility, spolupráce a výmeny informácií/skúseností expertov pamäťových a fondových inštitúcií na všetkých úrovniach;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy	
zrealizovaný personálny audit	áno / počet
zavedený systém celoživotného vzdelávania	áno
počet školení	počet
počet typov školení	počet
počet vyškolených zamestnancov	počet
počet vzdelávajúcich sa	počet
počet pracovných stáží, účasti na seminároch, konferenciách, medzinárodných projektoch, podujatí v medzinárodných inštitúciách a pod.	počet
počet účasti v medzinárodných porotách, odborných externých porotách a pod.	počet
počet kooperácií s akademickou obcou (konzultant, oponent a pod.)	počet
počet členstiev v profesijných organizáciách	počet
počet vytvorených partnerstiev	počet
Výsledky	
nárast publikačnej činnosti zamestnancov v domácej/zahraničnej tlači, odborných periodikách, monografiách	áno (%)
nárast výskumnej činnosti zamestnancov	áno (%)
nárast kvalifikácie zamestnancov	áno

Strategický cieľ 4: Zvýšiť atraktivnosť prezentačných činností s dôrazom na výchovno-vzdelávaciu činnosť

Aktivity:

- Vytváranie podmienok pre vznik a modernizáciu expozícií;
- Vytváranie podmienok pre rozvoj výchovno-vzdelávacej funkcie múzeí a galérií;
- Podporovanie vzniku a rozvoja sofistikovaných foriem marketingovej komunikácie (členské kluby priateľov múzea, spoločenské udalosti a komunitné aktivity na podporu aktivít, získavanie a práca s dobrovoľníkmi, prevádzkovanie múzejných obchodov);
- Podporovanie mobility zbierkových predmetov múzeí a galérií s cieľom zvyšovať ich dostupnosť verejnosti;
- Vytváranie podmienok pre plnohodnotnú návštevnosť múzeí a galérií občanmi so zdravotným postihnutím;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy	
počet nových/modernizovaných expozícií	počet/frekvencia
vytvorené jazykové mutácie informačných systémov/sprievodcov	počet
vytvorené/modernizované informačné systémy	počet
počet spoločných aktivít s inými kultúrno-vzdelávacími subjektmi	počet
počet vytvorených marketingových produktov	počet
počet prezentačných/výstavných aktivít mimo priestorov múzeí a galérií	počet
vybudované bezbariérové prvky v múzeách a galériách	áno
inštalované prvky pre zdravotné postihnutých	áno
Výsledky	
nárast návštevnosti múzeí a galérií	%
nárast cudzích zdrojov pre činnosť múzeí a galérií	%
nárast spokojnosti návštevníkov múzeí a galérií	%
nárast referencií o činnosti v domácich a zahraničných periodikách	áno
kurátorstvo medzinárodných výstav a periodických podujatí	áno

Knižnice

Zámer:	Moderné knižnično-informačné služby pre všetkých užívateľov
Strategický cieľ 1:	Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania knižníc
Strategický cieľ 2	Zvýšiť dostupnosť kultúrneho a vedeckého dedičstva v elektronickej forme
Strategický cieľ 3:	Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov
Strategický cieľ 4:	Zvýšiť rozsah a kvalitu služieb poskytovaných knižnicami

Strategický cieľ 1: Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania knižníc

Aktivity:

- Vytváranie priestorových podmienok pre realizáciu činnosti knižníc;
- Vytváranie technických predpokladov pre realizáciu činností knižníc a ochranu knižničných fondov;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	rekonštruované/modernizované budovy knižníc	áno / počet
	obstarané budovy knižníc	áno / počet
	inštalované/modernizované kamerové/požiarné/zabezpečovacie systémy	áno / počet
	modernizované interiéry knižníc	áno / počet
Výsledky		
	nárast návštevnosti knižníc	%
	štandardizované podmienky pre činnosť knižníc	áno

Strategický cieľ 2: Zvýšiť dostupnosť kultúrneho a vedeckého dedičstva v elektronickej forme

Aktivity:

- Zabezpečovanie ochrany, spracúvania a sprístupňovania regionálnych dokumentov v digitalizovanej forme;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	vytvorené centrum pre digitalizáciu dokumentov	áno
	počet digitalizovaných dokumentov (za rok, spolu)	počet
Výsledky		
	podiel digitalizovaných dokumentov z celkového počtu	%
	podiel zverejnených a dostupných dokumentov zo všetkých	%
	nárast užívateľov dokumentov	%
	prírastok digitalizovaných dokumentov	%

Strategický cieľ 3: Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov

Aktivity:

- Optimalizovanie personálneho zázemia regionálnych knižníc;
- Podporovanie rastu odbornej kvalifikácie zamestnancov knižníc;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy	
zrealizovaný personálny audit	áno / počet
zavedený systém celoživotného vzdelávania	áno
počet školení	počet
počet typov školení	počet
počet vyškolených zamestnancov	počet
počet vzdelávajúcich sa	počet
počet pracovných stáží, účasti na seminároch, konferenciách a pod.	počet
Výsledky	
nárast kvalifikácie zamestnancov	áno

Strategický cieľ 4: Zvýšiť rozsah a kvalitu služieb poskytovaných knižnicami

Aktivity:

- Zabezpečovanie podpory fungovania knižníc prostredníctvom informačno-komunikačných technológií;
- Zabezpečovanie optimálneho množstva a skladby informačných zdrojov a ich cyklickú obmenu;
- Vytváranie partnerstiev a spolupráce knižníc s inými aktérmi v oblasti kultúry a vzdelávania;
- Podporovanie vzniku a rozvoja sofistikovaných foriem marketingovej komunikácie (členské kluby priateľov knižníc, spoločenské udalosti a komunitné aktivity na podporu knižničných aktivít, získavanie a práca s dobrovoľníkmi);
- Vytváranie podmienok pre plnohodnotné využívanie knižníc občanmi so zdravotným postihnutím;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	doplnené HW a SW vybavenie knižníc	áno
	funkčné web portálové riešenia knižníc s orientáciou na klientov	áno / počet
	implementované knižnično-informačné systémy	áno
	celkový rozsah knižničného fondu	počet
	existujúce knižničné fondy pre zdravotne postihnutých	áno / počet
	existujúce knižničné fondy pre národnostné menšiny	áno / počet
	vytvorená virtuálna knižnica	áno
	počet vytvorených partnerstiev	počet
	počet vytvorených marketingových produktov	počet
	počet spoločných projektov s aktérmi v oblasti kultúry	počet
	vybudované bezbariérové prvky v knižniciach	áno
	inštalované prvky pre zdravotné postihnutých	áno
Výsledky		
	nárast návštevnosti knižníc	%
	nárast cudzích zdrojov pre činnosť knižníc	%
	nárast spokojnosti návštevníkov knižníc s ponukou produktov a služieb	%

Osvetové strediská

Zámer:	Unikátne podmienky pre realizáciu záujmovo-umeleckej činnosti na území kraja
Strategický cieľ 1:	Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania osvetových stredísk
Strategický cieľ 2:	Zvýšiť účinnosť osvetových stredísk pri tvorbe a uchovávaní kultúry na území kraja
Strategický cieľ 3:	Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov

Strategický cieľ 1: Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania osvetových stredísk

Aktivity:

- Vytváranie priestorových podmienok pre realizáciu činnosti osvetových stredísk;
- Vytváranie technických predpokladov pre realizáciu činnosti osvetových stredísk;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	rekonštruované/modernizované budovy osvetových stredísk	áno / počet
	obstarané budovy osvetových stredísk	áno / počet
	doplnené HW a SW vybavenie osvetových stredísk	áno / počet
	funkčné individuálne web stránky osvetových stredísk	áno / počet
	modernizované interiéry zariadení	áno / počet
Výsledky		
	nárast návštevnosti zariadení	%
	nárast výstavnej činnosti	%

Strategický cieľ 2: Zvýšiť účinnosť osvetových stredísk pri tvorbe a uchovávaní kultúry na území kraja

Aktivity:

- Zabezpečovanie systematického zberu, hodnotenia a prezentácie existujúcich kultúrnych aktivít na území kraja;
- Zabezpečovanie edukácie v oblasti ľudovej tvorby a tradícií;
- Zabezpečovanie edukácie v oblasti zdravého životného štýlu;
- Vytváranie spolupráce so špecializovanými inštitúciami na regionálnej úrovni;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	funkčný portál pre prezentáciu kultúry na území kraja	áno
	vytvorená databáza tvorcov kultúry na území kraja	áno
	počet realizovaných aktivít v oblasti ZUČ	počet
	počet vzdelávacích aktivít	počet
	počet typov vzdelávacích aktivít v oblasti kultúry	počet
	počet typov vzdelávacích aktivít v oblasti životného štýlu	počet
	počet realizovaných voľnočasových aktivít	počet
	počet vytvorených partnerstiev	počet
Výsledky		
	nárast návštevnosti podujatí	%
	nárast jednotlivcov zapájajúcich sa do programov OS	%

Strategický cieľ 3: Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov

Aktivity:

- Optimalizovanie personálneho zázemia osvetových stredísk;
- Podporovanie rastu odbornej kvalifikácie zamestnancov osvetových stredísk;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	zrealizovaný personálny audit	áno / počet
	zavedený systém celoživotného vzdelávania	áno
	počet školení	počet
	počet typov školení	počet
	počet vyškolených zamestnancov	počet
	počet vzdelávajúcich sa	počet
Výsledky		
	nárast kvalifikácie zamestnancov	áno

Divadlo

Zámer:	Ponuka profesionálneho divadelníctva v rámci kraja, Slovenska i Európy
<i>Strategický cieľ 1:</i>	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania divadla</i>
<i>Strategický cieľ 2:</i>	<i>Zvýšiť atraktivnosť divadla pri kreovaní kultúry na území kraja</i>
<i>Strategický cieľ 3:</i>	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov</i>

Strategický cieľ 1: Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania divadla

Aktivity:

- Vytváranie priestorových podmienok pre realizáciu činností divadla;
- Vytváranie technických predpokladov pre realizáciu činností divadla;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	rekonštruovaná/modernizovaná/udržiavaná budova	áno
	modernizovaný interiér divadla	áno
	doplnené technické vybavenie divadla	áno
Výsledky		
	nárast návštevnosti zariadenia	%
	pokles nákladov na prevádzku budovy	%
	štandardizované podmienky pre realizáciu divadelnej tvorby	áno

Strategický cieľ 2: Zvýšiť atraktivnosť divadla pri kreovaní a prezentácii kultúry

Aktivity:

- Podporovanie vzniku alternatívnych kultúrnych projektov v priestoroch divadla;
- Podporovanie regionálnej, národnej a medzinárodnej mobility predstavení divadla a vice versa;
- Rozširovanie repertoáru divadla o diela domácich i zahraničných autorov;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	počet podporených projektov alternatívnych skupín/jednotlivcov v priestoroch divadla	počet
	počet typov/žánrov aktivít usporiadaných v divadle	počet
	počet medzinárodných partnerstiev	počet
	počet spoločných projektov s medzinárodnými partnermi	počet
	počet predstavení (zájazdov) v rámci regiónu, Slovenska, v zahraničí	počet
	počet uvedených titulov (nových) domácich autorov	počet
	počet uvedených titulov (nových) zahraničných autorov	počet
Výsledky		
	nárast návštevnosti divadla	%
	nárast spokojnosti obyvateľov s ponukou/kvalitou kultúry	%
	nárast cudzích/partnerských projektov	%
	nárast zájazdov na celkovom počte predstavení	%

Strategický cieľ 3: Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov

Aktivity:

- Optimalizácia personálneho zázemia divadla;
- Podporovanie rastu odbornej kvalifikácie zamestnancov divadla;
- Podporovanie mobility, spolupráce a výmeny informácií/skúseností členov súboru;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	zrealizovaný personálny audit	áno / počet
	zavedený systém celoživotného vzdelávania	áno
	počet školení	počet
	počet typov školení	počet
	počet vyškolených zamestnancov	počet
	počet vzdelávajúcich sa	počet
	počet pracovných stáží, výmenných pobytov	počet
Výsledky		
	nárast kvalifikácie zamestnancov	áno

Miestna kultúra

Inštitúcie a zariadenia pôsobiace v sfére miestnej kultúry v Trnavskom samosprávnom kraji patria svojimi výkonmi a aktivitami k najlepším v rámci Slovenska.

Platí to najmä vo vzťahu ku kultúrnym inštitúciám a zariadeniam v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí, ale aj k subjektom vyvíjajúcim prokultúrnú činnosť, ako občianske združenia, spolky, nadácie či iné neziskové organizácie z prostredia národnostných menšín, cirkví, Matice slovenskej a pod.

V 16 mestách a 235 obciach Trnavského samosprávneho kraja sú ponúkané obyvateľom a návštevníkom, a to vo väčšej či menšej miere, vo väčšej či menšej kvalite každý rok desiatky podujatí a aktivít z rôznych oblastí kultúry a žánrov kultúrnych hodnôt.

Prevažná väčšina miest a obcí ponuku produktov a služieb miestnej kultúry nielen deklaruje, ale v praxi aj naplňuje a tak sa miestna – rozumej mestská a obecná kultúra – stala pevnou a neodmysliteľnou súčasťou života týchto samosprávnych celkov a ich obyvateľov.

Orgány a organizácie Trnavského samosprávneho kraja vždy transparentne nielen deklarovali, ale aj prakticky naplňovali záujem o rozvoj miestnej kultúry vo „svojich“ mestách a obciach.

Dialo a deje sa tak predovšetkým prostredníctvom aktívnej činnosti predsedu kraja, poslancov – členov zastupiteľstva, úradu samosprávneho kraja, organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja, grantového systému na podporu kultúry a pod.

Je tomu tak nie z pozície nadriadeného, ale z pozície partnera, ktorý má záujem poznať problematiku aktuálneho stavu i plánovaného rozvoja kultúry a kultúrnych hodnôt v mestách a obciach a v intenciách daných možností rozvoj kultúrnych procesov v čo možno najširšej miere podporovať a napomáhať im.

Niektoré ciele a aktivity (na ich zabezpečenie) v oblasti rozvoja miestnej kultúry majú vzhľadom na postavenie samosprávneho kraja, jeho kompetencie, kompetencie miest a obcí a spomínaný princíp partnerstva výlučne charakter odporúčaní⁵⁷, iné predstavujú možnosti pre rozšírenie podpory⁵⁸ zo strany samosprávneho kraja smerom k mestám/obciam, či aktérom pôsobiacim v miestnej kultúre, ale i opačne.

Ciele a aktivity sú zaradené do štyroch logických blokov:

- pohľad inštitucionálno-legislatívny,
- pohľad finančný,
- pohľad informovanosti a dostupnosti a
- pohľad spolupráce.

Uvedené strategické ciele by mali prispieť k postupnému napĺňaniu zámeru, ktorý by mal napomôcť v dosiahnutí stanovenej vízie a poslania kraja.

Zámer:	Udržané a systematicky rozvíjané kultúrno-osvetové aktivity a činnosti v obciach a mestách Trnavského samosprávneho kraja
<i>Strategický cieľ 1:</i>	<i>Zvýšiť kvalitu prostredia pre činnosť všetkých aktérov miestnej kultúry participujúcich na tvorbe a rozvoji kultúry v danom území</i>
<i>Strategický cieľ 2:</i>	<i>Zvýšiť intenzitu budovania kultúrneho povedomia a vzťahu ku kultúre medzi deťmi a mládežou</i>
<i>Strategický cieľ 3:</i>	<i>Zvýšiť dostupnosť finančných zdrojov pre realizáciu kultúry na miestnej (a regionálnej) úrovni pre všetkých relevantných aktérov</i>
<i>Strategický cieľ 4:</i>	<i>Zvýšiť kvalitu informácií o ponuke a dostupnosti kultúrnych hodnôt pre obyvateľov a návštevníkov miest a obcí na území kraja</i>
<i>Strategický cieľ 5:</i>	<i>Zvýšiť mieru a kvalitu vzájomnej spolupráce subjektov v miestnej a regionálnej kultúre</i>

⁵⁷ Napríklad v oblasti inštitucionálno-legislatívnej.

⁵⁸ Napríklad v oblasti finančnej.

Pohľad inštitucionálno-legislatívny

Strategický cieľ: *Zvýšiť kvalitu prostredia pre činnosť všetkých aktérov miestnej kultúry participujúcich na tvorbe a rozvoji kultúry v danom území*

Aktivity:

- Prijatie a uplatňovanie regulačných rámcov o kultúrno-osvetovej činnosti na úrovni miest/obcí, ako faktora podporujúceho ekonomický, sociálny a občiansky rozvoj obcí miest a regiónov;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	prijaté normy, deklarácie, VZN, smernice na podporu kultúrno-osvetovej činnosti	áno / počet
	vytvorené podporné mechanizmy zo strany miestnej samosprávy	áno / počet
Výsledky		
	nárast subjektov/aktérov miestnej kultúry	%
	nárast realizovaných podujatí	%
	nárast spokojnosti obyvateľov s ponukou/kvalitou kultúry	%

Strategický cieľ: *Zvýšiť intenzitu budovania kultúrneho povedomia a vzťahu ku kultúre medzi deťmi a mládežou*

Aktivity:

- Využívanie miestnych knižníc (ako stabilného a existujúceho prvku v miestnej kultúre) na realizáciu ďalšej kultúrno-osvetovej činnosti (besedy, súťaže, výstavy, tvorivé dielne, návštevy kultúrnych podujatí v iných obciach a pod.);

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	miestne knižnice využívané ako kultúrne centrá	áno / počet
	počet zorganizovaných kultúrno-osvetových aktivít	počet
	počet účastníkov kultúrno-osvetových aktivít	počet
Výsledky		
	nárast realizovaných podujatí	%
	podiel detí a mládeže zúčastňujúcich sa podujatí	%

Pohľad finančný

Strategický cieľ : *Zvýšiť dostupnosť finančných zdrojov pre realizáciu kultúry na miestnej a regionálnej úrovni pre všetkých relevantných aktérov*

Aktivity:

- Vytvorenie/udržanie podporných finančných programov (grantové schémy) na úrovni miest a obcí pre subjekty realizujúce kultúru na miestnej úrovni;
- Udržanie/rozvíjanie podporných finančných programov (grantové schémy) na úrovni samosprávneho kraja pre subjekty realizujúce kultúru - z neverejného sektora (OZ, neziskové organizácie a pod.), pre profesionálne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí (kníhnice, kiná, kultúrne strediská a pod.) a pre obce/mestá;
- Vytvorenie osobitného systému financovania akvizičnej činnosti múzeí, galérií a knižníc na území kraja a osobitného systému financovania pre predmety pamiatkovej hodnoty – kultúrneho dedičstva;
- Vytvorenie systému spolufinancovania/finančnej a inej podpory pre kultúrne inštitúcie v pôsobnosti samosprávneho kraja zo strany obcí, v ktorých sídlia;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy	
zavedené/udržané podporné programy	áno / počet
systematické spolufinancovanie/podpora kultúrnych organizácií VÚC	áno
počet podporených subjektov/ počet podporených typov subjektov	počet
počet podporených aktivít/počet podporených typov aktivít	počet
počet zrealizovaných akvizícií	počet
počet sanovaných pamiatok	počet
Výsledky	
nárast zdrojov alokovaných prostredníctvom podporných programov	%
nárast kultúrnych podujatí	%
nárast subjektov realizujúcich ponuku kultúry	%
nárast realizovaných akvizícií	%
podiel sanovaných pamiatok zo všetkých	%

Pohľad informovanosti a dostupnosti

Strategický cieľ: *Zvýšiť kvalitu informácií o ponuke a dostupnosti kultúrnych hodnôt pre obyvateľov a návštevníkov miest a obcí na území kraja*

Aktivity:

- Vytvorenie informačnej elektronickej bázy o miestnej a regionálnej kultúre na území kraja;
- Integrovanie informačnej elektronickej bázy o miestnej a regionálnej kultúre na území kraja s informáciami v oblasti cestovného ruchu;
- Monitorovanie dopytov a záujmu obyvateľov o produkty a služby v miestnej kultúre;
- Skvalitňovanie individuálnej prezentácie miest a obcí a ponuky kultúry na ich území;
- Skvalitňovanie individuálnych prezentácií kultúrnych zariadení o svojej činnosti a ponuke kultúrnych služieb a produktov;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy		
	funkčný interaktívny portál o kultúre v kraji	áno
	počet užívateľov portálu z radov realizátorov kultúry	počet
	počet realizovaných monitorovaní	počet
	aktualizované/inovované web stránky miest a obcí	áno / počet
	aktualizované/inovované web stránky kultúrnych zariadení	áno/ počet
Výsledky		
	nárast spokojnosti obyvateľov s ponukou kultúry	%
	nárast spokojnosti obyvateľov s informovanosťou o ponuke kultúry	%
	nárast návštevnosti podujatí a kultúrnych inštitúcií	%

Pohľad spolupráce

Strategický cieľ: *Zvýšiť mieru a kvalitu vzájomnej spolupráce subjektov v miestnej a regionálnej kultúre*

Aktivity:

- Posilňovanie spolupráce a koordinácie medzi aktérmi kultúry na území kraja;
- Zavedenie systému poradenstva o možnostiach získania finančných prostriedkov pre realizáciu kultúry pre subjekty miestnej kultúry z cudzích zdrojov aj z hľadiska podpory cezhraničných kultúrnych aktivít;
- Zavedenie systému vzdelávania pre potenciálnych žiadateľov a prijímateľov projektových finančných prostriedkov v oblasti projektového a finančného riadenia;

Merateľné ukazovatele pokroku:

Výstupy	
počet spoločných aktivít	počet
počet spolupracujúcich subjektov	počet
funkčný poradenský systém	áno
počet cezhraničných projektov/podujatí	počet
počet vyškolených/počet školení	počet
počet podaných projektov	počet
Výsledky	
nárast spokojnosti obyvateľov s ponukou kultúry	%
nárast návštevnosti podujatí a kultúrnych inštitúcií	%
nárast obcí, ktoré získali grantovú podporu	%
nárast subjektov, ktoré získali grantovú podporu	%

Záver alebo zhrnutie pre verejnosť

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území Trnavského samosprávneho kraja predstavuje dokument, ktorý obsahuje generalizujúci pohľad na stav kultúry v Trnavskom samosprávnom kraji a súčasne predstavuje víziu kraja pre oblasť kultúry na jeho území a definuje jeho poslanie pri jej tvorbe, uchovávaní a prezentácii.

Trnavský samosprávny kraj je zriaďovateľom 18 kultúrnych inštitúcií, ktoré ako svoje príspevkové organizácie financuje zo svojho rozpočtu a medzi ktoré patrí: 6 *múzeí* (Záhorské múzeum v Skalici, Západoslovenské múzeum v Trnave, Vlastivedné múzeum v Hlohovci, Vlastivedné múzeum v Galante, Žitnoostrovné múzeum v Dunajskej Strede, Balneologické múzeum v Piešťanoch); 2 *galérie* (Záhorská galéria v Senici, Galéria J. Koniarka v Trnave); 4 *knižnice* (Galantská knižnica v Galante, Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede, Záhorská knižnica v Senici, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave); *Divadlo* J. Palárika v Trnave; 4 *osvetové strediská* (Záhorské osvetové stredisko v Senici, Žitnoostrovné osvetové stredisko v Dunajskej Strede, Galantské osvetové stredisko v Galante, Trnavské osvetové stredisko v Trnave); *Hvezdáreň* a *planetárium* v Hlohovci.

Sieť uvedených regionálnych organizácií dopĺňajú na miestnej úrovni *knižnice*, *kiná*, *amfiteátre*, *kultúrne domy/osvetové zariadenia*, *pamätné izby/domy*, ale aj *mestské/obecné/privátne múzeá* či *galérie*. Predpokladom pre realizáciu a rozvoj kultúry v kraji sú aj *desiatky neverejných združení/spolkov/osôb* pôsobiacich v kultúrno-osvetovej činnosti a samozrejme aj *privátne kultúrne zariadenia*.

Aj keď Trnavský kraj nepatrí medzi regióny s masívnym výskytom kultúrnych pamiatok – čo do počtu – nachádzajú sa tu mnohé unikátne *kultúrne* a *technické pamiatky*. Príkladom za všetky môže byť *socha Moravianskej Venuše* s odhadovaným vekom približne 23 tisíc rokov, ktorá je považovaná za najstarší umelecký výtvarný prejav na území Slovenska. História územia a jeho sídelný význam navyše podčiarkujú aj zachované *zámky*, *kaštiele* a *hrady* -

v Trnavskom kraji sa nachádza napríklad 6 zo 109 hradov Slovenska. Za súčasť kultúrneho dedičstva môžeme považovať aj sakrálnu architektúru - v Trnavskom kraji sa nachádza viac ako 300 kostolov rôznych cirkví.

Čo sa týka vlastnej realizácie *kultúrnych, spoločenských, výchovno-vzdelávacích, súťažných či festivalových aktivít*, Trnavský kraj patrí medzi najaktívnejšie regióny Slovenska – a to najmä vďaka aktivitám miest a obcí - v roku 2007 sa ich tu uskutočnilo spolu viac ako 16 tisíc, pričom tento počet zahŕňa len činnosť kultúrno-osvetových zariadení. Nezanedbateľnú úlohu pri tvorbe, uchovávaní a prezentácii kultúry zohrávajú i občianske združenia, spolky, nadácie či iné neziskové organizácie z prostredia národnostných menšín, cirkví, Matice slovenskej a pod.

Z pohľadu budúcnosti kultúry v kraji si Trnavský samosprávny kraj stanovil nasledovnú **víziu** - *kultúra a kultúrne hodnoty sa stanú trvalou súčasťou života obyvateľov Trnavského samosprávneho kraja a Trnavský samosprávny kraj sa stane synonymom pre kultúru a kultúrne hodnoty vo všetkých ich podobách.*

V tomto kontexte si určil i svoje **poslanie**, ktorým je *vytvárať čo najlepšie podmienky pre tvorbu a prezentáciu kultúry a kultúrnych hodnôt na miestnej a regionálnej úrovni pre súčasné generácie a v maximálnej miere zabezpečovať ochranu kultúrneho dedičstva pre generácie budúce.*

Uvedenú víziu chce samosprávny kraj realizovať prostredníctvom nasledovných strategických cieľov pre jednotlivé typy kultúrnych inštitúcií, ktorých zriaďovateľom je a ktoré aj priamo financuje.

Múzeá a galérie

Zámer:	Kultúrne dedičstvo zachované pre ďalšie generácie
Strategický cieľ 1:	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania múzeí a galérií</i>
Strategický cieľ 2:	<i>Zvýšiť dostupnosť kultúrneho dedičstva v elektronickej forme</i>
Strategický cieľ 3:	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov</i>
Strategický cieľ 4:	<i>Zvýšiť atraktivnosť prezentačných činností s dôrazom na výchovno-vzdelávaciu činnosť</i>

Knižnice

Zámer:	Moderné knižnično-informačné služby pre všetkých užívateľov
Strategický cieľ 1:	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania knižníc</i>
Strategický cieľ 2:	<i>Zvýšiť dostupnosť kultúrneho a vedeckého dedičstva v elektronickej forme</i>
Strategický cieľ 3:	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov</i>
Strategický cieľ 4:	<i>Zvýšiť rozsah a kvalitu služieb poskytovaných knižnicami</i>

Osvetové strediská

Zámer:	Unikátne podmienky pre realizáciu záujmovo-umeleckej činnosti na území kraja
Strategický cieľ 1:	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania osvetových stredísk</i>
Strategický cieľ 2:	<i>Zvýšiť účinnosť osvetových stredísk pri tvorbe a uchovávaní kultúry na území kraja</i>
Strategický cieľ 3:	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov</i>

Divadlo

Zámer:	Ponuka profesionálneho divadelníctva v rámci kraja, Slovenska i Európy
Strategický cieľ 1:	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre činnosť a plnenie poslania divadla</i>
Strategický cieľ 2:	<i>Zvýšiť atraktivnosť divadla pri kreovaní kultúry na území kraja</i>
Strategický cieľ 3:	<i>Zvýšiť kvalitu podmienok pre rast a rozvoj ľudských zdrojov</i>

Súčasne, z pozície regionálnej vlády, sa samosprávny kraj v rámci partnerskej spolupráce s mestami a obcami snaží vytvárať podmienky pre rozvoj miestnej kultúry a podporu jej aktérov.

V tomto zmysle bol stanovený aj zámer pre oblasť miestnej kultúry. Pre jeho naplnenie v dlhodobom horizonte boli navrhnuté nasledovné strategické ciele, z ktorých niektoré predstavujú odporúčania pre miestnu samosprávu a niektoré prezentujú výsledky aktivít, ktoré kraj mieni podniknúť.

Zámer:	Udržané a systematicky rozvíjané kultúrno-osvetové aktivity a činnosti v obciach a mestách Trnavského samosprávneho kraja
Strategický cieľ 1:	<i>Zvýšiť kvalitu prostredia pre činnosť všetkých aktérov miestnej kultúry participujúcich na tvorbe a rozvoji kultúry v danom území</i>
Strategický cieľ 2:	<i>Zvýšiť intenzitu budovania kultúrneho povedomia a vzťahu ku kultúre medzi deťmi a mládežou</i>
Strategický cieľ 3:	<i>Zvýšiť dostupnosť finančných zdrojov pre realizáciu kultúry na miestnej (a regionálnej) úrovni pre všetkých relevantných aktérov</i>
Strategický cieľ 4:	<i>Zvýšiť kvalitu informácií o ponuke a dostupnosti kultúrnych hodnôt pre obyvateľov a návštevníkov miest a obcí na území kraja</i>
Strategický cieľ 5:	<i>Zvýšiť mieru a kvalitu vzájomnej spolupráce subjektov v miestnej a regionálnej kultúre</i>

Zhrnutie výsledkov prieskumu

Kultúra, kultúrne dedičstvo, kultúrne hodnoty – to nie sú solitéry stojace a fungujúce mimo spoločnosti, bez ohľadu na to, či ide o societu vidieka, mesta, regiónu či celej krajiny. **Kultúra je ich systém a spoločný menovateľ**, pretože je – napísané v súlade s dokumentom UNESCO z roku 2002 – „**súhrnom osobitých duchovných, materiálnych, intelektuálnych a emocionálnych črt spoločnosti alebo sociálnej skupiny, ktorý zahŕňa spolu s umením a literatúrou aj spoločný spôsob života, životný štýl, hodnotový systém, tradície a vieru**“.

Racionálne aj emocionálne vzatá pozícia kultúry je vyjadrená aj v inom dokumente UNESCO z roku 1997 „Od okraja do stredu“. Kultúra je v tomto ponímaní postavená do stredu záujmu pozornosti všetkých subjektov na všetkých úrovniach riadenia a celkového fungovania spoločnosti, ktorí relevantne rozhodujú o jej hodnotovom smerovaní. V tomto zmysle je 21. storočie spojené s jasnou materiálnou a duchovnou doktrínou **zvyšovania kvality života človeka** a vyznávania hodnôt tvoriacich zmysel a obsah existencie jednotlivca spoločnosti.

Kultúra je v takto stanovených intenciách jedným zo základných indikátorov stupňa stavu spoločnosti a kvality života jednotlivca v tejto spoločnosti. Vplýva na ňu politický, ekonomický, právny a sociálny stav spoločnosti a kultúra je (aj) im nastaveným zrkadlom. Je tomu tak aj u nás – v obci, v meste, v regióne, v kraji i na celom Slovensku. **Ide o určitú kultúrnu identitu** – identifikáciu človeka s konkrétnymi postojmi, návykmi, tradíciami, hodnotami, interpretáciami, spôsobmi myslenia, cítenia a konania toho – ktorého spoločenstva.

Od tzv. národnej kultúrnej identity, ktorá mala dominantné miesto v socio–kultúrnej teórii spoločenských vied ešte v nedávnej minulosti, je táto významovo prenášaná **viac do regionálnej a miestnej, teda lokálnej kultúrnej identity**. Nielen rovinu teoretického, ale najmä praktického vnímania toho podporujú predovšetkým princípy, východiská a súvislosti geografické, historické, jazykové, politologické, sociálno-psychologické i sociálno-kultúrne.

V takto poňatých súradniciach je prirodzene zrejmé, že v rámci spracovania dokumentu Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít v Trnavskom samosprávnom kraji nemožno v záujme komplexnosti obísť **význam a postavenie ostatných subjektov priamo či nepriamo sa podieľajúcich na tvorbe a rozvoji kultúrnej identity a rozmanitosti na území kraja.**

Rozhodujúcimi sú v tomto mestské a obecné úrady, kultúrne zariadenia, subjekty a pracoviská vzdelávacích inštitúcií, občianske združenia a neziskové organizácie, ale aj formálne či neformálne skupiny a jednotlivci pôsobiaci v kultúrnom prostredí Trnavského samosprávneho kraja. Významnú zložku v tomto monitorovaní prisúdili spracovatelia dokumentu samotným obyvateľom, pre ktorých je naplnenie stratégie rozvoja kultúry v kraji - spolu s návštevníkmi kraja – určené predovšetkým.

Súčasťou tvorby **Stratégie** bolo teda získavanie **vstupných údajov, názorov a námetov** prostredníctvom dotazníkového prieskumu od:

1. tvorcov kultúry v Trnavskom samosprávnom kraji a
2. prijímateľov kultúry a kultúrnych hodnôt v Trnavskom samosprávnom kraji.

V rámci týchto dvoch hlavných kategórií boli oslovené:

- a) mestá a obce v Trnavskom kraji, ako subjekty tvorby miestnej kultúry a zriaďovatelia kultúrnych zariadení na miestnej úrovni;
- b) kultúrne organizácie z neverejného sektora, inštitúcie zriadené mestami a fyzické osoby, realizujúce kultúrne aktivity na území Trnavského kraja.
- c) obyvatelia vidieka;
- d) obyvatelia miest;

Mestá a obce v Trnavskom kraji

V rámci prieskumu bolo elektronicky oslovených 16 miest⁵⁹ a 235 obcí na území Trnavského kraja. V prípade obcí nebolo možné doručiť dotazník kvôli neexistujúcemu funkčnému spojeniu 22 obciam. Návratnosť pri obciach dosiahla 46% (97 obcí), pri mestách 44% (7 miest).

Kultúrne organizácie

V rámci prieskumu bolo vybraných a oslovených 44 subjektov, ktoré pôsobia na území Trnavského kraja, pričom návratnosť dosiahla približne 45%. Dopytované organizácie boli zaradené do kategórií podľa právnej formy (občianske združenie, nezisková organizácia, fyzická osoba, nadácia, iná právna forma), sídla organizácie (obec/mesto a okres), činnosti (divadlo, tanec, hudba, výtvarné umenie, voľno-časové aktivity všeobecne a iné), roku začatia činnosti, počtu členov a počtu spolupracujúcich dobrovoľníkov.

Obyvatelia vidieka

V rámci prieskumu bolo oslovených 253 obyvateľov v 54 obciach vo všetkých okresoch na území Trnavského kraja. Respondenti boli zaradení do kategórií podľa pohlavia (muž/žena), veku (v intervaloch 15-34, 35-54 a 55 a viac), pôvodu (obec, okres, kraj, iný kraj), dosiahnutého vzdelania (základné, stredné odborné bez maturity, stredné s maturitou a vysokoškolské) a typu domácnosti (domácnosť roľníka, domácnosť robotníka, domácnosť podnikateľa, domácnosť zamestnanca, domácnosť dôchodcu).

Obyvatelia miest

V rámci prieskumu bolo oslovených 192 obyvateľov žijúcich vo všetkých 16 mestách v jednotlivých okresoch na území Trnavského kraja. Respondenti boli zaradení do kategórií podľa pohlavia (muž/žena), veku (v intervaloch 15-25, 26-45, 46-60 a 60 a viac), pôvodu (mesto, okres, kraj, iný kraj), dosiahnutého vzdelania (základné, stredné odborné bez maturity, stredné s maturitou a vysokoškolské) a typu domácnosti (domácnosť roľníka,

⁵⁹ Okres Dunajská Streda: Dunajská Streda, Šamorín, Veľký Meder, Okres Galanta: Galanta, Sered', Sládkovičovo, Okres Hlohovec: Hlohovec, Leopoldov, Okres Piešťany: Piešťany, Vrbové, Okres Senica: Senica, Šaštín-Stráže, Okres Skalica: Gbely, Holíč, Skalica, Okres Trnava: Trnava.

domácnosť robotníka, domácnosť podnikateľa, domácnosť zamestnanca, domácnosť manažéra/riadiaceho zamestnanca a domácnosť dôchodcu).

Vlastné vyhodnotenie prieskumu sa nachádza v **samostatnej prílohe**.

Prílohy

Príloha 1: Prehľad základných regionálnych ukazovateľov

SR / oblasť / kraj (okres)	Rozloha (km ²)	Počet okresov	Počet obcí	Počet miest	Obyvateľstvo (osoby)		Hustota obyvateľstva na 1 km ²
					spolu	z toho mestské	
SR SPOLU	49 034	79	2 891	138	5 393 637	2 985 585	110
BRATISLAVSKÝ KRAJ	2 054	8	73	7	606 753	503 060	296
Bratislavský kraj	2 054	8	73	7	606 753	503 060	296
ZÁPADNÉ SLOVENSKO	14 992	23	881	49	1 862 227	948 755	124
Trnavský kraj	4 147	7	251	16	555 075	272 355	134
Dunajská Streda	1 075	1	67	3	115 399	44 894	107
Galanta	642	1	36	3	94 995	38 674	148
Hlohovec	267	1	24	2	45 298	26 900	170
Piešťany	381	1	27	2	64 020	35 939	168
Senica	684	1	31	2	60 789	25 837	89
Skalica	357	1	21	3	47 282	31 645	132
Trnava	741	1	45	1	127 292	68 466	172
Trenčiansky kraj	4 501	9	276	18	599 847	342 634	133
Nitriansky kraj	6 344	7	354	15	707 305	333 766	111
STREDNÉ SLOVENSKO	16 265	24	831	42	1 351 088	704 005	83
Žilinský kraj	6 811	11	315	18	695 326	351 726	102
Banskobystrický kraj	9 454	13	516	24	655 762	352 279	69
VÝCHODNÉ SLOVENSKO	15 723	24	1 106	40	1 573 569	829 765	100
Prešovský kraj	8 972	13	666	23	800 483	396 575	89
Košický kraj	6 751	11	440	17	773 086	433 190	115

Zdroj: Štatistická ročenka regiónov Slovenska, ŠÚ SR, 2007

Príloha 2: Postavenie samosprávneho kraja voči kultúrnym zariadeniam

Úsek divadelnej činnosti

Regulácia:	Zákon NR SR č. 384/1997 Z. z. o divadelnej činnosti v znení neskorších predpisov
-------------------	--

Samosprávny kraj môže:

- zriaďovať alebo zakladať a zrušovať profesionálne divadlá ako právnické osoby;
- podporuje vybrané okruhy divadelných aktivít formou účelových prostriedkov;
- podporuje kultúrne aktivity národnostných menšín na svojom území a zabezpečuje činnosť menšinových kultúrnych inštitúcií;
- kontroluje hospodárenie a účelovosť vynaložených prostriedkov v ním zriadených divadlách;
- v odbornej oblasti spolupracuje s Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky;

Samosprávny kraj, ako zriaďovateľ:

- zriaďuje profesionálne divadlo ako príspevkovú alebo rozpočtovú organizáciu;
- vymenúva a odvoláva štatutárny orgán divadla, vymenúva ho na základe výberového konania;
- poskytuje ministerstvu alebo ním určenej organizácii základné odborné informácie a dokumentačné materiály;

Úsek múzeí a galérií

Regulácia:	Zákon NR SR č. 115/1998 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty v znení neskorších predpisov
-------------------	--

Samosprávny kraj môže:

- zriaďiť alebo založiť, zrušiť múzeum a galériu;

Samosprávny kraj ako zriaďovateľ je oprávnený:

- určiť odborné zameranie a špecializáciu múzea alebo galérie;
- požiadať Slovenské národné múzeum a Slovenskú národnú galériu o odborné usmernenie;

Samosprávny kraj, ako zriaďovateľ je povinný:

- vyžiadať súhlas MK SR pred zriadením alebo zrušením múzea a galérie alebo pri prevode zriaďovateľskej funkcie dohodou na iného zriaďovateľa;
- vydať zriaďovaciu listinu alebo štatút s vymedzením poslania a rozsahu pôsobnosti podľa odbornej profilácie a špecializácie múzea alebo galérie;
- zaregistrovať múzeum alebo galériu na MK SR do 60 dní od ich zriadenia;
- požiadať MK SR do 60 dní po zrušení múzea alebo galérie o ich výmaz z Registra múzeí a galérií;
- zabezpečiť nadobúdanie, odbornú evidenciu, ochranu, využívanie a prezentáciu zbierkových predmetov;
- zabezpečiť múzeum alebo galériu po odbornej, personálnej a finančnej stránke;
- vykonávať kontrolu činnosti múzea a galérie;

Úsek osvetovej činnosti a činnosti hvezdárne

Regulácia:	Zákon NR SR č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti v znení neskorších predpisov
-------------------	--

Samosprávny kraj môže:

- zriaďiť a zrušiť osvetové zariadenie;
- zriaďuje osvetové zariadenia s pôsobnosťou na území samosprávneho kraja;
- zabezpečuje a koordinuje osvetovú činnosť prostredníctvom osvetových zariadení, ku ktorým vykonáva zriaďovateľskú funkciu;
- ustanovuje vybrané osvetové zariadenie, ktoré vykonáva odbornú-poradenskú, metodickú a informačno-dokumentačnú funkciu pre osvetové zariadenia, iné právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú osvetovú činnosť na území samosprávneho kraja;

Samosprávny kraj, ako zriaďovateľ je oprávnený:

- určovať odborné zameranie osvetového zariadenia;

Samosprávny kraj, ako zriaďovateľ je povinný:

- vydať zriaďovaciu listinu alebo štatút osvetového zariadenia;
- zabezpečiť činnosť osvetového zariadenia po odbornej, personálnej a finančnej stránke;

Úsek knižníc

Regulácia:	Zákon NR SR č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení zákona č. 416/2001 Z. z.
-------------------	--

Samosprávny kraj môže:

- zriadiť alebo založiť a zrušiť regionálnu knižnicu ako právnickú osobu;
- určiť pri jej zriadení alebo založení zameranie knižnice, určiť vybranú regionálnu knižnicu, ktorá okrem úloh uvedených v § 9, ods. 3 a 5 koordinuje a poradensky usmerňuje ostatné regionálne knižnice v samosprávnom kraji, zabezpečuje úlohy spojené s bibliografickou registráciou a koordináciou bibliografickej činnosti v samosprávnom kraji, zabezpečuje úlohy spojené s dokumentovaním stavu a rozvojom knižnično-informačných služieb verejnosti prostredníctvom knižničného systému v samosprávnom kraji;

Samosprávny kraj ako zriaďovateľ je povinný:

- vydať zriaďovaciu listinu;
- vyžiadať si pred zrušením knižnice alebo zlúčením knižnice alebo pri prevode zriaďovateľskej alebo zakladateľskej funkcie dohodu na iného zriaďovateľa alebo zakladateľa, ak ide o knižnicu uvedenú v § 25, ods. 6, záväzné stanovisko MK SR; rozhodnutie o zrušení alebo zlúčení vydané v rozpore so stanoviskom MK SR je neplatné, oznámiť MK SR zriadenie alebo založenie a zrušenie knižnice do 60 dní od vzniku týchto skutočností;
- zabezpečiť vhodné priestory pre knižnicu, primerané veľkosti jej knižničného fondu; rozsahu poskytovaných knižnično-informačných služieb a zameraniu knižnice;
- zabezpečiť knižnicu z finančnej a personálnej stránky;
- podporovať ďalšie vzdelávanie zamestnancov knižnice;
- zabezpečiť pravidelné dopĺňanie, odbornú evidenciu, odborné spracovanie, ochranu, využívanie a prístupňovanie knižničného fondu, podporovať spoluprácu knižníc;
- utvárať predpoklady na integráciu knižničného systému do medzinárodných knižničných a informačných systémov a sietí;
- ponúknuť vyradené knižničné dokumenty alebo knižničný fond knižnice, ktorá sa zrušila, iným knižniciam;
- vykonávať kontrolu činnosti knižnice;
- nariadiť mimoriadnu revíziu knižničného fondu;

Príloha 3: Prehľad nehnuteľného majetku TTSK v správe kultúrnych zariadení

Divadlo

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Divadlo Jána Palárika	budova, zastavaná plocha	Trnava	Trojičné námestie 2	3285	72, 760	131, 2031	-	-	-	TTSK
	zastavaná plocha	Trnava	Trojičné námestie 2	162	75	34	-	-	-	TTSK, súkromné osoby

Galérie

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Galéria Jána Koniarka	pozemok areálu	Trnava	Zelený križek 3	7047	137	1 729	-	áno	nie	TTSK
	Kopplova vila	Trnava	Zelený križek 3	7047	138	752	11 825 264,5	áno	nie	TTSK
	zastavaná plocha	Trnava	Zelený križek 3	8674	139/8	36	-	áno	nie	TTSK
	Synagóga	Trnava	Halenárska 2	7047	536	1 272	4 346 225	áno	nie	TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Záhorská galéria	kaštieľ	Senica	Sadová 619/3	6977	3462	1829	7 321 809,7	áno	nie	TTSK
	park			6977	3463	6114	-	áno	nie	TTSK

Múzeá

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Vlastivedné múzeum v Hlohovci	výstavná sieň	Hlohovec	Rázusova 6	7856	916	693	3 368 497	áno	nie	TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Vlastivedné múzeum v Galante	budova	Galanta	Hlavná 976/8	3145	4	856	1 655 968	áno	72,6 m2	TTSK
	budova	Trnovec nad Váhom	č. 13	1249	17	816	110 999	áno	nie	TTSK
	pozemok	Trnovec nad Váhom	č. 13	1249	18/1	2173	17 070	áno	nie	TTSK
	DĽB	Matúškovo	Hlavná 129	761	3488	122	98 968,52	áno	nie	TTSK
	pozemok	Matúškovo	Hlavná 129	761	3489	688	16 200	áno	nie	TTSK
	vodný mlyn	Tomášikovo	Tomášikovo	1155	619	-	1 000 000	áno	nie	TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Záhorské múzeum	Mittákovský dom	Skalica	Nám. slobody 13	488	2389, 2390/1	1719	9 517 398	áno	nie	TTSK
	rodinný dom-depozitár	Skalica	Hodonínska 27	7026	1179, 1180	749	1 770 819	áno	nie	TTSK

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Západoslovenské múzeum	reštaurátorské dielne - Šándorov dom s dvorom	Trnava	Múzejná 2	3378	498, 499/2	563, 9	8 178 797,90	áno	nie	TTSK
	budova múzea, kostol	Trnava	Múzejné nám. 3	3378	495	3 588	75 160 454,16	áno	nie	TTSK
	záhrada				494/1	3 052				
	garáž				496/2	19				
	trávnatá plocha				497/2	1 226				
	Múzeum knižnej kultúry - Oláhov seminár	Trnava	Nám. sv. Mikuláša 1	3378	784	513	2 391 197,90	áno	nie	TTSK
	Dom hudby M.S. Trnavského	Trnava	MST 5	3378	531	824	11 925 799,70	áno	áno	TTSK
	záhrada				532	176				

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Žitnoostrovne múzeum	Žltý kaštieľ	Dunajská Streda	Múzejná2, Dunajská Streda	2919	2416 2423 2426	2031	2.486.834,70	áno	nie	Žitnoostrovne múzeum
	Výstavný pavilón	Dunajská Streda	Múzejná 2, Dunajská Streda	2919	2424/2	405	1.526.696,50	áno	nie	Žitnoostrovne múzeum
	Vlastivedný dom	Šamorín	Šamorín, Bratislavská	1301	466	1479	74.954	áno	nie	Žitnoostrovne múzeum
	Vodný mlyn	Dunajský Klátov	Dunajský Klátov č. 56	830	255/4	291	55.039,26	áno	nie	Žitnoostrovne múzeum

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Balneologické múzeum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Knižnice

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Knižnica Juraja Fándlyho	budova knižnice	Trnava	Rázusova 1	960	6391	1151	3 766 633,80	áno	nie	TTSK
	záhrada	Trnava	Rázusova 1	960	6392	1635	78 875	áno	nie	TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Záhorská knižnica	budova knižnica	Senica	Vajanského 28	6918	635	284	921 767	áno	nie	TTSK
	pozemok	Senica	Vajanského 28	6918	635, 634/4	717	107 550	áno	nie	TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Galantská knižnica	garáž	Galanta	Parková ulica	3291	1865/1	19	31 138	áno	nie	TTSK

Osvetové strediská vrátane Hvezdárne s planetáriom

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Hvezdárň a planetárium v Hlohovci	budova planetária a nádvorie	Hlohovec	Sládkovičova 41	6685	5653	943	-	áno	nie	TTSK
	ostatné plochy	Hlohovec	Sládkovičova 41	6685	5654	2 016	-	áno	nie	TTSK
	budova hvezdárne a planetária	Hlohovec	Sládkovičova 41	6685	5655	670	-	áno	nie	TTSK
	orná pôda	Hlohovec	Sládkovičova 41	6685	5656	1 417	-	áno	nie	TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Žitnoostrovské osvetové stredisko	hlavná budova	Dunajská Streda	B. Kondého	491	2393	296	802 739,99	áno	nie	TTSK
	vedľajšia budova	Dunajská Streda	B. Kondého	491	2395	147	28 956,16	čiastočne	áno	TTSK
	dvor	Dunajská Streda	B. Kondého	491	2394/1	914	203 550	áno	nie	TTSK

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Trnavské osvetové stredisko	budova	Trnava	Bratislavská 27	8219	7476	157	1 774 075	áno	nie	TTSK

Zariadenie	Popis nehnuteľnosti	Katastrálne územie	Adresa	Číslo LV	Číslo parcely	Výmera v m2	Zost. účtovná hodnota k 30.06.2008 (SKK)	Využitie	Prenájom	Vlastník
Senické osvetové stredisko	budova	Senica	Hviezdoslavova 323	1341	1464	-	115 412,80	áno	-	TTSK
	budova	Senica	Vajanského 19	1341	701	-	253 764	nie	-	
	budova	Senica	Sadová	1341	3387/2	-	1 954 411,24	nie	-	Parcela č. 3387/2 je na LV č. 3353 – vlastník Mesto Senica
	oplotenie	Senica	Hviezdoslavova 323	1341	1464		15 607	áno	-	-
	pozemok	Senica	Hviezdoslavova 323	1341	1464	1604	240 600	áno	-	-
	pozemok	Senica	Vajanského 19	1341	701	941	155 265	nie	-	-

Príloha 4: Základná terminológia

Regionálna kultúra	Je geograficko-teritoriálne vymedzenie kultúry v chápaní regiónu, predstavuje kultúru istého územného celku.
Miestna kultúra	Je geograficko-teritoriálne najmenšia zložka kultúry.
Osvetové stredisko	Je kultúrnou a vzdelávacou inštitúciou, ktorej cieľom je rozvoj nehmotnej a hmotnej kultúry a uchovávanie tradícií v podmienkach miest, obcí a regiónu.
Osvetové zariadenie	Je účelové zariadenie určené na realizáciu osvetovej činnosti a poskytovanie kultúrnych služieb.
Pamäťové a fondové inštitúcie	Sú kultúrne a špecializované inštitúcie uchovávajúce a sprostredkujúce hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo a informácie o ňom.
Kultúrna infraštruktúra	Predstavuje kultúrne zariadenia s materiálno-technickým vybavením, ktoré poskytujú prostredie na realizovanie kultúrnych aktivít.
Voľno-časové aktivity	Kultúrne a osvetové aktivity realizované dobrovoľne v mimopracovnom čase, vychádzajúce so záujmu a vlastnej iniciatívy.
Vízia	Vízia prezentuje predstavu o ideálnom stave samosprávy, resp. ideálnom stave jej fungovania.
Poslanie	Poslanie prezentuje zmysel existencie samosprávy (čo robí, prečo a pre koho).
Zámer	Zámer vyjadruje očakávaný pozitívny dôsledok/dopad dlhodobého plnenia príslušných cieľov (budúci stav, ktorý chceme v konečnom dôsledku dosiahnuť realizáciou programu/jeho časti a plnením príslušných cieľov v rámci programu/jeho častí).
Cieľ	Cieľ je forma na vyjadrenie výstupu alebo výsledku, prostredníctvom ktorého sa dosahuje (ktorý prispieva k) plnenie zámeru.
Výstup	Výstupy sú tovary a služby produkované samosprávou. Sú definované výstupovými cieľmi.
Výsledok	Výsledky sú spoločensko-ekonomické zmeny. Sú definované výsledkovými cieľmi.
Merateľný ukazovateľ	Merateľný ukazovateľ je nástroj na monitorovanie a hodnotenie plnenia cieľa, resp. nástroj, prostredníctvom ktorého meráme pokrok pri plnení cieľa
Strategické plánovanie	Je proces prípravy strategického plánu.
Strategický plán	Je výstupom strategického plánovania. Strategický plán je dokument, ktorý stanovuje víziu, poslanie, zábery, strednodobé výsledkové ciele a stratégie subjektu územnej samosprávy. Strategický plán môžeme považovať za základný rámec pre tvorbu rozpočtu – najmä z hľadiska zdôvodňovania rozpočtových požiadaviek - a súčasne za významný komunikačný nástroj pre informovanie verejnosti o smerovaní subjektu samosprávy a o výsledkoch práce jej orgánov a zamestnancov.
Programové rozpočtovanie	Programové rozpočtovanie je systém plánovania, rozpočtovania a hodnotenia, ktorý kladie dôraz na vzťah medzi verejnými rozpočtovými zdrojmi (rozpočet samosprávy) a očakávanými (plánovanými) výstupmi a výsledkami realizovaných činností, ktoré sú financované z rozpočtu subjektu samosprávy.
Monitorovanie	Monitorovanie je systematický proces zberu, triedenia a uchovávaní relevantných informácií o vecnom a finančnom plnení programov
Hodnotenie	Hodnotenie je systematická a analytická činnosť, ktorá na základe analýzy kritérií relevantnosti, účinnosti, efektívnosti/hospodárnosti, a prípadne aj užitočnosti/dopadu či stability/udržateľnosti, poskytuje spoľahlivé závery o výstupoch, výsledkoch, dôsledkoch a celkových účinkoch programu

Príloha 5: Audit web stránok miest a vybraných kultúrnych zariadení v rámci TTSK

Metodika hodnotenia

Hodnotenie web stránok sa zameriava na 3 základné charakteristiky (forma, technológie, obsah) s tým, že každá z nich pozostáva z 3 ďalších subkategórií.

1. Forma

- grafická úroveň
- prehľadnosť / navigácia
- čitateľnosť

2. Technológie

- dodržiavanie štandardov
- optimalizácia pre vyhľadávače (SEO)
- interaktivita

3. Obsah (so zreteľom na informácie o kultúrnych podujatiach)

- kvalita obsahu
- aktualizácia
- umiestenie informácií

Každá z podkategórií je hodnotená škálou 0 až 3 body. Bodové hodnotenie odráža mieru riešenia danej charakteristiky, a to nasledovne:

- 0 bodov – vôbec
- 1 bod – minimálne
- 2 body – prijateľne
- 3 body – vyhovujúco

Poznámky k hodnoteniu

Prehľadnosť / Navigácia	ako rýchlo sa dokáže návštevník zorientovať na stránke a nájsť požadované informácie.
Čitateľnosť	farebný kontrast, použité fonty, rušivé prvky.
Dodržiavanie štandardov	bolo skúmané pomocou oficiálneho validátora medzinárodného konzorcia W3, ktoré tieto štandardy vytvára a schvaľuje. Web: http://www.w3.org, http://validator.w3.org.
Optimalizácia pre vyhľadávače	- dôležitá z hľadiska dostupnosti informácií. Ak je jej venovaná dostatočná pozornosť, užívateľ sa k nim ľahšie dostane. Všíkali sme si len zadefinovanie kľúčových slov a ich výskyt na danej stránke. Ide o základnú úroveň optimalizácie, ktorá však prináša pozitívne výsledky. - pre optimalizáciu je dôležitých aj mnoho iných vecí, napríklad dodržiavanie moderných štandardov a postupov pri výrobe webu.
Interaktivita	všíkali sme si možnosti pridávať komentáre k článkom, najlepšie bez nutnosti registrácie, diskusné fóra a tri body by boli udelené tomu webu, ktorý by okrem týchto služieb umožňoval pridať vlastné kultúrne podujatie organizátora do kalendára podujatí v meste.
Kvalita obsahu	užitočnosť informácií, úroveň textu, spracovanie.
Umiestnenie informácií	- umiestnenie aktuálnych a potenciálne zaujímavých informácií na viditeľnom mieste. - logická štruktúra informácií.

Hodnotenie miest

Mesto	Web	Hodnotenie									Celkové hodnotenie
		Forma			Technológie			Obsah			
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	
Trnava	www.trnava.sk	1	1	3	2	1	1	1	2	2	14
Dunajská Streda	www.dunstreda.eu	1	1	1	1	0	0	0	0	0	4
Galanta	www.galanta.sk	2	2	3	3	1	0	2	2	2	17
Hlohovec	www.hlohovec.sk	0	2	1	2	1	0	2	3	2	13
Senica	www.senica.sk	3	3	2	2	2	1	3	3	3	22
Piešťany	www.piestany.sk	2	2	2	2	0	1	2	3	3	17
Skalica	www.skalica.sk	1	1	1	2	0	0	1	3	1	10
Šamorín	www.samorin.sk	3	3	3	1	1	0	1	1	2	15
Veľký Meder	www.velkymeder.eu.sk	2	2	3	2	0	0	1	1	1	12
Sereď	www.sered.sk	3	1	2	2	2	1	1	1	2	15
Sládkovičovo	www.sladkovicovo.sk	2	3	2	2	0	0	2	0	1	12
Leopoldov	www.leopoldov.sk	1	2	2	2	0	0	1	0	1	9
Šaštín - Stráže	www.msu-sastinstraze.sk/	1	2	2	3	1	0	0	0	0	9
Vrbové	www.vrbove.sk	1	2	2	3	0	0	1	1	1	11
Gbely	www.gbely.sk	1	1	1	1	0	0	2	2	3	11
Holíč	www.holic.sk	2	2	2	2	1	0	2	1	3	15

Zdroj: Vlastný výskum, rok 2008

Hodnotenie vybraných kultúrnych zariadení v kraji

Meno	Web	Hodnotenie									Celkové hodnotenie
		Forma			Technológie			Obsah			
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	
Divadlo J. Palárika	www.djp.sk	3	3	3	2	1	1	3	3	3	22
Knižnica J.F. Trnava	www.kniznicatrnava.sk	1	2	2	3	1	0	2	2	1	14
Galéria J. Koniareka	www.gjk.sk	0	2	1	2	0	0	2	2	2	11
Záhorské múzeum	www.zahorskemuzeum.sk	2	2	3	2	0	0	3	2	2	16
Záhorské osvetové stredisko	www.osveta-senica.sk	0	1	1	3	0	0	1	1	1	8
Žitnoostrovne múzeum	www.zom.sk	3	3	2	3	2	1	3	2	3	22
Balneologické múzeum	www.balneomuzeum.sk	1	1	2	1	0	0	2	0	1	8
Hvezdáreň a planetárium	www.portcoeli.sk	1	2	2	3	2	0	2	3	3	18
Žitnoostrovná knižnica	www.kniznicads.sk	2	3	2	1	1	0	3	2	3	17
Galantská knižnica	www.galantskakniznica.sk	1	1	1	2	2	1	1	1	1	11
Záhorská knižnica	www.zahorskakniznica.sk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0 ⁶⁰
Mestská knižnica Piešťany	www.kniznica.sk	3	3	3	3	2	1	3	3	3	24
MsKS Piešťany	www.msks-piestany.sk	0	1	1	0	0	0	1	3	0	6
MskC Hlohovec	www.mskchc.sk	1	3	2	1	1	2	2	3	2	15
MsKS Dunajská Streda	www.mksds.sk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: Vlastný výskum, rok 2008

Základné odporúčania

Web stránky, ktoré dosiahli v hodnotení menej ako 15 bodov⁶¹, by bolo najvhodnejšie nahradiť úplne novými, keďže miera ich nedostatkov je príliš vysoká. Weby, ktoré dosiahli 15 a viac bodov, je možné zásadne vylepšiť správnymi úpravami. V rámci interaktivity by mestá mohli na svojich webových stránkach umožniť tretím stranám pridávať svoje kultúrne podujatia do kalendára podujatí v meste. Týmto krokom by sa výrazne zlepšila informovanosť obyvateľov a zároveň by sa web mesta stal hodnotným zdrojom týchto informácií, čo by malo aj ďalšie pozitívne dopady (napríklad zvýšenie návštevnosti).

⁶⁰ Z dôvodu prechodu na nový informačný systém je stránka v súčasnosti nedostupná.

⁶¹ Hranica 15 bodov nebola stanovená len na základe nominálnej hodnoty, ale aj v rámci štruktúry bodov, ktoré hodnotené weby dosiahli.

Príloha 6: Potenciál operačných programov pre sanovanie potrieb kultúry

Regionálny operačný program

Prioritná os 3 – Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu

Cieľ prioritnej osi – Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a rozvoj turizmu

Skupiny aktivít pre naplnenie cieľa osi 3:

- Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni (galérií, knižníc a múzeí);
- Revitalizácia nevyužitých, resp. nevhodne využitých nehnuteľných kultúrnych pamiatok v území vo vlastníctve verejného sektora s využitím na rozšírenie činnosti pamäťových a fondových inštitúcií a ich využitia v kultúrno-poznávacom cestovnom ruchu, v odôvodnených a výnimočných prípadoch je možné revitalizované pamiatky využívať na kultúrno-spoločenské a osvetové účely;
- Obstaranie vybavenia pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni a kultúrno-spoločenských a osvetových zariadení v nadväznosti na ich rekonštrukciu, rozširovanie a modernizáciu, obstaranie IKT vybavenia;
- Podpora tvorby ucelenej ponuky produktov cestovného ruchu s dôrazom na efektívne využitie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom prípravy kultúrno-poznávacích turistických trás na územiach s medzinárodným a národným významom a územiach v regióne vyššej kategórie ako príslušný región;

Oprávnení prijímatelia:

- Oprávnenými prijímateľmi sú zriaďovatelia pamäťových a fondových inštitúcií, vlastníci nevyužitých, resp. nevhodne využitých nehnuteľných kultúrnych pamiatok a aktéri rozvoja cestovného ruchu;

Finančný plán (v EUR):

Zdroje EÚ	Verejné zdroje SR	Spolu
190 400 000	33 600 000	224 000 000

Zdroj: MVRR SR

Operačný program Informatizácia

Prioritná os – Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry

Špecifický cieľ prioritnej osi - Skvalitnenie systémov získavania, spracovania, ochrany a využitia poznatkov a digitálneho obsahu, modernizácia a dobudovanie infraštruktúry pamäťových a fondových inštitúcií na národnej úrovni

Opatrenie: Zlepšenie systémov získavania, spracovania a ochrany obsahu zo zdrojov pamäťových a fondových inštitúcií

Rámcové aktivity

- podpora manažmentu súvisiaceho s riadením systémov získavania, ochrany a spracovania obsahu;
- elektronizácia pamäťových a fondových inštitúcií (vybavenie inštitúcií príslušným hardwarom a softwarom, sieťami a IKT technológiami), zlepšenie spoľahlivosti prevádzky informačných a komunikačných systémov a zlepšovanie databázových systémov pamäťových a fondových inštitúcií a systémov v oblasti kultúry;
- nákup informačných zdrojov (databáz, práv na zverejňovanie informácií a pod.);
- dokumentácia prejavov nehmotného kultúrneho dedičstva vrátane dokumentácie tradičných zručností a elektronizácia týchto poznatkov;
- obnova budov, pracovísk a zariadení pamäťových a fondových inštitúcií na národnej úrovni a dobudovanie chýbajúcich špecializovaných pracovísk priamo súvisiacich s digitalizáciou a informačno-komunikačnou infraštruktúrou získavania, spracovania a ochrany obsahu, zlepšenie stavu protipožiarnej ochrany, elektronickej ochrany a vnútorných podmienok (klimatizácia a uloženie zbierkových predmetov, knižných a archívnych dokumentov a podobných chránených fondov) pamäťových a fondových inštitúcií, priamo súvisiacej s digitalizáciou;
- zlepšenie technologického a technického vybavenia laboratórií, konzervátorských a preparátorských pracovísk pre odborné ošetrovanie, konzervovanie a reštaurovanie predmetov a špecializovaných fondov (knižných, archívnych,...) úzko súvisiacich s informačno-komunikačnou infraštruktúrou získavania, spracovania a ochrany obsahu, realizácia výsledkov výskumov v oblasti masovej deacidifikácie lignocelulóзовých nosičov informácií v pamäťových inštitúciách, priamo súvisiace s digitalizáciou;

- informatizácia vedeckých knižníc ako multifunkčných kultúrnych a informačných centier, vytvorenie siete vybraných akademických, špecializovaných a vedeckých a verejných knižníc s ich informačným prepojením na vedu, výskum, rozvoj inovácie a podnikania, reformu učebných osnov a vzdelávania, vybudovanie siete výskumných, dokumentačných a interpretačných centier rómskej kultúry;
- podpora ďalšieho spracovania, sprístupňovania a využívania dát a poznatkov pamäťových a fondových inštitúcií v praxi, pri výskume a pri tvorbe inovatívnych projektov, vo vyučovacom, vzdelávacom, plánovacom a rozhodovacom procese na školách, úradoch, podnikateľskom sektore a verejnosťou, výskum, príprava a reінštalácia stálych expozícií registrovaných múzeí a galérii národného významu – inovácia a prezentácia obsahu;
- podpora zvyšovania spoločenského vedomia o kultúrnom, vedeckom a intelektuálnom dedičstve Slovenska, podpora vzdelávacích, osvetových, informačných a odborných aktivít súvisiacich s realizáciou opatrenia;

Opatrenie: Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie digitálnych dát

Rámcové aktivity

- vybudovanie Slovenskej digitálnej knižnice a siete špecializovaných digitalizačných pracovísk pamäťových a fondových inštitúcií;
- záznam, zbieranie, dlhodobé archivovanie a ochrana digitálneho obsahu, webharvesting, webarchiving;
- systematická podpora fyzickej digitalizácie kultúrneho, vedeckého a intelektuálneho dedičstva, vrátane digitalizovania záznamov audiovizuálneho fondu /filmového + audio/;
- digitálna rekonštrukcia filmových materiálov, audio a audiovizuálnych záznamov;
- podpora manažmentu digitálneho obsahu;
- správa a sprístupňovanie digitálneho obsahu pamäťovými a fondovými inštitúciami;

Prijímateľ pomoci:

Pre opatrenie: Zlepšenie systémov získavania, spracovania a ochrany obsahu zo zdrojov pamäťových a fondových inštitúcií

Verejný sektor:

- rozpočtové organizácie a jej zariadenia, príspevkové organizácie, organizačné zložky príspevkových organizácií odvodenou právnou subjektivitou;

Verejno-sukromné partnerstvá:

- združenia (zväz, spolok, spoločnosť, klub a. i.), neziskové organizácie;

Pre opatrenie Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie digitálnych dát

Verejný sektor:

- rozpočtové organizácie a jej zariadenia, príspevkové organizácie, organizačné zložky príspevkových organizácií odvodenou právnou subjektivitou;

Verejno-sukromné partnerstvá:

- združenia (zväz, spolok, spoločnosť, klub a. i.), neziskové organizácie, akciová spoločnosť;

Finančný plán (v EUR):

Verejné výdavky spolu	Západné Slovensko
163 541 958	48 393 427

Zdroj: MF SR

Program rozvoja vidieka SR 2007-2013

Os 3 – Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Skupina opatrení – Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb

Cieľ - Zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií a tým zabezpečenie vyššej atraktivity vidieckych oblastí, zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach.

Opatrenie: Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo

Rozsah a činnosti

- rekonštrukcia a modernizácia obecných stavieb (napr. obecný úrad, kultúrny dom) a objektov spoločenského významu (napr. amfiteátre) vrátane ich okolia (okrem stavieb a budov evidovaných na MK SR v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok a lokalít UNESCO) vrátane zriadenia pripojenia na internet.

Typ podporených aktivít

- rekonštrukcia a modernizácia miestnej infraštruktúry;
- rekonštrukcia a modernizácia stavieb a objektov spoločenského významu;
- investície do objektov podporujúcich voľno časové aktivity.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ):

- Obce nezaraďené do pólov rastu s výnimkou dohodnutého počtu obcí zahŕňajúcich rómske osídlenia, ktoré budú riešené v rámci Regionálneho operačného programu.

Finančný plán (v EUR):

Verejné výdavky	Súkromné výdavky	Spolu	Výška podpory
53 548 000	0	53 548 000	100%

Zdroj: MP SR

Príloha 7: Stručné kultúrne profily miest v Trnavskom samosprávnom kraji

Súčasťou tvorby dokumentu boli aj miestne zisťovania názorov **obyvateľov miest** – ako prijímateľov kultúry – a to prostredníctvom dotazníkového prieskumu a voľných rozhovorov a aj názorov **realizátorov kultúry** na miestnej úrovni.

Nasledujúca časť prezentuje v skrátenej podobe **výsledky** týchto šetrení – v podobe tzv. **kultúrnych profilov miest** - ktoré sú doplnené **faktografiou** a **pohľadom tvorcov** na **situáciu v miestnej kultúre** na území miest v rámci Trnavského samosprávneho kraja.

Okres Dunajská Streda

Kultúrny profil mesta Dunajská Streda

Je veľmi komplikované získať akúkoľvek relevantnú informáciu, či už zo skúsenosti, rozhovorov alebo z jednotlivých informačných prameňov. Ak aj je konkrétna informácia dostupná, takmer vždy býva uverejnená len v maďarčine. Kultúra mesta sa nesie rovnako v znamení maďarčiny. Príležitosti Slovákov na kultúrne vyžitie v Dunajskej Strede sú minimálne.

V centre mesta sa nachádza Mestské kultúrne stredisko, v ktorom sa sústreďujú takmer všetky kultúrne aktivity. V budove MsKS sa nachádza aj Žitnoostrovná knižnica zriadená Trnavským samosprávnym krajom. Okrem rímskokatolíckeho Kostola sv. Juraja z 13. storočia sa v meste nachádzajú ešte dve historické pamiatky v súčasnosti slúžiace na kultúrne účely. Ide o Vermešovu vilu, v ktorej je umiestnená galéria a Žltý kaštieľ, ktorý využíva Žitnoostrovné múzeum v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja.

Zrejme najvýznamnejšími kultúrno-spoločenskými podujatiami v meste sú *Žitnoostrovský jarmok* a celoštátna súťaž divadelných hier *Podunajská jar*. Popri nich sa v meste organizuje

množstvo výstav – sprostredkovaných najmä Galériou súčasných maďarských umelcov, hudobných a folklórnych podujatí, napr. *Dunajskostredské hudobné dni*, tradičné letné podujatie *Rozlúčka s letom*, či novembrové folklórne akcie.

Dunajská Streda je mesto s pomerne dobre rozvinutou kultúrnou tradíciou, ale takmer všetky podujatia sú venované maďarskému publiku. Bolo by vhodné zväčšiť kultúrnu ponuku pre slovenského diváka a najmä zlepšiť informovanosť o kultúrnom dianí v slovenskom jazyku.

Kultúrny profil mesta Šamorín

Kultúra mesta Šamorín plne zodpovedá národnostnému zloženiu jeho obyvateľstva. V meste žije 30% Slovákov a takmer 70% obyvateľov maďarskej národnosti. Tento pomer sa však vždy adekvátne neprenáša do oblasti kultúry. Podujatí pre Slovákov, respektíve podujatí slovenskej kultúry je tu málo. V meste pôsobia viaceré umelecké zoskupenia. Sú to napríklad ľudovo-umelecký súbor Csalló, detské tanečné súbory Csali a Prvosienka a Miešaný zbor Híd.

Pracovníci mestského kultúrneho strediska sa snažia vytvárať vhodné podmienky pre rozvoj kultúry orientovanej na mladších i starších občanov. V meste funguje kultúrny dom, knižnica a Mestský vlastivedný dom. Knižnica ponúka takmer 40 tisíc titulov prevažne v maďarskom jazyku. Kultúrny dom ponúka priestory pre nácviky jednotlivých súborov. Z historických pamiatok treba spomenúť Reformovaný kostol, ktorý je jedným z najstarších kostolov na Žitnom ostrove a predstavuje najvzácnejšiu pamiatku v Šamoríne. Popri ďalších kostoloch má špecifické postavenie Synagóga, ktorá dnes slúži ako galéria a príležitostná koncertná sieň pod názvom At Home Gallery.

Podporou umeleckých zoskupení mesto zároveň realizuje ponuku kultúry v meste, problémom ostáva nie ideálna interakcia medzi kultúrami jednotlivých národností a nie dostatočný počet podujatí pre deti a mládež.

Kultúrny profil mesta Veľký Meder

Veľký Meder je mesto, v ktorom je azda najvýraznejší nepomer obyvateľov slovenskej a maďarskej národnosti v rámci celého Trnavského samosprávneho kraja. To sa samozrejme prejavuje vo všetkých oblastiach spoločenského života, kultúru nevynímajúc. Ponuka kultúrnych podujatí nie je zlá, ale všetky, ktoré sú späté s rečou, sú uvádzané výlučne v maďarčine.

Kultúrne pamiatky na území mesta tvoria Rímskokatolícky kostol sv. Mikuláša a Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie. Z kultúrnych inštitúcií sú v meste zastúpené Dom kultúry, knižnica a Vlastivedný dom. V Dome kultúry je zriadená aj galéria so stálou expozíciou, ale aj s príležitostnými výstavami. Priestory a vybavenie knižnice nie sú postačujúce, a preto sú investície na jej rozvoj nanajvýš potrebné.

Najväčším – a zrejme jediným - lákadlom pre turistov a obyvateľov okolitých miest je celoročne otvorený rekreačný komplex Termálpark Veľký Meder. Kultúrne podujatia reprezentuje každoročný tradičný jarmok a do mesta sú pravidelne pozývané hudobné skupiny a divadelné súbory z Maďarska.

Príčinou pre neorganizovanie slovenských kultúrnych programov nie je nezáujem Slovákov vo Veľkom Mederi, ale z dôvodu ich malého počtu je nemožné tieto podujatia vyfinancovať. Bez podpory zvonku sa táto situácia nezmení.

Okres Galanta

Kultúrny profil mesta Galanta

Kultúrny život v Galante je – podobne ako v mestách okresu Dunajská Streda – významne ovplyvnený maďarskou národnostnou menšinou. Ak je u maďarských spoluobčanov záujem o divadelné, či iné predstavenia, tak musia byť uvádzané výhradne v ich rodnom jazyku. To isté platí aj pre ostatné kultúrne a spoločenské podujatia. Na mesto s počtom obyvateľov cca 16 tisíc nie je kultúrna ponuka zlá.

Galanta sa na poli kultúry často spája s menom hudobného dejateľa Zoltána Kodálya, aj preto medzi tradičné podujatia patrí aj medzinárodný festival dospelých speváckych zborov - *Kodályove dni*, či súťaž detských speváckych zborov - *Kodályova Galanta*. Medzi ďalšie, v meste organizované hudobné programy patrí cyklus koncertov vážnej hudby - *Galantské hudobné dni*, krajská prehliadka komorných a symfonických hudobných telies - *Divertimento Musicale*, krajská súťaž hudobných zoskupení prezentujúcich country, bluegrass a tramskú hudbu - *Strunobranie*, či festivaly interpretov populárnej piesne - *Galantská nota* a *Kantiléna Karola Duchoňa*. Okres Galanta sa pred mnohými desaťročiami stal „Mekkou fotografie“. Galantské osvetové stredisko už viac ako 40 rokov organizuje súťaže a výstavy amatérskej fotografie *AMFO* a *DIAFOTO* a v uplynulých 6 rokoch je vyhlasovateľom medzinárodnej súťaže digitálnej fotografickej tvorby pod názvom *DIGITFOTO GALANTA*.

Výrazným podujatím v meste sú výročné *Galantské trhy* a v roku 2008 sa uskutočnil nultý ročník podujatia s názvom *Galantafest*.

V Galante je niekoľko kultúrnych inštitúcií a pamiatok. Sú to hlavne dva kaštiele – románsky a neogotický - a dve múzeá – Vlastivedné múzeum zriadené Trnavským samosprávnym krajom a Múzeum historických vozidiel. V meste sa nachádza aj Dom kultúry, Galantské osvetové stredisko a Galantská knižnica (obe inštitúcie v pôsobnosti Trnavského VÚC), ktorej ponuka je dostačujúca. Mestské kultúrne stredisko organizuje aj podujatia regionálneho charakteru, ako napríklad stretnutia mentálne postihnutých spoluobčanov z celého kraja.

Dá sa povedať, že návštevnosť kultúrnych podujatí je relatívne dobrá. Intenzívnejšou propagáciou by sa mohla podporiť návštevnosť múzejných expozícií, nakoľko zo zisťovania vyplynulo, že obyvatelia mimo Galanty nie sú o ich existencii dostatočne informovaní. Mesto Galanta by mohlo vytvoriť aj podmienky pre realizáciu nových kultúrnych podujatí, ktoré sa zamerajú na mladšie cieľové skupiny.

Kultúrny profil mesta Sered'

Mesto Sered' sa k problematike kultúry stavia zodpovedne. Ponuka kultúrnych podujatí - ktorú tvoria najmä rôzne koncerty, výstavy, či folklórne vystúpenia - je relatívne široká, je však orientovaná prevažne na staršie publikum. Z prieskumu vyplynulo, že mladším obyvateľom Serede kultúra v meste chýba. Je dôležité pripomenúť, že kultúrnym pracovníkom v Seredi nechýba nápaditosť a originalita. Tento rok počas leta sa napríklad uskutočnilo podujatie pre deti s názvom *I. festival vážskych vodníkov v Seredi*.

Zrejme najvýznamnejšou kultúrnou pamiatkou v meste je klasicistický kaštieľ, ktorý je pozostatkom niekdajšieho Vodného hradu Šintava. Mesto spoločne s občianskym združením Vodný hrad v Seredi pracuje na projekte revitalizácie kaštieľa a príľahlého parku. Občianske združenie zároveň každoročne organizuje prednášky o histórii mesta a regiónu. Kultúrny život mesta je sústredený do inštitúcii, ktorými sú Dom kultúry, Mestské múzeum a knižnica.

Sered' je mesto s relatívne veľkým kultúrnym potenciálom, ktorý dokumentuje najmä záujem Seredčanov o kultúru ako takú. Ponuka kultúry by sa však mala rozšíriť o podujatia určené pre deti a mládež.

Kultúrny profil mesta Sládkovičovo

Mesto Sládkovičovo je jedným z menších miest kraja. To do výraznej miery determinuje podmienky pre kultúru. Zvláštnou a pozitívnou skutočnosťou je nadmieru rozvinutá amatérska scéna. V meste pôsobia mnohé úspešné kolektívy, napríklad gitarový súbor, ktorý

je podľa mnohých jedným z najlepších na Slovensku. Ďalej môžeme spomenúť folklórny a divadelný súbor, či skupinu moderného tanca.

V kontraste s uvedeným je malý záujem ostatných občanov mesta o kultúrny život. Hlavným problémom, ktorému kultúra musí čeliť, je nízka návštevnosť jednotlivých podujatí. Dôvody sú viaceré, ale ako najpravdepodobnejšie príčiny tohto stavu sa javia všeobecný nezáujem a nedostatok finančných prostriedkov. Ďalšími problémami sú nedostatočné priestory a rozpočet Mestského kultúrneho strediska, ktorý nedovoľuje pripraviť kvalitnejšie produkcie. Jediným veľkým podujatím sú *Sládkovičovské kultúrne dni*.

V meste sú len dve kultúrno-historické pamiatky – Neobarokový kaštieľ a historická administratívna budova cukrovaru, ktorú v súčasnosti využíva Vysoká škola práva. Kaštieľ by mohol byť v budúcnosti využívaný na rôznorodé kultúrne aktivity, prípadne ako múzeum lokálneho života. Prísľubom je aj aktuálny rozvoj mesta v súvislosti s otvorením Termálneho kúpaliska Vincov les.

Okres Hlohovec

Kultúrny profil mesta Hlohovec

Hlohovec má ambíciu byť kultúrne vyspelým mestom. Dokazuje to celoročne bohatá ponuka kultúrno-spoločenských podujatí. Mestské kultúrne centrum Hlohovec má mnoho aktivít, ktoré sú žánrovo pestré a sú rovnomerne rozvrstvené medzi všetky vekové kategórie obyvateľstva. Medzi najvýraznejšie patria *Inovecké slávnosti*, *Michalský jarmok*, *Kultúrne leto*, *Rock Fest* a *Country Hlohovec*. Z výskumu vyplynulo, že obyvatelia Hlohovca považujú kultúru za dôležitú súčasť spoločenského života.

Mestské kultúrne centrum zastrešuje Dom kultúry, knižnicu a Empírové divadlo. V Hlohovci síce nepôsobí stále divadelné teleso, ale do mesta pravidelne prichádzajú mnohé divadelné súbory. V meste sa pravidelne organizujú podujatia zamerané na špecifické skupiny obyvateľstva a nezabúda sa ani na osvetu v oblasti zdravia.

Medzi historické dominanty Hlohovca patria Hlohovský zámok, Kostol sv. Michala, kostol Všetichsvätých a Empírové divadlo, ktoré je najstaršou zachovanou divadelnou budovou na Slovensku. V meste sa nachádza aj Kláštor františkánov z 15. storočia, v ktorom sídli Vlastivedné múzeum zriadené Trnavským samosprávnym krajom. Opomenúť nesmieme ani Hvezdáreň s planetáriom – v kraji unikátne osvetové zariadenie, patriace rovnako do pôsobnosti Trnavskej župy.

Aj keď je podľa zistení kultúra v meste dostatočne podporovaná, ako zo strany kultúrnych pracovníkov, tak i obyvateľov samotných, výzvou pre Mesto Hlohovec je zlepšenie propagácie svojich podujatí.

Kultúrny profil mesta Leopoldov

Leopoldov je známy hlavne vďaka železničnému uzlu a väznici. S počtom obyvateľov necelých 4100 predstavuje skôr väčšiu obec než regulárne mesto. Tomu zodpovedá aj úroveň občianskej vybavenosti a v našom prípade aj kultúry. V Leopoldove je síce kultúrny dom, ale ten patrí pod miestnu väznicu a mesto si ho len prenajíma na konkrétne akcie. V letných mesiacoch sa ako kultúrno–spoločenský priestor využíva tzv. Spolková záhrada. Počet kultúrnych podujatí v meste sa pohybuje na veľmi nízkych číslach. Sú to viac-menej len akcie hudobného charakteru, či tradičné výročia, ako sú napríklad Deň matiek, stavenie mája a podobne. Jediným väčším podujatím sú *Leopoldovské hody*. Kultúra miestnej mládeže sa tým pádom obmedzuje len na disco zábavy.

Pozitívnym momentom je Mestská knižnica, ktorá má aj pri malom počte obyvateľov dostatok stálych čitateľov. Detailné hodnotenie kultúry mesta je ťažké najmä z dôvodu jej limitovaného rozsahu. Pri mestečku takýchto rozmerov je aktuálna úvaha, do akej miery môže kultúra v daných podmienkach expandovať. Jej súčasná podoba nie je dokonalá ani rozsiahla, čo je v meste naozaj citeľné. Historické pamiatky v meste reprezentuje kostol sv. Ignáca z Loyoly, ktorý predstavuje dominantu námestia a renesančný kamenný stĺp – pranie – zo 17. storočia.

Význam by zrejme malo len podchytenie detí a mládeže, k čomu by mohla slúžiť už spomínaná miestna knižnica, za predpokladu jej ďalšieho rozvoja.

Okres Senica

Kultúrny profil mesta Senica

Z pohľadu hodnotenia kultúry v jednotlivých mestách sa Senica javí nadpriemerne dobre. Ponuka kultúrnych podujatí je dostatočne široká na to, aby pokryla požiadavky rôznorodého publika. Kultúrne udalosti sú rovnomerne rozdelené počas celého roka. Zdá sa, že mesto pri príprave podujatí a aktivít spolupracuje aj s inými inštitúciami, skupinami a jednotlivcami. Mestské kultúrne stredisko je aktívne a svoju ponuku každoročne obohacuje o nové podujatia. Efektívne funguje aj informačná kancelária mesta, ktorá poskytuje všetky relevantné informácie o kultúrnom živote v meste. Mesto pravidelne pripravuje informačne hodnotné tlačené materiály a informácie „o kultúre“ sú zverejňované aj v elektronickej podobe na internetovej stránke mesta.

Kultúrne pamiatky v meste pozostávajú z katolíckeho i evanjelického kostola a kaštieľa. V meste sa tiež nachádza kultúrne stredisko, Dom kultúry v Kunove, Záhorská knižnica a Záhorská galéria, obe patriace do pôsobnosti samosprávneho kraja. Ponuka knižnice je uspokojivá. Problém Senice, ktorý úzko súvisí s kultúrou a najmä s jej dostupnosťou pre obyvateľov širšieho okolia, je doprava. Železničná stanica je neprimerane ďaleko a autobusy nepremávajú dostatočne často.

Suma sumárum, Senica je mestom, v ktorom je kultúra dôležitou súčasťou spoločenského života a má v ňom vytvorené vhodné prostredie. Mesto by do budúcnosti mohlo výraznejšie zainvestovať do niekoľkých hlavných podujatí a umožniť im tak nadobudnúť regionálny význam.

Kultúrny profil mesta Šaštín-Stráže

Šaštín – Stráže sú malým päťtisícovým mestečkom na Záhorí. V súčasnosti sa nedá hovoriť výnimočnej kultúrnej činnosti mesta. V minulosti bol kultúrny život veľmi bohatý. Fungovalo tu množstvo amatérskych divadelníkov, tanečníkov, folkloristov a umeleckých remeselníkov. Z týchto aktivít dnes podľa získaných informácií nefunguje takmer nič. Mesto ožíva najmä na konci leta, keď sa tu každoročne koná *Slávnosť Panny Márie Sedembolestnej*, ktorá je úzko spätá s miestnou bazilikou. Šaštín tak každoročne navštívi niekoľko desiatok tisíc pútnikov zo Slovenska, ale aj zo susedných krajín.

V meste funguje knižnica a dom kultúry, ktorý je využívaný len veľmi zriedkavo. Konajú sa prevažne tradičné podujatia ako *Otvorenie sezóny v rekreačnom stredisku Gazárka*, *Deň detí*, *Jozefovská zábava* či *Šaštínsko-Strážsky jarmok*. Len výnimočne sú to podujatia, ktoré nesúvisia s mestom a životom v ňom. Mesto žije takmer výlučne svojimi tradičnými fašiangami a pútnictvom.

Podľa uskutočnených rozhovorov je zrejme na ťahu mestský úrad, ktorého zamestnanci môžu kultúru v meste posunúť správnym smerom. Zmysel by mala obnova tradícií, ktorá by pri správnej konštelácii dala vyniknúť miestnym talentom, ako aj snaha zapojiť do kultúrnych aktivít mládež. V rámci výskumu bolo zistené, že obyvatelia by mali o takýto druh činnosti záujem.

Okres Piešťany

Kultúrny profil mesta Piešťany

Piešťany môžeme pokojne nazvať mestom kultúry Trnavského samosprávneho kraja. Nachádza sa tu množstvo kultúrnych scén a priestorov. Za všetky môžeme spomenúť aspoň Dom umenia Piešťany, kultúrno-spoločenské centrum Fontána, či Malú scénu MsKS. Kultúrne pamiatky reprezentuje najmä Klasicistický Kostol sv. Štefana Kráľa. Na Kúpeľnom ostrove sú to napríklad Kurhotel a Napoleonske kúpele.

Za zmienku stojí piešťanská mestská knižnica, ktorá je spomedzi ostatných knižníc v kraji určite najlepšia. Nie je to len otázka veľkého výberu kníh (takmer 90 tisíc titulov), ale najmä samotnej činnosti knižnice. Počas roka jej pracovníci pripravujú množstvo podujatí pre všetky vekové kategórie. Piešťany nemajú svoj vlastný divadelný súbor, ale pôsobia tu amatérske divadelné zoskupenia, napr. Bradatá divadelná dvojica, či Divadelný súbor Ivana Stodolu.

Mesto výrazne stavia na svojej historickej tradícii v kúpeľníctve a v turizme. Vďaka veľkému množstvu návštevníkov z celého Slovenska i zo zahraničia boli pre rozvoj kultúry vytvorené vynikajúce podmienky. Piešťany sa stali prirodzeným kultúrnym centrom s veľmi dobrou dopravnou dostupnosťou. Aj z tohto dôvodu sa mnohí organizátori veľkých kultúrnych podujatí rozhodli umiestniť ich práve sem. Ide napríklad o hudobné festivaly *Hodokvas*, či *Country Lodenica*. Mesto hostí aj množstvo špecializovaných podujatí ako povedzme rozhlasový festival *Zázračný Orišek*, súťaž záhradníkov *Victoria Regia*, či *Národné letecké dni*. V Piešťanoch kultúra jednoducho funguje.

Kultúrny profil mesta Vrbové

Malé mestečko v okrese Piešťany sa môže pochváliť najmä svojim najznámejším rodákom, Móricom Beňovským. V meste je mu venovaný pamätný dom známy pod názvom Kúria Mórica Beňovského. Okrem toho sa v meste nachádza aj takzvaná Šikmá veža, židovský cintorín, či Synagóga. Funkciu kultúrnej inštitúcie v meste plní iba Mestská knižnica, nakoľko kultúrny dom slúži svojmu pôvodnému poslaniu len výnimočne.

Mestská knižnica funguje v rámci základnej školy a jej ponuka je dostatočne široká. Čo sa týka kultúrnych aktivít v meste, ich návštevnosť je do značnej miery limitovaná nízkou kvalitou. Počet významných kultúrno-spoločenských podujatí sa v meste Vrbové pohybuje na čísle dva. Sú to *Vrbovské vetry* a *Vrbovský jarmok*. Miestni obyvatelia sú toho názoru, žeby sa mala podporiť najmä pôvodná tvorba miestnych umelcov. Veľká časť zaujímavých kultúrnych aktivít je realizovaná nezávisle od mesta.

Kultúrny problém mesta Vrbové spočíva podľa názorov obyvateľov jednak v nie optimálnej angažovanosti samosprávy a jednak v blízkosti mesta Piešťany, ktoré kultúrou hýria. Pre rozvoj kultúry a turizmu by mesto malo zrekonštruovať svoje historické pamiatky – najmä nezvyčajnú Synagógu v maurskom slohu, pre verejnosť otvoriť vyššie spomínanú kúriu a hľadať spôsoby kooperácie s Piešťanmi.

Okres Skalica

Kultúrny profil mesta Gbely

Gbely boli a stále sú známe svojim podnikom Nafta Gbely, ktorý ešte donedávna vo výraznej miere ovplyvňoval ekonomický, sociálny a v neposlednom rade aj kultúrny život tohto malého mesta na Záhorí. Zdá sa, že zo života tohto päťtisícového mestečka sa kultúra pomaly vytráca. Momentálne v ňom funguje len kultúrny dom a mestská knižnica. Knižnica je zriadená v rámci základnej školy, na ktorú sú vo veľkej miere zamerané aj jej služby. Podľa všetkého nedokáže uspokojiť potreby širšieho obyvateľstva. Knižný výber je slabý a je prevažne orientovaný na literatúru, ktorá priamo súvisí s výučbou na škole. Medzi tradičné kultúrne podujatia mesta patria – *Pochovávanie basy*, *Country fest* či *Peace fest*, *Stretnutie historických vozidiel*, *Beatfórum* a mnohé ďalšie.

Mestské kultúrne stredisko sa snaží poskytnúť obyvateľom čo najširší záber kultúrnych podujatí, ktoré sú navyše aj regionálne známe, ale odozva občanov na túto snahu je nie najlepšia. Vo veľkej miere je to zapríčinené ekonomickou dispozíciou obyvateľov, v dôsledku ktorej Gbelčania odsúvajú kultúrny život na poslednú koľaj. Slabá kúpna sila v meste spôsobuje, že aj (na celoslovenské podmienky) nízke ceny vstupeniek na jednotlivé kultúrne podujatia sa občanom vidia privysoké, a preto akúkoľvek “investíciu” do kultúry považujú za zbytočnú. Podiel na vzniknutej situácii teoreticky môže mať aj historicky silný sociálny program (paradoxne) podniku Nafta Gbely, ktorý po dlhú dobu preplácal svojim zamestnancom výdavky na kultúrne i iné podujatia.

Napriek všetkému sú v Gbeloch ľudia, ktorým súčasný stav kultúry v meste nie je ľahostajný. Kultúrny problém mesta Gbely teda nespočíva v nízkej kvalite alebo nekompetentnosti kultúrnych pracovníkov, či v zlej ponuke podujatí; problém spočíva v nezáujme občanov samotných.

Kultúrny profil mesta Holíč

Holíč je mesto, ktoré svoju kultúru nezanedbáva. Je tu mnoho nadšencov snažiacich sa organizovať podujatia týkajúce sa priamo mesta a jeho obyvateľov. Azda najvýznamnejšími sú *Tradície bez hraníc*, *Zámocké pivné slávnosti* a dva mestské jarmoky – *Martinský* a *Letný*. V meste fungujú všetky základné kultúrne zariadenia ako sú kultúrny dom, knižnica, múzeum a galéria.

Centrom kultúry je podľa všetkého Holíčsky zámok. Usporadúva sa tam mnoho kultúrno–spoločenských podujatí a zároveň je v ňom umiestená Mestská galéria založená v roku 2005. Samotný zámok si vyžaduje rozsiahlu rekonštrukciu, na ktorú mesto nemá prostriedky. Mestské múzeum Jaroslava Prílučíka sídli v historickej budove keramickej dielne. Od roku 2005 boli expozície rozšírené aj mimo oblasť keramiky.

Mnoho obyvateľov mesta navštevuje kultúrne podujatia v neďalekej Skalici. Z výskumu vyplynulo, že ide najmä o obľúbený *TrdloFest* a *Skalické dni*. Kultúrne akcie v samotnom Holíči v kvalite nezaostávajú, ale takmer všetky majú výrazný lokálny charakter. Podujatia sú rovnomerne naplánované počas celého roka, najvýraznejšie je však letné obdobie.

Pre Holíč bude v najbližších rokoch veľkou výzvou rekonštrukcia zámku, pričom sa nesmie zabudnúť ani na areál medzi ním a centrom mesta. Mestskí kultúrni pracovníci by sa mali zamerať na obohatenie ponuky kultúrnych podujatí, aby lepšie uspokojili všetky skupiny obyvateľov.

Kultúrny profil mesta Skalica

Spomedzi miest trnavského kraja je historické centrum Skalice určite veľkým a príjemným prekvapením. Zaujme predovšetkým svojou štýlovou čistotou, funkčnosťou a úpravou. Ďalším pozitívom Skalice je veľké množstvo kultúrnych a historických pamiatok. Za všetky spomenieme aspoň Rotundu sv. Juraja, Mlyn, či kaplnku sv. Margity. V meste sa okrem kultúrneho domu a knižnice nachádza i múzeum, ktoré má aj priestory slúžiace ako galéria.

V Skalici sa každoročne koná množstvo kultúrnych a spoločenských podujatí. Medzi tie najvýraznejšie patria *TrdloFest*, *Skalické dni*, *Hudba v meste*, či *Skalica Music Fest*. Tieto podujatia sa môžu pochváliť vysokou návštevnosťou aj preto, že sú zaujímavé pre ľudí z celého regiónu. Starší aj mladší obyvatelia Skalice sú však najviac hrdí na tradičné regionálne výrobky, ktorými sú Trdelník a skalická frankovka. Ponuka kultúrnych podujatí v meste je pomerne široká a je relatívne rovnomerne rozdelená medzi mladšie a staršie publikum. Častým javom v Skalici však je, že mnohí jej obyvatelia uprednostnia pred návštevou kultúrnych zariadení domáce zápasy miestneho hokejového klubu *HK 36 Skalica*.

Vzhľadom na stav historického centra, samotných historických pamiatok a ponuku kultúrnych podujatí má mesto Skalica výrazný potenciál v turistickom ruchu. Pre jeho naplnenie však bude nevyhnutné propagovať mesto na Slovensku aj v zahraničí.

Okres Trnava

Kultúrny profil mesta Trnava

Trnava by mala predstavovať hlavné mesto Trnavského samosprávneho kraja aj v oblasti kultúry. Ale nie je to celkom pravda. Kultúra v meste síce dosahuje vysokú úroveň, rozhodne to však neodzrkadľuje jej skutočný potenciál. Počet obyvateľov Trnavy je takmer 70 tisíc, k čomu treba prirátat veľké množstvo študentov z celého Slovenska. To predstavuje naozaj veľké publikum pre mnoho rôznorodých kultúrnych podujatí.

V Trnave je umiestených niekoľko krajských kultúrnych inštitúcií s nadregionálnym významom. Do tejto skupiny patrí Divadlo Jána Palárika, Galéria Jána Koniarka, Knižnica Juraja Fándlyho a Západoslovenské múzeum – organizácie zriadené Trnavským samosprávnym krajom. Ponuka knižnice je dostatočne široká, v súčasnosti svojim návštevníkom poskytuje asi 240 tisíc kníh a dokumentov. Čo sa týka divadla, obyvatelia mesta by podľa prieskumov privítali bohatšiu ponuku divadelných hier. Generálnym problémom všetkých kultúrnych zariadení patriacich pod Trnavskú župu je ich slabá propagácia – mnohí obyvatelia netušia, kde sa nachádzajú a takmer všetci si ich stotožňujú s mestskými zariadeniami, napriek tomu, že spolupráca medzi mestom a týmito kultúrnymi stánkami nie je práve dokonalá.

Okrem spomínaných inštitúcií je mesto bohaté na historicko-kultúrne pamiatky. Ide najmä o početnú skupinu kostolov, mestské hradby s Bernolákovou bránou, radnicu a mestskú vežu. Pre kultúrne podujatia sú k dispozícii aj Mestský amfiteáter a Synagóga (v správe Galérie J. Koniarka).

Trnava sa môže popýšiť relatívne veľkým množstvom kultúrnych a spoločenských podujatí. Podobne ako v iných mestách má významne postavenie jarmok. Z ostatných treba spomenúť hlavne medzinárodný festival *Dobrofest*, cyklus koncertov vážnej hudby - *Trnavská hudobná jar* a *Trnavská hudobná jeseň*, tradičnú *Medzinárodnú spevácku súťaž Mikuláša Schneidera-Trnavského*, festival gospelovej hudby *Lumen*, *Divadelné inšpiratívne vystúpenia* (festival

rôznych foriem profesionálneho a amatérskeho divadla), obľúbený pivný pochod *Trnavská 13-ka*, či originálna medzinárodná súťaž v plagátovej tvorbe *Trienále plagátu* a mnoho iných.

Netreba zabúdať ani na rôzne amatérske či poloprofesionálne umelecké zoskupenia, silná je najmä tradícia vo folklóre (reprezentovaná napr. folklórnym súborom Trnafačan) a v divadelníctve (napr. divadelný súbor DISK). V meste pôsobia aj súkromní a nezávislí organizátori podujatí. Je ich však menej, keďže Trnava v istom zmysle dopláca na konkurenciu blízkych silných centier kultúry, ktorými bezpochyby Bratislava a Nitra sú.

Nedá sa povedať, že by mala kultúra v krajskom meste výsadné postavenie, ale svoju pozíciu v spoločenskom živote si rozhodne obháji. Otázkou zostáva, či budú mať kompetentní ľudia aj naďalej vôľu pokračovať v snahe o to, aby ešte viac skvalitnili a kultúrne pozdvihli, ale predovšetkým spríjemnili život všetkých obyvateľov tohto “Malého Ríma”.

Príloha 8: Zámery a potreby kultúrnych zariadení v pôsobnosti TTSK na obnovu, rekonštrukciu a realizáciu stavieb

Organizácia	Názov objektu	Potrebné práce - investícia	Plánované využitie	Rok realizácie	Objem finančných prostriedkov
Žitnoostrovne múzeum Dunajská Streda	Žltý kaštieľ	vymaľovanie expozičných priestorov	expozícia	2009	900 000
	Žltý kaštieľ	výstavba murovaného depozitára	depozitáre	2010	2 500 000
	Vlastivedný dom Šamorín	inovácia stálej expozície	expozícia	2011	1 500 000
Západoslovenské múzeum Trnava	Dom hudby	rekonštrukcia podkrovia	depozitáre	2010	900 000
	Dom hudby	fasádne úpravy	-	2010	300 000
	Knižnica	zatekanie	depozitáre	2009	370 000
	Knižnica	fasádna úprava	-	2009	300 000
	Kláštor klarisiek	výstavný priestor na II. poschodí	výstavy	2009	1 500 000
	Kláštor klarisiek	múr – havarijný stav	-	2010	150 000
	Kláštor klarisiek	pivnice	expozícia tehly	-	68 000 000
	Kláštor klarisiek	reštaurovanie kostola	kultúrno-spoloč. podujatia	-	-
	Kláštor klarisiek	výmena okien, vykurov. telies, úpravy záhrad	-	-	-
Vlastivedné múzeum Galanta	DĽB Šaľa	vyh. prístrešku, oprava strechy	-	2009	500 000
	SAD depozitár	stavba dvoj garáže	garážovanie	2010	500 000
Záhorské múzeum Skalica	garáž	nový objekt	garážovanie	2010	90 000
	depozitné priestory	prístavba	uloženie veľkorozm. zbierok	2012	2 500 000
Vlastivedné múzeum Hlohovec	výstavná sieň	prestavba	študovňa, archív, knižnica	2009 - 2010	5 200 000
Balneologické múzeum Piešťany	Vila Liska	Oprava fasády, výmena okien	výstavné priestory	2009	1 400 000

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území TTSK

Organizácia	Názov objektu	Potrebné práce - investícia	Plánované využitie	Rok realizácie	Objem finančných prostriedkov
Galéria J. Koniarka Trnava	Kopplova vila	rekonštrukcia	výstavné priestory, administratíva	2010 - 2013	8 000 000
	Synagóga	rekonštrukcia	výstavné priestory	2009 - 2011	20 000 000
Záhorská galéria Senica	Budova ZG	výmena okien I. etapa	energetická úspora	2009	600 000
		výmena okien II. etapa	energetická úspora	2009	600 000
		prístavba výťahu	bezbariérový prístup, manipulácia s exponátmi	2009	2 000 000
		adaptácia suterénu	výstavné priestory	2009	4 000 000
		úprava parku	galerijný park	2009	3 000 000
		adaptácia podkrovia	výstavné a prevádzkové priestory	2009	4 000 000

Organizácia	Názov objektu	Potrebné práce - investícia	Plánované využitie	Rok realizácie	Objem finančných prostriedkov
Záhorská knižnica Senica	budova knižnice	zateplenie a fasáda	energetické úspory	2010	600 000

Organizácia	Názov objektu	Potrebné práce - investícia	Plánované využitie	Rok realizácie	Objem finančných prostriedkov
Divadlo J. Palárika	strecha dielne	rekonštrukcia	zabezpečenie prekrytia a statiky	2009	450 000
	budova divadla	rekonštrukcia budovy DJP	-	2009 - 2011	75 000 000
		rekonštrukcia budovy DJP	-	2009 - 2011	3 750 000 (5% kofin.)

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území TTSK

Organizácia	Názov objektu	Potrebné práce - investícia	Plánované využitie	Rok realizácie	Objem finančných prostriedkov
Galantské osvetové stredisko	Priestory v budove MS	osadenie plastových okien	energetické úspory	2010	150 000
		Výmena dverí za bezpečnostné	-	2010	140 000
Žitnoostrovské osvetové stredisko	Hlavná budova	rekonštrukcia strechy	-	2009	1061 000
		rekonštrukcia podchodu	-	2009	143 000
		rekonštrukcia plyn. kotolne	-	2010	453 000
	Vedľajšia budova	rekonštrukcia	-	2011	200 000
Záhorské osvetové stredisko	budova	rekonštrukcia garáží	garáž, sklady	2009 - 2010	500 000
		Izolácia budovy od vlhkosti	-	2010	600 000
	nádvorie	rekonštrukcia	parkovisko, priestor pre aktivity	2009	500 000
	budova	externý výťah	bezbariérový prístup	2012	3 000 000

Organizácia	Názov objektu	Potrebné práce - investícia	Plánované využitie	Rok realizácie	Objem finančných prostriedkov
Hvezdáreň a planetárium Hlohovec	Budova hvezdárne	zateplenie, rekonštrukcia fasády, kotolne, výmena okien	ako doteraz	2010 - 2012	3 500 000
	Budova planetária	výmena fasády, zateplenie, výmena okien, rekonštrukcia kotolne	ako doteraz	2010 - 2012	2 500 000
	Budova pozorovateľne	oprava fasády, interiéru, výmena podlahy, obloženie piliera ďalekohľadu	ako doteraz	2010 - 2012	1 000 000
	Chodník k novej pozorovateľni	vybudovanie chodníka	prístup do objektu	2009	100 000
	Chodník od novej pozorovateľne ku kopuli	vybudovanie chodníka	prístup do objektu	2012	300 000

Príloha 9: Prehľad objemu finančných zdrojov pre obstaranie hnut. majetku pre potreby kultúrnych zariadení v pôsobnosti TTSK

	Dopravné prostriedky	Zvuková technika	Svetelná technika	Počítač/kopírka	Digitálna technika	Protipožiarna signalizácia	Bezpečnostná signalizácia	Klimatizácia	Špeciálna technika	Spolu
VM GA				100 000	70 000					170 000
BaIM PN					148 000				47 000	195 000
ZsM TT	850 000	40 000		80 000	50 000	40 000	200 000	500 000	450 000	2 210 000
VM HC		40 000				18 000			450 000	558 000
ZM SE	650 000	350 000		80 000					150 000	1 230 000
ŽM DS							300 000	50 000		
spolu	1 500 000	430 000	-	260 000	268 000	58 000	500 000	550 000	1 097 000	4 363 000

	Dopravné prostriedky	Zvuková technika	Svetelná technika	Počítač/kopírka	Digitálna technika	Protipožiarna signalizácia	Bezpečnostná signalizácia	Klimatizácia	Špeciálna technika	Spolu
Galéria J.Koniarka	1 500 000	40 000		80 000	200 000	200 000	200 000			2 220 000
Záhorská galéria		100 000		110 000						210 000
spolu	1 500 000	140 000	-	190 000	200 000	200 000	200 000	-	-	2 430 000

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území TTSK

	Dopravné prostriedky	Zvuková technika	Svetelná technika	Počítač/kopírka	Digitálna technika	Protipožiarna signalizácia	Bezpečnostná signalizácia	Klimatizácia	Špeciálna technika	Spolu
KJF	500 000			200 000					600 000	1 200 000
ZitnK				40 000		200 000	300 000, 120 000		20 000	1 280 000
GK	600 000							100 000		500 000
ZahK	600 000			350 000						950 000
spolu	1 700 000	-	-	590 000	-	200 000	420 000	100 000	620 000	3 930 000

	Dopravné prostriedky	Zvuková technika	Svetelná technika	Počítač/kopírka	Digitálna technika	Protipožiarna signalizácia	Bezpečnostná signalizácia	Klimatizácia	Špeciálna technika	Spolu
Divadlo	2 700 000		550 000		50 000				90 000	3 390 000
			250 000		200 000					450 000
spolu	2 700 000	-	800 000	-	250 000	-	-	-	90 000	3 840 000

	Dopravné prostriedky	Zvuková technika	Svetelná technika	Počítač/kopírka	Digitálna technika	Protipožiarna signalizácia	Bezpečnostná signalizácia	Klimatizácia	Špeciálna technika	Spolu
ZitnOS				200 000						200 000
GAOS	750 000	250 000		380 000	100 000		250 000	200 000		1 930 000
ZahOS	600 000	120 000	80 000	250 000	250 000	100 000	100 000		50 000	1 750 000
TTOS	600 000	20 000		200 000	50 000					870 000
spolu	1 950 000	390 000	80 000	1 030 000	400 000	100 000	350 000	200 000	50 000	4 750 000

	Dopravné prostriedky	Zvuková technika	Svetelná technika	Počítač/kopírka	Digitálna technika	Protipožiarna signalizácia	Bezpečnostná signalizácia	Klimatizácia	Špeciálna technika	Spolu
Hvezdáreň a plan.		200 000	300 000	500 000	600 000	200 000	200 000	200 000	2 000 000	4 200 000
spolu	-	200 000	300 000	500 000	600 000	200 000	200 000	200 000	2 000 000	4 200 000

Príloha 10: Nosné kultúrne podujatia TTSK (2007-2008)

Názov	Miesto konania	Dátum	Organizátor
Oslavy 63. výročia SNP na Prašníku	Obecný úrad, Dúbrava, amfiteáter Pustá Ves	25. august 2007	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Odvzdávanie krajských ocenení	Divadlo J. Palárika v Trnave	5. september 2007	Trnavský samosprávny kraj
40. ročník Medzinárodného maliarskeho sympózia v Moravanoch nad Váhom a výstava „40 rokov Medzinárodných maliarskych sympózií“	Miesto konania Galéria J. Koniarka	20. september 2007	Trnavský samosprávny kraj, Balneologické múzeum, Piešťany, Moravany nad Váhom a Galéria J. Koniarka v Trnave
210. výročia narodenia Štefana Moyzesa	Kultúrny dom Veselé	14. október 2007	Trnavský samosprávny kraj, obec Veselé
Expozícia život a dielo medailéra Wiliama Schiffera	Múzeum knižnej kultúry Olahov seminár	26. október 2007	Trnavský samosprávny kraj, Západoslvenské múzeum v Trnave
Koncert Dusíková modrá ruža – pri príležitosti Mesiaca úcty k starším v Divadle J. Palárika	Divadlo J. Palárika v Trnave	29. október 2007	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Odvzdávanie ocenení študentom pri príležitosti Dňa študentstva	Parlamentná miestnosť ÚTTSK	16. november 2007	Trnavský samosprávny kraj
Prezentácia TTSK v Budapešti	Budapešť	5. – 8. november 2007	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko, Záhorská galéria, Západoslvenské múzeum v Trnave, Vlastivedné múzeum v Galante
Slovenské výtvarné umenie 20. storočia	Koplov kaštieľ - prístavba	22. november 2007	Trnavský samosprávny kraj, Galéria J. Koniarka
Slávnostný program k 80. výročiu založenia Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave	Divadlo J. Palárika v Trnave	29. november 2007	Trnavský samosprávny kraj, Knižnica Juraja Fándlyho
Slávnostné zasadnutie Zastupiteľstva TTSK spojené s kult. programom – koncert P. Dvorského		12. december 2007	Trnavský samosprávny kraj, Divadlo J. Palárika v Trnave

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území TTSK

Názov	Miesto konania	Dátum	Organizátor
2. župný ples TTSK	Trnava	25. január 2008	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Ukončenie roka Jozefa Miloslava Hurbana	Hlboké	22. február 2008	Trnavský samosprávny kraj, Obec Hlboké, Záhorská knižnica
Libriáda – knižný salón	Športová hala Družba	27. – 29. marec 2008	Trnavský samosprávny kraj, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
Odovzdávanie ocenení zdravotníckym pracovníkom	Divadlo J. Palárika v Trnave – Zrkadlová sála	7. apríl 2008	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Deň Zeme 2008	Priestor pred DMS Galanta	22.4.2008	Trnavský samosprávny kraj, Galantské osvetové stredisko
Odovzdávanie ocenení	Divadlo J. Palárika v Trnave	29. apríl 2008	Trnavský samosprávny kraj, Divadlo J. Palárika v Trnave
Krajské oslavy Dňa víťazstva nad fašizmom	Trnava	7. máj 2008	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Odovzdávanie ocenení pracovníkom odvetvia kultúry – „Medzinárodný deň múzeí“	Divadlo J. Palárika v Trnave – Zrkadlová sála	15. máj 2008	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Celoštátna výtvarná súťaž Žitnoostrovské pastelky	Dunajská Streda	16. máj 2008	Trnavský samosprávny kraj
Odovzdávanie župných ocenení	Divadlo J. Palárika v Trnave	28. máj 2008	Trnavský samosprávny kraj, Divadlo J. Palárika v Trnave
50. výročie úmrtia M. Schneidera - Trnavského	Západoslovenské múzeum v Trnave, Divadlo J. Palárika v Trnave	30. máj 2008 – vernisáž výstavy, - divadelné predstavenie	Trnavský samosprávny kraj, Zs. múzeum, Divadlo J. Palárika v Trnave
Oslavy v Obci Opoj – výročia rodákov	Obec Opoj	7. jún 2008	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Národné letecké dni	Piešťany	14. – 15. jún 2008	Trnavský samosprávny kraj, Západoslovenské múzeum v Trnave
80. výročie založenia Balneologického múzea v Piešťanoch	Balneologické múzeum v Piešťanoch	25. jún 2008	Trnavský samosprávny kraj, Balneologické múzeum v Piešťanoch

Stratégia rozvoja infraštruktúry kultúry, kultúrnych inštitúcií a kultúrnych aktivít na území TTSK

2. župný festival kultúry v Krakovanoch	Krakovany	28. – 29. jún 2008	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Socha 20. storočia (k 130 výročiu narodenia J. Koniarka)	Synagóga	30. jún 2008	Trnavský samosprávny kraj, Galéria J. Koniarka v Trnave
Krajské oslavy 64. výročia SNP	Trnava, Prašník	29. august 2008	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Krajské oslavy 64. výročia SNP	Mestský park Sered'	29. august 2008	Trnavský samosprávny kraj, Galantské osvetové stredisko
Pietna spomienka 64. výročia Holokaustu	Mestský park pri pamätníku Holokaustu Sered'	8. september 2008	Trnavský samosprávny kraj, Galantské osvetové stredisko
Ondrej Zimka a Zimka 4	Galéria J. Koniarka v Trnave	18. september 2008	Trnavský samosprávny kraj, Galéria J. Koniarka v Trnave
Oslavy 160. výročia revolúcie v roku 1848 na Záhorí	Senica – Dom kultúry, cintorín a pomník Martina Bartoša	22. september 2008	Trnavský samosprávny kraj, Záhorské osvetové stredisko
Dni Slovákov žijúcich v zahraničí	Divadlo J. Palárika v Trnave, Trnavské osvetové stredisko	14. október 2008	Divadlo J. Palárika v Trnave, Trnavské osvetové stredisko
Odvzdávanie ocenení TTSK v rezorte soc. vecí „Deň soc. pracovníkov“	Divadlo J. Palárika v Trnave – Zrkadlová sála	16. október 2008	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Regionálna výstava filatelistov	Galéria J. Koniarka v Trnave	23. október 2008	Trnavský samosprávny kraj, Galéria J. Koniarka
Program k Mesiacu úcty k starším	Divadlo J. Palárika v Trnave	30. október 2008	Trnavský samosprávny kraj, Trnavské osvetové stredisko
Celoštátna literárna súťaž L. Novomeského	Záhorská knižnica v Senici	4. december 2008	Trnavský samosprávny kraj, Záhorská knižnica v Senici
Martin Benka - výstava	Záhorská galéria v Senici	4. december 2008	Trnavský samosprávny kraj, Záhorská galéria v Senici
Slávnostné zasadnutie Zastupiteľstva TTSK spojené s kultúrnym programom – koncert	Divadlo J. Palárika v Trnave	11. december 2008	Trnavský samosprávny kraj, Divadlo J. Palárika v Trnave

Príloha 11: Prehľad vybraných kultúrnych podujatí a subjektov realizujúcich kultúru v kraji

V **regióne Žitného ostrova** (67 obcí v národnostne zmiešanom regióne), pripravujú mestá a obce viaceré významné podujatia prekračujúce hranice regiónu. V úzkej spolupráci so Žitnoostrovným osvetovým strediskom už tradične organizujú **medzinárodnú a celoštátnu súťaž a výstavu výtvarnej tvorivosti** detí v predškolských zariadeniach **Žitnoostrovské pastelky**, okresnú a krajskú súťaž i výstavy neprofesionálnych výtvarných tvorcov Trnavského samosprávneho kraja - **Výtvarné spektrum**, súťaž umeleckých fotografov - **AMFO, Hviezdoslavov Kubín** – súťaž v prednese poézie a prózy, **Šaliensky Matko** – prednes slovenských povesti, **Žitný ostrov tancuje** – súťaž pódiových skladieb v moderných tancoch, **Žitnoostrovský kľúčik** – súťaž populárnej piesne, **Dunajskostredské divadelné leto** – divadelný festival, **Podunajské písmeňá** – zborník začínajúcich autorov, krajskú súťaž speváckych zborov **Mládež spieva** či **Radost' z Betlehema** – predvianočný dom hier obyvateľov sociálnych ústavov okresu Dunajská Streda a **Studňa Európy – zachráňme živú vodu** – ekologické podujatie pre deti a mládež na Žitnom ostrove.

V regióne sa organizuje množstvo folklórnych podujatí, ako **Šaffova ostroha**, tvorivé choreografie folklórnych kolektívov, **Tancuj, tancuj vykrúcaj** – súťaž folklórneho tanca a **Zlatá brána** – súťaž vo folklórnom speve detí a mládeže. Ďalej sú to koncerty a výstavy, ktoré obohacujú kultúrny život mesta Dunajská Streda, napr. **Svetielka nádeje** – adventný koncert, **Bachove koncerty**, **Hudba nás spája** - koncert k miestnej demokracii EÚ, autorské výstavy, tvorivé dielne ľudových remesiel a pod.

Pravidelne sú organizované slávnostné akademie k výročiu vzniku Slovenskej republiky a Ústavy SR, ktorých sa zúčastňujú deti a mládež so škôl so slovenským i maďarským vyučovacím jazykom. Žitnoostrovské osvetové stredisko dlhoročne ponúka dvojjazyčné efektívne psychologické výcviky so zameraním na prevenciu drogovej závislosti pre deti a mládež **Dobre žiť**, pre učiteľov a vychovávateľov pobytový výcvik **Rozhodni sa sám** a pre rodiny s deťmi pobytový výcvik **Moje hranice**. V posledných rokoch stredisko rozvinulo široké spektrum vzdelávacích a voľnočasových aktivít a ako jediné v kraji má program akreditovaný Ministerstvom školstva Slovenskej republiky **/NE/hovorme o drogách**, ktorého

úlohou je prevencia vzniku drogovej závislosti, kriminality a ďalších protispoločenských javov a výchova k prosociálnosti. Každoročne vydáva pre potreby škôl a zariadení množstvo osvetových publikácií v slovenskom i maďarskom jazyku.

K **najúspešnejším súborom** pôsobiacim v **regióne Žitného ostrova** patrí **Detský divadelný súbor Kľúčik** z Dunajskej Stredy, ktorý sa každoročne zúčastňuje na súťaži Dunajskostredský divadelný festival, viackrát postúpil na krajskú divadelnú prehliadku Scénická divadelná jar i na celoštátne kolo Zlatá priadka Šaľa; **Komorný spevácky zbor pri Základnej umeleckej škole vo Veľkom Mederi** získal na Celoštátnej súťažnej prehliadke mládežníckych speváckych zborov Mládež spieva v Bratislave zlaté pásmo, **Detský gitarový súbor Igricek vo Veľkom Mederi** je víťazom Celoštátnej súťažnej prehliadky detských ľudových hudieb, speváckych skupín, sólistov spevákov a inštrumentalistov v Rimavskej Sobote, **Komorné teleso pri Základnej umeleckej škole v Dolnom Štále Viva la musica** sa zúčastňuje na Celoštátnom festivale komornej a symfonickej hudby neprofesionálnych hudobných telies Divertimento musicale v Levoči. Medzi **reprezentantov miestnej a regionálnej kultúry** Žitného ostrova patrí aj **Detský folklórny súbor Csali zo Šamorína**, ktorý vyvíja svoju pravidelnú činnosť od roku 1978. Účinkujú v ňom žiaci z materskej a základnej školy. Získal ocenenia na celoslovenských súťažiach, viackrát úspešne vystupoval v zahraničí na medzinárodných detských festivaloch, vo Francúzku, v Juhoslávii, v Maďarsku a v Rumunsku. Spevácka **folklórna skupina** z Trhovej Hradskej **Vásárúti dalárda** bola založená v roku 2007. Za tento krátky čas už absolvovala viac vystúpení doma, ale aj v Maďarsku a v Slovinsku. Na krajskej súťaži folklórnych súborov Nositelia tradícií v Zelenči získala 3. cenu. Medzi jednotlivcami pôsobiacimi v oblasti záujmovej umeleckej činnosti dosahujú pekné úspechy vo fotografickej tvorbe aj na krajskej a celoslovenskej úrovni Peter Ivančík, Tomáš Bátky a Roland Kálmán. V umeleckom prednese je to Eszter Agócs s účasťou na celoslovenskom Hviezdoslavovom Kubíne, či Tanečný pár Klaudia Hajasová a Linda Görcsová, ktorý získal v roku 2008 na Celoštátnej súťažnej prehliadke sólistov tanečníkov v ľudovom tanci Šaffova ostroha v Dlhom Klčove tretie miesto. Na medzinárodnej súťaži Žitnoostrovské pastelky – medzinárodná prehliadka výtvarnej tvorivosti detí predškolských zariadení - boli za posledné dva roky ocenené deti z okresu Dunajská Streda Fekete Fanni, Fekete Tünde, Kósa Ákos, Kocsisová Kristína, Varga Réka, Németh Márk.

V okrese **Galanta** sa darí spolupráci 36 miest a obcí s Galantským osvetovým strediskom. Popri všetkých okresných postupových súťažiach v oblasti záujmovo-umeleckej činnosti sú každoročne realizované aj podujatia krajského, celoštátneho i medzinárodného charakteru, ako napríklad: **Digifoto Galanta** - medzinárodná súťažná prehliadka digitálnej fotografickej tvorby (jedinečná súťaž tohto druhu na Slovensku, v roku 2008 sa konalo vyhodnotenie už v poradí 6. ročníka, do ktorého nominovalo svoje diela 66 autorov z celého Slovenska, Maďarska, Srbska a Čiech); **Stretnutie vo farbách** - tvorivé stretnutie a prezentácia diel výtvarníkov a fotografistov v prírode s medzinárodnou účasťou autorov z Maďarska a Rakúska (Plenér v mestskom parku); **Spektrum kultúr a národnostných menšín** - multikultúrny festival umeleckého slova, hudby, spevu a tanca s medzinárodnou účasťou; **Galantská nota** - celoštátna súťaž interpretov populárnej piesne; **Romafest** - festival hudby, spevu a tanca rómskych súborov Trnavského kraja; **Farebný svet Rómov** - súťaž výtvarnej tvorivosti detí a mládeže rómskej národnosti Trnavského kraja; **Divertimento Musicale** - krajská súťažná prehliadka komorných a symfonických hudobných telies; **Strunobranie** - krajská súťažná prehliadka hudobných skupín a jednotlivcov folk, country, bluegrass a trampskej hudby; **Festival Terézie Vansovej** - krajský festival umeleckého slova žien; **Literárny Zvolen** - krajská súťaž amatérskej literárnej tvorby; **Kodályova Galanta** - krajská súťaž detských speváckych zborov; **Galantská Paleta** - reprezentatívna výstava diel členov Klubu výtvarníkov Galantská paleta; **Malé divadelné dosky** - okresná súťažná prehliadka detskej dramatickej tvorivosti a mnohé iné.

Súčasťou spektra kultúrnych aktivít realizovaných v okrese sú aj **Tvorivé dielne detskej dramatickej tvorivosti**, na ktorých sa pravidelne stretávajú deti a mládež z okresu Galanta. Tvorivé dielne sú venované otázkam rozvoja divadelníctva v okrese a podpore divadelného prejavu mládeže. Základom práce v dielnach je objaviť a podporiť v deťoch ich prirodzený talent.

Galantské osvetové stredisko v uplynulých rokoch starostlivo pripravovalo podmienky pre uskutočnenie výstavnej prezentácie diel **neprofesionálnych výtvarníkov z okresu Galanta**. Podporovalo vzájomné stretávanie sa ľudí pôsobiacich v oblasti výtvarného umenia a organizovalo zaujímavé podujatia – exkurzie, výstavy a súťaže. Z uskutočnených aktivít a na základe dobrej spolupráce s **akademickým sochárom Ladislavom Sabom** (stal sa

gestorom Klubu výtvarníkov Galantská paleta) sa po dlhých rokoch podarilo v Galante obnoviť činnosť klubu výtvarníkov, ktorý v minulosti zastrešoval „amatérske“ výtvarníctvo na úrovni okresu. Výtvarníci po rokoch opäť získali motiváciu do práce, prejavili záujem o vzájomnú spoluprácu, zasielali výtvarné práce do súťaží a prepožičiavali svoje diela na výstavy. V súčasnosti má **Klub výtvarníkov Galantská paleta** 30 aktívnych členov pochádzajúcich zo širokého okolia Galanty, s ktorými Galantské osvetové stredisko úspešne spolupracuje, čoho výsledkom sú početné autorské i spoločné výstavy, tvorivé stretnutia a happeningové podujatia.

Medzi popredné amatérske súbory okresu Galanta patria **Detský divadelný súbor Za šeckí drobné z Galanty** (vít'az krajskej súťaže Senická divadelná jar, popredné umiestnenie na celoštátnej súťažnej prehliadke Zlatá priadka); **Detský folklórny súbor Vážinka zo Šoporne** (vít'az krajskej súťaže detského hudobného folklóru, cena za udržiavanie folklórnych tradícií); **Detský spevácky zbor Zoltána Kodálya pri ZŠ v Galante** (zlaté a strieborné pásmo na celoštátnej súťaži speváckych zborov Znejúca pieseň); **Folklórny súbor Berkenye z Košút** (vít'az krajskej a tretie miesto na celoslovenskej súťaži detských folklórnych súborov, tretie miesto na celoslovenskej súťaži sólistov tanečníkov Šaffova ostroha); **Folklórny súbor Jatelinka z Abrahámu** (prvé miesto na krajskej súťaži sólistov tanečníkov Šaffova ostroha).

O tom, že rómska kultúra je jedinečná iba v podaní ich samotných, presvedčajú členovia **detského rómskeho súboru Khamora – Slniečko**, ktorý vznikol v roku 2007 v Galante.

Talenty okresu reprezentujú najmä Anna Pokorná (každoročne sa umiestňuje na popredných miestach na celoštátnych súťažiach umeleckého prednesu žien - Vansovej Lomnička, Timravina Studnička, Beniakové Chynorany); Zuzana Zelinková (niekoľkonásobná víťazka celoštátnych súťaží umeleckého prednesu Vansovej Lomnička, Timravina Studnička, Beniakové Chynorany); Ján Melíšek (hlavná cena predsedu Trnavského samosprávneho kraja na krajskej súťaži neprofesionálnej výtvarnej tvorby Výtvarné spektrum); Kazimír Cséfalvay (prvé miesto na krajskej súťaži neprofesionálnej výtvarnej tvorby Výtvarné spektrum); Rastislav Čambál (vít'az krajských a celoslovenských súťaží neprofesionálnej fotografickej tvorby AMFO a Diafoto, vít'az medzinárodnej súťaže digitálnej fotografickej tvorby DIGIFOTO Galanta); Miroslav Šimek (popredné umiestnenia na krajskej súťaži

neprofesionálnej fotografickej tvorby AMFO a medzinárodnej súťaži digitálnej fotografickej tvorby DIGITFOTO Galanta); Tomáš Šurín (viacnásobný víťaz krajskej kolo vedomostnej súťaže „Čo vieš o hviezdach?“).

V **regiónoch Trnavy, Piešťan a Hlohovca** (spolu 96 miest a obcí) pôsobí Trnavské osvetové stredisko (aj ako krajské metodické centrum pre miestnu kultúru) a úzko spolupracuje s mestami a obcami pri príprave a realizácii podujatí a aktivít⁶². Na úseku **hovoreného slova** je to predovšetkým podujatie **Hollého pamätník** – postupová súťažná prehliadka v umeleckom prednese poézie a prózy a tvorbe divadiel poézie. Cieľom súťaže je viesť deti a mládež k hlbšiemu poznávaniu literatúry a prostredníctvom prednesu sprostredkovať literárne hodnoty širšej verejnosti. Prostredníctvom stretnutí s odborníkmi sprostredkovať recitátorom a pedagógom najnovšie poznatky a metódy práce s literárnym textom. Súťaž je viacstupňová, môže sa jej zúčastniť každý neprofesionálny recitátor, záujemca o umelecký prednes a kolektívy, ktoré inscenujú literárne texty. Súťaž začína obvodnými kolami (Trnava - mesto a Trnava - vidiek), nasledujú okresné kolá (Trnava, Piešťany a Hlohovec), regionálne kolo prebieha pre stredné školy, vysoké školy a dospelých a postupovú súťaž uzatvára krajské kolo. Na postupových súťažiach sa každoročne zúčastní cca 520 recitátorov. Na krajské kolo je 110 postupujúcich recitátorov a víťazi jednotlivých kategórií sa prezentujú na celoslovenskej súťaži Hviezdoslavov Kubín (cca 10 recitátorov). Okresné kolá v Piešťanoch a v Hlohovci sú organizované v spolupráci s Centrami voľného času. Miesta konania všetkých ostatných kôl sú na ZUŠ M. Schneidera Trnavského v Trnave. Každé kolo súťaže je ukončené odborným seminárom pre všetkých recitátorov a pedagógov.

Trnavské osvetové stredisko v Trnave je organizátorom krajskej postupovej súťaže neprofesionálnych divadelných súborov **Malá krajská scénická žatva**. Súťažné inscenácie hodnotí odborná porota menovaná Národným osvetovým centrom, ktorá nominuje víťazné inscenácie do celoštátnych prehliadok. Trnavský región dlhodobo úspešne prezentuje

⁶² Príklad pôsobenia Trnavského osvetového strediska a jeho spolupráce s mestami a obcami a zariadeniami kultúry v nich pôsobiacich, približuje aj systém fungovania značnej časti miestnej kultúry, predovšetkým jej obsahovej, organizačnej a personálnej zložky.

Divadelný súbor DISK, ktorý sa stal viackrát víťazom Scénickej žatvy a získal cenu „Tvorivý čin roka“.

Úsek folklóru je známy viacerými podujatiami: **Putujeme za ľudovou piesňou** - cieľom súťaže žiakov základných škôl a osemročných gymnázií je spopularizovať ľudovú pieseň a získavať žiakov pre interpretáciu krásy a tradícií, ktorých nositeľom je aj ľudová pieseň. Dať mladým talentom priestor a možnosť na sebarealizáciu a uchovať čo najviac klenotov Slovenského hudobného folklóru. **Detský festival ľudových hudieb, speváckych skupín, sólistov spevákov a inštrumentalistov** je trojstupňová súťaž s postupom na celoštátnu súťažnú prehliadku detských kolektívov a sólistov, zaoberajúcich sa interpretáciou hudobného folklóru. Tohto podujatia sa môžu zúčastniť všetky kolektívy alebo sólisti (bez ohľadu na príslušnosť k nejakému súboru alebo skupine), ktoré vyvíjajú svoju činnosť na území Trnavského okresu. V tejto súťaži sa uplatnilo na celoštátnych prehliadkach viacero jednotlivcov i kolektívov, v poslednom období patrí medzi najúspešnejších súťažiacich Diana Tuchscherová z Gymnázia Jána Hollého v Trnave, ktorá v ostatných rokoch obsadzovala popredné miesta. **Festival ľudových hudieb, speváckych skupín, sólistov spevákov a inštrumentalistov** je trojstupňová súťaž s postupom na celoštátnu súťažnú prehliadku kolektívov a sólistov, zaoberajúcich sa interpretáciou hudobného folklóru. Tohto podujatia sa môžu zúčastniť všetky kolektívy alebo sólisti (bez ohľadu na príslušnosť k nejakému súboru alebo skupine), ktoré vyvíjajú svoju činnosť na území Trnavského okresu. Súťaže sa pravidelne zúčastňujú ľudové hudby folklórnych súborov z Trnavského kraja, medzi ktorými dominuje **ľudová hudba folklórneho súboru Trnafačan** s primášom Petrom Reiterom. Cieľom súťaže **Šaffova ostroha** je podnietiť umeleckých vedúcich, choreografov a interpretov vo folklórnych súboroch a skupinách k vyhľadávaniu a poznaniu tradičného tanečného materiálu. V tejto súťaži treba vyzdvihnúť najmä pána Čechoviča z Majcichova, ktorý sa vďaka trom prvenstvám v posledných rokoch dostal do zlatého fondu súťaže, ďalej i členov dedinských folklórnych skupín **Dudváh z Križovian nad Dudváhom, Rozmarín z Majcichova, Cíferanka z Cífera**. Poslaním súťažnej prehliadky **Nositelia tradícií** je aktivovať folklórne skupiny, vychádzajúc z ich pravidelného pôsobenia. Táto aktivácia súčasne podporuje viaceré ciele Deklarácie UNESCO o ochrane a uchovávaní tradičnej a ľudovej kultúry. Podujatie má za cieľ predstaviť výsledky práce folklórnych skupín smerujúce k ožiovaniu miestnych tradícií a k ich opätovnému uvádzaniu do života dedinského spoločenstva. Súčasne o vyhľadávanie a rekonštruovanie neznámych alebo menej

známych folklórnych tradícií a ich tvorivé spracovanie do scénických výstupov. Veľmi aktívnymi súťažiacimi sú dedinské **folklórne skupiny Špačinčanka** (popredné miesta na celoslovenských súťažiach), **Dudváh z Križovian nad Dudváhom** a tohtoročný víťaz krajského kola **Gbelan z Gbelov**. **Sútážná prehliadka tvorivých choreografií folklórnych kolektívov** vytvára priestor pre prezentáciu aktívnej tvorby choreografov, ktorej cieľom je uchovávanie, rozvíjanie a šírenie ľudovej kultúry Slovenska. Úspechy v tejto súťaži zaznamenávajú najmä folklórny súbor **Trnafčan z Trnavy** (niekoľkonásobný účastník celoslovenskej súťaže), **folklórny súbor Striebornica z Piešťan** a dedinská **folklórna skupina Verešvaran z Červeníka**. Výsledkom spolupráce Trnavského osvetového strediska a mesta Leopoldov je prehliadka umelcov hudobníkov, ktorí sa venujú hre na heligónku, akordeón a chromatiku s názvom **Vráťme Slovensku harmoniku**. Cieľom podujatia je podporiť udržiavanie tradícií v hre na spomínané nástroje nielen v Trnavskom kraji.

Na **úseku zborového spevu** bolo Trnavské osvetové stredisko dlhoročným hlavným organizátorom Medzinárodného festivalu speváckych zborov **Trnavské zborové dni**. Od roku 2009 plánuje organizovať krajskú prehliadku speváckych zborov dospelých **Trnavská kantiléna**.

Na **úseku dychovej hudby** je známa **Krajská súťažná prehliadka malých dychových hudieb**. Jej hlavným cieľom je prezentovať umeleckú úroveň a výsledky činnosti malých dychových hudieb. Slúži k podpore ich umeleckého rastu, ale aj k vzájomnému spoznávaniu sa a rozvíjaniu priateľských stykov priaznivcov dychovej hudby, ako aj k výmene skúseností v tomto žánri. Každoročne sa prehliadka koná v prírodnom amfiteátri v Jaslovských Bohuniciach. Najlepšia dychová hudba nominovaná odbornou porotou postupuje na celoslovenskú prehliadku do Lednických Rovní.

Pre región západného Slovenska je významným žánrom ľudovej tvorivosti **folklór**. Medzi najvýznamnejšie podujatia v tejto oblasti patrí **Festival kultúry Trnavského samosprávneho kraja - Krakovany**, ktorý nadväzuje na tradície, ktoré v Krakovanoch vznikli v roku 1957. Poslaním festivalu je prezentovať rôzne žánre folklóru neprofesionálnych telies pôsobiacich v celom Trnavskom kraji, ale i v zahraničí. Na festivale sa predstavujú folklórne skupiny zo všetkých okresov kraja, aby prezentovali rozmanitosť

a bohatosť folklóru, ľudových tradícií a zvykov v regióne. Ako festival kultúry Trnavského samosprávneho kraja sa organizuje od roku 2007 a je príležitosťou na posilnenie spolupráce v kultúrnej oblasti. Sviatok ľudového umenia, ale i dobrej pohody, tak možno nazvať už tradične jeden z augustových víkendov, kedy sa pravidelne už viac ako 40 rokov schádzajú obdivovatelia folklóru, dychovej hudby a v posledných rokoch i priatelia súčasných hudobných trendov na **Slávnostiach spevu, hudby a tanca** a na oslavách obetavej a činnorodej práce poľnohospodárov **Medzinárodný družstevný deň**. Výsledkom spolupráce Trnavského osvetového strediska a mesta Trnava (hlavný organizátor) je medzinárodný folklórny festival **Trnavská brána**. Sprievodným podujatím uvedených folklórnych festivalov sú **remeselné trhy**. Zámerom týchto podujatí je prezentácia súčasných podôb ľudovej umeleckej kultúry s dôrazom na jej hodnoty a tradície. Remeselné trhy sú veľkou živou dielňou, ktorá ponúka návštevníkom najrozmanitejšie produkty ľudovoumeleckej výroby.

Nezastupiteľné miesto v miestnej kultúre má aj **úsek fotografie, výtvarníctva a ľudovej tvorby**. **Trnavská paleta** je súťaž a výstava neprofesionálnej výtvarnej tvorby okresov Trnava, Piešťany a Hlohovec. Trnavskú paletu organizujú v trnavskom regióne už od roku 1968. Súťaž a výstava si kladie za cieľ aktivizovať a podporovať tvorbu vo všetkých výtvarných odboroch a žánroch, objavovať a podporovať mladých autorov, poskytovať priestor pre konfrontáciu výsledkov ich tvorby. Za posledných 10 rokov vzrástla kvantita zasielaných diel úmerne s kvalitou a počtom autorov. V súčasnosti sa zapája do súťaže 40 autorov a študenti vysokých škôl. Výstavnú kolekciu tvorí 150 až 200 diel. Cieľom odbornovo–vzdelávacej časti podujatia – rozborového seminára, ktorý je súčasťou slávnostnej vernisáže, je rozvíjať vedomosti a podporovať umelecko–odborný rast neprofesionálnych tvorcov. Verejná prezentácia súťažných prác zvyšuje záujem širokej verejnosti o umeleckú tvorbu a napomáha kultivovaniu životného štýlu občanov. Trnavská paleta je postupová súťaž, ocenené diela sú zasielané do krajskej súťaže pod názvom **Výtvarné spektrum**. Autori oceňovaní v posledných rokoch sú: MUDr. Milan Čech z Trnavy, Verner Scheibenreif z Hlohovca, Oskar Jakubis z Piešťan, PaedDr. Gabriela Hornáčková z Trnavy, Diana Garafová z Krakovian, Mgr. Mária Baranovičová z Piešťan, Mgr. Eva Donovalová z Piešťan, Štefan Slabý z Vrbového, Alojz Kavulják z Trnavy. V celoštátnej súťaži **Výtvarné spektrum** boli ceny udelené Alojzovi Kavuljákovovi a Vernerovi Scheibenreifovi. **Trnavský objektív** – súťaž a výstavu neprofesionálnej fotografickej tvorby okresov Trnava, Piešťany a Hlohovec

organizuje Trnavské osvetové stredisko každoročne v trnavskom regióne už od roku 1970. Poslaním súťaže je aktivizovať fotoamatérov k novej fotografickej tvorbe, objavovať talentovaných autorov a podporovať ich umeleckú sebarealizáciu a vzájomnú umeleckú konfrontáciu. Súťaž prináša vždy nové hodnoty obsiahnuté v tvorivom hľadaní autorov, v obsahu ich tvorby a hľadaní fotografického výrazu. Za posledných 10 rokov stúpol počet autorov z 20 na 70 až 80 autorov. Úmerne s počtom autorov vzrástol i počet kvalitných súťažných prác. Do súťaže je zasielaných 500 fotografií a 30 CD nosičov s multimediálnymi prezentáciami. Za posledné obdobie boli v celoštátnej súťaži AMFO ocenení autori: Alžbeta Trubačová z Trnavy, Robert Vittek z Trnavy, Juraj Ezechiáš z Trnavy, Ing. arch. Karol Belas z Piešťan, Ing.arch.Peter Hričovec z Piešťan, Ing.Milan Marônek z Trnavy, Blažej Vittek z Trnavy, Ing.Juraj Hloben z Trnavy, Lenka Lukačovičová z Trnavy, Dominika Behúlová z Križovian nad Dudvážom, Petra Vlčková z Trnavy. Napríklad v tomto roku v celoštátnej súťaži boli z celkového počtu 5 cien udelené 2 ceny práve našim autorom: Ing. arch. Karolovi Belasovi a Petre Vlčkovej. Vyhlasovateľ celoštátneho kola NOC Bratislava zostavuje výstavnú kolekciu, ktorá každoročne reprezentuje Slovensko v ČR vo Svitavách. V minulých rokoch mali slovenskú fotku možnosť vidieť i návštevníci výstav v Bulharsku a na Cypre.

Vo **všetkých troch okresoch** pôsobí na pôde miest a obcí **množstvo súborov a jednotlivcov**, ktorí sa venujú záujmovej umeleckej činnosti. K tým najúspešnejším patria: **Spevácky zbor** gymnázií mesta Trnava **CANTICA NOVA**. Zbor založili v roku 1969. Koncertoval v Lotyšsku, Belgicku, Slovinsku, Poľsku, Rakúsku, Maďarsku, Rumunsku, Nemecku, Grécku, Holandsku, Veľkej Británii, Francúzsku, Českej republike, USA a v Nórsku. Zbor účinkoval a nahrával v slovenských, slovinských, belgických, gréckych, nemeckých, holandských televíznych štúdiách. Pravidelne sa zúčastňuje na celoslovenskej súťaži speváckych zborov **MLÁDEŽ SPIEVA**, kde patrí medzi najlepšie zbory Slovenska, čo potvrdil doteraz získaním štyroch hlavných cien súťaže. K najvýznamnejším úspechom zboru patria ceny na medzinárodnej súťaži speváckych zborov v meste Kardista v Grécku, tretie miesto na prestížnej súťaži speváckych zborov v Llangollene vo Walese v kategórii dospelých zborov, prvé miesto na Európskom hudobnom festivale mládeže v belgickom Neerpelte, druhé miesto na Medzinárodnom festivale speváckych zborov „Pražské Vianoce“ atď. **Spevácky zbor Bradlan** - vznikol v roku 1930 ako spevokol trnavských robotníkov. Okrem príležitostných a celovečerných koncertov doma i v zahraničí súbor vystupoval v Bulharsku, Českej republike i bývalej Juhoslávii, Litve, Maďarsku, Nemecku, Poľsku, Fínsku, Rakúsku,

Taliansku. Spevokol sa pravidelne zúčastňoval na festivaloch, z ktorých možno spomenúť Medzinárodný festival zborového spevu v Medzyzdrojoch v Poľsku, kde získal cenu poľského rozhlasu a hlavnú cenu festivalu, v roku 2004 na medzinárodnej súťaži v Olomouci získal v kategórii sakrálnej i svetskej tvorby striebornú medailu, Strieborné pásmo na XI. ročníku Festivalu zborového spevu V. Figuša – Bystrého v Banskej Bystrici v roku 2003, atď.

Miešaný spevácky zbor TIRNAVIA vznikol v roku 1988. Zbor sa pravidelne zúčastňuje domácich a zahraničných súťaží speváckych zborov. Zbor súťažne vystupoval v Taliansku, Španielsku, Švajčiarsku, Poľsku, Maďarsku, Českej republike a inde. Okrem iných ocenení získal aj 3. miesto na svetovej súťaži International Eisteddfod LLANGOLLEN 2002 vo Walese, 1. miesto v zlatom pásme v kategórii folklór a 2. miesto v zlatom pásme v kategórii miešaných zborov na medzinárodnom festivale IFAS 2004 v Pardubiciach v Českej republike, 2. miesto v kategórii vážna hudba a 3. miesto v kategórii folklór, džez a spirituál na medzinárodnej súťaži speváckych zborov MILTENBERG 2006 v Nemecku.

Divadelný súbor DISK, ktorý svoju činnosť v Trnave začal v roku 1955 klasickým inscenovaním divadelných hier slovenských i svetových dramatikov, dosiahol prvý výrazný úspech v roku 1967 na Krajskej prehliadke ochotníckych súborov, kde získal Hlavnú cenu. Zásadná premena v súbore sa uskutočnila v roku 1987 pod vedením režiséra Blaha Uhlára. V období rokov 1987 - 1993 bol súbor mimoriadne úspešný a stal sa pravidelným účastníkom najvyšších celoslovenských prehliadok. I v spolupráci s D. Vicenom súbor dosiahol celý rad úspechov doma i v zahraničí. Súbor počas svojej nepretržitej 53 ročnej práce uviedol 55 premiér a okolo 1000 repríz inscenácií svetovej i slovenskej klasiky i vlastnej autorskej tvorby. Reprezentoval Slovensko na 12 medzinárodných festivaloch doma a 24 festivaloch v zahraničí. Na viacerých získal i ocenenia.

Dedinská folklórna skupina Dudváh bola založená v roku 1994. Skupina sa počas svojho pôsobenia zúčastnila mnohých podujatí, ako napríklad celoslovenskej súťaže Šaffova ostroha v Dlhom Klčove, festivalov celoslovenského charakteru, ako Jánošíkove dni v Terchovej, Myjavské slávnosti, Medzinárodný festival vo Východnej, podujatí a festivalov v rámci regiónu, ako je Západoslovenský festival v Červeníku, Trnavská brána, Malokarpatský festival v Šenkviaciach a iné.

Folklórny súbor MÁJ pracuje pri Gymnáziu Pierra de Coubertina v Piešťanoch. Od svojho vzniku v roku 1996 absolvoval súbor mnoho vystúpení doma i v zahraničí (Turecko, Brazília, Francúzsko). Na súťažnom folklórnom festivale v Anglicku získal súbor dve prvé a dve tretie miesta. V novembri 2006 sa ľudová hudba a spevácka skupina FS MÁJ zúčastnili krajskej folklórnej súťaže v Špačinciach, odkiaľ si odniesli 2 pochvaly poroty a ľudová hudba 1. miesto s postupom do celoštátneho kola.

Folklórny súbor Trnafčan (do roku 2002 sa nazýval FS

Dudváh) z Trnavy bol založený v roku 1984 a nadviazal na tradície súborov z 50-tych rokov v Trnavskom regióne. Členmi súboru sú milovníci ľudového umenia - amatéri rozličného veku a vzdelania. Úspešne absolvoval vystúpenia na viacerých domácich (Myjava, Terchová, Východná), i zahraničných (Maďarsko, Rakúsko, Nemecko, Turecko, Holandsko, Morava) folklórnych festivaloch, ako i súťaží tancov a tvorivých choreografií v krajských i celoslovenských kolách (Piešťany, Liptovský Hrádok, Považská Bystrica). Mesto Trnava reprezentoval i v Latinskej Amerike v štáte Nikaragua a tance zo Slovenska v podaní FS Trnafačan si pozrel i Svätý Otec v Ríme. **Folklórny súbor Slnečnica** vznikol v roku 1986 pri SPŠE v Piešťanoch. Podnetom pre vznik Slnečnice bola potreba mimoškolskej činnosti žiakov orientovaná smerom k ľudovej kultúre skĺbená s pohybovo-tanečným prejavom. Vo februári 1987 sa súbor prvýkrát predstavil verejnosti. Odvtedy Slnečnica veľa krát vystupovala v Piešťanoch a v mnohých ďalších mestách Slovenska, ako aj v 20 štátoch Európy, v Afrike, v Južnej Amerike a na Kanárskych ostrovoch. História **folklórnej skupiny Verešvaran** sa datuje už od roku 1865. Počas svojho dlhého pôsobenia skupina vystupovala na rôznych podujatiach a festivaloch v rámci celého Slovenska (Festival Východná, Myjava, Dni Kresťanských kolied Slovenska Chrenovec-Brusno, Liesek, Trenčín, Piešťany, Trnava, Krakovany, Hrabíčov), ale aj v zahraničí. V januári 2005 obnovil činnosť folklórnej skupiny kolektív nadšencov v novom zložení. Členmi skupiny sú študenti a mladí ľudia, ktorí majú záujem učiť sa a spoznávať folklórne tradície našich predkov. Skupina pri svojej činnosti čerpá z pokladnice ľudového umenia rodnej obce a jej okolia. Verešvaran počas svojej krátkej činnosti viackrát vystupoval v Červeníku na Slávnostiach spevu, hudby a tanca, v Trnave na Trnavskej bráne a pod. Najväčším úspechom novozaloženej skupiny v roku 2007 bolo ocenenie za najlepšiu tvorivú choreografiu s názvom: Na Katarínskej zábave na krajskej prehliadke v Križovanoch a postup na celoštátnu prehliadku tvorivých choreografií v Košiciach. **Dedinská folklórna skupina Špačinčanka** patrí k popredným interpretom folklórneho bohatstva trnavskej roviny. Vznikla v roku 1978 a úspešne reprezentovala región na Podroháčskych folklórnych slávnostiach v Zuberici, Folklórnom festivale Myjava, Trnavská brána, Krasňany, Krakovany, Červeník. V rokoch 1997 a 2003 získala na celoštátnych súťažiach Nositelia tradícií cenu poroty.

V **okresoch Senica a Skalica** s 52 mestami a obcami existuje bohatá a úspešná spolupráca so Záhorským osvetovým strediskom so sídlom v Senici. Výstupom tejto spolupráce je

množstvo podujatí, aktivít a dobre fungujúcich súborov a jednotlivcov záujmovej umeleckej činnosti.

V oblasti detskej dramatickej tvorivosti je veľmi známou **Senické zrkadielko Anky Gamanovej** - regionálna postupová súťažná prehliadka detskej dramatickej tvorivosti okresov Senica a Skalica (činoherného, bábkového, hudobno-dramatického, pohybového, pantomimického divadla). Každoročne sa zapája až 14 detských divadelných kolektívov so svojimi inscenáciami a scénickými miniatúrami. Do krajskej súťažnej prehliadky detskej dramatickej tvorivosti Trnavského kraja **Senickej divadelnej jari** postupujú dve divadelné predstavenia – jedno za okres Senica a jedno za okres Skalica a scénická miniatúra. Medzi najvyspelejšie pravidelne pracujúce a do súťaží sa zapájajúce súbory patrí **Detský divadelný súbor Zádrapky zo ZUŠ v Senici** (v tomto roku oslavuje 25. výročie svojho vzniku) a **Detský divadelný súbor Drak** pracujúci **pri ZŠ a Obecnom úrade v Radošovciach**, ktoré bývajú každoročne oceňované na krajských aj celoštátnych podujatiach i na Scénickej žatve v Martine s medzinárodnou účasťou.

V oblasti umeleckého prednesu je významným podujatím **Hurbanov pamätník** - postupová súťažná prehliadka recitátorov, detských recitačných kolektívov a divadiel poézie okresov Senica a Skalica. Pozostáva z obvodných súťaží konaných v Senici, Kútoch, Skalici a v Holíči, do ktorých sa zapája cca 180 detských recitátorov v troch vekových kategóriách a z 2 okresných súťaží (Senica, Skalica), v ktorých súťaží cca 70 recitátorov v štyroch vekových kategóriách a 3 – 5 detských recitačných kolektívov a divadiel poézie. V roku 2008 sa uskutočnil jeho 40. ročník. Víťazi jednotlivých vekových a žánrových kategórií za okresy Senica a Skalica (16 – 18 recitátorov) postupujú do krajskej súťaže v umeleckom prednese Hollého pamätník. Medzi najvyspelejších recitátorov Trnavského kraja i Slovenska už dlhodobo patria recitátori ZUŠ zo Senice. V posledných rokoch najlepšie výsledky dosahujú Juraj Gembeš, Vanesa Sládečková, Dominika Hoferková a Oliver Orth. V roku 2007 detský recitačný kolektív Zádrapky zo ZUŠ v Senici sa ako víťaz krajskej súťaže Hollého pamätník zúčastnil s inscenáciou **Najťažšie kúzlo** (réžia Štefánia Jánošová) celoštátneho Hviezdoslavovho Kubína.

Na úseku folklóru je hlavná pozornosť kladená na verejnú prezentáciu celého systému uchovávaní, ochrany a tvorivého rozvíjania hodnôt tradičnej a ľudovej kultúry regiónu predovšetkým prostredníctvom niekoľkých kľúčových podujatí, medzi ktoré patria:

a) **Regionálna súťažná prehliadka detských folklórnych súborov, speváckych skupín, sólistov spevákov a inštrumentalistov okresov Senica a Skalica**, ktorá je verejnou prezentáciu a konfrontáciu detského folklóru vo všetkých kategóriách s postupom na krajskú súťaž. Koná sa každoročne v Borskom Mikuláši a zapája sa do nej priemerne 150 účinkujúcich detí (5 detských folklórnych súborov, 4 spevácke skupiny pri detských folklórnych súboroch, 16 sólistov spevákov a 2 inštrumentalisti). Najvýznamnejšie úspechy v posledných rokoch dosiahli detskí folkloristi regiónu - **Detský folklórny súbor Skaličánek**, Skalica (viackrát postúpil na krajský i celoštátny festival); **Detský folklórny súbor Brodčánek**, Brodské (viacnásobný postup na krajskú súťaž); **Detský folklórny súbor Nádej Kuklov** (viacnásobný postup na krajskú súťaž); **Spevácka skupina DFS Skaličánek** (postup na celoštátnu úroveň); **Spevácka skupina DFS Nádej, Kuklov** (viacnásobný postup na krajskú súťaž); sólista inštrumentalista – heligonkár Erik Otrisal, Senica (dvakrát postup na krajský a Celoštátny festival detskej ľudovej hudby);

b) **Súťažná prehliadka detských folklórnych súborov Trnavského kraja a Súťažná prehliadka detských ľudových hudieb, speváckych skupín, sólistov spevákov a inštrumentalistov** sú populárne a významné súťažné prehliadky, ktoré organizuje ZOS v Senici v Dome kultúry v Skalici v spolupráci s Mestom Skalica už 15 rokov každoročne podľa 2-ročnej periodizácie detských folklórnych súťaží vyhlásených NOC. Pravidelne sa ich zúčastňujú víťazi regionálnych prehliadok 7 okresov Trnavského kraja vo všetkých kategóriách cca 200 detských účinkujúcich v kolektívoch a sólových výstupoch. Odborná porota vyberá najlepšie výkony vo všetkých kategóriách na celoštátne festivaly. Súčasťou postupových prehliadok regionálnych i krajských sú rozborové hodnotiace semináre umelecko-pedagogického vedenia s odbornou porotou;

c) **Regionálna súťažná prehliadka dedinských folklórnych skupín okresov Senica a Skalica – Nositelia tradícií** je trojstupňová postupová prehliadka, ktorá sa koná každé 3 roky v Mestskom kultúrnom stredisku v Gbeloch. Pravidelne sa jej zúčastňujú folklórne skupiny pracujúce na území regiónu: **Folklórna skupina Bročané**, Brodské, **Folklórna skupina Gbelan**, Gbely, **Folklórna skupina pri OcÚ Kuklov**, **Folklórna skupina pri MO ÚŽS Sobotište**, **Folklórna skupina SLZA**, Borský Mikuláš;

d) **Regionálna súťažná prehliadka ľudových hudieb, speváckych skupín, sólistov spevákov a inštrumentalistov okresov Senica a Skalica** je realizovaná ZOS každé 3 roky (podľa propozícií NOC) v Dome kultúry v Kuklove v spolupráci s OcÚ Kuklov s postupom

na krajskú súťaž v Špačinciach s približne 130 súťažiacimi. Najvýznamnejšie úspechy v posledných rokoch dosiahli kolektívy a sólisti - **Ľudová hudba folklórneho súboru Skaličan**, Skalica (Laureát Celoštátneho festivalu ľudovej hudby); **Ľudová hudba Plánava**, Skalica (postup na krajský a celoštátny festival); **Mužská spevácka skupina Kuklov** (viackrát postup na krajský festival); **Spevácka skupina z Brodského** (viackrát postup na krajský festival); Sólistka speváčka Anna Michelová, Gbely (postup na krajský a celoštátny festival); Spevácke duo Mária a Margaréta Marčšišovské, Brodské (postup na krajský a celoštátny festival); Sólista inštrumentalista – heligonkár Miroslav Buzrla, Skalica (postup na krajskú a celoštátnu súťaž).

Najstarším a najvýraznejším folklórnym kolektívom regiónu je **Folklórny súbor Skaličan**, ktorý v roku 2008 zaznamenal 54 rokov svojej existencie. Počas svojho trvania sa vypracoval medzi najlepšie súbory na Slovensku. Zameriava sa na spracovanie hudobného a folklórneho materiálu z regiónu Záhoria a Slovensko-moravského pomedzia a mesta Skalica. Program zostavuje z tanečných, hudobných sólových, speváckych a inštrumentálnych výstupov. Skaličan získal veľa ocenení na vrcholných prehliadkach doma, i v zahraničí, je nositeľom Pocty generálneho riaditeľa NOC a Medaily Daniela Licharda.

Na úseku hudieb, spevu a tanca najvýraznejšie úspechy za posledné roky dosiahli: **Dychová hudba Skaličané**, Skalica (krajský a celoštátny Festival malých dychových hudieb); **Cantilena – spevácky zbor mesta Senica** (festivaly, súťaže, recipročné vystúpenia v 16 krajinách Európy a Turecka); **Detský spevácky zbor pri ZUŠ Senica** (postup na krajskú a celoštátnu súťaž detských speváckych zborov – Mládež spieva); **Tanečné skupiny Scream** a **Sonny Senica** (krajské, celoštátne a medzinárodné súťaže moderného tanca).

Na činnosť a úspechy je bohatý aj **úsek neprofesionálnej výtvarnej tvorby**, kde medzi podujatiami dominuje **Výtvarná Senica** – regionálna postupová súťaž a výstava neprofesionálnej výtvarnej tvorby okresov Senica a Skalica (tradičná dlhoročná súťažná výstava, ktorej v tomto roku sa uskutočnil 42. ročník). Každoročne sa do nej zapája okolo 30 výtvarníkov regiónu. Z regionálnej súťažnej výstavy pravidelne každoročne postupuje okolo 10 výtvarníkov s 30 výtvarnými prácami na krajskú súťaž a výstavu Výtvarné spektrum Dunajská Streda a odtiaľ na celoštátnu súťažnú výstavu Výtvarné spektrum Humenné. Medzi

úspešných autorov, ktorí v poslednom období získali viacero ocenení na regionálnych, krajských a celoštátnych súťažných výstavách patria: Matej Vida Senica, Rudolf Janák Senica, Tomáš Bilka Senica, Vladimír Minx Senica, Ivana Klimešová Senica, Š. Orth ml. Senica – autori do 25 rokov, zo starších autorov – nad 25 rokov: Štefan Orth Senica, Jozef Chrena Moravský Sv. Ján, Štefan Horínek Veľké Leváre, Peter Pollák Kopčany, Jozef Anovčin z Radošoviec, Jozef Halás z Gbelov, Ľubomír Miča zo Senice, Jozef Palkovič Dopiera Kúty, Anna Emrichová Senica, Peter Šrámek Moravský Sv. Ján. Títo najvýraznejší a najúspešnejší autori sú organizovaní v troch výtvarných kluboch: v **Klube skalických výtvarníkov**, ktorý pracuje 31 rokov a združuje 30 členov, v **Klube holičských výtvarníkov Genesis**, ktorý pracuje 10 rokov a združuje 15 členov a v **Klube výtvarníkov Art Senica**, ktorý je najmladší, pracuje 2 roky a združuje 18 výtvarníkov zo Senice a okolia. Kluby vyvíjajú samostatnú výstavnú činnosť tvorby svojich členov, a to nielen v regióne, ale i v iných mestách Slovenska a v zahraničí (okrem najmladšieho klubu zo Senice). Úspechy týchto výtvarníkov dosahujú nadregionálny význam, napr. autorská prezentácia tvorby výtvarníka J. Chrenu, ktorý bol celoštátne vybraný ako sprievodné podujatie Výtvarného spektra Humenné 2008. Viacerí výtvarníci, hlavne z Klubu skalických výtvarníkov, boli na základe výsledkov svojej výtvarnej tvorby prijatí do profesionálnych výtvarných združení ako napr. Umelecká beseda Slovenska a i.

Na úseku neprofesionálnej fotografickej tvorby je už takmer 50 rokov organizovaná **Náhlíkova Senica** - obľúbená regionálna postupová súťaž okresov Senica a Skalica s dlhoročnou tradíciou. Každoročne sa do nej zapája 30 až 40 fotografův, z ktorých najlepší postupujú na krajskú súťaž **AMFO Skalica** a na celoštátnu súťažnú výstavu **AMFO Banská Bystrica**. Medzi úspešných autorov, ktorí v poslednom období získali viacero ocenení na regionálnych, krajských a celoštátnych súťažných výstavách sa môže zaradiť: Michal Guláš zo Senice, Erik Čermák zo Skalice, Jakub Drahoš zo Skalice, Viliam Zajíček zo Skalice, Klára Jankovičová zo Skalice, Vladimír Šišolák zo Senice – autori do 21 rokov, z dospelých fotoamatérov Filip Kalka zo Senice, Jozef Kalka zo Senice, Ľubomír Jarábek zo Senice, Veronika Zíšková zo Senice, Ľubomír Švec z Koválovca, Alexander Kollár ml. a st. z Gbelov, Miroslava Balážová zo Senice, Marian Holenka z Moravského Sv. Jána, Ondrej Šimek, Jaroslav Zloch, Marián Rafaja, Vladimír Třeška, všetci zo Senice. Okrem týchto najvýraznejších a najúspešnejších autorov je viacero významných fotografův, ktorí sú organizovaní vo **Fotoklube Retina Senica**, združujúceho 15 vyspelých autorov. Fotoklub

Retina Senica patrí k najvyspelejším a najstarším fotoklubom Slovenska s dlhoročnou a bohatou tradíciou (funguje už 66 rokov). Fotografická tvorba členov Fotoklubu Retina Senica bola za posledné obdobie prezentovaná nielen v Senici, ale vo viacerých mestách Slovenska i v zahraničí – v ČR a v Rakúsku. Fotoklub Retina Senica spolupracuje s viacerými významnými fotoklubmi Slovenska. Úspechy týchto fotografov dosahujú nadregionálny význam. Medzi úspešných autorov – filmárov združených vo **Videoštúdiu RIS Senica**, ktorí získali v poslednom období viacero ocenení a úspechov na krajskej a celoštátnej súťažnej prehliadke **neprofesionálnej filmovej tvorby a videotvorby CINEAMA**, konajúcej sa pravidelne v Banskej Bystrici, môžeme zaradiť týchto autorov: Martin Mikula z Radošoviec, Stanislav Prokeš st., Stanislav Prokeš ml., Pavel Driečny a Jozef Svatý, všetci zo Senice.

Kalendár vybraných kultúrnych podujatí Trnavského samosprávneho kraja v roku 2008

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
18.1.-15.2.2008	Výtvarná Senica	42.ročník-súťažná regionálna výstava neprofesionálnej výtvarnej tvorby umelcov z okresov Senica a Skalica	Senica
20.1.2008	Deň maďarskej kultúry	Kultúrno-spoločenské podujatie	Galanta
5.2.2008	Pochovávanie basy	Kultúrno-spoločenská udalosť	Senica
7.2.-16.3.08	Galantská paleta - V. ročník	Vernisáž a výstava prác členov Klubu výtvarníkov okresu Galanta	Galanta

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
6.3.2008	Senické zrkadielko Anky Gamanovej	Prehliadka detskej dramatickej tvorivosti	Senica
27.-29.3.2008	Libriáda	Knižný salón	Športová hala Trnava
Marec 2008	Týždeň slovenských knižníc	Celoslovenská akcia	Hlohovec
Marec 2008	Náhlikova Senica	48.ročník regionálnej súťažnej výstavy neprofesionálnej fotografickej tvorby	Senica
Marec/apríl 2008	Trnavská hudobná jar	Cyklus koncertov vážnej hudby	Trnava
12. - 13.4.2008	Grand Prix Tyrnavia v tanečnom športe	setová súťaž IDSF Open v štandardných a latinsko-amerických tancoch	Trnava
23.4.2008	Senická divadelná jar	Súťažná prehliadka divadelných súborov Trnavského kraja	Senica
25.4.2008	Kantiléna	Festival populárnej piesne	Galanta

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
3.5.2008	Kultúrny deň M. Korvína	Rytierske hry - kultúrne podujatie z príležitosti 550.výročia obsadenia	Veľký Meder
3.5.2008	Otvorenie letnej kúpeľnej sezóny	Kultúrno-spoločenské podujatie v areáli termálneho kúpaliska	Veľký Meder
9.-10.5.2008	Veterán Rally	Medzinárodná súťažná prehliadka historických vozidiel	Piešťany
10.5.2008	Deň kvetov	Predaj kvetov a remeselníckych výrobkov na pešej zóne	Hlohovec
10.5.2008	Veterán Relly	Preteky historických automobilov	Petrova Ves
17.5.2008	Skalický trdlofest	Otvorenie Skalických pamiatok a letnej turistickej sezóny	Skalica
23.5.-25.5.2008	Kodályove dni	Festival speváckych zborov	Galanta

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
Máj 2008	Národné letecké dni - Dni národnej hrdosti	-	Piešťany
Máj 2008	Národná cyklistická súťaž o putovný pohár olympijského víťaza Antona Tkáča	Cyklistické podujatie pre deti, mládež a dospelých	Senica
Máj-jún 2008	Jazzové Piešťany	Promenádné koncerty	Piešťany
6.-8.6.2008	LUMEN	Medzinárodný festival gospelovej hudby	Amfiteáter Trnava
7.6.2008	Otvorenie letnej kúpeľnej sezóny	Kultúrno-spoločenská udalosť	Piešťany
14.6.2008	Konský jarmok	XV. ročník	Potônske lúky
20.-21.6.2008	Radimovská Šopa	Country festival	Radimov
20.-22.6.2008	Sereďský hodový jarmok		Sereď

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
26.-27.6.2008	DIVERTIMENTO MUSICALE 2008	Krajská prehliadka komornej hudby	Galanta
26.-28.6.2008	Dobrofest Trnava	Medzinárodný festival world music, country a bluegrassovej hudby a tancov venovaný pamiatke vynálezcu "dobro" gitary Johna Dopyeru	Trnava
27.-28.6.2008	Sládkovičovské kultúrne dni		Sládkovičovo
28.-29.6.2008	Gbelská paráda	Folklórny festival krojovaných skupín	Gbely
28.-29.6.2008	II. župný festival kultúry	Folklórny festival	Krakovany
Jún 2008	Socha Piešťanských parkov	26. ročník, výstava diel sochárov inštalovaná v parku kúpeľného ostrova	Piešťany
30.6.-2.7.2008	Radničné hry	Divadelný festival	Radničné nádvorie Trnava
4.-5.7.2008	Hodokvas	Hudobný festival	Piešťany
5.7.2008	Cyrlometodejské oslavy	Tradičné celoslovenské evanjelické bohoslužby na zrúcanine hradu Branč	Podbranč
11.-13.7.2008	Trnavské záhradné slávnosti	Festival umeleckých žánrov	Trnava
12.7.2008	Tajomstvo Dobrohošťských pecí	Kultúrne podujatie približujúce tradičné zvyklosti obyvateľov Žitného ostrova spojené s predajom miestnych špecialít a ukázkami remesiel (pečenie chleba, kováči..)	Dobrohošť
13.7.2008	Piknik na Branči	Tradičné podujatie s deťskými súťažami s ukázkou historického šermu a sokoliarstva, preteky v horskej cyklistike	Podbranč

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
Júl 2008 - víkendy	Promenádné koncerty na pešej zóne	Prehliadka hudobných skupín rôznych žánrov	Hlohovec
Júl 2008	Trnavské kultúrne leto -Túlavé pouličné divadlo -Koncerty dychových hudieb v promenáde - každú nedeľu	Podujatia zamerané na odpočinkové žánre v takmer všetkých druhoch umenia	Trnava
7.8.-9.8.2008	Galantské trhy	Tradičné trhy spojené a predvádzaním remeselníckych a ľudových zručností s pestrým sprievodným programom	Galanta
8.-10.8.2008	Trnavský JAZZyk	Festival hudby	Trnava
9.8.2008	Červeník 2008	43. ročník, slávnosť spevu, hudby a tanca, Medzinárodný družstevný deň	Červeník
14.-17.8.2008	Senické kultúrne leto		Amfiteáter Senica

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
15.-16.8.2008	Senický jarmok		Senica
15.-17.8.2008	Trnavská brána	Folklórny festival s medzinárodnou účasťou	Trnava
15.-19.8.2008	XVIII. Svätošefanske dni	Trojdnové mestské kultúrne slávnosti - prehliadka ľudových remesiel a zručností spojená s kultúrnymi podujatiami	Veľký Meder
Okolo 20.8.2008	Cibuľové slávnosti	13. ročník kultúrno-spoločenského podujatia na oslavu úrody cibule s bohatým sprievodným programom s ochutnávkou cibuľových špecialít	Madunice
28.-30.8.2008	Country Lodenica	Prehliadka koncertov hudobných country skupín	Piešťany
29.8.2008	Župné oslavy 64.výročia vypuknutia SNP		Trnava, Prašník
August 2008	Dunajskostredské leto	Kultúrno-spoločenské podujatia	Dunajská Streda

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
August 2008	Oslavy SNP	So sprievodným kultúrnym podujatím Galantské trhy	Galanta
August 2008	Vatra SNP		Kľačany
1.9.2008	Trnavské organové dni	Festival organovej hudby s medzinárodnou účasťou	Trnava
11.-14.9.2008	Tradičný trnavský jarmok	Pokračuje v tradícii stredovekých trhov, prehliadka ľudových remesiel, gastronómie, tradičnej i súdobej kultúry	Trnava
19.-21.9.2008	Skalické dni	Ukážka remeselnej výroby vrátane jarmoku, kultúrne a spoločenské podujatia	Skalica
20.9.2008	Viktoria Regia	Medzinárodná súťaž v aranžovaní a viazaní kvetov, alegorické vozy, kvetinové korzo	Piešťany
25. – 28.9. 2008	Hlohovský jarmok	-	Hlohovec
September 2008	Žitnoostrovský jarmok	Tradičný jarmok - prehliadka ľudových remesiel a zručností spojená s kultúrnymi podujatiami	Dunajská Streda
September 2008	Inovecké slávnosti	Vinobranie	Hlohovec

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
September 2008	Piešťanské randezvous	Česko-slovenský divadelný festival	Piešťany
September 2008	Mudrochova paleta	Medzinárodná súťažná výstava prác žiakov ZUŠ	Senica
Prelom septembra a októbra 2008	EX LIBRIS Hlohovec Téma Čarovný svet kníh	12. ročník, Medzinárodná výtvarná súťaž v tvorbe knižnej značky, pre deti od 12-15 rokov	Hlohovec
10.10.2008	Vek mi nevadí	Prehliadka speváckych zborov DMS	
17.-19.10-2008	Senická divadelná horúčka	Festival divadla	DK Senica
6.11.2008	Otvárací koncert XII. Galantských hudobných dní	-	Galanta

Dátum	Názov podujatia	Charakteristika	Miesto konania
12.-16.11.2008	EUROTOUR	prehliadka dokumentárnych filmov	Piešťany
13.-15.11.2008	VIII. Husľová súťaž Z. Kodály	-	Galanta
13. - 21.11. 2008	Novéna ku cti Trnavskej Panny Márie	Deväťdňová pobožnosť v Dóme sv. Mikuláša	Trnava
14.-16.11.2008	Martinský Holíčsky jarmok	So zameraním na históriu Holíčskeho zámku a Františka Lotrinského	Holíč
November 2008	Maticné dni	Týždeň bohatý na kultúrne podujatia	Galanta
1.-23.12.2008	Vianočné trhy na Trojičnom námestí	Benefičné koncert, stretnutia pri vianočných koledách a varenom vínu spojené s nákupom drobných darčiek	Trnava
4.12.2008	Literárna Senica Ladislava Novomestského	XXII. Ročník -celoslovenská literárna súťaž - slávnostné vyhodnotenie a rozborový seminár	Senica
4.12.2008	Výstava pri príležitosti 120.výročia narodenia M. Benku	Výstava	Záhorská galéria Senica
6.12.2008	Celomestské oslavy Mikuláša	-	Galanta
11.12.2008	Galantské hudobné dni	Koncert pre UNICEF	Galanta
21.12.2008	Vianočný koncert speváckych zborov	-	Galanta
December 2008	Vianočné trhy	-	Hlohovec

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, 2008

Register

Zdroje

Ministerstvo kultúry SR	www.culture.gov.sk
Národné osvetové centrum	www.nocka.sk
Ústredie ľudovej umeleckej výroby	www.uluv.sk
Slovenské národné múzeum	www.snm.sk
Pamiatkový úrad SR	www.pamiatky.sk
Úrad vlády SR	www.government.gov.sk
Združenie miest a obcí Slovenska	www.zmos.sk
Trnavský samosprávny kraj	www.trnava-vuc.sk
Trenčiansky samosprávny kraj	www.tsk.sk
Bratislavský samosprávny kraj	www.region-bsk.sk
Nitriansky samosprávny kraj	www.unsk.sk
Štatistický úrad SR	www.statistics.sk

Divadlo Jána Palárika v Trnave	www.djp.sk
Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave	www.kniznicatrnava.sk
Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede	www.kniznicads.sk
Galantská knižnica v Galante	www.galantskkniznica.sk
Galantské osvetové stredisko	www.osvetaga.zupa-tt.sk
Žitnoostrovné múzeum v Dunajskej Strede	www.zom.sk
Záhorské múzeum v Skalici	www.zahorskemuzeum.sk
Západoslovenské múzeum v Trnave	www.zsmuzeum.sk
Balneologické múzeum v Piešťanoch	www.balneomuzeum.sk
Galéria Jána Koniarka v Trnave	www.gjk.sk
Záhorské osvetové stredisko v Senici	http://osveta-senica.sk/
Hvezdáreň a planetárium v Hlohovci	www.portcoeli.sk

Trnava	www.trnava.sk
Dunajská Streda	www.dunstreda.eu
Galanta	www.galanta.sk
Hlohovec	www.hlohovec.sk
Senica	www.senica.sk
Piešťany	www.piestany.sk
Skalica	www.skalica.sk
Šamorín	www.samorin.sk
Veľký Meder	www.velkymeder.eu.sk
Sereď	www.sered.sk
Sládkovičovo	www.sladkovicovo.sk
Leopoldov	www.leopoldov.sk
Šaštín - Stráže	www.msu-sastinstraze.sk
Vrbové	www.vrbove.sk
Gbely	www.gbely.sk
Holíč	www.holic.sk

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Obyvatelia kraja podľa národnosti v roku 2006	22
Tabuľka 2: Obyvatelia kraja podľa vyznania (v%)	23
Tabuľka 3: Prehľad počtu kultúrnych zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti vybraných samosprávnych krajov.....	28
Tabuľka 4: Prehľad múzeí v Trnavskom kraji	29
Tabuľka 5: Prehľad verejných galérií v Trnavskom samosprávnom kraji.....	31
Tabuľka 6: Prehľad knižníc v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja.....	32
Tabuľka 7: Prehľad regionálnych osvetových stredísk v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja	34
Tabuľka 8: Osvetové zariadenia v TTSK.....	35
Tabuľka 9: Prehľad hviezdární a planetárií na Slovensku	36
Tabuľka 10: Prehľad pamiatkových objektov a nehnuteľných kultúrnych pamiatok v SR podľa krajov.....	38
Tabuľka 11: Prehľad pamiatkových predmetov a huteľných kultúrnych pamiatok v SR podľa krajov	39
Tabuľka 12: Zoznam hradov v Trnavskom samosprávnom kraji chránených ako kultúrne pamiatky	41
Tabuľka 13: Prehľad poslania základných noriem vzťahujúcich sa k samosprávnemu kraju	49
Tabuľka 14: Prehľad poslania základných noriem vzťahujúcich sa k pôsobeniu samosprávneho kraja v oblasti kultúry	50
Tabuľka 15: Porovnanie bežných výdavkov na kultúrne zariadenia vybraných krajov (v tis. SKK).....	57
Tabuľka 16: Bežné výdavky samosprávneho kraja na kultúrne zariadenia v jeho pôsobnosti, 2006-2008 (v mil. SKK).....	60
Tabuľka 17: Kapitálové výdavky samosprávneho kraja na kultúrne zariadenia v jeho pôsobnosti, 2006-2008 (v mil. SKK).....	61
Tabuľka 18: Hospodárenie kultúrnych organizácií v roku 2007 (v tis. SKK).....	62
Tabuľka 19: Prehľad podielu vlastných príjmov kultúrnych organizácií TTSK na výnosoch v rokoch 2003-2007 (v %).....	63
Tabuľka 20: Základné údaje o dotáciách TTSK pre oblasť kultúry v rokoch 2006-2008	65
Tabuľka 21: Prehľad úspešnosti projektov predložených v rámci grantového systému na TTSK, 2006-2008	65
Tabuľka 22: Počet podporených projektov podľa okresov, 2007-2008 (v SKK)	67
Tabuľka 23: Čerpanie dotácií z Ministerstva kultúry SR, 2005-2007 (v SKK)	68
Tabuľka 24: Výška príspevku na financovanie menšinovej kultúry v TTSK (v tis. Sk), 2007	74
Tabuľka 25: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov múzeí v pôsobnosti TTSK.....	79
Tabuľka 26: Veková štruktúra zamestnancov múzeí v pôsobnosti TTSK	80
Tabuľka 27: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov galérií v pôsobnosti TTSK	80
Tabuľka 28: Veková štruktúra zamestnancov galérií v pôsobnosti TTSK	81
Tabuľka 29: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov knižníc v pôsobnosti TTSK	82
Tabuľka 30: Veková štruktúra zamestnancov knižníc v pôsobnosti TTSK.....	82
Tabuľka 31: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov divadla v pôsobnosti TTSK.....	83
Tabuľka 32: Veková štruktúra zamestnancov divadla v pôsobnosti TTSK.....	84
Tabuľka 33: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov osvetových stredísk v pôsobnosti TTSK	84
Tabuľka 34: Veková štruktúra zamestnancov osvetových stredísk v pôsobnosti TTSK	85
Tabuľka 35: Kvalifikačná štruktúra zamestnancov hviezdárne a planetária v pôsobnosti TTSK.....	85
Tabuľka 36: Veková štruktúra zamestnancov hviezdárne a planetária v pôsobnosti TTSK	86
Tabuľka 37: Prehľad kultúrnych zariadení v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja	95
Tabuľka 38: Akvizičná činnosť múzeí v Trnavskom samosprávnom kraji	99
Tabuľka 39: Elektronické spracovanie zbierok v múzeách.....	99
Tabuľka 40: Ochranná činnosť múzeí Trnavského samosprávneho kraja - reštaurovanie, konzervovanie a preparovanie	100
Tabuľka 41: Expozície a výstavy v múzeách v pôsobnosti TTSK.....	102
Tabuľka 42: Návštevnosť expozícií a výstav v Západoslovenskom múzeu v Trnave.....	102
Tabuľka 43: Návštevnosť expozícií a výstav v Záhorskom múzeu v Skalici	102
Tabuľka 44: Návštevnosť expozícií a výstav v Žitnoostrovnom múzeu v Dunajskej Strede.....	103
Tabuľka 45: Návštevnosť expozícií a výstav v Balneologickom múzeu v Piešťanoch.....	103
Tabuľka 46: Návštevnosť expozícií a výstav vo Vlastivednom múzeu v Hlohovci	103
Tabuľka 47: Návštevnosť expozícií a výstav vo Vlastivednom múzeu v Galante	103
Tabuľka 48: Ostatné činnosti múzeí v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja.....	104
Tabuľka 49: Akvizičná činnosť galérií v Trnavskom samosprávnom kraji	106
Tabuľka 50: Elektronické spracovanie zbierok v galériách v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja za rok 2007	106
Tabuľka 51: Ochranná činnosť galérií Trnavského samosprávneho kraja - reštaurovanie, konzervovanie a preparovanie	106
Tabuľka 52: Výstavná činnosť galérií TTSK	107
Tabuľka 53: Výstavná činnosť galérií TTSK – návštevnosť a tržby	107
Tabuľka 54: Ukazovatele stavu knižničného fondu knižníc v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja.....	109
Tabuľka 55: Hlavné ukazovatele činnosti knižníc v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja	109
Tabuľka 56: Činnosť Divadla Jána Palárika v Trnave.....	112
Tabuľka 57: Činnosť osvetových stredísk TTSK	114
Tabuľka 58: Činnosť Hviezdárne a planetária v Hlohovci.....	116
Tabuľka 59: Prehľad web stránok kultúrnych zariadení v pôsobnosti TTSK.....	132

Zoznam grafov

Graf 1: Porovnanie počtu obyvateľov podľa krajov v rámci Slovenskej republiky.....	16
Graf 2: Porovnanie rozlohy krajov v rámci Slovenskej republiky (v km ²)	17
Graf 3: Hustota obyvateľstva podľa krajov Slovenska (obyvateľ/km ²)	19
Graf 4: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov TTSK (v%)	21
Graf 5: Vekové zloženie obyvateľov kraja v rokoch 2005 až 2007	22
Graf 6: Obyvatelia okresov podľa národnosti v roku 2006	23
Graf 7: Počet múzeí a expozícií v SR podľa krajov.....	29
Graf 8: Počet múzeí a expozícií v SR podľa krajov na 10 000 obyvateľov	30
Graf 9: Počet galérií a expozícií v SR podľa krajov, 2007	32
Graf 10: Počet knižníc v Trnavskom samosprávnom kraji podľa okresov	33
Graf 11: Počet divadiel a stálych scén v SR podľa krajov.....	34
Graf 12: Kultúrno-osvetové zariadenia a subjekty kultúrno-osvetovej činnosti v SR podľa krajov	36
Graf 13: Počet kín, amfiteátrů a kultúrnych domov v Trnavskom samosprávnom kraji podľa okresov, 2006.....	37
Graf 14: Nehnuteľné pamiatky a pamiatkové objekty v Trnavskom samosprávnom kraji.....	39
Graf 15: Hnuteľné pamiatky a pamiatkové predmety v Trnavskom samosprávnom kraji.....	40
Graf 16: Počet kostolov v Trnavskom kraji podľa okresov	42
Graf 17: Kultúrno-osvetová činnosť v SR podľa krajov	43
Graf 18: Kultúra národnostných menšín v SR podľa krajov.....	44
Graf 19: Výdavky na kultúru z verejných zdrojov (v mld. SKK) v roku 2006.....	56
Graf 20: Vývoj výdavkov TTSK na činnosť kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja, 2006-2008 (v mil. SKK) ..	60
Graf 21: Objem a rozloženie dotácií podľa okresov, 2007-2008 (v SKK)	66
Graf 22: Bežné výdavky obcí na kultúru	71
Graf 23: Bežné výdavky miest na kultúru	72
Graf 24: Aktivita obcí pri získavaní cudzích zdrojov pre financovanie kultúry.....	73
Graf 25: Personálny potenciál pre oblasť kultúry v obciach a mestách TTSK.....	88
Graf 26: Záujem obyvateľov vidieka a miest o členstvo v amatérskom súbore umeleckej činnosti.....	89
Graf 27: Stav kultúrnych domov a knižníc v obciach TTSK.....	93
Graf 28: Rekonštrukcia kultúrnych zariadení v obciach TTSK	94
Graf 29: Kvantita kultúrnych podujatí v miestnej samospráve v rámci TTSK	117
Graf 30: Podiel kultúrnych podujatí organizovaných subjektmi miestnej samosprávy v rámci TTSK.....	118
Graf 31: Dopyt po jednotlivých druhoch kultúrnych podujatí v obciach v rámci TTSK.....	118
Graf 32: Druhy podujatí organizované obcami v rámci TTSK	119
Graf 33: Dopyt po jednotlivých druhoch kultúrnych podujatí v mestách v rámci TTSK.....	120
Graf 34: Návštevnosť kultúrnych zariadení obyvateľmi miest v TTSK	121
Graf 35: Kultúrne plány obcí v podobe budúcich projektov financovaných cez grantový systém TTSK	122
Graf 36: Záujem miestnej samosprávy o tvorbu dočasných expozícií.....	125
Graf 37: Informovanosť obyvateľov vidieka o kultúrnych podujatiach v obci a v okrese	134
Graf 38: Informovanosť obyvateľov miest o kultúrnych podujatiach v meste a v okrese	134
Graf 39: Kvalita propagácie kultúry z pohľadu obyvateľov miest v TTSK	135

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Situácia Trnavského samosprávneho kraja.....	18
Obrázok 2: Prehľad počtu pamiatkových objektov podľa okresov SR	38